

INFORMACJA

04–06/2009

o pracy Rzecznika Praw Obywatelskich

kwiecień - czerwiec 2009 r.

SPIS TREŚCI

CZEŚĆ 1

I.	INFORMACJA O WPŁYWIE I ZAŁATWIANIU WNIOSKÓW	4
II.	WYSTĄPIENIA O CHARAKTERZE GENERALNYM	17
III.	KASACJE ORAZ SKARGI KASACYJNE DO SĄDU NAJWYŻSZEGO. WNIOSKI O UZNANIE ZA NIEWAŻNE ORZECZENIA WYDANEGO WOBEC OSOBY REPRESJONOWANEJ ZA DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ NIEPODLEGŁEGO BYTU PAŃSTWA POLSKIEGO	101
IV.	WNIOSKI DO NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO O WYKŁADNIĘ PRZEPISÓW. PYTANIA PRAWNE DO SĄDU NAJWYŻSZEGO	106
V.	SKARGI DO WOJEWÓDZKICH SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH, SKARGI KASACYJNE DO NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO ORAZ PRZYSTĄPIENIA DO POSTĘPOWAŃ PRZED SĄDAMI ADMINISTRACYJNYMI I ORGANAMI ADMINISTRACJI	110
VI.	WNIOSKI DO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO. ZGŁOSZENIA UDZIAŁU W POSTĘPOWANIACH W SPRAWIE SKARG KONSTYTUCYJNYCH	118
VII.	WYSTĄPIENIA LEGISLACYJNE	129
VIII.	OPINIE I STANOWISKA RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	130
IX.	REAKCJE NA WCZEŚNIEJSZE WYSTĄPIENIA RZECZNIKA	131

CZEŚĆ 2

RAPORT RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH Z DZIAŁALNOŚCI W POLSCE KRAJOWEGO MECHANIZMU PREWENCJI W II KWARTALE ROKU 2009	162
---	-----

CZEŚĆ 3

WYBÓR SPRAW INDYWIDUALNYCH	176
----------------------------------	-----

CZĘŚĆ 1

I. INFORMACJE O WPŁYWIE I ZAŁATWIENIU WNIOSKÓW

Dane informacyjno-statystyczne

Tabela 1. Wpływ spraw do Rzecznika Praw Obywatelskich w II kwartale 2009 na tle II kwartału 2008 r. i roku 2009.

Sprawy	II kwartał 2008	II kwartał 2009	%	2009
Ogółem	15 905	18 199	+14,4	34 133
w tym nowe sprawy	6 999	9 600	+37,2	17 268
Liczba odpowiedzi na wystąpienia Rzecznika	5 010	5 365	+7,1	10 825

W II kwartale 2009 r. w Biurze RPO przyjęto 1541 interesantów oraz przeprowadzono 5496 rozmów telefonicznych, udzielając wyjaśnień i porad. Wysłano 20 799 pism w 13 442 prowadzonych sprawach, ponadto zarejestrowano 78 apeli, listów otwartych, protestów bez oznaczenia wnioskodawcy.

Tabela 2. Wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w tym przed sądami, trybunałami i w postępowaniach administracyjnych.

Rzecznik Praw Obywatelskich	II kwartał 2009	2009

wystąpienia problemowe	145	323
wnioski do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności przepisów z przepisami wyższego rzędu	4	8
zawiadomienia do Trybunału Konstytucyjnego o przystąpieniu do postępowania ze skargi konstytucyjnej	1	9
pytania prawne do Sądu Najwyższego	2	2
kasacje w sprawach karnych	7	17
skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego w sprawach cywilnych	1	1
skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego	2	2
wnioski do Naczelnego Sądu Administracyjnego o wykładnię przepisów	2	3
skargi do wojewódzkich sądów administracyjnych	6	8
wnioski o unieważnienie orzeczenia	-	1
przystąpienia do postępowania sądowego	2	3
przystąpienia do postępowania administracyjnego	-	1
łącznie	172	378

Tabela 3. Sprawy rozpatrzone w II kwartale 2009 r.

Sposób rozpatrzenia sprawy	W liczbach bezwzględnych	% rozpatrzonych spraw
podjęto do prowadzenia *	3091	29,3
w tym, w ramach wystąpienia o charakterze generalnym	382	3,6
udzielono wyjaśnień, wskazano wnioskodawcy przysługujące mu środki działania	6687	63,3
przekazano wniosek wg. właściwości	95	0,9
zwrócono się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku	503	4,8
nie podjęto **	182	1,7
łącznie	10 558	100

*) Pojęcie "sprawy podjętej do prowadzenia" dotyczy spraw wskazujących na możliwe istnienie naruszenia praw obywatelskich, w sprawach tych Rzecznik prowadzi postępowanie wyjaśniające (art. 8 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich).

**) Przekazane Rzecznikowi do wiadomości wystąpienia kierowane do innych organów, pisma anonimowe i niezrozumiałej treści.

***) Pod pozycją „inne” znajdują się sprawy, w których: przekazano wniosek wg. właściwości, zwrócono się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku oraz nie podjęto działań.

Sposób rozpatrzenia spraw w II kwartale 2009 r.

Tabela 4. Postępowania zakończone w II kwartale 2009 r.

Efekt zakończenia postępowania	W liczbach bezwzględnych	% zakończonych postępowań
uzyskano rozwiązanie oczekiwane przez wnioskodawcę ze względu na:	716	23,2
zasadność zarzutów wnioskodawcy	277	9,0
uwzględnienie wystąpienia generalnego RPO	439	14,2
odstąpiono od dalszego prowadzenia sprawy ze względu na:	350	11,3
toczące się w sprawie postępowanie (niewyczerpany tryb)	138	4,4
rezygnację RPO z dalszego prowadzenia sprawy z przyczyn obiektywnych	212	6,9
nie uzyskano rozwiązania oczekiwanego przez wnioskodawcę	2021	65,5

ze względu na:		
niepotwierdzenie się zarzutów wnioskodawcy	1901	61,6
niewwzględnienie wystąpienia generalnego RPO	111	3,6
z powodu wyczerpania przez RPO możliwości działania	9	0,3
łącznie	3 087	100

Zakończenie spraw podjętych

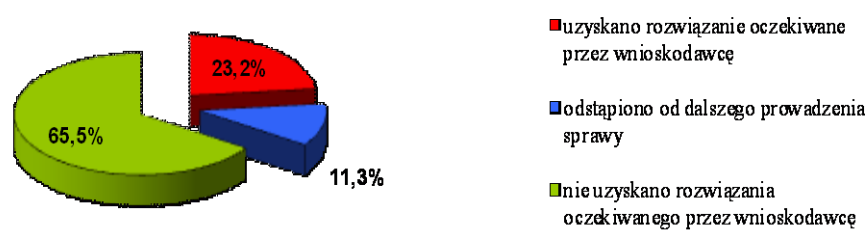
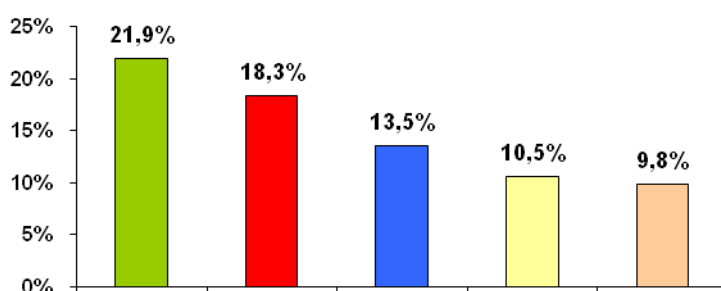

Tabela 5. Przedmiot nowych spraw (wniosków) przedłożonych Rzecznikowi Praw Obywatelskich w II kwartale 2009 r.

Przedmiot sprawy (wniosku)	W liczbach bezwzględnych	W ujęciu %
prawo konstytucyjne i międzynarodowe	489	5,1
prawo karne	1299	13,5

prawo pracy i zabezpieczenie społeczne	1004	10,5
prawo cywilne i gospodarka nieruchomościami	937	9,8
prawo administracyjne i sprawy mieszkaniowe	670	7,0
prawo gospodarcze, daniny publiczne i ochrona praw konsumenta	645	6,7
prawo karne wykonawcze	632	6,6
prawa żołnierzy i funkcjonariuszy służb publicznych	2109	21,9
administracja publiczna, zdrowie i ochrona praw cudzoziemców	1755	18,3
sprawy nieklasyfikowalne	60	0,6
łącznie	9 600	100

Zakres spraw nowych dominujących w II kwartale 2009 r.

- ochrona praw żołnierzy i funkcjonariuszy służb publicznych
- administracja publiczna, zdrowie i ochrona praw cudzoziemców
- prawo karne
- prawo pracy i zabezpieczenie społeczne
- prawo cywilne i gospodarka nieruchomościami

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich działają trzy Zespoły Terenowe: we Wrocławiu (dla województw dolnośląskiego, lubuskiego i opolskiego), w Gdańsku (dla województw pomorskiego, zachodniopomorskiego i warmińsko – mazurskiego) i w Katowicach (dla województw śląskiego, małopolskiego i świętokrzyskiego), kierowane przez Pełnomocników terenowych Rzecznika Praw Obywatelskich.

W II kwartale 2009 r. do Zespołów Terenowych wpłynęło 1126 pism, z czego 98 pism przekazano, zgodnie z właściwością, do Biura w Warszawie, a 159 pism przyjęto z Biura w Warszawie. Nowych spraw wpłynęło 528. Z ogólnej liczby 1541 interesantów w Zespołach Terenowych przyjęto 790. Przeprowadzono 1457 rozmów telefonicznych udzielając wyjaśnień i porad. Rozpatrzono 654 sprawy.

Tabela 6. Sprawy rozpatrzone w II kwartale 2009 r. w Zespołach Terenowych.

Sposób rozpatrzenia sprawy	W liczbach bezwzględnych	% rozpatrzonych spraw
odjęto do prowadzenia *	214	32,7
udzielono wyjaśnień, wskazano wnioskodawcy przysługujące mu środki działania	403	61,6
przekazano wnioski wg. właściwości	9	1,4
zwrócono się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku	27	4,1
nie podjęto	1	0,2
łącznie	654	100

*) Pojęcie "sprawy podjętej do prowadzenia" dotyczy spraw wskazujących na możliwe istnienie naruszenia praw obywatelskich, w sprawach tych Rzecznik prowadzi postępowanie wyjaśniające (art. 8 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich).

Tabela 7. Przedmiot najważniejszych nowych spraw (wniosków) przedłożonych w Zespołach Terenowych Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w II kwartale 2009 r.

Przedmiot sprawy (wniosku)	W liczbach bezwzględnych	W ujęciu %
prawo cywilne i gospodarka nieruchomościami	106	20,1
prawo karne	91	17,2
prawo administracyjne i sprawy mieszkaniowe	84	15,9
prawo pracy i zabezpieczenie społeczne	80	15,2

Tabela 8. Spotkania i wizytacje Rzecznika Praw Obywatelskich, Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich oraz pracowników Biura RPO w II kwartale 2009 r.

	Miejsce spotkania/wizytacji	Data
1.	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Ostrowcu Świętokrzyskim – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	01.04.2009 r.
2.	Badania terenowe w Zabrze – dostęp dzieci romskich do edukacji.	02.04.2009 r.
3.	Ośrodek dla Cudzoziemców Ubiegających się o Nadanie Statusu Uchodźcy lub Azylu w Bytomiu – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	02.04.2009 r.
4.	Zakład Poprawczy w Ostrowcu Świętokrzyskim – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	02.04.2009 r.
5.	Komenda Powiatowa Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	03.04.2009 r.
6.	Areszt Śledczy w Słupsku – badanie stanu przestrzegania praw funkcjonariuszy.	08-10.04.2009 r.
7.	Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Opolskich - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	21.04.2009 r.
8.	Zakład Karny w Strzelcach Opolskich – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	22-23.04.2009 r.

9.	Przyjęcia interesantów w Cieszynie przez Zespół Terenowy w Katowicach.	23.04.2009 r.
10.	Noclegownia Miejska w Oświęcimiu – badanie przestrzeganie praw bezdomnych.	23.04.2009 r.
11.	Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	27.04.2009 r.
12.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kruszwicy – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	28.04.2009 r.
13.	11 Dywizja Kawalerii Pancerniej w Żaganiu-Świątoszowie – badanie stanu przestrzegania praw żołnierzy.	29.04.2009 r.
14.	Areszt Śledczy w Inowrocławiu – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	29-30.04.2009 r.
15.	Komenda Miejska Policji w Krakowie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	05.05.2009 r.
16.	Areszt Śledczy w Krakowie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	06-08.05.2009 r.
17.	Dom Pomocy Społecznej w Szczytnej– badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	12.05.2009 r.
18.	Areszt w Celu Wydalenia przy Sudeckim Oddziale Straży Granicznej w Kłodzku – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	13.05.2009 r.
19.	Zakład dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Sieniawce – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	14.05.2009 r.
20.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Warszawie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	18.05.2009 r.
21.	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Warszawie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	19.05.2009 r.
22.	Przyjęcia interesantów w Raciborzu przez Zespół Terenowy w Katowicach.	20.05.2009 r.
23.	Zakład Karny w Sztumie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	25-26.05.2009 r.
24.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Koźminie Wielkopolskim – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	26-29.05.2009 r.
25.	Zakład Karny w Koziegłowach – badanie w ramach Krajowego	27-28.05.2009 r.

	Mechanizmu Prewencji.	
26.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z laureatami XVI Olimpiady Wiedzy o Prawach Człowieka nt. „Cudzoziemcy a prawa człowieka w 60-lecie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka”. Warszawa	08.06.2009 r.
27.	Policyjna Izba Dziecka w Słupsku – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	15.06.2009 r.
28.	Przejsie graniczne w Bezledach – badanie przeprowadzania odpraw granicznych i celnych.	15-17.06.2009 r.
29.	Areszt w Celu Wydalenia oraz Ośrodek Strzeżony dla Cudzoziemców przy Warmińsko-Mazurskim Oddziale Straży Granicznej w Kętrzynie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	16.06.2009 r.
30.	Areszt Śledczy w Słupsku – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	16-17.06.2009 r.
31.	Oddział Zewnętrzny Aresztu Śledczego w Ustce – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	17.06.2009 r.
32.	Izba Wytrzeźwień w Słupsku – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	18.06.2009 r.
33.	Wojewódzki Samodzielny Psychiatryczny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej im. Prof. J. Mazurkiewicza w Toruniu - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	20.06.2009 r.
34.	Komenda Miejska Policji w Siemianowicach Śląskich - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	23.06.2009 r.
35.	Wojewódzki Samodzielny Psychiatryczny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Pruszkowie – badanie przestrzegania praw pacjentów.	23.06.2009 r.
36.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Radzionkowie - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	24.06.2009 r.
37.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kuźni Raciborskiej - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	25.06.2009 r.
38.	Izba Wytrzeźwień w Rudzie Śląskiej - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	26.06.2009 r.
39.	Przyjęcia interesantów w Żywcu przez Zespół Terenowy w Katowicach.	29.06.2009 r.

Tabela 9. Sympozja, seminaria i konferencje, w których uczestniczyli w II kwartale 2009 r. Rzecznik Praw Obywatelskich, Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich oraz pracownicy Biura RPO.

	Tytuł sympozjum, seminarium albo konferencji	Data
1.	Konferencja zorganizowana przez Uniwersytet Warszawski nt. „Ogólnopolska Konferencja Prawo, Język, Etyka”. Warszawa	03.04.2009 r.
2.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w konwersatorium zorganizowanym przez Fundację „Polska w Europie” nt. „Polska w Parlamencie Europejskim – Doświadczenia i Przyszłość”. Warszawa	03.04.2009 r.
3.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w konferencji zorganizowanej przez Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej nt. „Reforma zawodów prawniczych – lifting czy rewolucja?”. Warszawa	17.04.2009 r.
4.	Konferencja zorganizowana przez Międzynarodowe Centrum Prawa i Zarządzania Wyższej Szkoły Menadżerskiej nt. „Europa Środkowa i Wschodnia jako obszar demokracji, praworządności i praw człowieka (Wpływ Rady Europy na przekształcenia systemowe w latach 1989-2009)”. Legnica	17-18.04.2009 r.
5.	Konferencja zorganizowana w Biurze RPO nt. „Społeczne Nierówności Edukacyjne”. Warszawa	23.04.2009 r.
6.	Małopolska Konferencja Regionalna zorganizowana przez Zarząd Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku nt. „Przestrzeganie praw osób starszych w Polsce.” Kraków	24.04.2009 r.
7.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w konferencji zorganizowanej przez Collegium Civitas nt. „Kryzys globalny i Europa”. Warszawa	29.04.2009 r.
8.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w konferencji zorganizowanej przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej nt. „Polska i Unia Europejska. Pięć lat po rozszerzeniu”. Warszawa	30.04.2009 r.
9.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w uroczystościach z okazji Święta Konstytucji 3 maja. Warszawa	03.05.2009 r.
10.	Konferencja zorganizowana przez Uniwersytet Trzeciego Wieku nt. „Stan przestrzegania praw osób starszych”. Płock	06.05.2009 r.
11.	Debata zorganizowana przez Kampanię przeciwko Homofobii nt. „Prawo antidyskryminacyjne w Polsce w świetle prawa UE”. Warszawa	08.05.2009 r.

12.	Debata zorganizowana przez Ośrodek Badań Handlu Ludźmi Uniwersytetu Warszawskiego nt. „Definicja handlu dziećmi w polskim prawie karnym”. Warszawa	14.05.2009 r.
13.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w konferencji zorganizowanej przez Prezydenta RP nt. „Polskie wyzwania: polityka zagraniczna”. Warszawa	15.05.2009 r.
14.	Konferencja zorganizowana w Biurze RPO nt. „Państwo a Pamięć Ofiar – Nieupamiętnione Ofiary Zbrodni Wołyńsko-Małopolskiej”. Warszawa	20.05.2009 r.
15.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w Wielkiej Gali Lodołamaczy zorganizowanej przez Polską Organizację Pracodawców Niepełnosprawnych. Warszawa	21.05.2009 r.
16.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w konferencji zorganizowanej przez Kancelarię Prezydenta RP nt. „Zdrowie i Światowy Kryzys – Europejska Perspektywa. Konsekwencje dla Polski”. Warszawa	23.05.2009 r.
17.	Konferencja zorganizowana przez Uniwersytet Jagielloński nt. „Pięć lat polskiego członkostwa w Unii Europejskiej”. Gródek nad Dunajcem.	01-02.06.2009 r.
18.	Konferencja zorganizowana w Biurze RPO nt. „W drodze do demokratycznego państwa prawa. Polska 1989-2009”. Warszawa	03.06.2009 r.
19.	II Regionalne Forum nt. „Alkohol, przemoc – tajemnice naszych dzieci”. Toruń	04-05.06.2009 r.
20.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w konferencji zorganizowanej przez Narodowy Bank Polski nt. „1989-2009. 20 lat po upadku gospodarki socjalistycznej. Transformacja, wzrost gospodarczy i konwergencja w Polsce oraz innych krajach Europy Środkowej i Wschodniej”. Warszawa	05-06.06.2009 r.
21.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w zorganizowanej przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej konferencji nt. „Wdrożenie prawa Unii Europejskiej”. Warszawa	18.06.2009 r.
22.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w zorganizowanym przez Uniwersytet Warszawski 51 Ogólnopolskim Zjeździe Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego. Warszawa	19.06.2009 r.
23.	Konferencja zorganizowana przez Akademię Leona Koźmińskiego nt. „Przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości. Nowe aspekty prawne i instytucjonalne”. Warszawa	30.06.2009 r.

Tabela 10. Współpraca międzynarodowa Rzecznika Praw Obywatelskich w II kwartale 2009 r.

	Wydarzenie	Data
1.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w VII Seminarium Krajowych Ombudsmanów Unii Europejskiej oraz Państw Kandydujących nt. „Migracja i jej wpływ na działalność ombudsmana”. Pafos (Cypr)	05-07.04.2009 r.
2.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w I Międzynarodowej Konferencji Ombudsmanów ds. Wojskowych z okazji 50-lecia urzędu Rzecznika Niemieckiego Bundestagu ds. Sił Zbrojnych. Berlin	10-12.05.2009 r.
3.	Wizyta w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich delegacji wykładowców akademickich z Rumunii.	11.05.2009 r.
4.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z Rektorem Uniwersytetu w Hull prof. David Drewry i Dyrektorem Międzynarodowego Centrum Badań nad Legislacją Uniwersytetu w Hull prof. Jo Carby-Hall. Warszawa	14.05.2009 r.
5.	Wizyta delegacji funkcjonariuszy Służby Więziennej z Republiki Kirgistanu.	21.05.2009 r.
6.	Międzynarodowa konferencja z okazji 5-lecia instytucji obrońcy Praw Człowieka (Ombudsmana) Armenii. Erywań	25-26.05.2009 r.
7.	Seminarium nt. „Prawo Unii Europejskiej w zakresie równego statusu kobiet i mężczyzn”. Trier	07-14.06.2009 r.
8.	Warsztat nt. „Roli krajowych struktur praw człowieka w zakresie środków podejmowanych dla zwalczania terroryzmu”. Padwa	09-11.06.2009 r.
9.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich i Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w IX Światowej Konferencji Międzynarodowego Instytutu Ombudsmanów oraz jubileusz 200-lecia Parlamentarnego Ombudsmana Szwecji. Sztokholm	09-12.06.2009 r.

II. WYSTĄPIENIA O CHARAKTERZE GENERALNYM

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich skierował wystąpienia o charakterze generalnym do:

1. Ministra Infrastruktury (RPO-611897-V/09) z dnia 1 kwietnia 2009 r. – w sprawie problemu dalszego funkcjonowania zebrań przedstawicieli w spółdzielniach mieszkaniowych.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2001 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, spółdzielnie istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy miały obowiązek dokonać zmian swoich statutów nie później niż do dnia 30 listopada 2007 r. Z różnych przyczyn wiele spółdzielni dotychczas nie zmieniło statutów. W związku ze zbliżającym się końcem kadencji aktualnych przedstawicieli członków spółdzielni, pojawia się problem, czy prawnie dopuszczalne jest dokonanie wyboru przedstawicieli członków na kolejną kadencję przez zebrania grup członkowskich w sytuacji, kiedy nie przeprowadzono zmian w statucie spółdzielni. Rzecznik zauważa, że może dojść do sytuacji, w których wiele spółdzielni mieszkaniowych pozostanie bez najwyższego organu. Z uwagi na brak zmian w statucie nie będzie mogło funkcjonować walne zgromadzenie spółdzielni, a z uwagi na brak przepisów umożliwiających powołanie nowych przedstawicieli, nie będzie mogło funkcjonować zebranie przedstawicieli. Sytuacja, w której członkowie spółdzielni mieszkaniowych zostają – ze względu na brak jasnych i spójnych regulacji prawnych - pozbawieni swego najwyższego organu, jest niedopuszczalna w państwie prawnym. W związku z powyższym Rzecznik oczekuje od Ministra przedstawienia stanowiska w sprawie możliwości rozwiązania problemu dalszego funkcjonowania zebrań przedstawicieli w sytuacji, gdy wygaśnie kadencja przedstawicieli powołanych przed dniem wejścia w życie ostatniej nowelizacji ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (17.04.2009 r.) wyjaśnił, że przepis art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw należy czytać przy wsparciu o argumenty wykładni celowościowej i systemowej. Poza wątpliwościami pozostaje zatem, iż do czasu zarejestrowania zmian statutu ważne pozostają nie tylko postanowienia statutu regulujące funkcjonowanie zebrania przedstawicieli, ale również postanowienia statutu określające zasady działania zebrań grup członkowskich.

2. Ministra Infrastruktury (RPO-579708-VI/08) z dnia 1 kwietnia 2009 r. – w sprawie egzaminów na prawo jazdy.

Do Rzecznika wpływa coraz więcej skarg, których przedmiotem jest przebieg egzaminów na prawo jazdy, odmienna w różnych Wojewódzkich Ośrodkach Ruchu Drogowego interpretacja zadań egzaminacyjnych, a także błędy w testach egzaminacyjnych na prawo jazdy, brak zasad wprowadzania zmian w pytaniach testowych oraz zróżnicowane zasady procedur odwoławczych od wyników egzaminów. Wpływają również skargi z zakresu sprawowania nadzoru nad ośrodkami szkolenia kierowców, wynikające z niejasnych lub nieprawidłowo interpretowanych procedur odwoławczych. Jednocześnie niektórzy ze skarżących zwracają uwagę na projektowane zmiany legislacyjne, sugerując, iż nie uwzględniają one problemów sygnalizowanych w skargach, w szczególności związanych ze stanowieniem przepisów określających zasady szkolenia kierowców i procedury przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy. Mając powyższe

na uwadze Rzecznik zwrócił się o zbadanie zasygnalizowanych problemów. Zarazem wyraził potrzebę ciągłego monitorowania zmieniających się przepisów o ruchu drogowym pod kątem prawidłowości ich stosowania przez podmioty kształcące kierowców.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (15.05.2009 r.) poinformował, że przygotowany przez resort infrastruktury projekt ustawy o kierujących pojazdami zawiera propozycję nowych zasad prowadzenia kontroli i nadzoru nad szkoleniami kandydatów na kierowców (m.in. na starostów zostanie nałożony obowiązek przeprowadzenia kontroli działalności ośrodka szkolenia kierowców co najmniej raz w roku). Nadzór nad przeprowadzaniem egzaminów na prawo jazdy sprawuje właściwy Marszałek Województwa. W wielu Urzędach Marszałkowskich prowadzone są postępowania związane ze skargami egzaminowanych kandydatów na kierowców. Większość postępowań skargowych kończy się oddaleniem skargi ze względu na jej bezzasadność, potwierdzoną nagraniem przebiegu egzaminu. Niewielka część postępowań w tych sprawach kończy się unieważnieniem egzaminu. W odpowiedzi poinformowano ponadto, iż Ministerstwo Infrastruktury przygotowało rozporządzenie zmieniające rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 27 października 2005 r. w sprawie szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez kierujących pojazdami, instruktorów i egzaminatorów. Rozporządzenie będzie przekazane wkrótce do publikacji. Nowe przepisy dookreślą zasady postępowania w trakcie przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy.

3. Ministra Rozwoju Regionalnego (RPO-601773-I/08) z dnia 3 kwietnia 2009 r. – w sprawie zakresu zastosowania zmienionego wzoru weksła in blanco stanowiącego zabezpieczenie prawidłowego wykonania umowy o dofinansowanie realizacji projektu z funduszy unijnych.

Rzecznik, w nawiązaniu do wcześniejszego wystąpienia w tej sprawie z dnia 6 listopada 2008 r., wyraził wdzięczność za uwzględnienie zgłoszonej wówczas sugestii zmiany wzoru weksła in blanco. Wprowadzenie tej zmiany powinno również spotkać się z uznaniem przedsiębiorców. Jednocześnie Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o zakresie wprowadzonych zmian.

Minister Rozwoju Regionalnego (27.04.2009 r.) poinformowała, iż w dniu 1 grudnia 2008 r. do Instytucji Zarządzających Programami Operacyjnymi perspektywy finansowej 2004-2006 oraz 2007-2013, a także do Instytucji Koordynującej Regionalne Programy Operacyjne, skierowane zostało pismo Ministra Rozwoju Regionalnego zawierające prośbę o uwzględnienie w stosowanych przez te instytucje wekslach formuły „nie na zlecenie” lub równoważnej. Mając na uwadze znaczną autonomię tych instytucji w decydowaniu o stosowanych w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych rozwiązaniach szczegółowych, w piśmie tym nie zawarto wskazówek określających zakres stosowania weksli zawierających zmienioną formułę. Należy jednak zakładać, że będą one obligatoryjnie stosowane w przypadku wszystkich naborów, które w momencie przekazania pisma będą znajdować się na etapie umożliwiającym podpisanie weksła. W opinii Ministerstwa nie ma przeszkód ku temu, aby dokonać wymiany już podpisanych przez beneficjentów weksli w sytuacji, gdy zwrócą się oni z taką prośbą do właściwych instytucji. Dotychczasowa praktyka wskazuje jednak na bardzo niskie prawdopodobieństwo wykorzystania weksli in blanco przez osoby trzecie.

4. Prezesa Rady Ministrów (RPO-445687-II/03) z dnia 3 kwietnia 2009 r. – w sprawie konieczności kontynuowania prac nad projektem Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw.

Od początku swojej kadencji Rzecznik podejmuje działania zmierzające do uchwalenia Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw, którego pierwszy projekt został opracowany w Biurze RPO w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości – Prokuratorem Generalnym. Rzecznik wyraził nadzieję, iż Program, zawierający rozwiązania systemowe, zostanie wkrótce przyjęty i uzyska walor aktu normatywnego w formie ustawy. W związku z powyższym zwrócił się o poinformowanie o decyzjach dotyczących omawianego projektu.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (28.04.2009 r.) poinformował w odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika skierowane do Prezesa Rady Ministrów, że Krajowy Program na Rzecz Ofiar Przestępstw, przyjęty przez Zespół do Spraw Opracowania Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw w dniu 29 października 2008 r., został przekazany w dniu 3 listopada 2008 r. Prezesowi Rady Ministrów. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów poinformował jednak Ministra Sprawiedliwości, że zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, rządowe programy wieloletnie wymagają uchwalenia w formie uchwały Rady Ministrów. W związku z powyższym opracowany został projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw, który w dniu 20 kwietnia 2009 r. przesłano wszystkim członkom Rady Ministrów do konsultacji.

5. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (RPO-613637-I/09) z dnia 3 kwietnia 2009 r. – w sprawie zlecenia dokonania kontroli na Uniwersytecie Jagiellońskim w związku z nieprawidłowościami metodologicznymi w procedurze przygotowania, recenzowania i obrony pracy magisterskiej Pana Pawła Zyzaka.

Rzecznik, zaniepokojony informacjami w środkach masowego przekazu, zwrócił się o przedstawienie przyczyn zlecenia Państwowej Komisji Akredytacyjnej kontroli na Uniwersytecie Jagiellońskim. Zamiarem Rzecznika nie jest ocenianie zawartości konkretnej pracy magisterskiej i jej walorów naukowych, poznawczych, czy też prawdziwości tez w niej prezentowanych. W kontekście wynikającej z art. 73 Konstytucji zasady swobody prowadzenia badań naukowych i ogłaszania ich wyników, wątpliwości budzi przede wszystkim nadzwyczajny tryb kontroli. Rzecznik podkreślił, iż zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, uczelnia jest autonomiczna we wszystkich obszarach swego działania określonych w ustawie, a zatem także w zakresie badań naukowych i sposobu kształcenia. Zasada autonomii szkół wyższych powinna być respektowana. Z uwagi na powyższe Rzecznik zwrócił się o przedstawienie szczegółowych przyczyn zlecenia wspomnianej kontroli na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (06.04.2009 r.) poinformowała, że wycofała prośbę skierowaną do Państwowej Komisji Akredytacyjnej w sprawie wysłania Komisji na Wydział Historii UJ w celu przeprowadzenia kontroli akredytacyjnej.

6. Ministra Obrony Narodowej (RPO-585674-IX/08) z dnia 6 kwietnia 2009 r. - w sprawie braku prawnych możliwości zwolnienia od zajęć służbowych żołnierza zawodowego z tytułu opieki nad dzieckiem, w sytuacji gdy oboje rodzice są żołnierzami zawodowymi.

Rzecznik wystąpił o dokonanie nowelizacji przepisów § 21 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 28 maja 2004 r. w sprawie urlopów żołnierzy zawodowych, w sposób umożliwiający skorzystanie przez jednego z rodziców pełniących zawodową służbę wojskową z prawa do zwolnienia od zajęć służbowych w razie konieczności zapewnienia opieki ich dziecku.

W odpowiedzi na wcześniejsze wystąpienie w tej sprawie, Minister Obrony Narodowej poinformował o działaniach mających doprowadzić do wprowadzenia w ramach najbliższej nowelizacji wspomnianego rozporządzenia zapisu, który lepiej niż dotychczas pozwoli interpretować uprawnienia żołnierzy w tym zakresie. Mimo zapewnień nie dokonano odpowiedniej zmiany przepisów, dlatego Rzecznik ponownie zwrócił się o uregulowanie przedstawionego problemu.

Ministerstwo Obrony Narodowej (27.04.2009 r.) poinformowało, że w projekcie nowego rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej w sprawie urlopów żołnierzy zawodowych, który stanowił będzie akt wykonawczy do procedowanej aktualnie nowelizacji ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, wprowadzono zapis, który w sposób jasny określi uprawnienia współmałżonków żołnierzy w kontekście sprawowania opieki nad członkiem rodziny. Wejście w życie wspomnianego wyżej rozporządzenia będzie możliwe po ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw RP i rozpoczęciu obowiązywania nowelizacji ww. ustawy. Nowe rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej w sprawie urlopów żołnierzy zawodowych zacznie obowiązywać, pod warunkiem pomyślnego przejścia procedury uzgodnień międzyresortowych, od 2010 r.

7. Ministra Zdrowia (RPO-613140-X/09) z dnia 6 kwietnia 2009 r. - w sprawie realizacji uprawnienia do dodatku z tytułu urodzenia dziecka oraz jednorazowej zapomogi.

Wsparcie finansowe z tytułu urodzenia dziecka uzależnione jest od potwierdzenia zaświadczeniem lekarskim opieki medycznej nad kobietą w ciąży. Z listów obywateli wynika, że dostęp do lekarza ginekologa jest często utrudniony, zwłaszcza w mniejszych miastach i na wsi. Brak również akcji informacyjnej dla kobiet ciężarnych o obowiązku potwierdzenia opieki medycznej zaświadczeniem lekarskim („Dziennik” z dnia 26 marca 2009 r. – artykuł pt. *Nie dostaną becikowego, bo nie zdążą do lekarza*). Rzecznik zwrócił się więc z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie oraz poinformowanie o stanie prac legislacyjnych nad rozporządzeniem określającym formę opieki medycznej nad kobietą w ciąży oraz wzór zaświadczenia lekarskiego.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (16.04.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo Zdrowia przygotowało projekt rozporządzenia w sprawie formy opieki medycznej nad kobietą w ciąży, mającego na celu wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 9 ust. 8 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Projekt został przekazany do uzgodnień zewnętrznych. W styczniu 2009 r. Ministerstwo Zdrowia wystosowało pismo do dyrektorów wojewódzkich centrów zdrowia publicznego zawierające informację o wejściu w życie przepisów ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw i wiążących się z tym faktem konsekwencjach dla kobiet oraz organizatorów opieki zdrowotnej. W piśmie zwrócono się też z prośbą o przekazanie informacji o dostępie kobiet do lekarza ginekologa-położnika oraz położnej na terenie województwa. Przekazane informacje wskazują, iż dostępność do ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych w zakresie położnictwa i ginekologii jest zróżnicowana, jednak obecna sytuacja nie zagraża realizacji prawa kobiet do uzyskania dodatku z tytułu urodzenia dziecka oraz jednorazowej zapomogi. Resort zdrowia zakłada, że wprowadzona regulacja prawna uzależniająca uzyskanie dodatku z tytułu urodzenia dziecka od jak najwcześniej podjętej profilaktyki, przyczyni się do zwiększenia świadomości zdrowotnej kobiet i wpłynie na dalsze obniżenie umieralności niemowląt oraz poprawę stanu zdrowia populacji.

8. Ministra Sprawiedliwości oraz Prezesa Rządowego Centrum Legislacji (RPO-589226-I/08) z dnia 6 kwietnia 2009 r. – w sprawie wprowadzonej zmiany dotychczasowych przesłanek wpisu na listę adwokatów, radców prawnych i notariuszy.

Do Rzecznika napływają skargi związane z ustawą z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – Prawo o notariacie, która zmieniła dotychczasowe przesłanki wpisu na listę adwokatów, radców prawnych oraz notariuszy. Ustawodawca nie uwzględnił jednak interesów osób, w sprawach których toczy się postępowanie administracyjne lub sądowo-administracyjne, bowiem nie wprowadził do ustawy przepisów przejściowych, które regulowałyby postępowania wszczęte i niezakończone do czasu wejścia w życie tej nowelizacji. Dla wielu osób dotychczas obowiązujące przepisy były korzystniejsze. Wprowadzone zmiany ustawodawcze oznaczają w istocie utratę możliwości wpisu na listę adwokatów lub radców prawnych do czasu wykazania przez zainteresowanych, że spełniają oni nowe przesłanki uprawniające do wpisu na listę adwokatów, radców lub notariuszy. Rzecznik podkreślił, iż obowiązek wprowadzania przepisów przejściowych do uchwalanych ustaw wynika bezpośrednio z wyrażonej w art. 2 Konstytucji zasady demokratycznego państwa prawnego, w tym reguły zaufania obywateli do państwa.

Prezes Rządowego Centrum Legislacji (27.04.2009 r.) poinformował, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2006 r. (sygn. akt K 6/06) stwierdził m.in., iż art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo o adwokaturze jest niezgodny z Konstytucją w zakresie stworzenia możliwości dopuszczenia do wykonywania zawodu adwokata osób (po złożeniu wskazanych w tym przepisie egzaminów) nie wykazujących się odpowiednią praktyką w zawodzie prawniczym. Analogiczne argumenty zostały przywołane w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2006 r. (sygn. akt K 30/06) w odniesieniu do art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych.

Rada Ministrów, w celu dostosowania regulacji zawartych w powołanych ustawach do treści wyroków Trybunału Konstytucyjnego, wystąpiła z odpowiednią inicjatywą ustawodawczą. Ustawa z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – Prawo o notariacie, istotnie nie zawiera przepisów przejściowych, które umożliwiłyby uzyskanie wpisu na listę adwokatów (radców prawnych) osobom bez praktyki w zawodzie prawniczym, które złożyły wnioski w tej sprawie przed dniem wejścia w życie ww. ustawy. Wolą projektodawcy, zaakceptowaną przez ustawodawcę, było bowiem umożliwienie wpisu na listę adwokatów (radców prawnych) wyłącznie osobom legitymującym się zarówno złożonym egzaminem aplikacyjnym, jak i ustawowo określoną praktyką. W ocenie Rządowego Centrum Legislacji, interesy osób, których sprawy o wpis pozostawały w toku rozpatrywania w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2009 r., są dostatecznie chronione przepisami art. 6-10 tej ustawy.

9. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-607834-I/09) z dnia 6 kwietnia 2009 r. – w sprawie udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych.

Do Rzecznika kierowane są skargi rolników dotyczące rozwiązań przyjętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 lutego 2009 r. zmieniającym rozporządzenie z dnia 20 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt objętej planem

rozwoju obszarów wiejskich. Wprowadzone zmiany są niezgodne z konstytucyjną zasadą demokratycznego państwa prawa oraz wywodzącą się z niej zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przezeń prawa.

Program rolnośrodowiskowy to jeden z projektów realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich. W ramach wspierania przedsięwzięć rolnośrodowiskowych przeprowadzane są m.in. działania mające na celu zapobieganie pogorszeniu stanu środowiska naturalnego i walorów przyrodniczych obszarów wiejskich. Rozwiązania wprowadzone na mocy rozporządzenia z dnia 24 lutego 2009 r. przekształciły w sposób istotny warunki, na jakich opierało się przyznawanie dopłat rolnośrodowiskowych. Zmiany te nie honorują wcześniejszych zobowiązań, których wykonania, w ramach zatwierdzonych planów rolnośrodowiskowych, podjęło się wielu rolników. W wyniku nowelizacji rozporządzenia beneficjenci zostali zmuszeni do uzupełnienia obsady drzew i krzewów. Wprowadzone zmiany przepisów narażają wielu rolników na duże straty finansowe. Tego rodzaju działania naruszają zasadę ochrony praw nabytych.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (24.04.2009 r.) wyjaśnił, że wprowadzone zmiany dotyczą zasadniczo realizacji pakietu SO2 Rolnictwo ekologiczne. Z uwagi na brak *vacatio legis*, w celu zapewnienia rolnikom odpowiedniego czasu na dostosowanie się do nowych regulacji, w § 2 rozporządzenia zmieniającego określono regulację umożliwiającą uzupełnienie do dnia 15 listopada 2009 r. obsady drzew i krzewów do wysokości minimalnej obsady drzew i krzewów. W przypadku uzupełnienia tej obsady przez rolnika w terminie oraz poinformowania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o utrzymywaniu minimalnej obsady, jego płatność rolnośrodowiskowa nie podlega zmniejszeniu z tytułu nieutrzymywania takiej obsady. Regulacja ta w wystarczającym zakresie zapewnia poszanowanie zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego prawa.

Wprowadzone przepisy dotyczące minimalnej obsady drzew i krzewów odnosiły się do rolników, którzy nie stosując zasad prawidłowej, efektywnej produkcji rolnej w zakresie upraw sadowniczych, uzyskiwali nieuzasadnioną w świetle przepisu art. 24 ust. 1 rozporządzenia nr 1257/1999 płatność rolnośrodowiskową. Każdy zatem, kto stosował się do powyższych zasad, nie musi uzupełniać obsady drzew i krzewów do wysokości minimalnej obsady wprowadzonej rozporządzeniem zmieniającym.

10. Ministra Środowiska (RPO-601398-IV/08) z dnia 6 kwietnia 2009 r. - w sprawie ustawowej regulacji statusu prawnego jezior w przepisach Prawa wodnego z 2001 r.

Na podstawie skarg obywateli, Rzecznik zwrócił uwagę na problem ustawowej regulacji statusu prawnego jezior w przepisach Prawa wodnego z 2001 r. Nowelizacja tej ustawy z 2005 r. zmieniła m.in. ustawową definicję śródlądowych wód powierzchniowych płynących (art. 5 ust. 3 pkt 1 lit. b) ustawy), co – z uwagi na daleko idące konsekwencje w sferze prawa własności – budzi poważne zastrzeżenia Rzecznika. Zasadnicze znaczenie dla stosunków własnościowych w prawie wodnym, ma podział śródlądowych wód powierzchniowych na stojące i płynące. Jedynie te pierwsze mogą być, wraz z leżącymi pod nimi gruntami, przedmiotem własności prywatnej, pozostałe zaś, wraz z gruntem, są własnością publiczną. Nawet drobna korekta ustawowej definicji wody płynącej wywołuje bezpośredni skutek w – konstytucyjnie chronionej – sferze stosunków własnościowych. W szczególności rozszerzenie definicji wody płynącej, automatycznie pozbawia dotychczasowego właściciela przysługujących mu praw. Ustawa

zaliczyła do wód płynących te jeziora przepływowe, do których wpływają cieki o przepływach nie tylko stałych, jak do tej pory, ale również i okresowych. Skutkiem tej zmiany była nacjonalizacja jezior „okresowo przepływowych”; co więcej, odebranie własności nastąpiło bez jakiegokolwiek odszkodowania. Przedstawione powyżej rozwiązanie rażąco narusza te normy Konstytucji, które gwarantują poszanowanie własności prywatnej, a w szczególności narusza konstytucyjne gwarancje dopuszczalności wywłaszczenia, które powinno być przeprowadzone na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem. Rzecznik zwrócił się o podjęcie działań w celu zmiany obowiązujących przepisów.

Minister Środowiska (15.06.2009 r.) nie podzielił stanowiska Rzecznika w sprawie konieczności nowelizacji przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne.

11. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-487004-II/04) z dnia 6 kwietnia 2009 r. – w sprawie zrównania uprawnień pokrzywdzonego z uprawnieniami innych podmiotów w postępowaniu dotyczącym nieletnich, poprzez przyznanie mu praw strony.

Rzecznik kilkakrotnie występował do Ministrów Sprawiedliwości – Prokuratorów Generalnych w sprawie konieczności wzmocnienia pozycji pokrzywdzonego w toku postępowania regulowanego przez przepisy ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. W wyniku nowelizacji tej ustawy, pokrzywdzonym przyznano pewne uprawnienia, których wcześniej nie posiadali, ale nadal sytuacja pokrzywdzonych czynami karalnymi nieletnich jest znacznie gorsza niż sytuacja pokrzywdzonych przestępstwami popełnionymi przez dorosłych. W kolejnym wystąpieniu Rzecznik przywołał postanowienia Rekomendacji Rady Europy nr R (87)20 o reakcjach społecznych na przestępczość nieletnich mówiące, że „trzeba zwracać uwagę zarówno na prawa i interesy nieletniego, jak i ofiary” i zwrócił się z prośbą o uwzględnienie zrównania uprawnień pokrzywdzonego z uprawnieniami innych podmiotów w postępowaniu dotyczącym nieletnich, poprzez przyznanie mu praw strony.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (22.05.2009 r.) poinformował, że decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2009 r. wstrzymane zostały prace nad projektem ustawy – Prawo nieletnich. W przypadku powrotu do prac nad projektem tej ustawy lub zainicjowania prac nad innym projektem dotyczącym postępowania w sprawach nieletnich, postulowane przez Rzecznika zrównanie uprawnień pokrzywdzonego z uprawnieniami innych podmiotów będzie przedmiotem ponownej, wnikliwej analizy.

12. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-612455-III/09) z dnia 7 kwietnia 2009 r. - w sprawie zróżnicowania wysokości łącznej kwoty dla jednej rodziny przy uzyskaniu prawa do dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Na opisany w wystąpieniu problem zwrócił uwagę w piśmie do Rzecznika pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Ustawodawca wprowadził korzystniejsze rozwiązania prawne dla osób mających możliwość uzyskania świadczeń z funduszu alimentacyjnego (świadczenie przysługuje na każde dziecko w rodzinie) od rozwiązań prawnych dotyczących osób mających możliwość uzyskania dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka (ograniczenie dodatku do kwoty na dwoje dzieci w rodzinie). W opinii Rzecznika trudno doszukać się racjonalnych podstaw do zróżnicowanego traktowania tych dwóch grup rodzin niepełnych. Pomoc finansowa państwa dla rodzin niepełnych powinna być oparta na jasnych i czytelnych zasadach. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (21.05.2009 r.) poinformowała, że dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowania dziecka jest świadczeniem kierowanym do rodziny, chociaż jego wysokość jest różnicowana ze względu na liczbę dzieci, natomiast świadczenie z funduszu alimentacyjnego ma charakter osobisty i przysługuje bezpośrednio dziecku. Minister Pracy zgodziła się ze stanowiskiem, iż obecnie występuje zbyt duża różnica w poziomie pomocy dla rodzin niepełnych i rodzin mających zasądzone alimenty. Zaistniała sytuacja jest wynikiem ustalenia przez posłów – projektodawców ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – wysokości świadczeń z funduszu alimentacyjnego na zbyt wysokim poziomie względem wysokości dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka. W 2009 r. planowana jest weryfikacja świadczeń rodzinnych. W ramach tej weryfikacji nie jest jednak możliwe istotne podwyższenie kwoty dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka. Ponadto, biorąc pod uwagę aktualny stan finansów państwa, wątpliwym jest, czy Rada Ministrów zdecyduje się na podwyższenie kwot wszystkich świadczeń rodzinnych.

13. Ministra Sprawiedliwości (RPO-546825-V/06) z dnia 8 kwietnia 2009 r. - w sprawie zmiany przepisów ustawy - Prawo spółdzielcze w zakresie zasad uczestnictwa w walnym zgromadzeniu spółdzielni mieszkaniowej.

Rzecznik, nawiązując do wcześniejszej korespondencji w przedmiotowej sprawie, zwrócił się o wskazanie aktualnego stanu prac nad zapowiadaną zmianą przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze w zakresie zasad uczestnictwa w walnym zgromadzeniu spółdzielni mieszkaniowej za pośrednictwem przedstawicieli.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (15.05.2009 r.) poinformował, że poselski projekt ustawy - Prawo spółdzielcze (druk sejmowy nr 1035) w dniu 30 września 2008 r. został skierowany do sejmowej Komisji Gospodarki. Na posiedzeniu tej Komisji w dniu 9 października 2008 r. odbyło się pierwsze czytanie projektu. Wobec przedłużających się prac nad tym projektem, w Ministerstwie Sprawiedliwości podjęto prace nad przygotowaniem rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo spółdzielcze, zawierającego regulacje mające na celu uchylenie obowiązku osobistego uczestnictwa w walnym zgromadzeniu spółdzielni. Wstępny projekt ustawy został zaopiniowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego, która zgłosiła szereg szczegółowych uwag do zaproponowanych regulacji. Obecnie trwają prace nad opracowaniem ostatecznej wersji projektu.

14. Prokuratora Krajowego (RPO-608100-II/09) z dnia 8 kwietnia 2009 r. - w sprawie stwierdzonych uchybień w postępowaniach przygotowawczych w sprawach wypadków drogowych.

Rzecznik otrzymuje wnioski od osób pokrzywdzonych, w których kwestionowane są podstawy formalno-prawne prawomocnych postanowień prokuratorów o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego w sprawach wypadków drogowych. Po analizie akt prawomocnie zakończonych postępowań przygotowawczych Rzecznik często sygnalizuje prokuratorom nadrzędny uchybienia natury procesowej, które miały istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia. W wyniku tych interwencji niejednokrotnie dochodzi do podjęcia postępowania na nowo. Dlatego też niezbędne jest prowadzenie tego rodzaju postępowań przez doświadczonych prokuratorów oraz właściwe sprawowanie nadzoru nad czynnościami przeprowadzanymi już we wstępnej fazie postępowania. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie

wniosków sformułowanych w wyniku wizytacji i lustracji, a także oceny obowiązujących przepisów w omawianej materii.

Prokurator Krajowy (04.05.2009 r.) poinformował, że doświadczenia wynikające ze sprawowania nadzoru służbowego i instancyjnego nie wskazują na to, aby do uchybień w postępowaniach przygotowawczych prowadzonych w sprawach o wypadki drogowe dochodziło częściej niż w innych kategoriach spraw. W organach prokuratury od lat prowadzone są działania zmierzające do zapewnienia prawidłowego poziomu postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (m.in. szkolenia dla prokuratorów). Również kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości i Prokuratury Krajowej podejmuje działania zmierzające do poprawy skuteczności ścigania tego rodzaju przestępstw (poprzez wydawanie zaleceń i wytycznych). W ocenie prokuratury, obecny stan prawny w dziedzinie zarówno prawa materialnego, jak i procesowego, daje skuteczne instrumenty pozwalające na zwalczanie przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.

Udostępnienie wniosków z wizytacji i lustracji nie jest możliwe, ponieważ dokumentacja wizytacji nie jest konstruowana pod kątem analizy sposobu prowadzenia spraw o poszczególne typy przestępstw, lecz oceny funkcjonowania poszczególnych sfer danej jednostki organizacyjnej prokuratury. Ponadto w ostatnich latach nie prowadzono lustracji postępowań przygotowawczych dotyczących prawidłowości gromadzenia i oceny materiału dowodowego w sprawach o przestępstwa komunikacyjne.

15. Ministra Zdrowia (RPO-610187-X/09) z dnia 9 kwietnia 2009 r. – w sprawie ograniczeń w dostępności niektórych produktów leczniczych.

W okresie ostatnich miesięcy, w środkach masowego przekazu pojawiło się szereg informacji wskazujących na występowanie ograniczeń w dostępności niektórych produktów leczniczych. Doniesienia te potwierdzają komunikaty Ministerstwa Zdrowia oraz listy obywateli kierowane do Rzecznika. Przekazywane informacje są niepokojące, zważywszy, że ograniczenia dostępności dotyczą leków ratujących życie (np. corhydron, noradrenalina), niezbędnych do wybudzania pacjentów ze znieczulenia ogólnego po zabiegach operacyjnych (np. polistygmina), koniecznych do zwalczania chorób zakaźnych (np. gruźlicy - izoniazyd), istotnych dla chorych m.in. na mukowiscydozę (np. colistyna, kreon, pulmozyna). Jednocześnie świadczeniodawcy i pacjenci nie mogą uzyskać wystarczającej informacji na temat brakujących produktów leczniczych, co dezorganizuje pracę szpitali oraz utrudnia, a nawet uniemożliwia, prowadzenie zalecanego leczenia. Rzecznik zwrócił się o przekazanie informacji o działaniach resortu zdrowia w sprawie rozwiązania opisanego problemu.

16. Ministra Sprawiedliwości (RPO-601030-V/08) z dnia 9 kwietnia 2009 r. – w sprawie zasad ponoszenia kosztów postępowania sądowego w przypadku wystąpienia z powództwem o ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu w razie beczynności spółdzielni.

Z wcześniejszej korespondencji w przedmiotowej sprawie wynikało, iż Minister Sprawiedliwości podzielił stanowisko Rzecznika o braku koordynacji pomiędzy terminologią użytą w art. 49¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a brzmieniem Kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Minister stwierdził wówczas, że niezbędne jest doprecyzowanie powyższego przepisu. W toku prac nad projektem nowelizacji ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, Minister Sprawiedliwości miał

przedstawić propozycję zmiany omawianej regulacji, przy uwzględnieniu, iż właściwym do opracowania projektu ustawy w tym zakresie jest Minister Infrastruktury. Z informacji przedstawionych Rzecznikowi wynika, iż Ministerstwo Infrastruktury zaakceptowało projekt z dnia 25 marca 2009 r. ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, jednak żadna z planowanych zmian nie dotyczy kwestii kosztów postępowania sądowego w przypadku wystąpienia przez osobę uprawnioną z powództwem określonym w art. 49¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Wobec powyższego Rzecznik zwrócił się o rozważenie podjęcia stosownych działań w celu doprowadzenia do zmiany stanu prawnego w przedstawionym zakresie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (19.06.2009 r.) poinformował, że brzmienie proponowanej zmiany art. 49¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, jest następujące: „Art. 49¹. Osoba, która na podstawie ustawy może żądać ustanowienia prawa odrębnej własności lokalu, w razie bezczynności spółdzielni może wystąpić do sądu z powództwem na podstawie art. 64 Kodeksu cywilnego w związku z art. 1047 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego. Pozew wolny jest od opłaty sądowej. Sąd orzeka uwzględniając warunki przeniesienia prawa odrębnej własności lokalu obowiązujące w dacie złożenia wniosku do spółdzielni.” Powyższa propozycja zmiany przedmiotowego przepisu zawarta jest w wersji projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przekazanej przez Ministra Infrastruktury dnia 10 czerwca 2009 r. pod obrady Stałego Komitetu Rady Ministrów.

17. Ministra Zdrowia (RPO-613090-X/09) z dnia 9 kwietnia 2009 r. - w sprawie planowanego zamknięcia szpitalnej izby przyjęć dla dzieci w Grodzisku Mazowieckim.

Rzecznik z zaniepokojeniem przyjął wiadomość o planowanym zamknięciu szpitalnej izby przyjęć dla dzieci w Grodzisku Mazowieckim. Izba ta została otwarta zaledwie przed ośmioma miesiącami, jednak NFZ odmówił jej finansowania twierdząc, że w szpitalu wystarczy jeden ogólny oddział ratunkowy. Można przypuszczać, że przedstawiony powyżej przykład nie jest odosobniony i odzwierciedla problemy z przestrzeganiem praw dzieci leczonych w innych szpitalach ogólnych w Polsce. Dziecko przebywające w szpitalu wymaga szczególnej ochrony przed cierpieniem psychicznym i fizycznym oraz respektowania jego praw i potrzeb rozwojowych. Rzecznik przypominał prawa gwarantowane dzieciom w Konstytucji oraz w ratyfikowanych przez Polskę umowach międzynarodowych. Przykładowo, Europejska Karta Praw Dziecka w Szpitalu głosi, że świadczenia zdrowotne dla dzieci i młodzieży powinny być udzielane w wyodrębnionych od pacjentów dorosłych pomieszczeniach, zapewniających dzieciom poczucie bezpieczeństwa i ochrony. Rzecznik zwrócił się o podjęcie działań gwarantujących pełne przestrzeganie praw dzieci w szpitalach, w szczególności poprzez dostosowanie tworzonych przez NFZ przepisów w sprawie kontraktowania świadczeń szpitalnych izb przyjęć i szpitalnych oddziałów ratunkowych do potrzeb chorych dzieci.

Minister Zdrowia (09.06.2009 r.) poinformowała, że Dyrektor Szpitala Zachodniego w Grodzisku Mazowieckim zwróciła się do Prezesa NFZ z prośbą o udzielenie pomocy finansowej, która polegać miałyby na finansowaniu świadczeń udzielanych w Izbie Przyjęć dla dzieci, niezależnie od finansowania w ramach istniejącej umowy z NFZ. Określone w zarządzeniu Nr 93/2008/DSOZ Prezesa NFZ z dnia 22 października 2008 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju: leczenie szpitalne, zasady alternatywnego

kontraktowania świadczeń w przedmiotowych zakresach, wykluczają możliwość posiadania przez jednego świadczeniodawcę odrębnych umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w szpitalnym oddziale ratunkowym oraz szpitalnej izbie przyjęć. Realizacja przez NFZ złożonego przez świadczeniodawcę wniosku polegałaby na odstąpieniu od wyżej wymienionych zasad kontraktowania, co oznaczałoby naruszenie przepisu art. 134 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z którą NFZ jest obowiązany zapewnić równe traktowanie wszystkich świadczeniodawców ubiegających się o zawarcie umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. NFZ finansuje koszty związane z przyjęciem pacjenta do szpitala niezależnie od przyjętych rozwiązań organizacyjnych, co w omawianym przypadku oznacza finansowanie w szczególności rejestracji i kwalifikacji do leczenia szpitalnego, w tym przeprowadzanie badań związanych z przyjęciem do szpitala w funkcjonującej izbie przyjęć dla dzieci. Odrębne kontraktowanie świadczeń w zakresie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego/Izby Przyjęć dotyczy wyłącznie świadczeń pomocy doraźnej w zależności od formy organizacyjnej i możliwości prowadzenia w tym zakresie działalności przez świadczeniodawcę, co oznacza, że część dzieci trafia do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego.

18. Ministra Zdrowia (RPO-613090-X/09) z dnia 10 kwietnia 2009 r. - w sprawie protestów ratowników medycznych.

Poruszenie opinii publicznej wywołały protesty ratowników medycznych. Postulaty związków zawodowych dotyczą zmian w zasadach finansowania ratownictwa medycznego oraz priorytetowego traktowania publicznych jednostek państwowego ratownictwa medycznego, co wzbudza protesty podmiotów prywatnych i nie zyskuje akceptacji Krajowego Konsultanta w dziedzinie medycyny ratunkowej. W stanowisku Polskiego Towarzystwa Medycyny Ratunkowej z dnia 28 lutego 2008 r., przekazanym do zespołu nowelizującego ustawę o państwowym ratownictwie medycznym, zawarto uwagi i propozycje zmian legislacyjnych. Zdaniem PTMR w projekcie zmian ustawowych nie uwzględniono konieczności zapewnienia wysokiej jakości działania systemu, w tym zwłaszcza nie sankcjonuje się konieczności posiadania przez wszystkich lekarzy pracujących w systemie specjalizacji w dziedzinie medycyny ratunkowej. Ustawa w dalszym ciągu nie uwzględnia konieczności umieszczenia w wojewódzkim planie działania systemu - szpitalnych planów medycznego zabezpieczenia katastrofy w ich rejonach. Ponadto ustawa nie reguluje w sposób jednoznaczny zasad organizacji i funkcjonowania Centrów Powiadamiania Ratunkowego, a także jakości kształcenia ratowników medycznych. Nie definiuje również w sposób precyzyjny obszaru aktywności i wykonywanych zadań systemu ratownictwa medycznego, co powoduje wykonywanie zadań na rzecz podstawowej opieki zdrowotnej ze środków budżetowych systemu ratownictwa medycznego.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (05.05.2009 r.) poinformował o trwających pracach nad nowelizacją ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Nowy projekt nowelizacji zakłada m.in. utworzenie centrów urazowych jako wydzielonej funkcjonalnie części zakładu opieki zdrowotnej, skrócenie do 2015 r. przepisu przejściowego rozszerzającego definicję lekarza systemu oraz wprowadzenie zastrzeżenia, że specjalizujący się lekarz musi być co najmniej po 2 latach specjalizacji, unormowanie zapisów dotyczących kształcenia ratowników medycznych i ratowników, w szczególności wprowadzenie przepisów stanowiących o przeprowadzaniu Państwowego Egzaminu z Ratownictwa

Medycznego; wprowadzenie obowiązku posiadania przez szpitale i dysponentów ZRM uzgodnionego z wojewodą planu działania na wypadek zdarzeń masowych.

Kwestia przygotowania szpitali do zabezpieczenia medycznego katastrofy lub zdarzenia masowego była przedmiotem dyskusji w trakcie prac nad nowelizacją ustawy, w wyniku których wprowadzono pojęcie „stan podwyższonej gotowości” rozumiane jako zbiór procedur realizowanych na wypadek konieczności udzielenia świadczeń zdrowotnych osobom w liczbie przekraczającej możliwości udzielenia świadczeń zdrowotnych w zakładach opieki zdrowotnej. W odpowiedzi przedstawiono także informację o kształceniu lekarzy w dziedzinie medycyny ratunkowej, informując m.in., iż Ministerstwo Zdrowia rozpoczęło prace nad objęciem lekarzy podejmujących specjalizację w dziedzinie medycyny ratunkowej dofinansowaniem (m.in. zwrot kosztów dojazdu na szkolenia, zakwaterowanie, wyżywienie), mającym na celu wzrost zainteresowania tą specjalizacją.

19. Sekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (RPO-601727-I/09) z dnia 10 kwietnia 2009 r. - w sprawie prawa uczniów do uczestniczenia w zajęciach z etyki i religii.

We wcześniejszej korespondencji w sprawie nauczania w szkołach etyki, zabrakło stanowiska resortu edukacji narodowej odnośnie do konieczności dokonania przez ucznia wyboru między uczęszczaniem na zajęcia z religii a zajęciami z etyki. Uczniowie powinni mieć prawo do uczestniczenia w zajęciach z obu przedmiotów. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie wyjaśnień w tej kwestii.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (29.04.2009 r.) poinformował, że z przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach nie wynika konieczność dokonania wyboru między możliwością uczęszczania na zajęcia z religii albo na zajęcia z etyki. Taką ocenę przywołanych przepisów przedstawił również Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z dnia 20 kwietnia 1993 r. (sygn. akt U 12/92), stwierdzając w pkt 2 sentencji orzeczenia, iż przepis § 1 ust. 1 przywołanego rozporządzenia należy rozumieć w ten sposób, że każdy z uczniów ma prawo do pobierania zarówno nauki religii, jak i etyki. Uczeń uczęszczający na zajęcia z obu przedmiotów sam decyduje, która ocena ma być umieszczona na świadectwie.

20. Ministra Zdrowia (RPO-589998-I/08) z dnia 14 kwietnia 2009 r. – w sprawie pobierania opłat za prowadzenie przewodów doktorskich na Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu.

Rzecznik od dłuższego czasu prowadzi korespondencję z władzami Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu w sprawie pobierania opłat za prowadzenie przewodów doktorskich. Pobieranie tych opłat wynikało z wewnętrznych przepisów Akademii, które jednak były sprzeczne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. W sprawie niedopuszczalności takiego postępowania wielokrotnie wypowiadała się, m.in. w odpowiedzi na wystąpienia Rzecznika, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Po kolejnej wymianie korespondencji uczelnia zmieniła swoje wewnętrzne przepisy dostosowując je do regulacji Prawa o szkolnictwie wyższym. Nie odstąpiła jednak od wystawiania wezwań do zapłaty. Stanowisko Rektora uczelni, iż do przewodów wszczętych przed zmianą przepisów stosuje się regulacje dotychczasowe, wydaje się co najmniej niezrozumiałe. Rzecznik zwrócił się o rozważenie zastosowania środków

przewidzianych w przepisach prawa w celu usunięcia wskazanego naruszenia praw i wolności obywatelskich w działalności wrocławskiej Akademii Medycznej.

21. Ministra Zdrowia (RPO-614235-X/09) z dnia 15 kwietnia 2009 r. – w sprawie problemów w leczeniu chorych cierpiących na raka nerki.

Polska Agencja Prasowa w dniu 23 marca 2009 r. upowszechniła komunikat z konferencji prasowej lekarzy onkologów, z którego wynikało, że dla chorych cierpiących na raka nerki, Narodowy Fundusz Zdrowia refunduje tylko jedną, w dodatku nieskuteczną i obciążoną poważnymi objawami ubocznymi, terapię interferonem-alfa. Według statystyk, wśród osób z nowo rozpoznaniem rakiem nerki odnotowuje się aż 50 % zgonów. Zdaniem specjalistów, podstawowym warunkiem poprawy rokowania co do życia chorych jest leczenie operacyjne we wczesnym stadium choroby, a w zaawansowanym stadium, stosowanie leków nowej generacji, które działają bezpośrednio na procesy prowadzące do wzrostu raka nerki, są dostępne na rynku, a ich koszt mieści się w ramach kwot wydawanych obecnie na nieskuteczną terapię. Rzecznik zwrócił się z prośbą o udostępnienie dokumentów stanowiących podstawę wprowadzenia leku o nazwie interferon-alfa do terapii chorych na raka nerki, a także stanowiska Krajowego konsultanta w dziedzinie onkologii klinicznej odnośnie do leczenia tych chorych.

Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia (30.04.2009 r.) w piśmie do Ministra Zdrowia, przekazany do wiadomości Rzecznika, stwierdził, iż wyłącznie niezależna, obiektywna rekomendacja Agencji Oceny Technologii Medycznych może stanowić wiarygodną podstawę do podjęcia decyzji refundacyjnej. Leczenie interferonem alfa nowotworu złośliwego nerki finansowane jest w ramach „Katalogu substancji czynnych stosowanych w chemioterapii nowotworów” zgodnie z Zarządzeniem Nr 102/2008/DGL Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 29 października 2008 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju leczenie szpitalne w zakresie chemioterapia.

22. Ministra-Członka Rady Ministrów (RPO-578801-III/08) z dnia 15 kwietnia 2009 r. - w sprawie zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez osoby prowadzące równoległe działalność gospodarczą.

Ustawą z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, od dnia 24 sierpnia 2005 r. zostały dokonane zmiany dotyczące warunków, jakie muszą być spełnione do pozostania w ubezpieczeniu rolniczym przy równoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności. W związku z tymi zmianami, do Rzecznika wpływają skargi wskazujące na możliwość dyskryminacji osób, które z racji prowadzenia działalności gospodarczej mają obowiązek ubezpieczenia w ZUS. W uprzywilejowanej sytuacji znajdują się osoby, które z racji posiadania gospodarstwa rolnego przy prowadzeniu działalności gospodarczej płacą zdecydowanie niższe składki niż pozostałe osoby prowadzące działalność gospodarczą. Osoby te płacą także miesięczną składkę na ubezpieczenie zdrowotne, podczas gdy składkę na ubezpieczenie zdrowotne za rolników prowadzących równoległe działalność gospodarczą i rolniczą opłaca się z budżetu państwa. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska Międzyresortowego Zespołu ds. Reformy Systemu Ubezpieczenia Społecznego Rolników wobec poruszanej kwestii.

Minister – Członek Rady Ministrów (29.06.2009 r.) poinformował, że jednym z podstawowych założeń przyjętych przez Zespół ds. Reformy Systemu Ubezpieczenia Społecznego Rolników jest zmiana zasad ustalania składki na ubezpieczenie społeczne w KRUS, tak by podstawą jej wymiaru był standardowy lub rzeczywisty dochód z działalności rolniczej, a w przypadku osób uprawnionych do kontynuacji ubezpieczenia w KRUS, mimo rozpoczęcia wykonywania działalności pozarolniczej, także dochód z tej dodatkowej działalności. Zgodnie z poczynionymi ustaleniami składka na ubezpieczenie emerytalno-rentowe składałaby się z części ryczałtowej, opłacanej w obecnej wysokości od dochodu nieprzekraczającego ustalonej kwoty oraz części dodatkowej, przysługującej wyłącznie od nadwyżki dochodu ponad wysokość powyższej kwoty, przy czym zarówno stopa procentowa, jak i maksymalna wysokość części dodatkowej zostałyby określone analogicznie do rozwiązań funkcjonujących w systemie powszechnym. Oznacza to, że w przypadku osób prowadzących dodatkową działalność gospodarczą, kontynuujących ubezpieczenie w KRUS, obciążenie składkami na ubezpieczenie społeczne z tytułu tej dodatkowej działalności byłoby uzależnione od jej rozmiaru, a nie jak ma to miejsce w obecnym stanie prawnym -ustalane ryczałtowo, na poziomie nawet 6-cio krotnie niższym niż ma to miejsce w przypadku składek na ubezpieczenie społeczne w ZUS. Zmiana ta pozwoliłaby na ograniczenie problemu dyskryminacji osób, które z racji prowadzenia działalności gospodarczej mają obowiązek ubezpieczenia w ZUS, przy jednoczesnym zapewnieniu, by osoby pozostające w systemie rolniczym nie napotykały antybodźców do podejmowania i rozszerzania działalności pozarolniczej.

23. Prezesa Rady Ministrów (RPO-580790-X/08) z dnia 16 kwietnia 2009 r. - w sprawie pobierania przez lekarzy ubezpieczenia zdrowotnego opłaty za wystawianie zaświadczenia o stanie zdrowia dla celów świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W lutym 2008 r. Rzecznik podjął sprawę pobierania przez lekarzy ubezpieczenia zdrowotnego opłaty za wystawienie zaświadczenia o stanie zdrowia dla celów świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Z listów obywateli wpływających do Rzecznika oraz z doniesień medialnych wynikało, że obowiązujące w tej materii przepisy prawa budzą wątpliwości w praktyce. W rezultacie, lekarze i zakłady opieki zdrowotnej obciążają kosztami wystawienia tego zaświadczenia osoby ubezpieczone. Minister Zdrowia w odpowiedzi udzielonej Rzecznikowi podkreślił, że przepis art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych jednoznacznie wskazuje, iż w przypadku spraw związanych z uzyskaniem prawa do świadczeń rentowych, podmiotem, którego ten przepis dotyczy, jest organ rentowy. Minister Pracy i Polityki Społecznej jednak nie podzielił poglądu Ministra Zdrowia. W tej sytuacji Rzecznik zwrócił się do Prezesa Rady Ministrów o rozważenie możliwości doprecyzowania odnośnych przepisów, tak aby nie budziły one wątpliwości w praktyce.

24. Ministra Spraw Zagranicznych (RPO-569280-I/07) z dnia 16 kwietnia 2009 r. - w sprawie zapewnienia wyborcom niepełnosprawnym, przebywającym w dniu wyborów poza granicami kraju, możliwości efektywnego skorzystania z czynnego prawa wyborczego.

W dniu 7 czerwca 2009 r. Polacy będą po raz drugi wybierać swoich przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego. Pomimo wysokiego poparcia dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej, w ostatnich wyborach do Parlamentu Europejskiego udział wzięła zaledwie jedna

piąta uprawnionych do głosowania w naszym kraju. Według deklaracji osób nieuczestniczących w wyborach, jednym z powodów ich absencji były różnego rodzaju obiektywne trudności w dotarciu do lokali wyborczych. Problem ten dotyczy w szczególności osób niepełnosprawnych oraz osób w podeszłym wieku. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o podjęcie działań w celu zapewnienia wyborcom niepełnosprawnym przebywającym w dniu wyborów poza granicami krajami, możliwości efektywnego skorzystania z przysługującego im czynnego prawa wyborczego.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych (21.04.2009 r.) poinformował, że na potrzebę odpowiedniego dostępu do urn wyborczych osobom niepełnosprawnym, osobiście zwrócił uwagę w zaleceniach skierowanych do urzędów konsularnych w dniu 23 marca 2009 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych dąży do tego, aby za granicą powołać odpowiednio dużą liczbę obwodowych komisji wyborczych oraz, aby były one dostępne dla obywateli polskich zamierzających skorzystać z przysługującego im czynnego prawa wyborczego. Mając to na uwadze przygotowywane jest rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych dotyczące powołania 182 zagranicznych obwodów głosowania (ponad 30 więcej niż w 2004 r.). Szczególną uwagę zwrócono na organizację głosowania w krajach o większych skupiskach obywateli polskich.

25. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-613209-III/09) z dnia 16 kwietnia 2009 r. - w sprawie niedostosowania regulacji przewidzianej w ustawie o pracownikach urzędów państwowych do standardów w zakresie uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, powodującego dyskryminację pracowników w stosunku do pracownic.

Na podstawie napływającej korespondencji Rzecznik zasygnalizował w wystąpieniu kwestię niedostosowania regulacji przewidzianej w ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych do powszechnie obowiązujących standardów w zakresie uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, powodującego dyskryminację pracowników w stosunku do pracownic. Otóż art. 29 ust. 2 tej ustawy dopuszcza możliwość zatrudnienia urzędnika państwowego poza normalnymi godzinami pracy, jeżeli wymagają tego potrzeby urzędu, a w wyjątkowych wypadkach także w nocy oraz w niedziele i święta. Zasada ta nie dotyczy kobiet w ciąży oraz kobiet opiekujących się dziećmi w wieku do ośmiu lat (art. 29 ust. 3 ustawy). Powszechnie obowiązujące przepisy gwarantują pracownikowi opiekującemu się dzieckiem do ukończenia przez nie 4 roku życia, prawo do decydowania o wykonywaniu pracy w godzinach nadliczbowych, w porze nocnej, w systemie przerywanego czasu pracy, jak również o delegowaniu poza stałe miejsce pracy (art. 178 § 2 Kodeksu pracy). Przepisy te nie uzależniają zatem tego uprawnienia od płci pracownika. Rzecznik zwrócił się o podjęcie czynności legislacyjnych, mających na celu zmianę zakresu podmiotowego przepisu art. 29 ust. 3 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, w celu wyeliminowania z niego czynnika dyskryminującego pracowników ze względu na płeć.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (15.05.2009 r.) poinformował, że trwają obecnie uzgodnienia między Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji a Kancelarią Prezesa Rady Ministrów, mające na celu wskazanie organu właściwego w sprawie będącej przedmiotem wystąpienia. O wynikach uzgodnień Rzecznik zostanie niezwłocznie poinformowany.

26. Ministra Obrony Narodowej (RPO-614282-IX/09) z dnia 16 kwietnia 2009 r. – w sprawie przyczyn katastrof samolotów wojskowych.

Po katastrofie wojskowego samolotu „BRYZA” dnia 31 marca 2009 r. na lotnisku w Babich Dołach, w której zginęła czteroosobowa załoga samolotu, ukazało się wiele artykułów prasowych poświęconych wypadkom, jakie miały miejsce w Siłach Powietrznych. Autorzy artykułów (np. „Rzeczpospolita” z dnia 2 kwietnia 2009 r.) podkreślają, iż jest to trzecia katastrofa w ciągu ostatnich 15 miesięcy. Zdaniem personelu latającego, problem sprowadza się głównie do braku treningów ograniczanych limitami paliwa. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Obrony Narodowej (05.05.2009 r.) poinformował, iż przyczyny katastrof, które miały miejsce w lotnictwie Sił Zbrojnych w ostatnich dwóch latach (samolotu CASA C-295M w Siłach Powietrznych, śmigłowca Mi-24 w Wojskach Lądowych i samolotu M-28 „BRYZA” w Marynarce Wojennej) nie były bezpośrednio związane z ograniczonymi limitami paliwa. Problem ten pojawił się w 2009 r. Obecnie trwają dalsze uzgodnienia dotyczące przydziału dodatkowego limitu paliwa, celem zapewnienia poziomu szkolenia z 2008 r. W odpowiedzi poinformowano ponadto, iż aktualność uprawnień personelu latającego oraz poziom wyszkolenia zapewnia realizację zadań zgodnie z „Planem zasadniczych przedsięwzięć Sił Powietrznych na 2009 rok”, a także pozwala na zabezpieczenie transportu lotniczego.

27. Ministra Sprawiedliwości (RPO-604470-XVIII/09) z dnia 17 kwietnia 2009 r. - w sprawie następstw prawnokarnych związanych z fałszywymi alarmami o podłożeniu ładunków wybuchowych w obiektach użyteczności publicznej.

Rzecznik zwrócił się o rozważenie podjęcia inicjatywy legislacyjnej, mającej na celu wprowadzenie do Kodeksu karnego przepisu pozwalającego na zakwalifikowanie fałszywych zawiadomień o podłożeniu ładunku wybuchowego w obiektach użyteczności publicznej, jako przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu publicznemu. Obecnie czyn ten jest regulowany w art. 66 § 1 Kodeksu wykroczeń. Dość licznie pojawiające się informacje o fałszywych alarmach, powodujących paraliż w funkcjonowaniu obiektów użyteczności publicznej, czy zagrożenie życia lub zdrowia wielu osób, uzasadniają tezę, iż stopień społecznej szkodliwości tego typu czynów jest wysoki.

28. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-556732-IV/07) z dnia 17 kwietnia 2009 r. - w sprawie braku przepisów prawnych określających minimalne odległości pomiędzy budynkami mieszkalnymi, a zbiornikami do magazynowania paliw płynnych na użytek własny, posiadanymi przez przedsiębiorców i osoby fizyczne.

Pismem z dnia 15 grudnia 2008 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wskazał, iż w przygotowanym projekcie nowelizacji rozporządzenia z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, uwzględnił podnoszone przez Rzecznika uwagi dotyczące potrzeby wprowadzenia przepisów określających minimalne odległości pomiędzy budynkami mieszkalnymi, a zbiornikami do magazynowania paliw płynnych na użytek własny. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie o aktualnym stanie prac legislacyjnych nad ww. projektem nowelizacji i możliwym terminie jego uchwalenia.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (12.05.2009 r.) poinformował, że projekt rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zmieniającego rozporządzenie z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, znajduje się na końcowym etapie uzgodnień międzyresortowych.

29. Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II (RPO-613378-I/09) z dnia 17 kwietnia 2009 r. - w sprawie wykładu Pana Wojciecha Cejrowskiego, podczas którego miały paść obraźliwe sformułowania wobec osób homoseksualnych.

W dniu 24 marca 2009 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim odbył się, z inicjatywy Akademickiego Klubu Myśli Społeczno-Politycznej *Vade Mecum*, wykład Pana Wojciecha Cejrowskiego pt. *Co z tym Ciemnogrodem - czyli Polska według Cejrowskiego*. W czasie wystąpienia, według doniesień medialnych („Dziennik”, „Dziennik Wschodni”), miały paść obraźliwe sformułowania wobec osób homoseksualnych oraz miało mieć miejsce nawoływanie do przemocy wobec tej grupy osób. W związku z kierowanymi skargami i podjętym postępowaniem wyjaśniającym, Rzecznik zwrócił się z prośbą o udostępnienie zapisu wspomnianego spotkania, w szczególności wystąpienia Pana Wojciecha Cejrowskiego. Analiza treści wypowiedzi będzie stanowiła podstawę ewentualnych dalszych działań w tej sprawie.

Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II (22.04.2009 r.) przesłał utrwalony zapis materiałów z wykładu Pana Wojciecha Cejrowskiego zorganizowanego przez studentów KUL, informując jednocześnie, że Pan Wojciech Cejrowski wyraził zgodę na nagrywanie jedynie konferencji prasowej oraz po trzy minuty każdej prelekcji.

30. Ministra Sprawiedliwości (RPO-428351-V/03) z dnia 20 kwietnia 2009 r. - w sprawie niezgodności z Konstytucją upoważnienia do określenia w przepisach wykonawczych zasad zwrotu różnicy w opłatach czynszowych, zawartego w ustawie o Służbie Więziennej.

Rzecznik od kilku lat kieruje wystąpienia do kolejnych Ministrów Sprawiedliwości, w których zwraca uwagę na konieczność dostosowania przepisów ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej do standardów konstytucyjnych. We wrześniu 2008 r. poinformowano Rzecznika, iż projekt nowej ustawy o Służbie Więziennej został przesłany do uzgodnień międzyresortowych. Jednocześnie wskazano, iż przedmiotowy projekt reguluje problematykę związaną ze sprawami mieszkaniowymi Służby Więziennej, jednak nie zawiera regulacji odnoszących się do instytucji zwrotu różnicy w opłatach czynszowych. Rzecznik zwracał uwagę, iż wskutek wyeliminowania tej materii, w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, z przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 czerwca 2002 r. w sprawie wysokości czynszu najmu lokali mieszkalnych Służby Więziennej, opłat dodatkowych oraz zasad wysokości różnicy w opłatach czynszowych, pozostaje niewykonane upoważnienie ustawowe zawarte w art. 95 ust. 2 ustawy o Służbie Więziennej. Wspomniany przepis wzbudza istotne zastrzeżenia, ponieważ przekazuje do uregulowania w akcie wykonawczym materię, która nie jest normowana w ustawie i dlatego wymaga pilnej nowelizacji. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w zasygnalizowanej sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (04.05.2009 r.) poinformował, iż w związku z zaawansowaniem prac nad projektem, nie jest rozważana częściowa nowelizacja dotychczas obowiązującej ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej. W toku prac

rozważano zamieszczenie przepisów dotyczących czynszów regulowanych w lokalach Służby Więziennej oraz zwrotu różnic w opłatach czynszowych, jednak ze względów finansowych odstąpiono od ich wprowadzenia. Oznacza to, iż funkcjonariusze będą opłacać czynsz i ponosić opłaty z tytułu użytkowania lokali mieszkalnych na zasadach powszechnie obowiązujących, tzn. tak jak inne osoby nie będące funkcjonariuszami.

31. Ministra Infrastruktury (RPO-500684-IV/05) z dnia 20 kwietnia 2009 r. - w sprawie regulacji prawnej dotyczącej wywłaszczenia nieruchomości.

We wcześniejszej korespondencji dotyczącej przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami regulujących instytucję wywłaszczenia, Rzecznik zwracał uwagę na trudności, a niekiedy wręcz niemożność, uregulowania stanu prawnego nieruchomości w sytuacjach, gdy inwestycję w celu publicznym już zrealizowano, natomiast postępowanie wywłaszczeniowe, z różnych przyczyn, nie zostało zakończone ostateczną decyzją administracyjną. Rzecznik postulował jednocześnie nowelizację przepisów o gospodarce nieruchomościami w taki sposób, aby dokończenie postępowania administracyjnego wedle jego pierwotnych przesłanek było możliwe także po faktycznej realizacji inwestycji. W przekonaniu Rzecznika obowiązujący stan prawny, nie dość, że jest dla właścicieli nieruchomości dalece niesprawiedliwy, to przede wszystkim pozostaje w sprzeczności z konstytucyjnymi gwarancjami legalnego wywłaszczenia przewidzianymi w art. 21 ust. 2 Konstytucji. Trudna materia sprawy nie może usprawiedliwiać utrzymującego się naruszania konstytucyjnych praw obywateli, do czego przyczynia się m.in. brak decyzji co do kierunków ewentualnych zmian w ustawie o gospodarce nieruchomościami. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o ostatecznym stanowisku zajęтым w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (27.05.2009 r.) poinformował, że konsultacje przeprowadzone z ekspertami z dziedziny nauki zajmującymi się tematyką wywłaszczeń nieruchomości potwierdziły tezę, że regulacja zaproponowana przez Rzecznika, co do istoty znacząco wykraczałaby poza określone przez ustawodawcę, w tym w Konstytucji, dopuszczalne granice wywłaszczenia. Niezbędne okazało się poszukiwanie innego kierunku rozwiązań, który zakładałby wypracowanie odrębnej regulacji prawnej, różnej w charakterze i treści od instytucji wywłaszczenia. Podsekretarz Stanu przedstawił propozycje zmiany przepisów art. 23 ust. 1 oraz art. 122 ustawy o gospodarce nieruchomościami, które mogłyby zostać włączone do przygotowywanej w resorcie infrastruktury nowelizacji tej ustawy.

32. Ministra Środowiska (RPO-606939-IV/09) z dnia 20 kwietnia 2009 r. - w sprawie wprowadzania do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

Do Rzecznika wpłynęło ostatnio wiele wniosków od obywateli wyrażających obawy związane z wprowadzaniem do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych. W związku z powyższym Rzecznik zaapelował o jak najszybsze podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia obowiązku ujawniania i znakowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie w składzie produktów żywnościowych oraz wprowadzenia obowiązku rejestracji upraw organizmów genetycznie zmodyfikowanych, prowadzonych w Polsce. Zwrócił się również o poinformowanie o aktualnym stanie prac legislacyjnych mających na celu regulację w sposób kompleksowy materii dotyczącej organizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz o przewidywanym terminie ich ukończenia.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska (05.05.2009 r.) poinformował, że w Polsce oraz w Unii Europejskiej istnieje spójny system prawny dotyczący znakowania organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Przestrzeganie obowiązku znakowania produktów GM w Polsce jest nadzorowane przez wyznaczone jednostki kontrolne, w szczególności: Państwową Inspekcję Sanitarną, Inspekcję Handlową oraz Inspekcję Handlową Artykułów Rolno-Spożywczych. Łamanie przepisów w tym zakresie podlega odpowiedzialności karnej. Odnosząc się do kwestii kontroli upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych, w odpowiedzi poinformowano, że główną nierozwiązaną sprawą utrudniającą prawidłowy nadzór nad organizmami genetycznie zmodyfikowanymi w Polsce jest brak kompleksowych uregulowań prawnych w tym obszarze. Dopiero projekt ustawy – Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych jest aktem prawnym obejmującym wszystkie zagadnienia związane z organizmami genetycznie zmodyfikowanymi. Zgodnie z harmonogramem prac rządu, projekt ustawy zostanie przyjęty przez Radę Ministrów w drugim kwartale 2009 r., a następnie przekazany do Sejmu.

33. Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Zdrowia (RPO-613144-III/09) z dnia 20 kwietnia 2009 r. - w sprawie wprowadzenia do Kodeksu pracy przepisu obligującego pracownice do poddawania się w ramach badań wstępnych i okresowych obowiązkowej mammografii i cytologii.

W dniu 25 marca 2009 r. ukazał się w „Dzienniku” artykuł pt. *Kłótnia Kopacz i Fedak o badania kobiet* dotyczący kwestii wprowadzenia do Kodeksu pracy przepisu obligującego pracownice do poddawania się w ramach badań wstępnych i okresowych obowiązkowej mammografii i cytologii. Takie uregulowanie zaproponował resort zdrowia, z którym jednak - jak wynika z treści artykułu – nie zgadza się Minister Pracy i Polityki Społecznej twierdząc, iż „Kodeks pracy nie jest miejscem do prowadzenia profilaktyki”. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (11.05.2009 r.) wyjaśniła, iż popiera plany Ministerstwa Zdrowia mające na celu zwiększenie skuteczności podejmowanych działań profilaktycznych dotyczących wczesnego wykrywania i zwalczania chorób nowotworowych, w szczególności raka piersi i raka szyjki macicy. Powinny być one prowadzone w ramach powszechnie dostępnych programów zdrowotnych wspartych szeroką akcją uświadamiającą, która zachęciłaby kobiety do dobrowolnego wykonywania takich badań. Nie można jednak zgodzić się na propozycję wprowadzenia do Kodeksu pracy obowiązku dla pracowników poddawania się badaniom profilaktycznym dotyczącym wczesnego wykrywania i zwalczania chorób nowotworowych, w szczególności raka piersi i raka szyjki macicy. Wprowadzenie takiego obowiązku wykracza poza zakres podmiotowy i przedmiotowy Kodeksu pracy. Takie rozwiązanie może również budzić wątpliwości co do zgodności z Konstytucją. Stanowisko w przedmiotowej sprawie zostało przekazane Ministerstwu Zdrowia. Jednocześnie Minister Pracy i Polityki Społecznej zadeklarowała wolę współpracy z Ministerstwem Zdrowia przy przygotowaniu propozycji ewentualnych nowych rozwiązań prawnych.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (29.06.2009 r.) poinformował, że koncepcja wprowadzenia obowiązkowych badań mammograficznych i cytologicznych, które byłyby przeprowadzane w ramach profilaktycznych badań pracowników regulowanych przepisami Kodeksu pracy, była przedmiotem wielu rozważań, dyskusji i wymiany stanowisk między

Ministrem Pracy i Polityki Społecznej a Ministrem Zdrowia. Bardzo trudno jest bowiem znaleźć rozwiązanie, które byłoby poprawne zarówno pod względem merytorycznym, jak i formalno prawnym. Jednakże, w trosce o dobro kobiet, a także biorąc pod uwagę istotę poruszanego problemu, Minister Zdrowia rozpoczął prace nad projektem rozporządzenia w sprawie przeprowadzenia badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy. Przygotowany projekt ma na celu uregulowanie kwestii wykonywania obowiązkowych badań cytologicznych i mammograficznych przez kobiety w wieku 25-59 lat, pozostające w stosunku pracy. Sprawa jest również przedmiotem uwagi wielu środowisk i organizacji społecznych, a prezentowane stanowiska znacznie się różnią, są czasem przeciwstawne. Stąd można przypuszczać, że procedura wprowadzenia przedmiotowego aktu prawnego będzie niewątpliwie skomplikowana.

34. Ministra Obrony Narodowej (RPO-595485-IX/08) z dnia 20 kwietnia 2009 r. - w sprawie przebiegu prac nad rozwiązaniem problemów zgłaszanych przez żołnierzy.

We wcześniejszej korespondencji w sprawie problemów zgłaszanych przez żołnierzy, Minister Obrony Narodowej poinformował Rzecznika, iż prowadzone są prace nad nową strukturą stanowisk etatowych. Z przedstawionych informacji wynikało także, iż trwają prace nad zmianami organizacyjno-etatowymi, które głównie dotyczą podwyższenia stopni etatowych dla dowódców załóg, podwyższenia grup uposażenia dla pilotów oraz podniesienia wskaźnika liczby załóg na każdy samolot w etacie. Ponadto międzyresortowy zespół miał opracować procedury i dokumenty prawno-organizacyjne regulujące kwestie związane z przygotowaniem załóg, zabezpieczeniem ich pobytu w strefie działań wojennych pod względem medycznym, przeciwepidemiologicznym oraz zabezpieczeniem dodatkowych świadczeń finansowych za wykonywanie lotów w strefie działań wojennych. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z pytaniem, czy prowadzone prace zostały już zakończone, i jakie są ostateczne ustalenia.

Minister Obrony Narodowej (09.06.2009 r.) poinformował, że wprowadzenie koniecznych zmian przepisów w zakresie przebywania załóg samolotów w strefie działań wojennych znajduje się na różnym poziomie zaawansowania. Określenie terminu zakończenia prac legislacyjnych jest trudne do sprecyzowania. Niemniej jednak, Ministerstwo będzie dokładało wszelkich starań, aby proces ten był jak najkrótszy. Odnosząc się do problematyki podwyższania stopni etatowych dowódców załóg i grup uposażenia dla pilotów oraz podniesienia wskaźnika liczby załóg na samolot, Minister wyjaśnił, że będą one realizowane w ramach wdrażania kierunków zmian określonych w zarządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 kwietnia 2009 r. w sprawie zmian w Programie rozwoju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007-2012 oraz wykonania przedsięwzięć ujętych w „Planie zamierzeń organizacyjnych i dyslokacyjnych Sił Zbrojnych RP na 2009 rok oraz głównych kierunkach zmian organizacyjnych na 2010 rok”. Zmiany dotyczące personelu latającego są obecnie na etapie opracowania dokumentów organizacyjnych i etatowych dotyczących tworzenia baz lotniczych nowego typu poprzez integrację dotychczas samodzielnych baz i eskadr lotniczych. Zakończenie zmian organizacyjnych i etatowych dotyczących m.in. personelu latającego, planowane jest do końca 2010 roku.

35. Ministra Sprawiedliwości (RPO-612464-VI/09) z dnia 20 kwietnia 2009 r. – w sprawie opodatkowania wynagrodzenia syndyków podatkiem od towarów i usług.

Do Biura Rzecznika wpływa wiele skarg dotyczących opodatkowania wynagrodzenia syndyków podatkiem od towarów i usług. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2008 r. (sygn. akt III CZP 141/07), nie ma przepisu stanowiącego wprost, że wynagrodzenie syndyka podlega podatkowi od towarów i usług. Opodatkowanie wynagrodzenia syndyka tym podatkiem wynika z przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy). Przyznanie syndykowi wynagrodzenia podlegającego opodatkowaniu podatkiem VAT bez uwzględnienia tego podatku jest niekorzystne dla syndyka; spełnienie przez syndyka obowiązku podatkowego powoduje, że przyznane mu przez sąd i wypłacone wynagrodzenie zostaje pomniejszone o podatek VAT. Z uwagi na to, iż sporny podatek VAT faktycznie i efektywnie pomniejsza przyznane syndykowi wynagrodzenie, nie można zasadnie uznać, że jest on dla syndyka neutralny, tak jak wymaga tego zasada neutralności VAT. Potrzebna jest więc zmiana obowiązującej w tym zakresie regulacji prawnej. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (12.05.2009 r.) wyjaśnił, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 czerwca (sygn. akt K 50/05), oraz w szczególności postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z tej samej daty (sygn. akt S 3/08) zasygnalizowały potrzebę podjęcia inicjatywy prawodawczej w regulacjach dotyczących zasad i procedury zaliczania podatków od towarów i usług do kosztów sądowych z tytułu należności poddanych opodatkowaniu tym podatkiem biegłych sądowych i innych osób wykonujących czynności im zlecone w postępowaniu sądowym, dochodzeniowym i administracyjnym. Z tego względu w Ministerstwie Sprawiedliwości podjęto prace nad opracowaniem projektu nowelizacji ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze, wprowadzającej regulację, która będzie stanowiła podstawę prawną do uwzględniania kwot podatku VAT w wynagrodzeniu przyznawanym syndykom przez sąd w postępowaniu upadłościowym. Projekt ustawy został zgłoszony do planu prac Rządu na II półrocze 2009 r.

36. Prezesa Rady Ministrów (RPO-599570-X/08) z dnia 21 kwietnia 2009 r. – w sprawie nowelizacji ustawy o ochronie przyrody wprowadzającej dwie kategorie zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi.

W dniu 15 grudnia 2008 r. Rzecznik wystosował do Ministra Środowiska wystąpienie dotyczące problemu zaistniałego w związku z nowelizacją ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Rzecznik wskazał w szczególności, iż art. 73 ustawy o ochronie przyrody, w brzmieniu nadanym na mocy art. 1 pkt 37 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw wprowadził dwie kategorie zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi. Na mocy art. 11 powołanej ustawy z dnia 3 października 2008 r., obecny posiadacz zwierzęcia należącego do gatunku uznanego za niebezpieczny, jest obowiązany, w terminie 6 bądź 12 miesięcy (w zależności od gatunku zwierząt) od wejścia w życie przepisów wykonawczych, uzyskać zezwolenie oraz złożyć wnioski o dokonanie wpisu do rejestru albo przekazać zwierzę podmiotowi uprawnionemu do jego posiadania. Rzecznik nie kwestionuje samej idei wprowadzenia ograniczeń dotyczących posiadania zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia i ludzi, jednak obowiązek przekazania zwierząt bez stosownej rekompensaty dla właściciela może budzić wątpliwości co do zgodności z

art. 21 ust. 2 Konstytucji. Rzecznik zwrócił się o spowodowanie udzielenia odpowiedzi na wystąpienie z dnia 15 grudnia 2008 r.

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (23.04.2009 r.) poinformował, że zwrócił się do Ministra Środowiska o pilne udzielenie odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika.

37. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-476554-IV/04) z dnia 22 kwietnia 2009 r. - w sprawie stosowania „Instrukcji G-5-Ewidencja gruntów i budynków”.

Rzecznik zasygnalizował problem związany ze stosowaniem w ramach prac geodezyjnych aktu o nazwie „Instrukcja G-5-Ewidencja gruntów i budynków”. Instrukcja ta jest załącznikiem do Zarządzenia nr 16/2003, wydanego przez Głównego Geodetę Kraju w dniu 3 listopada 2003 r. W opinii Rzecznika, ogromne wątpliwości budzą podstawy prawne obowiązywania Instrukcji, zwłaszcza w kontekście zawartych w niej treści. W sprawie tej od półtora roku prowadzona jest korespondencja z Głównym Geodetą Kraju, który podkreślił, iż Zarządzenie nr 16/2003 ma charakter porządkowy, a celem Instrukcji G-5 jest ujednoczenie stosowania przez organy Służby Geodezyjnej i Kartograficznej przepisów ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków, a także uszczegółowienie tych przepisów pod względem technicznym i organizacyjnym. Zdaniem Rzecznika, nie można zgodzić się z opinią Głównego Geodety Kraju, że Instrukcja G-5 nie stanowi źródła powszechnie obowiązującego prawa. W sensie materialnym jest to akt normatywny, pomimo braku należytego formalnego umocowania. Treść Instrukcji G-5 w wielu miejscach wykracza poza problematykę stricte techniczną. W poszczególnych wypadkach zawiera ona takie normy, które mogą zostać wprowadzone wyłącznie w formie przewidzianej przez art. 87 Konstytucji dla prawa powszechnie obowiązującego. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (04.06.2009 r.) poinformował, że w Głównym Urzędzie Geodezji i Kartografii podjęte zostały prace nad zmianą rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków, mające na celu włączenie części postanowień Instrukcji G-5 do przedmiotowego rozporządzenia.

38. Prezesa Rady Ministrów (RPO-577511-I/08) z dnia 22 kwietnia 2009 r. - w sprawie potrzeby ratyfikacji Europejskiej Konwencji Bioetycznej.

W dniu 4 stycznia 2008 r. Rzecznik skierował do Prezesa Rady Ministrów wystąpienie, w którym zwrócił się o podjęcie działań w celu ratyfikacji Konwencji o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny: Konwencji o prawach człowieka i biomedycynie, zwanej Europejską Konwencją Bioetyczną, ogłoszonej przez Radę Europy w dniu 4 kwietnia 1997 r. Od podpisania przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji i protokołu dodatkowego dotyczącego zakazu klonowania istot ludzkich upłynęło już niemal 10 lat (nastąpiło to w dniu 7 maja 1999 r.). Zagadnienia bioetyczne zyskują współcześnie coraz większe znaczenie oraz stanowią temat debaty publicznej. Niezbędne jest zatem przyjęcie regulacji wzmacniających w tym zakresie ochronę prawną człowieka.

Jednocześnie Rzecznik wyraził zaniepokojenie polityką Rządu w odniesieniu do kwestii zapłodnienia pozaustrojowego. W swoich dotychczasowych działaniach nie przejawia on zdecydowanej inicjatywy zajęcia się kwestiami „in vitro”, ani nie ma do zaoferowania spójnego

stanowiska w tej sprawie, jak również nie podejmuje inicjatyw w celu wywołania merytorycznej debaty publicznej. Wytworzony chaos informacyjny może odwracać uwagę od zagadnień związanych z ratyfikacją Konwencji, które powinny być w tej sferze priorytetem. Rzecznik zwrócił się o przekazanie informacji o stanowisku Rządu w sprawie ratyfikacji Konwencji, z uwzględnieniem aktualnego stanu prac nad zapowiadającym dostosowaniem polskiego systemu prawnego do standardów konwencyjnych oraz przyjętego przez Rząd kalendarza tych działań, a także o opracowanie i podanie przez Radę Ministrów do wiadomości publicznej jasnego komunikatu w sprawie stanowiska w kwestii regulacji prawnej zapłodnienia pozaustrojowego.

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (11.05.2009 r.) poinformował, że prace nad ratyfikacją Konwencji o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny nie zostały jeszcze zakończone. Problematyka spraw objętych Konwencją wywołuje wiele kontrowersji i wymaga dalszych pogłębionych analiz i dyskusji. Przed ratyfikacją Konwencji wskazane jest osiągnięcie społecznego kompromisu wokół najistotniejszych - poruszonych w niej - zagadnień bioetycznych. W wypracowywaniu tego porozumienia kluczowe jest uwzględnienie opinii i stanowisk najważniejszych środowisk zainteresowanych tymi zagadnieniami z medycznego, etycznego i społecznego punktu widzenia. Biorąc powyższe pod uwagę, nie jest możliwe na obecnym etapie udzielenie jednoznacznej odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika.

39. Prezesa Zarządu PFRON (RPO-614133-III/09) z dnia 22 kwietnia 2009 r. - w sprawie skarg osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą, na trudności z uzyskaniem z PFRON refundacji składek na ubezpieczenie społeczne.

Do Rzecznika wpływa wiele skarg od osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą, na trudności z uzyskaniem z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych refundacji składek na ubezpieczenie społeczne. Szczególnie skomplikowana jest dokumentacja, którą wnioskodawcy muszą bezbłędnie wypełnić, aby otrzymać refundację składek. Konieczność, często wielokrotnego, sporządzania korekty wniosku, prowadzi do poważnych opóźnień w realizacji wypłaty refundacji za poszczególne miesiące, nie mówiąc o kłopotach i zdenerwowaniu, jakie dotyka osoby niepełnosprawne w związku z realizacją ich spraw. Wydaje się, że niezbędne jest maksymalne uproszczenie procedury dokonywania refundacji. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Zastępca Prezesa Zarządu PFRON (06.05.2009 r.) poinformował, że trudności z uzyskaniem refundacji składek na ubezpieczenia społeczne wynikały przede wszystkim z licznych zmian przepisów prawnych regulujących wypłatę świadczeń oraz wprowadzających nowe wzory wniosków. Zmiany prawne spowodowały dużą liczbę przesyłanych do PFRON niekompletnych dokumentów rejestracyjnych oraz wniosków o wypłatę refundacji składanych na nieobowiązujących drukach. O zmianach zasad ubiegania się o refundację Fundusz informował beneficjentów pisemnie, także w formie elektronicznej. Obecnie na skutek podjętych przez PFRON działań, m.in. uproszczenia druku wniosku o refundację składek, nowi beneficjenci rejestrowani są na bieżąco, a wypłata refundacji odbywa się terminowo.

40. Prezydenta RP, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów (RPO-614715-I/09) z dnia 22 kwietnia 2009 r. – w sprawie udziału kobiet w życiu publicznym.

Udział kobiet w procesach decyzyjnych w życiu publicznym jest oczywistym wymogiem demokracji. Jest też zagadnieniem wiążącym się bezpośrednio ze sferą praw i wolności człowieka i obywatela. Faktyczne zapewnienie równego statusu kobiet i mężczyzn jest prawnym obowiązkiem władz publicznych i stanowić powinno jeden z priorytetów polityki społeczno-gospodarczej państwa. Dążenie do pełnego równouprawnienia kobiet i mężczyzn stanowi też jeden z filarów polityki społecznej i prawa Unii Europejskiej oraz Rady Europy. Pomimo braku wiążącego uregulowania kwestii udziału kobiet w życiu publicznym, organizacje te podejmują szereg działań mających zapewnić zrównoważoną partycypację obu płci w tej sferze, głównie poprzez formułowanie zaleceń i rekomendacji. Rzecznik zwrócił się z prośbą o udzielenie informacji, w jaki sposób Rekomendacja Rec (2003) 3 Komitetu Ministrów Rady Europy, odnosząca się do zrównoważonego uczestnictwa kobiet i mężczyzn w podejmowaniu decyzji politycznych i publicznych, a także inne rekomendacje i zalecenia Rady Europy i Unii Europejskiej dotyczące podobnej materii, wpłynęły na politykę państwową oraz jakie konkretne działania są obecnie podejmowane w celu zapewnienia zrównoważonego udziału kobiet i mężczyzn w sferze publicznej i w procesie decyzyjnym.

Marszałek Senatu RP (07.05.2009 r.) wyraził pogląd, iż adresatem wystąpienia Rzecznika powinien być przede wszystkim Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania. Niezależnie od powyższego poinformował, że Senat ma na względzie konieczność podnoszenia aktywności kobiet w sferze politycznej i publicznej. Większe zaangażowanie kobiet w życie polityczne i publiczne sprzyjać będzie także urzeczywistnieniu praw oraz wolności człowieka, jak również zasad sprawiedliwości społecznej. Dlatego też wszelkie wnioski Rzecznika ukierunkowane na przyjęcie konkretnych rozwiązań prawnych realizujących powyższe idee mogą liczyć na wsparcie Senatu jako jednego z organów wyposażonych w prawo inicjatywy ustawodawczej.

41. Sekretarza Generalnego Polskiej Akademii Umiejętności (RPO-614872-I/09) z dnia 22 kwietnia 2009 r. – w sprawie odwołania konferencji naukowej poświęconej wydarzeniom czerwcowym 1989 roku.

W „Dzienniku Polskim” z dnia 9 kwietnia 2009 r. ukazał się artykuł pod tytułem *Prof. Andrzej Nowak. Niewygodny prelegent*, w którym autor informuje o zaproszeniu Pana Profesora Andrzeja Nowaka, jako referenta, na konferencję naukową poświęconą wydarzeniom czerwcowym 1989 roku. Konferencja organizowana była przez Pana Profesora Zygmunta Kolendę z Akademii Górniczo - Hutniczej we współpracy z Polską Akademią Umiejętności. Dwa dni później, w dniu 11 kwietnia 2009 r., „Dziennik Polski” zamieścił notatkę zatytułowaną *Nie będzie profesora i konferencji*, w której informuje się o odwołaniu zaproszenia oraz planowanej konferencji. W obu publikacjach znajdują się sugestie wskazujące, iż opisana wyżej zmiana związana jest z faktem, iż Profesor Andrzej Nowak był promotorem pracy magisterskiej Pana Pawła Zyzaka, w której zawarte były kontrowersyjne informacje o postaci byłego Prezydenta RP, Pana Lecha Wałęsy. Polska Akademia Umiejętności jest jedną z najważniejszych polskich instytucji naukowych i kulturalnych. Rzecznik nie może jednak przejść obojętnie wobec podejrzenia ograniczania wolności słowa i propagowania wyników badań naukowych, dlatego też zwrócił się o przedstawienie wyjaśnień w powyższej sprawie.

Sekretarz Generalny Polskiej Akademii Umiejętności (12.05.2009 r.) przedstawił szczegółowe wyjaśnienia podkreślając, iż prawo Polskiej Akademii Umiejętności zarówno do

wyboru tematów dyskusji, jak i prelegentów, w niczym nie ogranicza wolności słowa i propagowania wyników badań naukowych. Wszystkie posiedzenia naukowe PAU, około 150 rocznie, są otwarte dla publiczności i nie brak na nich ostrej wymiany zdań.

42. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (RPO-576105-VI/08) z dnia 23 kwietnia 2009 r. - w sprawie konieczności zmiany przepisu ustawy o radiofonii i telewizji.

Pismem z dnia 1 grudnia 2008 r. Rzecznik został poinformowany o rozważanej możliwości nowelizacji art. 38a ust. 3 ustawy o radiofonii i telewizji. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o informację, czy prace legislacyjne w omawianym zakresie zostały podjęte oraz ewentualnie kiedy można spodziewać się wejścia w życie nowych przepisów.

43. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-606698-I/09) z dnia 24 kwietnia 2009 r. - w sprawie przypadków odmowy przyznania rolnikom pomocy finansowej w ramach programu „Modernizacja gospodarstw rolnych”.

Do Rzecznika zaczęły napływać skargi rolników, którzy otrzymali niekorzystne rozstrzygnięcia regionalnych oddziałów Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Przyczyną odmowy przyznania pomocy finansowej w ramach programu „Modernizacja gospodarstw rolnych” było niespełnienie warunków określonych w § 2 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zgodnie z treścią tego przepisu, o pomoc może ubiegać się osoba fizyczna, która jest pełnoletnia i nie ukończyła 60. roku życia. Rolnicy zarzucają tym przepisom dyskryminowanie ich ze względu na wiek. Program „Modernizacja gospodarstw rolnych” ma za zadanie przyczynić się do poprawy środowiska naturalnego, warunków bezpieczeństwa, higieny produkcji i warunków utrzymania zwierząt. Mając na uwadze charakter tego programu, jak też jego podstawowe założenia, trudno ustalić, jaki cel przyświecał ustawodawcy przy wprowadzeniu dla beneficjentów starających się o pomoc w tym zakresie górnej granicy wieku 60. roku życia. W ocenie Rzecznika analizowany przepis dyskryminuje w sposób nieuzasadniony rolników ze względu na wiek i narusza nakaz równego traktowania statuowany w art. 32 ust. 2 Konstytucji. Nakaz ten nie ma co prawda charakteru absolutnego i może podlegać ograniczeniom konstytucyjnie usprawiedliwionym ze względu na inne istotne wartości, jednak w omawianym przypadku ograniczenia te wydają się mieć charakter arbitralny. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (23.06.2009 r.) poinformował, że pomoc ze wszystkich programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej jest przyznawana na określonych zasadach i pod warunkiem spełnienia ściśle określonych kryteriów dostępu. Zawierając umowę przyznania pomocy beneficjent zobowiązuje się do osiągnięcia celu operacji i zachowania tego celu w okresie pięcioletnim, liczonym od dnia dokonania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa płatności ostatecznej. Wiek jest jednym z elementów definiujących grupę docelową, do której kierowana jest pomoc w ramach tego działania. Pomoc kieruje się do osób w wieku produkcyjnym, wyznaczając jednakowe granice wieku dla mężczyzn i kobiet. Ponadto, biorąc pod uwagę wspomniane wyżej zobowiązania beneficjenta, ustalono górną granicę wieku w taki sposób, by wywiązanie się ze

zobowiązania nie kolidowało z możliwością przejścia na emeryturę po osiągnięciu wieku emerytalnego - dotyczy to mężczyzn, których wiek emerytalny wynosi 65 lat. W omawianym przypadku, dyskryminacja ze względu na wiek nie ma miejsca, gdyż nie mamy do czynienia z odmiennym traktowaniem osób znajdujących się w analogicznej sytuacji. Osoba powyżej 60 roku życia, chcąc przejść na emeryturę po osiągnięciu wieku emerytalnego, nie będzie w stanie dochować zobowiązań wynikających z umowy o przyznanie pomocy w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, dlatego nie znajduje się ona w identycznej sytuacji, jak inna osoba w wieku produkcyjnym, której do osiągnięcia wieku emerytalnego pozostaje więcej niż 5 lat.

44. Ministra Finansów (RPO-605220-I/08) z dnia 24 kwietnia 2009 r. – w sprawie utrzymujących się wątpliwości dotyczących opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych środków finansowych przyznawanych w ramach Działania 6.2. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

We wcześniejszej korespondencji w przedmiotowej sprawie Rzecznik otrzymał informację, iż zostały podjęte prace nad projektem rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od osób fizycznych i osób prawnych od niektórych dochodów (przychodów). Projektowane rozporządzenie - w wersji z dnia 9 stycznia 2009 r., opublikowanej w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa – miało dotyczyć środków przyznanych w latach 2008-2009 podatnikom - uczestnikom projektu w ramach Działania 6.2. „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, na rozwój przedsiębiorczości. Z dostępnych informacji wynika, że dotychczas rozporządzenie nie zostało ogłoszone. W odpowiedzi na wcześniejsze pismo Biura Rzecznika dotyczące przedmiotowej kwestii, udzielono natomiast wyjaśnień, iż środki finansowe otrzymane przez uczestników projektu są wolne od podatku. Wobec powyższego, Rzecznik poprosił o jednoznaczne stwierdzenie, czy środki te są wolne od podatku dochodowego na mocy obowiązujących przepisów, czy też konieczna jest decyzja uprawnionego organu o zaniechaniu poboru podatku.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (22.05.2009 r.) poinformował, że Minister Finansów w dniu 10 kwietnia 2009 r. wydał rozporządzenie w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od osób fizycznych i osób prawnych od niektórych dochodów (przychodów), które opublikowane zostało w Dzienniku Ustaw z dnia 21 kwietnia 2009 r. Nr 62, poz. 509. Na mocy tego rozporządzenia zaniechano poboru podatku dochodowego od osób fizycznych i osób prawnych od środków przyznanych podatnikom - uczestnikom projektu w ramach Działania 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) na rozwój przedsiębiorczości, w tym na cele inwestycyjne, dla uczestników projektu, którzy w ramach projektu zarejestrowali działalność gospodarczą lub zarejestrowali się w Krajowym Rejestrze Sądowym, do wysokości 40 tys. zł lub 20 tys. zł na członka spółdzielni w przypadku spółdzielni, oraz na wsparcie pomostowe w postaci pomocy finansowej wypłacanej miesięcznie przez okres do 6 lub do 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej. Rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia. Zaniechanie poboru podatku ma zastosowanie do dochodów (przychodów) uzyskanych od dnia 26 maja 2008 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. Planowane jest zwolnienie przedmiotowych dochodów (przychodów) uzyskanych w dalszym okresie poprzez regulacje ustawowe. Stosowne

zapisy zawarte są w przekazanym do prac sejmowych rządowym projekcie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (druk sejmowy nr 1182).

45. Ministra Zdrowia (RPO-230517-VII/96) z dnia 24 kwietnia 2009 r. – w sprawie leczenia i terapii sprawców przestępstw o charakterze seksualnym.

Znowelizowane ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego i ustawy - Kodeks karny wykonawczy art. 72 § 1 i art. 95a § 1 Kodeksu karnego zobowiązują organy wymiaru sprawiedliwości oraz placówki opieki zdrowotnej do podejmowania wobec sprawców przestępstw o charakterze seksualnym odpowiednich przedsięwzięć prawno-karnych, organizacyjnych i leczniczo-terapeutycznych. W sprawie tworzenia warunków do realizacji wskazanych wyżej przepisów Rzecznik zwracał się już trzykrotnie do Ministra Zdrowia, w wystąpieniach z dnia 30 listopada 2006 r., 17 kwietnia 2007 r. i 11 lutego 2008 r.

W 2007 r. Rzecznik został poinformowany, że od lipca 2006 r. w Ministerstwie Zdrowia pracuje międzyresortowy Zespół do spraw opracowania systemowych rozwiązań dotyczących postępowania wobec osób z zaburzeniami preferencji seksualnych, a raport z jego prac był przedmiotem obrad Kierownictwa Ministerstwa Zdrowia. Podjęto też decyzję w sprawie realizacji poszczególnych zadań, jakie zawarto w raporcie. W opinii Zespołu, do zadań tych należy nowelizacja Kodeksu karnego i Kodeksu karnego wykonawczego w zakresie postępowania ze sprawcami przestępstw o charakterze seksualnym. Przygotowania wymagają też specjalne programy terapeutyczne, które będą realizowane nie tylko w zakładach karnych, ale również po odbyciu kary pozbawienia wolności - w utworzonych w tym celu specjalnych ośrodkach.

Od tego czasu brakuje jednak miarodajnej informacji o sposobie wprowadzenia w życie przygotowanych rozwiązań systemowych. Dlatego Rzecznik po raz kolejny zwrócił się o określenie, jakie zostały podjęte i kiedy zostaną zakończone działania w resorcie zdrowia zmierzające do wdrożenia w życie przepisów wymienionej powyżej ustawy z dnia 27 lipca 2005 r., w zakresie dotyczącym sposobów postępowania ze sprawcami przestępstw o charakterze seksualnym, o których mowa w art. 72 § 1 i art. 95a § 1 Kodeksu karnego.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (15.05.2009 r.) poinformował, że propozycje wypracowane przez Zespół ds. opracowania strategii działań na rzecz systemowych rozwiązań dotyczących postępowania wobec osób z zaburzeniami preferencji seksualnych, zostały częściowo uwzględnione w opracowanym w Ministerstwie Sprawiedliwości projekcie ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy i ustawy o Policji (druk sejmowy nr 1276), który przewiduje wprowadzenie do Kodeksu karnego wykonawczego szeregu nowych rozwiązań umożliwiających realizację środków zabezpieczających orzekanych wobec sprawców czynów skierowanych przeciwko wolności seksualnej. Projekt ten jest obecnie przedmiotem prac Podkomisji Stałej do nowelizacji prawa karnego, działającej w ramach Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach. Uchwalenie przez Sejm i Senat wymienionej wyżej ustawy umożliwi wykonanie orzeczeń sądowych wydanych wobec sprawców czynów skierowanych przeciwko wolności seksualnej i poprzez zapewnienie tym sprawcom odpowiedniej terapii przyczyni się do poprawy poczucia bezpieczeństwa obywateli.

46. Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (RPO-583597-III/08) z dnia 24 kwietnia 2009 r. - w sprawie braku możliwości skorzystania z uprawnień przewidzianych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przez funkcjonariuszy służb mundurowych, wobec których orzeczono niezdolność do służby.

Do Rzecznika kierowane są nadal skargi pochodzące od funkcjonariuszy służb mundurowych, wobec których orzeczono niezdolność do służby. Orzeczenie to nie uprawnia ich jednak do podjęcia zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej oraz ubiegania się o inne formy wsparcia na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Problem zbliżenia funkcjonujących obecnie odrębnie pięciu systemów orzekania o niezdolności do pracy i służby oraz dla celów ustalenia niepełnosprawności był przedmiotem wystąpienia Rzecznika z dnia 15 kwietnia 2008 r. Z odpowiedzi (pismo z dnia 21 maja 2008 r.) wynikało, że kwestie te miały być podjęte w ramach prac Międzyresortowego Zespołu do Spraw Opracowania Systemu Orzekania o Niepełnosprawności oraz Niezdolności do Pracy. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o przedstawienie informacji o aktualnym stanie prac nad reformą systemu orzekania o niepełnosprawności oraz niezdolności do pracy.

47. Dziekana Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego (RPO-616042-I/09) z dnia 27 kwietnia 2009 r. - w sprawie wyboru tematu i zakresu prac dyplomowych.

W „Gazecie Wyborczej” z dnia 24 kwietnia 2009 r. ukazał się artykuł pod tytułem *Sprawa Zyzaka. Historycy z UJ protestują*, w którym autor informuje o stanowisku Rady Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w sprawie publicznych wypowiedzi dotyczących Wydziału, jakie obiegały media po wydaniu książki Pana Pawła Zyzaka, *Lech Wałęsa. Idea i historia*. Rzecznik podziela stanowisko Rady Wydziału, iż nie należy utożsamiać pracy magisterskiej, podlegającej ocenie promotora i recenzenta, z autorską publikacją książkową, wydaną w niezależnym prywatnym wydawnictwie. Obserwując dalszy rozwój wypadków w tej sprawie, z pewnym zaniepokojeniem Rzecznik zapoznał się z fragmentem uchwały Rady Wydziału Historycznego UJ, w którym stanowi się, że „Szczególnie niezbywalne prawo każdego promotora do niezależnego wyboru tematu i zakresu prac dyplomowych, nad którymi sprawuje opiekę merytoryczno-metodologiczną, jednocześnie dostrzegamy potrzebę rozważnego ich dostosowywania do stopnia dojrzałości naukowej studenta, w szczególności w odniesieniu do zagadnień z najnowszej historii i zasad posługiwania się metodami badań historycznych”. Powyższe stwierdzenie może w praktyce zaowocować poważnym ograniczeniem przy wyborze tematów prac magisterskich i dyplomowych, stwarzając swoisty efekt mrożący dla badań naukowych i publikacji ich wyników odnośnie do pewnych zagadnień historii, w tym w szczególności w odniesieniu do wciąż słabo poznanej historii współczesnej Polski. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie wyjaśnień w niniejszej sprawie.

Dziekan Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego (28.04.2009 r.) zapewnił, że intencją Wydziału nie było wprowadzanie jakichkolwiek ograniczeń w podejmowaniu nawet najtrudniejszych zagadnień w zakresie nauk historycznych. Zasada przywołana w stanowisku Rady Wydziału jest zwykłą praktyką dydaktyczną w Uniwersytecie Jagiellońskim, pozwalającą na właściwe rozpoznanie zdolności intelektualnych oraz stopnia opanowania warsztatu naukowo-badawczego każdego ze studentów.

48. Komendanta Głównego Policji (RPO-614729-IX/09) z dnia 27 kwietnia 2009 r. - w sprawie zakresu ubezpieczenia funkcjonariuszy Biura Operacji Antyterrorystycznych.

W dniu 9 kwietnia 2009 r. na łamach gazety „Dziennik” ukazał się artykuł *Antyterrorystyki bez ubezpieczenia*. Z treści wskazanej publikacji prasowej wynika, iż funkcjonariusze Biura Operacji Antyterrorystycznych objęci są dobrowolnym, standardowym ubezpieczeniem wynegocjowanym przez Komendę Główną Policji z Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń dla polskich policjantów. Wątpliwości Rzecznika budzi wyłączenie w ramach polisy zdarzeń nadzwyczajnych, obejmujących istotę działalności powołanego Biura. Jednym z podstawowych zadań BOA jest prowadzenie działań bojowych, polegających na rozpoznawaniu i likwidowaniu zamachów terrorystycznych, a także przeciwdziałaniu zdarzeniom o tym charakterze. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o zbadanie problemu podniesionego w artykule prasowym.

Komendant Główny Policji (13.05.2009 r.) w odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika poinformował, że policjanci Biura Operacji Antyterrorystycznych KGP objęci są dobrowolnym ubezpieczeniem w PZU Życie S.A. Komenda Główna Policji nie była negocjatorem Programu Ubezpieczeniowego „Policja 2008”. W rozmowach z PZU Życie S.A. uczestniczyli przedstawiciele związków zawodowych policjantów i pracowników Policji.

49. Prezesa Rady Ministrów – Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej (RPO-601508-I/08) z dnia 29 kwietnia 2009 r. - w sprawie przeprowadzenia niezbędnych korekt i zmian procedur i praktyk funkcjonujących w zakresie wdrażania prawa UE oraz przedstawienia wyjaśnień przyczyn zaistniałych opóźnień i braków w implementacji aktów tego prawa.

W dniu 1 maja 2009 r. minęło pięć lat od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Od momentu akcesji, polscy obywatele korzystają z praw i wolności określonych nie tylko prawem krajowym, ale również prawem Unii Europejskiej. Jak wynika z informacji opublikowanych przez Komisję Europejską, dotyczących postępu w implementacji dyrektyw przez poszczególne państwa członkowskie, na dzień 9 marca 2009 r. spośród 1692 dyrektyw, które weszły w życie przed tą datą, Polska zgłosiła Komisji podjęcie środków implementacyjnych odnośnie do 1668 dyrektyw, co stanowi 98,58% całości. Dane zawarte w raporcie stawiają nasz kraj dopiero na 19. miejscu wśród 27 państw członkowskich Unii Europejskiej. Największe zaległości wystąpiły we wdrażaniu dyrektyw z zakresu ochrony wolnej konkurencji (wdrożono 75% aktów prawnych). Kolejne obszary, w których odnotowano zaległości to: wymiar sprawiedliwości i ochrona wolności i praw jednostki (91,67%) oraz sprawy pracownicze i socjalne (97,06%). Zarazem brak jest w Polsce powszechnie dostępnych, aktualnych danych na temat nie wdrożonych aktów prawa wspólnotowego. Brak implementacji przez Polskę lub nieterminowa implementacja prawa wspólnotowego skutkuje wszczynaniem przez Komisję Europejską przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości postępowań o stwierdzenie na podstawie art. 226 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską uchybień zobowiązaniom państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Rzecznik niejednokrotnie kierował wystąpienia do poszczególnych Ministrów w sprawie braku implementacji prawa Unii Europejskiej oraz problemu stosowania prawa Unii Europejskiej w Polsce. Obecnie Rzecznik zwrócił się o przeprowadzenie zmian procedur w zakresie wdrażania prawa Unii Europejskiej oraz przedstawienie przyczyn zaistniałych opóźnień.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (16.06.2009 r.) poinformowała, że w odpowiedzi z dnia 12 lutego 2009 r. na wystąpienie Rzecznika RPO-593521-III/08 z dnia 13 stycznia 2009 r.,

została omówiona kwestia dotycząca świadczeń rodzinnych, w tym świadczeń opiekuńczych przyznawanych w związku z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Wyjaśniono, iż państwo zatrudnienia (np. rodzica pobierającego świadczenie pielęgnacyjne w Polsce) i zamieszkania członków rodziny (np. dziecka niepełnosprawnego) jest państwem właściwym w pierwszej kolejności do wypłaty całości świadczeń rodzinnych, zgodnie z ustawodawstwem tego państwa. Jednocześnie drugie państwo jest zobowiązane do wypłaty ewentualnej nadwyżki. Przyznanie świadczeń w państwie właściwym jest uzależnione wyłącznie od ustawodawstwa wewnętrznego tego państwa. Przyjęta interpretacja ma na celu zabezpieczenie rodziców dzieci niepełnosprawnych przed utratą prawa do opłacania na ich rzecz składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe. Zdaniem Ministerstwa nie ma potrzeby dokonywania zmian w tym zakresie w ustawodawstwie polskim. W odpowiedzi z dnia 27 lutego 2009 r. na wystąpienie Rzecznika RPO-583174-I/08 z dnia 29 stycznia 2009 r., został omówiony proces implementacji dyrektyw równościowych w formie projektu ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania. Projekt ten jest stale uzgadniany na poziomie Komitetu Stałego Rady Ministrów.

Sekretarz Komitetu Integracji Europejskiej (26.06.2009 r.) przekazał szczegółową informację o stanie wdrażania poszczególnych aktów prawa wspólnotowego, opracowaną na podstawie odpowiedzi przekazanych przez Ministrów: Infrastruktury, Finansów, Środowiska, Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Gospodarki.

50. Prezydenta RP (RPO-613934-IV/09) z dnia 30 kwietnia 2009 r. - w sprawie rozważenia możliwości skierowania do Trybunału Konstytucyjnego ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw.

W dniu 23 kwietnia 2009 r. Sejm przyjął ustawę o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw, która w ocenie Rzecznika, niesie ze sobą szereg zagrożeń dla ochrony praw i wolności obywatelskich. Dlatego też, Rzecznik zwrócił się do Prezydenta RP o rozważenie możliwości skorzystania z uprawnienia przewidzianego w art. 122 ust. 3 Konstytucji i skierowania ustawy przed jej podpisaniem do Trybunału Konstytucyjnego w celu zbadania, czy kwestionowana ustawa nie narusza norm konstytucyjnych.

Zastrzeżenia Rzecznika budzi przede wszystkim likwidacja pozwolenia na budowę i zastąpienie go zgłoszeniem i rejestracją budowy. W obecnie obowiązującym stanie prawnym pozwolenie na budowę jest decyzją administracyjną, wydawaną po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego mającego na celu zbadanie zgodności z prawem planowanej inwestycji. Obecny stan prawny, w zgodzie z konstytucyjną zasadą proporcjonalności, odpowiednio wyważa prawo inwestora do zagospodarowania własnej nieruchomości z porządkiem publicznym i ochroną indywidualnych interesów zainteresowanych osób. Uchwalona w kwietniu 2009 r. ustawa zmieniająca Prawo budowlane tę zasadę narusza, pozbawiając obywateli, przed rozpoczęciem procesu realizacji, realnego wpływu na kształt i dopuszczalność planowanej inwestycji. Proponowany tryb przyjęcia zgłoszenia i rejestracji budowy nie zapewnia takich mechanizmów kontroli nad inwestycją, które gwarantowałyby ochronę interesów osób trzecich i, w niezbędnym w tym celu zakresie, porządku publicznego.

51. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-616194-I/09) z dnia 30 kwietnia 2009 r. - w sprawie nieprawidłowości, jakie miały miejsce w trakcie przeprowadzania tegorocznych egzaminów gimnazjalnych.

Rzecznik z dużym niepokojem odebrał informacje w sprawie ujawnienia, a następnie rozpowszechnienia w Internecie testów egzaminacyjnych dla gimnazjalistów. Opisane w mediach nieuczciwe działania osób mających dbać o niezakłócony przebieg egzaminu, muszą się spotkać, ze strony władz odpowiedzialnych za naukę dzieci i młodzieży, ze zdecydowaną reakcją. Właściwe przygotowanie tego egzaminu mieści się w ramach kompetencji Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, która w porozumieniu z właściwymi okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi ma za zadanie opracować i przygotować pytania, zestawy i testy egzaminacyjne. Za prawidłową organizację i przebieg egzaminu gimnazjalnego w konkretnej szkole odpowiada natomiast przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego, którym jest dyrektor właściwej placówki oświatowej. To przewodniczący zespołu egzaminacyjnego ma obowiązek nadzorować przebieg egzaminu państwowego, jak też wcześniej dbać o prawidłowe zabezpieczenie testów egzaminacyjnych. Rzecznik zwrócił się zatem o poinformowanie, jakiego rodzaju konsekwencje zostały wyciągnięte w stosunku do winnych tego rodzaju wykroczeń i jakie zostaną podjęte kroki, aby uniknąć tego rodzaju nieprawidłowości w przyszłości.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (18.05.2009 r.) poinformował, iż Dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej unieważnił z urzędu prace z egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej wszystkich uczniów jednego z niepublicznych gimnazjów w Warszawie. Jednocześnie zarządził ponowne przeprowadzenie egzaminu dla tych uczniów w czerwcu 2009 r. Minister Edukacji Narodowej, na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, zobowiązał Mazowieckiego Kuratora Oświaty do kontroli zgodności działalności ww. szkoły z przepisami ustawy o systemie oświaty. Ponadto Mazowiecki Kurator Oświaty podjął decyzję o wszczęciu postępowania wyjaśniającego wobec Dyrektora gimnazjum przez Rzecznika Dyscyplinarnego przy Wojewodzie Mazowieckim. Jednocześnie w odpowiedzi poinformowano, iż zgłaszane przez różne środowiska oświatowe spostrzeżenia i uwagi dotyczące m.in. doskonalenia kwestii zabezpieczenia arkuszy i materiałów egzaminacyjnych przed ich nieuprawnionym ujawnieniem, są przedmiotem analiz prowadzonych we współpracy z Centralną Komisją Egzaminacyjną i okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi, a także kuratoriami oświaty, w celu usprawnienia przeprowadzania sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych.

52. Ministra Zdrowia (RPO-606966-X/09) z dnia 4 maja 2009 r. – w sprawie ewentualnych zagrożeń, jakie może spowodować dotarcie do Polski na szerszą skalę wirusa grypy A/H1N1.

Do Rzecznika napływają głosy obywateli zaniepokojonych ewentualnymi zagrożeniami, jakie może spowodować dotarcie do Polski na szerszą skalę wirusa grypy A/H1N1. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o bieżącej sytuacji związanej z zagrożeniem epidemiologicznym tzw. świńską grypą.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (03.06.2009 r.) przedstawił działania, jakie zostały podjęte stosownie do zadań zatwierdzonych w „Polskim Planie Pandemicznym”. Przed wszystkim wzmocniony został system nadzoru epidemiologicznego nad grypą poprzez wdrożenie indywidualnego nadzoru nad przypadkami podejrzanymi o zakażenie wirusem grypy typu

A/H1N1. Wszystkie osoby z objawami infekcji układu oddechowego, które przebywały w ciągu ostatnich 7 dni w krajach, w których stwierdzono utrzymującą się transmisję wirusa z człowieka na człowieka tj. w Meksyku, Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej i w Kanadzie, i które zgodnie z rekomendacjami Krajowego Konsultanta w dziedzinie chorób zakaźnych z uwagi na stan zdrowia i ww. kryterium epidemiologiczne zostały poddane leczeniu w oddziałach zakaźnych, podlegają badaniom wirusologicznym w celu ustalenia, czy zostały zakażone wirusem grypy typu A/H1N1. Osoby, które miały styczność z osobami podejrzanymi o zakażenie i które spełniają określone kryteria epidemiologiczne, poddane były indywidualnemu nadzorowi epidemiologicznemu. Bliższe informacje o sytuacji epidemiologicznej grypy A/H1N1 są ogłaszane na stronach internetowych Głównego Inspektoratu Sanitarnego. Według opinii ekspertów, zatrudniona obecnie liczba lekarzy – specjalistów chorób zakaźnych jest wystarczająca, jak również wystarczająca jest liczba łóżek w oddziałach zakaźnych.

53. Ministra Sprawiedliwości (RPO-613111-III/09) z dnia 4 maja 2009 r. – w sprawie okresu zawieszenia urzędników w pełnieniu obowiązków służbowych, w przypadku wszczęcia wobec nich postępowania dyscyplinarnego.

Na tle sprawy indywidualnej, Rzecznik powziął wątpliwość co do spójności przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury oraz ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, dotyczących okresów zawieszenia urzędników w pełnieniu obowiązków.

Przepisy ustawy o pracownikach sądów i prokuratury nie przewidują postępowania dyscyplinarnego za naruszenie obowiązków pracowniczych. Art. 18 stanowi jednak, iż w sprawach nie uregulowanych ustawą, do pracowników sądów i prokuratury stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o pracownikach urzędów państwowych, a w sprawach nie uregulowanych w tej ustawie – przepisy Kodeksu pracy. Zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, urzędnicy państwowi mianowani ponoszą odpowiedzialność porządkową lub dyscyplinarną za naruszenie obowiązków pracownika. Kierownik urzędu może zawiesić w pełnieniu obowiązków służbowych urzędnika państwowego mianowanego, jeżeli zostało wszczęte przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. Zawieszenie nie może jednak trwać dłużej niż trzy miesiące (art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych). Natomiast art. 12b i 12c ustawy o pracownikach sądów i prokuratury przewidują, że w sytuacji zarzucenia urzędnikowi popełnienia umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślnego przestępstwa skarbowego, zawieszenie urzędnika w pełnieniu obowiązków służbowych jest obligatoryjne, a przy zarzuceniu nieumyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego lub nieumyślnego przestępstwa skarbowego – fakultatywne, i następuje do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Rzecznik postuluje wprowadzenie zapisu w ustawie o pracownikach sądów i prokuratury, który zlikwidowałby kolizję w zakresie okresów zawieszania urzędników mianowanych w pełnieniu obowiązków, w przypadku jednoczesnego wszczęcia wobec nich postępowania karnego i postępowania dyscyplinarnego.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (04.06.2009 r.) wyjaśnił, że zarówno ustawa o pracownikach urzędów państwowych, jak i ustawa o pracownikach sądów i prokuratury stanowią o zawieszeniu urzędnika w pełnieniu obowiązków, jednakże przesłanki tego zawieszenia są w obu ustawach całkowicie odmienne, wydaje się więc, iż nie można uznać, że

zachodzi pomiędzy nimi kolizja. Niezależnie od powyższego, zdaniem Ministerstwa Sprawiedliwości, ustawa o pracownikach sądów i prokuratury wymaga istotnych zmian. Dlatego prowadzone są prace nad nową ustawą, która regulowałaby kompleksowo zagadnienia stosunku pracy osób zatrudnionych w sądach i prokuraturach, w sposób bardziej czytelny i bez odesłań do innych ustaw, poza konkretnymi i nielicznymi odesłaniami do Kodeksu pracy. Planuje się przedstawienie ustawy pod obrady Rady Ministrów w IV kwartale 2009 r.

54. Ministra Zdrowia (RPO-614296-X/09) z dnia 5 maja 2009 r. – w sprawie zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych i bezpieczeństwa leczenia w Polsce.

Rzecznik, po zapoznaniu się z doniesieniami środków masowego przekazu (artykuły w „Dzienniku” z dnia 1 kwietnia 2009 r. pt. *Służba zdrowia w zapaści, Polak w kolejce do lekarza*) na temat raportu w sprawie przestrzegania praw pacjentów, przygotowanego przez niezależnych ekspertów z Brukseli, podjął postępowanie wyjaśniające w kwestii zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych i bezpieczeństwa leczenia w Polsce. Opinie autorów raportu potwierdzają listy kierowane do Rzecznika, w których wyrażane są obawy co do możliwości uzyskania koniecznej opieki zdrowotnej, a także postulowane są zmiany obecnego stanu zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych i dostępu do opieki zdrowotnej oraz traktowania pacjentów. Jednocześnie Rzecznik zasygnalizował w wystąpieniu, że kontrola NIK („Realizacja przez świadczeniodawców zadań podstawowej opieki zdrowotnej i wybranych ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego” Warszawa, lipiec 2008 r.) ujawniła szereg uchybień w funkcjonowaniu podstawowej opieki zdrowotnej oraz ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła również wykonanie planu finansowego w 2007 r. przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie omawianego raportu, a także zarzutów pacjentów i Najwyższej Izby Kontroli.

Minister Zdrowia (27.05.2009 r.) poinformowała, że powołany przez Rzecznika raport pt. „The Empowerment of the European patient 2009” opracowany przez organizację pozarządową pn. Health Consumer Powerhouse i sfinansowany ze środków koncernu farmaceutycznego Novartis, budzi zasadnicze zastrzeżenia pod względem prawidłowości przyjętej metodologii oraz obiektywizmu. W opinii jego autorów, polski system ochrony zdrowia cechuje brak swobody wyboru świadczeniodawcy przez pacjenta, co jest oczywistą nieprawdą. Kolejnym przykładem braku rzetelności jest zaliczenie Polski do państw, w których pacjenci nie mają dostępu do wykazu lekarzy posiadających prawo wykonywania zawodu. Na pogorszenie pozycji Polski w zamieszczonym w raporcie rankingu wpływa także przyjęta przez autorów tego dokumentu metodologia, zgodnie z którą np. istnienie w danym systemie udziału własnego pacjenta w kosztach opieki zdrowotnej stanowi cechę pozytywną.

Polska należy do krajów o zdecydowanie najniższym w Europie poziomie wydatków publicznych na opiekę zdrowotną. Taki stan rzeczy nie może pozostawać bez wpływu na poziom dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Działania Ministra Zdrowia na rzecz podniesienia nakładów na opiekę zdrowotną napotykać na istotne ograniczenia możliwości państwa w tym zakresie, wynikające z obecnego spowolnienia gospodarczego. Ministerstwo Zdrowia podejmuje działania na rzecz osiągnięcia poprawy dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej w ramach dostępnych środków publicznych, a także dąży do opracowania założeń zmian systemowych,

mających na celu unowocześnienie modelu opieki zdrowotnej w Polsce. Ponadto Minister Zdrowia nie zgodziła się z oceną NIK co do skali nieprawidłowości w działalności NFZ.

55. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-615835-IX/09) z dnia 5 maja 2009 r. - w sprawie umundurowania funkcjonariuszy Policji.

W dniu 23 kwietnia 2009 r. na łamach gazety „Dziennik” ukazał się artykuł *Mole zjedzą policyjne mundury, bo brakuje podpisu ministra*. Z treści wskazanej publikacji prasowej wynika, iż w policyjnych magazynach w nieodpowiednich warunkach przechowywanych jest 30 tysięcy nowych kompletów mundurów. Jako powód takiego stanu rzeczy wskazano brak stosownego rozporządzenia w sprawie nowego umundurowania funkcjonariuszy Policji, względnie oszczędności budżetowe w zakresie zimowych elementów tego umundurowania. Rzecznik zwrócił się z prośbą o zbadanie przedstawionego problemu i poinformowanie o zajęтым stanowisku w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (22.05.2009 r.) poinformował, że nowe rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie umundurowania policjantów zostało podpisane w dniu 20 maja 2009 r. i jego wejście w życie umożliwi płynne przemundurowanie Policji, zgodnie z oczekiwaniami i założeniami m.in. ustawy z dnia 12 stycznia 2007 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Biura Ochrony Rządu w latach 2007–2009”.

56. Ministra Zdrowia (RPO-580595-X/08) z dnia 6 maja 2009 r. – w sprawie przeprowadzonej przez NIK kontroli żywienia i utrzymania czystości w szpitalach publicznych.

Rzecznik zapoznał się z opracowaniem Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Krakowie pt. „Informacja o wynikach kontroli żywienia i utrzymania czystości w szpitalach publicznych” (marzec 2009). NIK zbadała dwanaście szpitali publicznych w sześciu województwach. Kontrolę uzupełniono badaniem ankietowym w 125 losowo wybranych szpitalach w Polsce. Stwierdzono, że jakość żywienia w szpitalach jest wciąż niezadowalająca, a dyrekcje większości szpitali nie interesują się żywieniem pacjentów i właściwym wykorzystaniem wiedzy dietetyków. W ocenie NIK, wiele do życzenia pozostawia gospodarowanie pieniędzmi przeznaczonymi na wyżywienie pacjentów. Sytuację tę można zmienić stosunkowo niewielkim nakładem środków. Decydujący wpływ na jakość żywienia w szpitalu ma nie tyle stan finansów placówki, lecz organizacja pracy i właściwe zarządzanie wydatkami. Zła organizacja pracy szpitali oraz niewystarczające zainteresowanie personelu szpitali wyżywieniem chorych prowadzi niejednokrotnie do głodowania pacjentów. Jak wynika z artykułu pt. *Dieta kres zamieszczanego w tygodniku „Polityka” z dnia 24 stycznia 2009 r.*, „co trzeci chory przyjęty do szpitala w Polsce wykazuje objawy niedożywienia, ale w czasie hospitalizacji stan ten u 70 % pacjentów pogarsza się”.

Najwyższa Izba Kontroli przedstawiła rekomendacje dla szpitali publicznych w zakresie poprawy jakości żywienia, skuteczności kosztowej i efektywności oraz zamówień publicznych. W rekomendacjach dla Ministra Zdrowia, Najwyższa Izba Kontroli postuluje opracowanie i wdrożenie standardów żywienia i utrzymania czystości w szpitalach, z określeniem jednolitych zasad kontroli tych usług oraz zapewnienie egzekwowania przez NFZ właściwego standardu usług pozamedycznych od szpitali, z którymi zawiera kontrakty. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

57. Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (RPO-532980-VII/06) z dnia 6 maja 2009 r. – w sprawie skarg osób pozbawionych wolności, dotyczących zaginięcia ich rzeczy osobistych, oddanych do depozytu więziennego.

Wpływające do Rzecznika skargi osób pozbawionych wolności wskazują na nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji dotyczącej depozytu odzieżowego osadzonych. Przyjęcie jednolitych zasad wypełniania kart depozytowych zapobiegłoby sytuacjom, w których nie jest możliwe ustalenie składu depozytu odzieżowego. Obecnie w niektórych jednostkach penitencjarnych wskazuje się ogólnie rodzaj ubrania, w niektórych z kolei wskazuje się szczegóły identyfikujące odzież. W rezultacie nie jest możliwe dokładne ustalenie przepływu depozytu odzieżowego pomiędzy jednostkami penitencjarnymi. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Dyrektor Generalny Służby Więziennej (21.05.2009 r.) dostrzegając potrzebę ujednoczenia w skali kraju zasad wypełniania kart depozytowych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej poinformował, że Centralny Zarząd Służby Więziennej podjął prace mające na celu wprowadzenie instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi w zakresie obsługi osób przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych. Uregulowania zawarte w przedmiotowej instrukcji pozwolą w przyszłości uniknąć zróżnicowania opisów rzeczy własnych osadzonych oraz wyeliminują brak możliwości ustalenia przepływu depozytu odzieżowego pomiędzy jednostkami penitencjarnymi.

58. Ministra Środowiska (RPO-599570-X/08) z dnia 6 maja 2009 r. – w sprawie konieczności zmiany przepisów w ustawie o ochronie przyrody, przewidujących wywłaszczanie posiadaczy niektórych gatunków zwierząt niebezpiecznych, bez stosownego odszkodowania.

W odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika z dnia 15 grudnia 2008 r. dotyczące nowelizacji ustawy o ochronie przyrody, Podsekretarz Stanu, podzielając zastrzeżenia Rzecznika co do zgodności z art. 21 ust. 1 i 2 Konstytucji rozwiązania polegającego na wywłaszczaniu posiadaczy zwierząt niebezpiecznych dla zdrowia i życia ludzkiego bez stosownego odszkodowania, zasygnalizował konieczność dokonania zmian w przedmiotowej ustawie. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z prośbą o wskazanie przybliżonego terminu, w jakim nastąpi przedłożenie Radzie Ministrów projektu ustawy nowelizującej.

59. Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (RPO-614955-X/09) z dnia 6 maja 2009 r. – w sprawie gromadzenia przez Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie danych osobowych pasażerów ubiegających się o Warszawską Kartę Miejską.

W Biurze Rzecznika toczy się postępowanie wyjaśniające w sprawie gromadzenia przez Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie danych osobowych pasażerów ubiegających się o Warszawską Kartę Miejską (nośnik biletu okresowego). Z korespondencji z Dyrektorem ZTM wynika, że jednostka zwróciła się do Głównego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o zarejestrowanie zbioru danych osobowych o nazwie „Spersonalizowana Karta Miejska”. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o stanie postępowania w przedmiotowej sprawie i przewidywanym terminie jego zakończenia.

Zastępca Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (03.06.2009 r.) poinformował, że w dniu 17 lipca 2007 r. Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie zgłosił do rejestracji zbiór danych o nazwie „Personalizacja warszawskiej karty miejskiej”, a następnie w

dniu 14 kwietnia 2008 r. zgłosił zmiany w tym zbiorze. Postępowanie w sprawie rejestracji zbioru jest w toku. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych przeprowadził w dniach 20-22 oraz 25-26 maja 2009 r. w Zarządzie Transportu Miejskiego w Warszawie czynności kontrolne dotyczące przetwarzania danych we wskazanym powyżej zbiorze danych osobowych. Zakończenie postępowania w sprawie rejestracji zbioru danych nastąpi po zakończeniu postępowania kontrolnego. Niezwłocznie po zakończeniu postępowania rejestracyjnego, Rzecznik otrzyma informację o jego wyniku.

60. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-615907-III/09) z dnia 6 maja 2009 r. – w sprawie nowych zasad wypłaty wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy z powodu choroby.

Do Rzecznika wpływają skargi od osób, które ukończyły 50 lat i od dnia 1 lutego 2009 r. zostały objęte nowymi zasadami wypłaty wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy z powodu choroby. Zgodnie z treścią zmienionego art. 92 § 1 pkt 1 Kodeksu pracy, w przypadku pracowników w wieku powyżej 50 lat, pierwsze 14 dni niezdolności do pracy wskutek choroby opłaca pracodawca w formie wynagrodzenia, natomiast od 15 dnia niezdolności do pracy przysługuje zasiłek chorobowy, finansowany z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wprowadzona zmiana, która ma przyczynić się do obniżenia kosztów zatrudniania pracowników po 50 roku życia, poprawiając ich sytuację na rynku pracy, niesie dalsze konsekwencje. Zgodnie z art. 11 ust. 1a ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, miesięczny zasiłek chorobowy za okres pobytu w szpitalu wynosi 70% podstawy wymiaru zasiłku. Oznacza to, że przebywający w szpitalu pracownik, który ukończył 50 lat, otrzyma świadczenie na poziomie 70 % podstawy wymiaru od 15 dnia niezdolności do pracy, natomiast przebywający w szpitalu pracownik, który nie ukończył 50 lat, obniżone do 70% świadczenie otrzyma dopiero od 34 dnia niezdolności do pracy. Skarżący podnoszą, że takie rozwiązanie jest dyskryminujące ze względu na wiek i pozostaje w sprzeczności z konstytucyjną zasadą równego traktowania przez władze publiczne. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w sprawie.

61. Ministra Finansów (RPO-615597-VI/09) z dnia 6 maja 2009 r. – w sprawie niewystarczającego zakresu ulgi podatkowej dla honorowych dawców krwi.

Rzecznik zwrócił się o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej mającej na celu zróżnicowanie zakresu ulgi dla honorowych krwiodawców poprzez umożliwienie im - w przypadku oddawania rzadkich grup krwi, osocza lub surowic diagnostycznych wymagających przed pobraniem krwi zabiegu uodpornienia dawcy lub innych zabiegów - obliczenie tej ulgi przy zastosowaniu ekwiwalentów przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie określenia rzadkich grup krwi, rodzajów osocza i surowic diagnostycznych wymagających przed pobraniem krwi zabiegu uodpornienia dawcy lub innych zabiegów oraz wysokości ekwiwalentu pieniężnego za pobraną krew i związane z tym zabiegi. W obecnym kształcie ulga stanowi wprawdzie istotny instrument promowania honorowego krwiodawstwa, niemniej jednak jej zakres wydaje się niewystarczający ze względu na odstępianie od jej zróżnicowania w zależności od kwot ekwiwalentów, o których mowa we wspomnianym rozporządzeniu.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (22.05.2009 r.) wyjaśnił, że nie są planowane działania mające na celu zmianę obecnego stanu prawnego poprzez wprowadzenie

zróżnicowanych stawek ekwiwalentów, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie określenia rzadkich grup krwi, rodzajów osocza i surowic diagnostycznych wymagających przed pobraniem krwi zabiegu uodpornienia dawcy lub innych zabiegów oraz wysokości ekwiwalentu pieniężnego za pobraną krew i związane z tym zabiegi. Wprowadzenie postulowanych unormowań nie byłoby korzystne. W praktyce oznaczałoby bowiem, że z przedmiotowego odliczenia mogliby skorzystać wyłącznie dawcy krwi rzadkich grup oraz dawcy, którzy zostali poddani zabiegowi uodpornienia lub innym zabiegom przed pobraniem krwi w celu uzyskania surowic diagnostycznych lub osocza. W konsekwencji krąg podatników uprawnionych do odliczenia zostałby drastycznie ograniczony.

62. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-608435-I/09) z dnia 7 maja 2009 r. – w sprawie problemów związanych z obniżeniem wieku obowiązkowego nauczania.

W skargach kierowanych do Rzecznika, dotyczących zmian w sposobie realizacji obowiązku szkolnego, jednym z podstawowych zarzutów jest niewłaściwe dostosowanie szkół publicznych do potrzeb dzieci sześciolatków. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie na temat aktualnego stanu przygotowania organów prowadzących do objęcia obowiązkiem szkolnym dzieci w wieku lat sześciu. W tzw. okresie przejściowym (lata szkolne 2009/2010 – 2011/2012), dyrektor publicznej szkoły podstawowej może zdecydować o przyjęciu do szkoły dziecka sześciolatka, jeśli pozwalają na to warunki organizacyjne placówki. Zgodnie z art. 70 ust. 4 Konstytucji, na władzach publicznych ciąży obowiązek zapewnienia powszechnego i równego dostępu do wykształcenia. Uzależnienie możliwości podjęcia nauki od zasobności i przygotowania organu prowadzącego oraz arbitralnej decyzji dyrektora szkoły, musi budzić poważne wątpliwości.

Rzecznik otrzymuje również liczne skargi rodziców dzieci uczęszczających do przedszkoli w Warszawie, którzy protestują przeciwko masowej likwidacji zerówek w przedszkolach publicznych na rzecz oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych. Reforma zmierzająca do obniżenia wieku obowiązkowego nauczania jest kolejnym argumentem potwierdzającym potrzebę pilnego rozbudowania sieci przedszkoli publicznych i zapewnienia możliwości odbycia rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego nie tylko w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, ale przede wszystkim w dostępnych powszechnie przedszkolach.

Z informacji prasowych (*Siedmiolatki stracą rok*, „Dziennik” z dnia 17 marca 2009 r.) wynika, że nowa podstawa programowa spowoduje, że trzy roczniki, które jako ostatnie w wieku siedmiu lat pójdą do pierwszej klasy, będą powtarzały materiał z zerówki. Przyjęte rozwiązanie, zdaniem rodziców i nauczycieli, może zahamować naukę i prawidłowy rozwój dzieci. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o zajętym stanowisku.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (24.06.2009 r.) poinformowała, że przygotowany jest program rządowy „Radosna szkoła” związany z obniżeniem wieku obowiązku szkolnego. Realizacja programu rządowego zaplanowana została na lata 2009-2011. Przewidziane w ramach programu środki budżetu państwa zostaną przeznaczone na zakup sprzętu rekreacyjnego na szkolne place zabaw oraz pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw w szkole. Minister Edukacji Narodowej jest zobowiązany corocznie informować Sejm o stanie przygotowań organów prowadzących do objęcia obowiązkiem szkolnym dzieci sześciolatków. Informacja ta zostanie przesłana również Rzecznikowi Praw Obywatelskich. Dane o aktualnym stanie przygotowań szkół do przyjęcia 6-latków są obecnie gromadzone przez kuratorów oświaty.

Decyzja w sprawie sposobu organizacji wychowania przedszkolnego na terenie danej gminy pozostaje w kompetencjach odpowiednich organów gminy. Rozstrzygnięcia w imieniu mieszkańców gminy podejmuje rada gminy. Radni obowiązani są kierować się dobrem wspólnoty samorządowej gminy, utrzymywać stałą więź z mieszkańcami oraz ich organizacjami, a w szczególności przyjmować zgłaszane przez nich postulaty i przedstawiać je organom gminy do rozpatrzenia.

W myśl założeń nowej podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz edukacji wczesnoszkolnej, kształtowanie umiejętności czytania w połączeniu z nauką pisania odbywa się na etapie edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III szkoły podstawowej). Natomiast zadaniem nauczycieli przedszkoli i tzw. klas zerowych jest ukształtowanie u dzieci gotowości do opanowania tych umiejętności w szkole.

63. Ministra Sprawiedliwości (RPO-605574-IV/08) z dnia 8 maja 2009 r. – w sprawie właściwego dostępu stron i uczestników do akt toczących się postępowań sądowych w sprawach cywilnych.

Rzecznik z zadowoleniem przyjął stanowisko Ministra Sprawiedliwości zawarte w piśmie z dnia 22 kwietnia 2009 r., zarówno o niedopuszczalności przedmiotowego ograniczenia stron i uczestników postępowania cywilnego w zakresie dostępu do akt sprawy, jak również o braku podstaw do regulowania tej kwestii w drodze przepisów aktu wykonawczego. Dlatego też wątpliwości Rzecznika wzbudził fakt skierowania przez Ministerstwo Sprawiedliwości w dniu 2 grudnia 2008 r. pisma do prezesów sądów okręgowych, w którym przedstawiono nieco odmienną interpretację przepisów regulujących zasady dostępu do akt toczących się postępowań w sprawach cywilnych.

Rzecznik zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o ponowne skorzystanie z uprawnienia przewidzianego w art. 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych i przekazanie stosownego pisma do prezesów sądów okręgowych.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (25.06.2009 r.) poinformował, że kwestia dostępu osób uprawnionych do akt sprawy stanowi materię ustawową i wobec braku upoważnienia ustawowego, dostęp do akt nie może być ograniczony przepisami aktu wykonawczego. Jednocześnie samo udostępnienie akt jest czynnością techniczno - organizacyjną, objętą przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych. Dostrzegając wagę problemów związanych z zagadnieniem interpretacji przepisów regulujących zasady dostępu do akt toczących się postępowań w sprawach cywilnych, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości polecił właściwym merytorycznie komórkom organizacyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości ponowne podjęcie czynności w celu wypracowania uszczegółowionego stanowiska w przedmiotowej kwestii.

64. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-546896-IV/06) z dnia 8 maja 2009 r. – w sprawie wydawania upoważnień do klasyfikacji gruntów.

Pismem z dnia 7 lutego 2008 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi poinformował, iż w ramach prac nad nowelizacją ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne, zostaną rozważone postulaty Rzecznika w zakresie konieczności ustawowej regulacji kwestii wydawania upoważnień dla osób sporządzających projekty klasyfikacji gruntów w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 1956 r. w sprawie klasyfikacji

gruntów. Mając na uwadze aktualność zagadnień prawnych zaprezentowanych w wystąpieniu Rzecznika z dnia 24 stycznia 2008 r. (RPO-572535-IV/07) jak i fakt, iż żadna z dotychczas dokonanych zmian w ustawie Prawo geodezyjne i kartograficzne w istocie nie doprowadziła do modyfikacji stanu prawnego w postulowanym kierunku, Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie o bieżącym stanie prac legislacyjnych mających na celu należyte zagwarantowanie praw osób ubiegających się o przyznanie upoważnień do klasyfikacji gruntów.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (15.06.2009 r.) wyjaśnił, iż pomimo braku jednoznacznych przepisów prawnych, wojewodowie prowadzą listę upoważnionych klasyfikatorów oraz ją aktualizują, wpisując nowe osoby. Podstawowym warunkiem wpisu jest ukończenie specjalistycznego kursu. Odmowa wpisu na listę wyrażana jest w formie decyzji administracyjnej, od której służą środki odwoławcze przewidziane w Kodeksie postępowania administracyjnego. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjął działania mające na celu jednoznaczne uregulowanie spraw z zakresu gleboznawczej klasyfikacji gruntów. Rządowy projekt ustawy o uchyleniu lub zmianie niektórych upoważnień do wydawania aktów wykonawczych, przekazany do Sejmu, przewiduje m.in. zmianę art. 26 Prawa geodezyjnego i kartograficznego, wskazując Radę Ministrów jako właściwy organ do wydania nowego rozporządzenia mającego na celu unormowanie spraw z zakresu gleboznawczej klasyfikacji gruntów. Kwestie, takie jak dane stanowiące podstawę do wyłączenia gruntów rolnych i leśnych z klasyfikacji gleboznawczej, określenie warunków, jakim powinny odpowiadać podmioty wykonujące klasyfikację gruntów oraz określenie kwalifikacji zawodowych osób ubiegających się o uprawnienie do wykonywania klasyfikacji, powinny być uregulowane w ustawie. Z informacji uzyskanych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii wynika, że rozpoczęto prace nad kolejną nowelizacją ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne, co umożliwi ustawową regulację kwestii poruszanej przez Rzecznika.

65. Ministra Sprawiedliwości (RPO-532471-I/06) z dnia 8 maja 2009 r. - w sprawie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 20 stycznia 2009 r. (sprawa Palewski przeciwko Polsce).

W dniu 20 stycznia 2009 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie Palewski przeciwko Polsce (nr skargi 32971/03), będącym kolejnym wyrokiem stwierdzającym naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności przez Polskę, polegające na ograniczeniu dostępu do sądu poprzez odmowę zwolnienia z kosztów sądowych przez sąd. W przywołanym powyżej wyroku Trybunał stwierdził, że nałożenie na skarżącego opłat sądowych, w jego sytuacji, stanowiło nieproporcjonalne ograniczenie dostępu do sądu, przez co doszło do naruszenia przez Polskę art. 6 ust. 1 Konwencji. Nie chodziło przy tym o sprzeczność z Konwencją krajowych regulacji dotyczących obowiązku ponoszenia kosztów sądowych oraz instytucji sądowego zwolnienia od tych kosztów, lecz o dokonanie wykładni przesłanek określonych w art. 113 § 2 k.p.c. bez uwzględnienia zagwarantowanego w art. 6 ust. 1 Konwencji prawa dostępu do sądu. Zasądzona przez Trybunał kwota zadośćuczynienia nie rekompensuje szkody, jaką wskutek zamknięcia dostępu do sądu poniósł skarżący (ogłoszenie upadłości prowadzonej firmy). W przedmiotowej sprawie zapewne Komitet Ministrów Rady Europy określi w najbliższej przyszłości sposób wykonania wspomnianego wyroku Trybunału, poprzez wskazanie rządowi polskiemu środków ogólnych, jak i indywidualnych. Niemniej, w ocenie Rzecznika, należałoby zastanowić się, w jaki sposób

umożliwić osobom, które uzyskały korzystne orzeczenie Trybunału, doprowadzenie do stanu pozwalającego na naprawienie wyrządzonej szkody. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (15.06.2009 r.) wyjaśnił, iż w sytuacji, gdy skarżący skieruje zawiadanie do próby ugodowej przeciwko prezesowi właściwego sądu, jako reprezentantowi Skarbu Państwa, wówczas Minister Sprawiedliwości będzie monitorował przebieg postępowania w granicach określonych przepisami art. 9 i 39 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Odnosząc się do sygnalizowanej potrzeby podjęcia działań zmierzających do rozważenia zmian legislacyjnych poinformowano, iż propozycje przedstawione w wystąpieniu Rzecznika zostały przekazane służbom legislacyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości, celem uzyskania opinii Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego.

66. Ministra Sprawiedliwości (RPO-607860-I/09) z dnia 8 maja 2009 r. - w sprawie postulowanej przez Kampanię Przeciw Homofobii nowelizacji Kodeksu karnego, mającej zapewnić skuteczniejszą ochronę praw i wolności osób o odmiennej orientacji seksualnej.

Kampania Przeciw Homofobii, jedna z wiodących organizacji społecznych przeciwdziałających dyskryminacji lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transpłciowych (LGBT), przedstawiła postulat dokonania zmian w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, które miałyby na celu wzmocnienie ochrony godności osób LGBT oraz poszanowania ich nietykalności cielesnej. Według Stowarzyszenia, polskie prawo karne nie chroni w odpowiedni sposób przed homofobiczną mową nienawiści i przestępstwami nienawiści wobec osób o odmiennej orientacji seksualnej. Kampania Przeciw Homofobii wnosi o zmianę następujących przepisów Kodeksu karnego: art. 119 § 1, w ten sposób, aby karalne stało się stosowanie przemocy i gróźb ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową, art. 256 § 2 i 3, gdzie karalne stałoby się rozpowszechnianie lub publiczne prezentowanie treści mogących wywołać nienawiść na tle orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej oraz art. 257, gdzie penalizowane byłoby publiczne znieważanie grupy ludności albo poszczególnej osoby na tle orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej.

Wobec dość licznych, niepokojących przypadków występowania aktów przemocy werbalnej lub fizycznej wobec osób LGBT oraz doniesień o niewystarczających środkach ochrony prawnej pozostających w dyspozycji osób pokrzywdzonych, wydaje się, że na szczególną uwagę zasługują postulaty zmiany art. 256 § 2 i 3 i art. 257 k.k. Przepisy te penalizują obecnie nawoływanie do nienawiści oraz publiczne znieważanie na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych czy religijnych.

Profesor Andrzej Rzepliński w Raporcie nt. homofobii i dyskryminacji ze względu na orientację seksualną w Polsce (*Legal Study on Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation - Poland*) z kwietnia 2008 roku, przygotowanym dla Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, zauważył, że obecna ochrona przed mową nienawiści motywowaną odmienną orientacją seksualną oparta jedynie na generalnych zasadach Kodeksu karnego, a więc głównie na art. 212 k.k., a także zawartych w Kodeksie cywilnym przepisów dotyczących ochrony dóbr osobistych, nie jest wystarczająca. Podkreśla, że na zróżnicowanie ochrony wpływa również fakt, iż przestępstwa z art. 256 i art. 257 k.k. ścigane są z urzędu, a przestępstwo zniesławienia z art. 212 k.k. - z oskarżenia prywatnego, co stawia dodatkowy

warunek w postaci aktywności pokrzywdzonego. Autor Raportu stwierdza, że nie ma podstaw, aby obejmować poszczególne mniejszości różnym stopniem ochrony i rozróżniać przestępstwa na tle etnicznym czy wyznaniowym od dyskryminacji ze względu na orientację seksualną czy tożsamość płciową. Do podjęcia inicjatywy w kwestii rozszerzenia zakresu unormowania penalizującego „mowę nienawiści” mogą skłaniać ponadto liczne rekomendacje organizacji międzynarodowych. Rzecznik zwrócił się z prośbą o rozważenie możliwości podjęcia prac legislacyjnych mających na celu postulowaną nowelizację Kodeksu karnego.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (24.06.2009 r.) stwierdził, że obowiązujące unormowania Kodeksu karnego w sposób prawidłowy i wystarczający zapewniają ochronę każdego przed zachowaniami powszechnie uznawanymi za dyskryminujące ze względu na orientację płciową lub tożsamość płciową. Dobra prawne takie jak godność i cześć człowieka, jego wolność, nienaruszalność cielesna, zdrowie psychiczne i fizyczne stanowią przedmiot ochrony szeregu norm prawa karnego. Niezależnie zatem z jakich powodów, czy też w związku z jaką motywacją dobra te są naruszane, w razie realizacji znamion odpowiednich typów czynów zabronionych, aktualizuje się odpowiedzialność karna sprawcy naruszenia.

67. Prorektora ds. studenckich i informatyzacji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (RPO-617608-I/09) z dnia 8 maja 2009 r. – w sprawie odwołanej konferencji naukowej „Homoseksualizm z naukowego i religijnego punktu widzenia”.

Media szeroko informowały o odwołaniu przez Prorektora UKSW, z obawy o wizerunek uczelni, przygotowanej przez Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego konferencji naukowej „Homoseksualizm z naukowego i religijnego punktu widzenia”. Rzecznik odniósł się w wystąpieniu do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (m.in. sprawa *Handyside v. Wielka Brytania*), który wielokrotnie zwracał uwagę na fakt, iż swoboda wypowiedzi nie może ograniczać się do informacji i poglądów, które są odbierane przychylnie albo postrzegane jako nieszkodliwe lub obojętne, lecz odnosi się w równym stopniu do takich, które obrażają, oburzają lub wprowadzają niepokój, a nawet szokują. Takie są bowiem wymagania pluralizmu i tolerancji, bez których demokracja nie istnieje. Wobec powyższego Rzecznik zwrócił się o przedstawienie wyjaśnień w niniejszej sprawie.

Prorektor ds. studenckich i informatyzacji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (21.05.2009 r.) przesłał oświadczenie Kolegium Rektorskiego UKSW z dnia 8 maja 2009 r. w sprawie odwołanej konferencji. Kolegium Rektorskie oświadczyło, iż UKSW - jak każdy uniwersytet - jest miejscem poszukiwania prawdy i jego społeczność nie boi się podejmowania trudnych tematów. Na UKSW w każdym tygodniu odbywają się konferencje i sympozja poświęcone różnym kontrowersyjnym zagadnieniom. Odwołanie konferencji nt. homoseksualizmu podyktowane zostało troską o bezpieczeństwo studentów oraz całego środowiska uniwersyteckiego. Różne grupy zainteresowane konferencją, na krótko przed terminem rozpoczęcia sesji, zapowiedziały jej zakłócenia. W tej sytuacji studenci przenieśli obrady poza obszar Uniwersytetu.

68. Ministra Zdrowia (RPO-605565-X/08) z dnia 11 maja 2009 r. – w sprawie diagnostyki i leczenia wirusowego zapalenia wątroby.

Według danych epidemiologicznych, zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu A występują w Polsce sporadycznie. Zachorowalność na wirusowe zapalenie wątroby typu B

obniża się stopniowo od lat 90-tych, natomiast od wielu lat rejestruje się wzrostowy trend liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C. Zdaniem specjalistów, maleje wprawdzie zachorowalność na ostre postaci WZW B, ale duża liczba zachorowań z lat 70. i 80. spowodowała, że mamy dzisiaj do czynienia ze znaczącą populacją (co najmniej 600 tys.) osób cierpiących na przewlekłe postaci choroby. Następstwem zdrowotnych zakażeń przewlekłych są marskość wątroby oraz rak wątroby. Problemem jest duża liczba nierozpoznanych przypadków osób z przewlekłym zakażeniem. Osoby zakażone są źródłem potencjalnego zagrożenia dla innych. Rzecznik zwrócił się o udzielenie informacji w sprawie stanowiska resortu odnośnie do implementacji zaleceń grupy ekspertów przy Parlamencie Europejskim dotyczących zapobiegania, rozpoznawania i leczenia wirusowego zapalenia wątroby typu B, a także możliwości realizacji wniosków środowisk medycznych dotyczących opracowania strategii zdrowia publicznego, która mogłaby się przyczynić do poprawy diagnostyki i leczenia chorych cierpiących na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby.

69. Ministra Zdrowia (RPO-383896-IV/01) z dnia 11 maja 2009 r. - w sprawie potrzeby opracowania standardów medycznych przeprowadzania badań DNA w sprawach cywilnych.

Rzecznik ponownie zwrócił się z prośbą o ustosunkowanie się do potrzeby opracowania standardów medycznych przeprowadzania badań DNA w sprawach cywilnych, pozwalających na zagwarantowanie ich rzetelności i zgodności z prawdą materialną.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (15.05.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo Zdrowia dostrzega potrzebę uregulowania medycznych aspektów przeprowadzania badań DNA i wyraża gotowość uczestnictwa w pracach nad tą problematyką. Ewentualne wydanie rozporządzenia określającego stosowanie badań DNA w postępowaniu cywilnym wymaga jednak uprzedniej zmiany w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Istotne jest więc dokonanie przez Ministerstwo Sprawiedliwości wszechstronnej analizy wprowadzenia do norm procesowych szczegółowych uregulowań odnoszących się do sposobu przeprowadzania dowodów oraz określenie, czy uregulowania te mają dotyczyć jedynie postępowania cywilnego, czy też innych postępowań.

70. Ministra Infrastruktury (RPO-616090-V/09) z dnia 11 maja 2009 r. – w sprawie zarzutów dotyczących egzaminu uprawniającego do sporządzania świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, lokalu mieszkalnego oraz części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową.

Na skutek licznych skarg dotyczących sposobu przeprowadzenia części praktycznej postępowania egzaminacyjnego sprawdzającego umiejętność sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej budynku, lokalu mieszkalnego oraz części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową, Rzecznik zwrócił się do Ministra Infrastruktury w sprawie zgodności przedmiotowego egzaminu z wymaganiami określonymi w przepisie § 15 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 21 stycznia 2008 r. w sprawie przeprowadzania szkolenia oraz egzaminu dla osób ubiegających się o uprawnienie do sporządzania świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, lokalu mieszkalnego oraz części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową.

Zgodnie z powyższym przepisem, ocena poprawności sporządzenia świadectwa charakterystyki energetycznej dokonywana jest w szczególności pod kątem zgodności jego

wykonania z przepisami dotyczącymi metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzoru świadectw ich charakterystyki energetycznej. W ocenie skarżących zadania egzaminacyjne zawierały braki w zakresie precyzyjnego opisu elementów danego budynku oraz określenia jego niezbędnych parametrów, które to okoliczności miały wpływ na prawidłowe obliczenie charakterystyki energetycznej budynku. Ponadto, zdaniem skarżących, konieczność wykonywania obliczeń częściowych z określoną dokładnością (0,01) dyskwalifikowała końcowy wynik tych obliczeń.

Dyrektor Departamentu Rynku Budowlanego i Techniki w Ministerstwie Infrastruktury (22.06.2009 r.) poinformował, że uwagi skarżących dotyczące braków w zakresie precyzyjnego określenia parametrów i opisu określonych elementów budynku, jak również niestarannego przygotowania materiałów egzaminacyjnych uznać należy za bezzasadne. Postępowanie egzaminacyjne sprawdzające umiejętność sporządzenia świadectw charakterystyki energetycznej przeprowadzane jest w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 21 stycznia 2008 r. w sprawie przeprowadzania szkolenia oraz egzaminu dla osób ubiegających się o uprawnienie do sporządzania świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, lokalu mieszkalnego oraz części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową. Oceny poprawności sporządzenia świadectwa charakterystyki energetycznej dokonano pod kątem prawidłowości i zgodności jego wykonania z przepisami dotyczącymi metodologii obliczania charakterystyki energetycznej.

71. Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej (RPO-617384-VI/09) z dnia 12 maja 2009 r. - w sprawie uprawnienia do odliczenia od podatku wydatków z tytułu użytkowania Internetu.

Rzecznik zwrócił się z prośbą o zbadanie sprawy dotyczącej problemów abonentów z korzystaniem z ulgi podatkowej z tytułu użytkowania sieci Internet w lokalu (budynku) będącym miejscem zamieszkania podatnika, z powodu wystawienia przez TP S.A. faktur za usługi telekomunikacyjne (pakiet „neostrada tp z telewizją”) bez wyszczególnienia ceny za użytkowanie sieci Internet oraz bez poinformowania, iż usługa ta nie jest usługą internetową i z tego tytułu nie mogą skorzystać z ulgi podatkowej. W ocenie Rzecznika potrzebne jest podjęcie działań mających na celu umożliwienie abonentom korzystania z ulg przyznanych przez ustawodawcę oraz wprowadzenie mechanizmów, które zobowiążą operatorów do informowania abonentów - przed zawarciem umowy – o skutkach podatkowych wybranej usługi telekomunikacyjnej.

Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej (27.05.2009 r.) poinformowała, że w przypadku abonentów TP S.A. korzystających z usługi Multipakiet tp, skorzystanie z ulgi internetowej jest obecnie niemożliwe. Mając jednak na uwadze zapytania konsumentów kierowane do Urzędu Komunikacji Elektronicznej, Prezes Urzędu wystąpiła w marcu 2008 r., a także w lutym 2009 r. do Prezesa Zarządu TP S.A. w przedmiotowej sprawie. Telekomunikacja Polska S.A. poinformowała, iż ze względu na specyficzne regulacje podatkowe w zakresie „ulgi internetowej”, skłonna jest wyróżnić poszczególne usługi wchodzące w skład pakietu usług, jednak istnieją w tym zakresie problemy regulacyjno-prawne. W związku z powyższym TP S.A. wystąpiła do UKE z prośbą o opinię. Obecnie Urząd prowadzi szczegółową analizę, która zostanie zakończona do końca czerwca 2009 r. O wynikach podjętych działań Rzecznik zostanie poinformowany odrębnym pismem.

72. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-597667-VII/08) z dnia 12 maja 2009 r. – w sprawie potrzeby właściwego uregulowania zasad umieszczania nieletnich w izbie przejściowej oraz zapewnienia im w czasie pobytu w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich prawa do codziennych zajęć na świeżym powietrzu.

W związku z pełnieniem przez Rzecznika zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika przeprowadzają wizytacje m. in. w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych. W trakcie wizytacji dostrzeżono kwestie wymagające podjęcia działań legislacyjnych. Istotnym problemem jest bezprawne umieszczanie wychowanków w izbie przejściowej. Zgodnie z § 44 i § 51 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, po przyjęciu do zakładu poprawczego lub schroniska, nieletniego umieszcza się w izbie przejściowej, na okres nie dłuższy niż 14 dni. Natomiast w obu typach placówek § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia daje podstawę do umieszczenia nieletniego w izbie przejściowej na czas określony - również dla zapewnienia bezpieczeństwa i porządku. Przepis ten jest nieprecyzyjny, co prowadzi do sytuacji, w których nieletni umieszczani są w izbie przejściowej na zbyt długi okres czasu (nawet ponad miesiąc). Przetrzywanie nieletniego w izbie przejściowej stoi w sprzeczności z wszelkimi oddziaływaniami wychowawczymi przyjętymi w systemie terapeutyczno – wychowawczym. Ponadto jest niezgodne z regułami Narodów Zjednoczonych Dotyczącymi Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 45/113). Kolejnym problemem jest brak unormowań prawnych gwarantujących nieletniemu codzienny dostęp do zajęć na świeżym powietrzu. W jednej z wizytowanych placówek wychowankowie mogli wychodzić na zewnątrz budynku tylko raz w tygodniu, ze względu na ucieczki nieletnich, jakie miały miejsce w jednostce. Dla porównania, osoby dorosłe pozbawione wolności mają prawo do codziennego, godzinnego spaceru.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (05.06.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo Sprawiedliwości na podstawie własnych czynności nadzorczych oraz analizy funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w stosunku do nieletnich dostrzega, podobnie jak Rzecznik, konieczność zmian w zakresie postępowania w stosunku do nieletnich. W pracach nad kompleksowym uregulowaniem postępowania w stosunku do nieletnich będą podejmowane starania, aby zmiany postulowane przez Rzecznika, z uwagi na ich gwarancyjny charakter, znalazły swoje miejsce nie w rozporządzeniu dotyczącym zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, lecz w ustawie regulującej to postępowanie.

Ministerstwo Sprawiedliwości, do czasu wejścia w życie nowych regulacji, w ramach sprawowanego nadzoru będzie monitorować stosowanie istniejących obecnie regulacji dotyczących funkcjonowania izb przejściowych, kierując do dyrektorów zakładów i schronisk oraz kierowników okręgowych zespołów nadzoru pedagogicznego zalecenia sprawowania pełniejszej kontroli stosowania tej instytucji. Dodatkowo, w ramach prowadzonych lustracji oraz wizytacji zakładów i schronisk, dokonana będzie ocena wykorzystania izb przejściowych, a dokumentacja związana z pobytem nieletnich w tych izbach poddana zostanie szczegółowej kontroli. Analizie poddane zostaną również wewnętrzne regulacje zakładów i schronisk dotyczące zasad dostępu nieletnich do zajęć na świeżym powietrzu i zasadności wprowadzanych w tym zakresie ograniczeń. Zgromadzone w ten sposób informacje posłużą do wydania zaleceń

pozwalających na możliwie najszerszy dostęp nieletnich do przebywania poza budynkami placówek.

73. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-565318-IV/07) z dnia 12 maja 2009 r. - w sprawie realizacji postanowień ustawy o ujawnieniu w księgach wieczystych prawa własności nieruchomości Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego.

W dniu 7 września 2007 r. Sejm przyjął ustawę o ujawnieniu w księgach wieczystych prawa własności nieruchomości Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, która weszła w życie dnia 19 listopada 2007 r. Celem tej regulacji miało być usunięcie zaniedbań w zakresie uporządkowania stanu prawnego własności nieruchomości Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz wsparcie obywateli w działaniach na rzecz regulacji stanu prawnego nieruchomości. W myśl powołanej ustawy pierwszym etapem porządkowania danych w księgach wieczystych jest przeprowadzenie inwentaryzacji majątku i ustalenie stanu posiadania Skarbu Państwa, a także jednostek samorządu terytorialnego. Starostowie, w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy powinni sporządzić wykaz nieruchomości, według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 stycznia 2008 r. w sprawie wzoru wykazu oraz wzorów zestawień zbiorczych nieruchomości Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego podlegających ujawnieniu w księgach wieczystych oraz nieruchomości zabudowanych niepozostających w posiadaniu ich właścicieli. Mając na uwadze zbliżający się upływ wskazanego powyżej terminu, Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o realizacji postanowień ustawy, a w szczególności, czy starostowie sporządzili już wykazy nieruchomości oraz jak wygląda ujawnienie tych nieruchomości w księgach wieczystych.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (05.06.2009 r.) poinformował, że obecnie nie jest możliwe ustalenie, na jakim etapie znajduje się ujawnienie w księgach wieczystych prawa własności nieruchomości Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego. Dokładne ustalenia będą możliwe dopiero po zakończeniu opracowania wykazów nieruchomości. Wojewodowie są zobowiązani do ich sporządzenia i przekazania Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji w terminie do dnia 19 czerwca 2009 r.

74. Ministra Środowiska (RPO-612357-X/09) z dnia 12 maja 2009 r. - w sprawie braku systemowego rozwiązania w przypadku szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych usytuowanych poza granicami obwodu łowieckiego.

W korespondencji kierowanej do Rzecznika podnoszony jest problem dotyczący braku systemowego rozwiązania w przypadku szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych usytuowanych poza granicami obwodu łowieckiego. Z takimi przypadkami Rzecznik spotyka się głównie w sytuacji zmian granic obwodu łowieckiego w konsekwencji rozszerzenia granic miast.

Zasadą przyjętą w ustawie z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie jest własność Skarbu Państwa zwierząt łownych w stanie wolnym, traktowanych jako dobro ogólnonarodowe. Obowiązek dbałości o stan środowiska wynikający z art. 86 Konstytucji ma charakter powszechny, a zatem obciąża również właścicieli i posiadaczy gruntów narażonych na straty spowodowane bytowaniem zwierzyny w stanie wolnym. Są oni zobowiązani do znoszenia (w razie niemożliwości stosownego zabezpieczenia gruntów) szkód wyrządzanych przez zwierzęta

łowne żyjące w stanie wolnym. Obowiązek określony w art. 86 Konstytucji nie może jednak oznaczać zwolnienia Skarbu Państwa od odpowiedzialności za własność ogólnonarodową.

Brak w ustawie Prawo łowieckie zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa za straty wyrządzone właścicielom gruntów i płodów rolnych, położonych poza obwodami łowieckimi, przez zwierzynę stanowiącą własność ogólnonarodową sprawia, iż ciężar ekonomiczny ochrony środowiska został w tym przypadku przerzucony na indywidualne podmioty - właściciele gruntów i upraw, zmuszonych do znoszenia wyrządzanych im szkód bez jakiegokolwiek rekompensaty lub w sposób niepokrywający pełnej szkody. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie, a także o podjęcie stosownych kroków legislacyjnych.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska (26.05.2009 r.) poinformował, że w uchwalonej przez Sejm ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej, zmieniony art. 50 Prawa łowieckiego przewiduje odpowiedzialność zarządu województwa na terenach niewchodzących w skład obwodów łowieckich w odniesieniu do wszystkich zwierząt łownych, wymienionych w art. 46 Prawa łowieckiego. Ustawa ta została skierowana przez Prezydenta RP do Trybunału Konstytucyjnego.

75. Ministra Zdrowia (RPO-614469-X/09) z dnia 12 maja 2009 r. – w sprawie prowadzenia przez NFZ kontroli aptek w zakresie realizacji recept oraz potrącania kwot należnych aptekom z tytułu refundacji za leki.

W listach do Rzecznika aptekarze podnoszą zastrzeżenia do prowadzenia przez Narodowy Fundusz Zdrowia kontroli aptek w zakresie realizacji recept oraz potrącania kwot należnych aptekom z tytułu refundacji za leki, a także obowiązujących w tej materii przepisów prawa. Listy nawiązują do apelu z dnia 16 marca 2009 r. zamieszczonego na stronie internetowej Śląskiej Izby Aptekarskiej. Aptekarze postulują zmianę zasad działania NFZ w tej kwestii oraz doprecyzowanie obowiązujących przepisów prawa. Zarzutom i postulatam samorządu zawodowego aptekarzy trudno odmówić racji. Otrzymanie przez świadczeniobiorcę recepty na produkt leczniczy lub wyrób medyczny stanowi urzeczywistnienie jego konstytucyjnego prawa do opieki zdrowotnej, a zatem odmowa realizacji recepty przemawia za ograniczeniem tego prawa. Upoważnia to do stwierdzenia, że odmowa realizacji recepty może nastąpić jedynie w przypadkach wskazanych w ustawie - Prawo farmaceutyczne oraz w rozporządzeniu w sprawie wydawania z apteki produktów leczniczych i wyrobów medycznych. Przepisy te nie przewidują możliwości odmowy realizacji recepty wyłącznie w oparciu o fakt, iż recepta ta została przez lekarza sporządzona wadliwie. Odmowa wydania w tym przypadku produktu leczniczego lub wyrobu medycznego może nastąpić wówczas, gdy wadliwość wystawienia recepty powoduje wystąpienie przesłanki ustawowej lub określonej w powołanym rozporządzeniu (np. wadliwość wystawienia recepty rodzi uzasadnione podejrzenie co do jej autentyczności). Trudno również podzielić opinię, że świadczeniobiorca uprawniony do refundacji, w przypadku wadliwości formalnej recepty, powinien zrealizować ją za pełną odpłatnością. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie oraz poinformowanie o stanie prac nad zapowiadaną zmianą przepisów w sprawie recept lekarskich.

76. Ministra Zdrowia oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (RPO-610288-X/09) z dnia 13 maja 2009 r. – w sprawie dostępu do powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego polskich studentów studiujących za granicą.

Analiza skarg wpływających do Rzecznika od obywateli polskich studiujących na uczelniach zagranicznych, nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, zdaje się wskazywać na lukę w przepisach prawa dotyczących ich sytuacji. Istnieje wyraźne zróżnicowanie w dostępie tych osób do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, w stosunku do osób studiujących na uczelniach w Polsce, których do ubezpieczenia zgłasza uczelnia, opłacając należną składkę finansowaną z budżetu państwa. Rodzi to wątpliwości z punktu widzenia zasady równości wobec prawa i równego traktowania przez władze publiczne, wyrażonej w art. 32 Konstytucji. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie przez obu Ministrów, a ponadto o rozważenie przez Ministra Zdrowia potrzeby podjęcia stosownych działań legislacyjnych.

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (04.06.2009 r.) poinformowała, że organem właściwym w sprawie poruszonej w wystąpieniu Rzecznika jest Minister Zdrowia. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w kwestii ubezpieczenia zdrowotnego studentów i doktorantów kształcących się za granicą jedynie refinansuje szkołom wyższym składki na ubezpieczenie zdrowotne uiszczane za studentów i doktorantów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. Z informacji posiadanych przez Ministerstwo wynika, że problemy związane z uiszczaniem składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz dostępnością do świadczeń opieki zdrowotnej nie dotyczą polskich studentów i doktorantów wyjeżdżających na studia do uczelni w państwach członkowskich Unii Europejskiej, ponieważ kwestie te rozstrzygają wspólnotowe przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Takich problemów nie mają również studenci i doktoranci polskich uczelni kierowani za granicę w celach naukowych, dydaktycznych lub szkoleniowych. Osoby rezygnujące z oferty edukacyjnej polskich szkół wyższych, które nie podlegają w Polsce obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu i wyjeżdżają na studia do państw poza UE, mogą ubezpieczyć się na zasadzie dobrowolności w Narodowym Funduszu Zdrowia albo zakupić polisę ubezpieczeniową, na podstawie której ubezpieczyciel będzie pokrywać nie tylko koszty leczenia w kraju odbywania studiów (np. w przypadkach nagłych zachorowań lub następstw nieszczęśliwych wypadków), lecz również koszty leczenia na terytorium Polski.

Minister Zdrowia (09.06.2009 r.) poinformowała, że osoby mające stałe miejsce zamieszkania na terytorium RP, które spełniają warunki określone przez podmiot zagraniczny, mogą być kierowane za granicę na studia, na podstawie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 października 2006 r. w sprawie warunków kierowania osób za granicę w celach naukowych, dydaktycznych i szkoleniowych oraz szczególnych uprawnień tych osób. Studenci, którzy studiują w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej na podstawie w/w skierowania, nadal pozostają studentami polskiej uczelni macierzystej i mają prawo do świadczeń zdrowotnych zarówno w Polsce, jak i w państwie tymczasowego pobytu. Te osoby oraz członkowie ich rodzin będący na ich utrzymaniu, na podstawie Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego mają prawo do świadczeń niezbędnych w trakcie pobytu i studiów w danym kraju. Natomiast studenci, którzy podejmują naukę na uczelniach zagranicznych indywidualnie bez skierowania, nie podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu w rozumieniu art. 66 ust. 1 pkt 20 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Uczestnicy takich studiów mogą ubezpieczyć się dobrowolnie w rozumieniu ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej.

77. Prezesa Rady Ministrów (RPO-606098-X/09) z dnia 13 maja 2009 r. - w sprawie potrzeby wydania rozporządzenia określającego tryb postępowania w sprawach unieważnienia dowodu osobistego.

W dniu 1 stycznia 2009 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw, które wprowadziły instytucję unieważnienia dowodu osobistego. Jednocześnie, Rada Ministrów została zobowiązana do wydania rozporządzenia określającego m.in. tryb postępowania w sprawach unieważnienia dowodu osobistego. W lutym 2009 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przekazał do Rady Ministrów projekt rozporządzenia w sprawie wzoru dowodu osobistego oraz trybu postępowania w sprawach wydawania dowodów osobistych, ich unieważniania, wymiany, zwrotu lub utraty, jednak projekt ten nie został dotychczas rozpatrzony i przyjęty przez Radę Ministrów. Fakt, iż upoważnieniu do wydania rozporządzenia określającego tryb postępowania w sprawach unieważniania dowodu osobistego nadano charakter obligatoryjny wskazuje, że wydanie tego aktu wykonawczego jest niezbędne do prawidłowego funkcjonowania ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych (por. § 68 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”). Rzecznik zwrócił się o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do wydania przez Radę Ministrów rozporządzenia, o którym mowa w art. 44 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (21.05.2009 r.) poinformował w odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika skierowane do Prezesa Rady Ministrów, że w dniu 24 marca 2009 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 lutego 2009 r. w sprawie wzoru dowodu osobistego oraz trybu postępowania w sprawach wydawania dowodów osobistych, ich unieważniania, wymiany, zwrotu lub utraty, wydane na podstawie art. 44 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych. W myśl art. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw, dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 44 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2010 r. W wyniku prac legislacyjnych zainicjowanych w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji rozporządzenie, o którym mowa wyżej, weszło w życie ponad 21 miesięcy przed ostatecznym terminem wyznaczonym przepisami ustawy.

78. Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (RPO-616197-I/09) z dnia 13 maja 2009 r. - w sprawie przetrzymywania przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów dokumentów dotyczących żony dra Piotra Gontarczyka – wicedyrektora Biura Legislacyjnego IPN.

Rzecznik wyraził zaniepokojenie w związku z informacjami prasowymi na temat wielomiesięcznego przetrzymywania przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów dokumentów dotyczących żony wicedyrektora Biura Legislacyjnego IPN (*Apeluję do premiera: zostawcie moją żonę w spokoju*, „Rzeczpospolita” z dnia 23 kwietnia 2009 r.). Jak wskazuje prasa, przyczyną takiego stanu rzeczy była książka Pana Piotra Gontarczyka pt. „SB a Lech Wałęsa”.

Przedmiotowe dokumenty mają tymczasem posłużyć żonie Pana Piotra Gontarczyka jako dowody w sądzie. W związku z powyższym Rzecznik, jako konstytucyjny organ powołany do ochrony praw i wolności obywatelskich, zwrócił się z prośbą o poinformowanie o przyczynach odmowy wydania przedmiotowych dokumentów, jeśli rzeczywiście miało to miejsce.

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (29.05.2009 r.) przedstawił wyjaśnienia w sprawie, informując m.in., że dysponentem dokumentów – akt postępowania sprawdzającego i odwoławczego, są organy przeprowadzające postępowania. Stronie postępowania przesłano jedynie decyzję kończącą postępowanie odwoławcze. W przypadku wniesienia skargi na decyzję Prezesa Rady Ministrów do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, akta postępowania zostaną przekazane temu sądowi.

79. Ministra Finansów (RPO-614765-VI/09) z dnia 13 maja 2009 r. - w sprawie zróżnicowania sytuacji podatników uzyskujących po 31 grudnia 2008 r. przychody ze zbycia nieruchomości i ograniczonych praw rzeczowych.

Rzecznik zwrócił się do Ministra Finansów w sprawie niesprawiedliwego uregulowania sytuacji podatników uzyskujących po 31 grudnia 2008 r. przychody ze zbycia nieruchomości i ograniczonych praw rzeczowych, w tym m. in. spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, jeśli nieruchomości te i prawa zostały nabyte przez podatników w latach 2007 - 2008 (lub wybudowane). W aktualnym stanie prawnym, mimo wydatkowania tych przychodów na własne cele mieszkaniowe, ta grupa podatników nie może korzystać ze zwolnień od podatku stosowanych do dochodu uzyskanego np. ze sprzedaży nieruchomości, z których mogą korzystać podatnicy, gdy nabyli nieruchomości lub prawa w okresie do 31 grudnia 2006 r. lub po 31 grudnia 2008 r. Rzecznik stwierdził, że takie uregulowanie jest niezgodne z zasadą równości oraz postanowieniami Konstytucji zobowiązującymi władze publiczne do prowadzenia polityki sprzyjającej zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych obywateli i popierającej ich działania zmierzające do uzyskania własnego mieszkania. Rzecznik postuluje rozważenie przez Ministra Finansów zasadności zainicjowania prac nad ujednoczeniem systemu mieszkaniowych ulg podatkowych w sposób zgodny z Konstytucją.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (09.06.2009 r.) poinformował, że nie zgadza się z sugestią, że system mieszkaniowych ulg podatkowych jest niejednorodny, przez co narusza zasady konstytucyjne. Z tego względu nie może odnieść się pozytywnie do propozycji znowelizowania przepisów przejściowych ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw, w kierunku zaproponowanym przez Rzecznika.

80. Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (RPO-615918-IX/09) z dnia 13 maja 2009 r. - w sprawie molestowania seksualnego pracownic jednego z aresztów śledczych.

Na podstawie informacji prasowej zamieszczonej w dzienniku „Rzeczpospolita” z dnia 24 kwietnia 2009 r., pt. *Seksafera w więzieniu?*, Rzecznik powziął wiadomość o możliwości molestowania seksualnego pracownic jednego z aresztów śledczych przez kierownika działu penitencjarnego. Z artykułu wynikało, że sprawa ta jest prowadzona przez właściwą miejscowo prokuraturę rejonową. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o dokonanych ustaleniach oraz aktualnym stanie sprawy.

Dyrektor Generalny Służby Więziennej (09.06.2009 r.) wyjaśnił, że przedstawione we wskazanym powyżej artykule prasowym informacje stanowiły przedmiot postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez funkcjonariuszy właściwego miejscowo Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej, przy współdziałaniu przedstawicieli organizacji związkowej. Odrębne postępowanie w tej sprawie prowadzi prokuratura rejonowa.

81. Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (RPO-611196-II/09) z dnia 13 maja 2009 r. - w sprawie zwiększenia zabezpieczenia kart bankomatowych.

Z informacji napływających do Rzecznika wynika, iż zadania w zakresie zwalczania tzw. „przestępczości kartowej” są realizowane przez Wydział dw. z Przestępczością Gospodarczą Komendy Stołecznej Policji. W opinii funkcjonariuszy tego Wydziału, przekazanej do wiadomości Rzecznika, skutecznym rozwiązaniem zapobiegającym „skimmingowi” kart jest zabezpieczenie ich mikroprocesorem EMV i wyeliminowanie pasków magnetycznych, co wiąże się z koniecznością wyposażenia urządzeń do odczytu kart ATM i POS w możliwość obsługi EMV. Z uwagi na fakt, iż powyższe przedsięwzięcia nie leżą w gestii Policji, Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w tej sprawie, w szczególności informację, czy podejmowane są czynności mające na celu doprowadzenie do zwiększenia zabezpieczenia kart bankomatowych.

Komisja Nadzoru Finansowego (25.05.2009 r.) poinformowała, że przestępstwo polegające na pozyskaniu danych zawartych na pasku magnetycznym karty bankomatowej oraz numeru PIN w celu stworzenia duplikatu karty (skimming) nie jest możliwe w przypadku kart wyposażonych w mikroprocesor. Z deklaracji Związku Banków Polskich wynika, że banki w Polsce – podobnie jak w innych krajach europejskich zobowiązały się do upowszechnienia kart z mikroprocesorem EMV do 2010 roku. Nie wydaje się jednak, że wprowadzenie kart zabezpieczonych mikroprocesorem EMV zapewni ich pełne bezpieczeństwo.

Nadzór bankowy, w ramach uprawnień ustawowych, w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w bankach, bada m.in. jakość systemu zarządzania bankiem, w tym ocenia system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej. Kwestie związane z obsługą kart płatniczych wydawanych przez banki są analizowane w ramach badania i oceny ryzyka operacyjnego. UKNF podejmuje w stosunków do banków działania mające m.in. na celu podwyższanie świadomości klientów banków w odniesieniu do ryzyka związanego z korzystaniem z kart płatniczych - przygotowywane są „Zasady prowadzenia przez banki polityki informacyjnej dotyczącej kart płatniczych dla klientów indywidualnych, ze szczególnym uwzględnieniem kart kredytowych”.

82. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-586245-VII/08) z dnia 14 maja 2009 r. - w sprawie potrzeby wydania rozporządzenia na podstawie art. 66 ust. 7 ustawy Prawo o ruchu drogowym, określającego warunki techniczne pojazdów specjalnych i używanych do celów specjalnych różnych formacji, w tym pojazdów Służby Więziennej.

Do Rzecznika zwrócił się obywatel wskazujący, iż jego prawa są naruszane w związku z transportowaniem przez pojazdy specjalne Służby Więziennej. Badając wskazany zarzut Rzecznik stwierdził, iż brak jest szczegółowej regulacji prawnej dotyczącej używania tych pojazdów. W związku z powyższym, pismem z dnia 7 października 2008 r. zwrócił się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o wydanie właściwego rozporządzenia, będącego wypełnieniem delegacji ustawowej z art. 66 ust. 7 ustawy Prawo o ruchu drogowym. W

odpowiedzi z dnia 30 października 2008 r. na wystąpienie Rzecznika, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji poinformował o trwających pracach nad nowym projektem rozporządzenia. Od tego czasu do Biura Rzecznika wpływają kolejne sprawy, które wskazują na potrzebę wydania tego aktu prawnego. Dlatego Rzecznik zwrócił się ponownie o pilne wydanie rozporządzenia będącego wypełnieniem delegacji z art. 66 ust. 7 ustawy Prawo o ruchu drogowym.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (05.06.2009 r.) poinformował, że projekt rozporządzenia Ministrów: Spraw Wewnętrznych i Administracji, Obrony Narodowej, Finansów oraz Sprawiedliwości w sprawie warunków technicznych pojazdów specjalnych i pojazdów używanych do celów specjalnych Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, kontroli skarbowej, Służby Celnej, Służby Więziennej i straży pożarnej, wydawanego na podstawie art. 66 ust. 7 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym znajduje się po uzgodnieniach międzyresortowych. Pismem z dnia 26 maja 2009 r. nową wersję projektu skierowano do akceptacji podmiotów zgłaszających uwagi, m.in. Ministrów wydających przedmiotowe rozporządzenie oraz Szefów Służb, których dotyczą jego regulacje.

83. Ministra Zdrowia (RPO-605565-X/08) z dnia 14 maja 2009 r. - w sprawie rozpatrzenia postulatów lekarzy pediatrów, hepatologów i specjalistów chorób zakaźnych dotyczących weryfikacji sposobu leczenia dzieci cierpiących na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby.

Wprowadzenie obowiązkowych szczepień noworodków przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B przyczyniło się do istotnego zmniejszenia liczby nowo wykrywanych zakażeń wirusem zapalenia wątroby typu B (HBV) w populacji polskich dzieci. Nadal jednak ważny problem epidemiologiczny i kliniczny stanowią dzieci wcześniej zakażone HBV, zwłaszcza te, u których terapia była nieskuteczna. Ostatnio obserwuje się także nowe zakażenia HBV w grupie nastolatków. Na konferencji zorganizowanej w dniu 27 kwietnia 2009 r. w Ministerstwie Zdrowia nt. „Zakażenia HBV - zalecenia grupy ekspertów przy Parlamencie Europejskim a sytuacja w Polsce” lekarze - specjaliści zakwestionowali obowiązujący, narzucony przez Narodowy Fundusz Zdrowia, sposób leczenia. Obecnie do leczenia dzieci chorych na przewlekłe zapalenie wątroby typu B przewidziano jedynie interferon rekombinowany, podawany w zastrzykach. Tymczasem w wielu krajach stosuje się już nowoczesne leki zapewniające nie tylko wyższą skuteczność leczenia, ale również wyższą jakość życia, także z tej przyczyny, że mogą być podawane doustnie. Wypowiadający się eksperci sygnalizowali, że refundowanie nowoczesnych leków tylko pacjentom dorosłym, a taka sytuacja ma obecnie miejsce w Polsce, może uzasadniać zarzut dyskryminacji dzieci przewlekłe chorych na WZW. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie na temat możliwości pozytywnego rozpatrzenia postulatów dotyczących weryfikacji sposobu leczenia dzieci cierpiących na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby.

84. Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego (RPO-603892-II/08) z dnia 14 maja 2009 r. - w sprawie problemu znieważania Prezydenta RP.

Rzecznik podjął z urzędu sprawę umorzenia śledztwa dotyczącego publicznego znieważenia Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego przez Posła Janusza Palikota w trakcie programu telewizyjnego wyemitowanego przez stację TVN 24 w dniu 22 lipca 2008 r. Po przeprowadzeniu

analizy akt Prokuratury Okręgowej w Warszawie, Rzecznik wskazał w piśmie do Prokuratora Apelacyjnego z dnia 20 kwietnia 2009 r., iż istnieją przesłanki do uznania, że Poseł działał w zamiarze bezpośrednim znieważenia Prezydenta RP. O działaniu w zamiarze bezpośrednim świadczą także inne publiczne wypowiedzi Posła, naruszające cześć oraz szacunek należny Prezydentowi RP. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z prośbą o rozważenie polecenia wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, które objęłoby szereg wypowiedzi Posła, przytoczonych w wystąpieniu. Zdaniem Rzecznika tylko jednoczesna analiza tych zachowań, mających charakter czynu ciągłego, może doprowadzić do ich prawidłowej oceny z punktu widzenia prawa karnego.

Zastępca Prokuratora Generalnego – Prokurator Krajowy (28.05.2009 r.) poinformował, że wystąpienie Rzecznika zostało przekazane Prokuratorowi Apelacyjnemu w Warszawie z poleceniem dokonania jego merytorycznej oceny i poinformowania Rzecznika o zajęтым stanowisku. Sprawa ta pozostawać będzie w zainteresowaniu Biura Postępowania Preparatoryjnego Prokuratury Krajowej.

85. Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego (RPO-613938-XVII/09) z dnia 14 maja 2009 r. - w sprawie postulowanego związania sądu cywilnego wyrokiem wydanym przez sąd karny w sprawie o wykroczenie.

W związku z badanymi przez Rzecznika sprawami ujawnił się problem natury ogólnej, dotyczący związania sądu cywilnego wyrokiem wydanym przez sąd karny w sprawie o wykroczenie. W obecnym stanie prawnym, zgodnie z treścią art. 11 k.p.c., ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego, co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Sąd ten nie jest jednak związany tożsamymi ustaleniami poczynionymi w toku sprawy przez sąd grodzki, orzekający w sprawach o wykroczenia. Treść art. 11 k.p.c. nie jest adekwatna do obecnych rozwiązań prawnych w zakresie rozstrzygnięcia o popełnieniu przestępstw i wykroczeń. Należałoby rozważyć dostosowanie brzmienia tego przepisu tak, aby swoją dyspozycją obejmował również orzeczenia skazujące co do popełnienia wykroczenia. Istniejące rozwiązanie osłabia pozycję prawną poszkodowanego w zakresie dochodzenia roszczeń wynikających z wykroczenia. Wyrok sądowy w sprawie o wykroczenie nie ma bowiem wiążącej mocy dowodowej w zakresie zawartych w nim ustaleń faktycznych, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia o cywilnoprawnych skutkach zdarzeń. W konsekwencji zachodzi wówczas potrzeba prowadzenia podwójnego postępowania dowodowego, dla ustalenia tych samych faktów. Aktualne rozwiązanie zawarte w art. 11 k.p.c. może być postrzegane jako naruszające konstytucyjną zasadę równości wobec prawa. Pokrzywdzony wykroczeniem musi bowiem ponownie udowodnić okoliczności, które były już przedmiotem ustalenia sądowego. Rzecznik zwrócił się o rozważenie podjęcia inicjatywy legislacyjnej, polegającej na rozszerzeniu art. 11 k.p.c. o orzeczenia sądowe skazujące co do popełnienia wykroczenia, które wiązałyby również sąd w postępowaniu cywilnym.

86. Ministra Środowiska (RPO-612698-X/09) z dnia 15 maja 2009 r. – w sprawie wieloletniej zwłoki w utworzeniu Mazurskiego Parku Narodowego.

Rzecznik podjął z urzędu sprawę wieloletniej zwłoki w utworzeniu Mazurskiego Parku Narodowego. Idea ta sięga co najmniej lat 60-tych XX wieku. Pomysł utworzenia Mazurskiego Parku Narodowego znalazł wielu zwolenników, jednak nie został dotychczas w pełni

zrealizowany. W 1977 r. utworzony został Mazurski Park Krajobrazowy jako forma przejściowa do czasu utworzenia parku narodowego. Koncepcja utworzenia Mazurskiego Parku Narodowego jest nadal podnoszona przez organizacje proekologiczne, publicystów, a także Państwową Radę Ochrony Przyrody.

W odpowiedzi Głównego Konserwatora Przyrody na interpelację poselską nr 5919 w sprawie odstąpienia od utworzenia Mazurskiego Parku Narodowego i pozostawienia funkcjonującej formy ochrony, tj. Mazurskiego Parku Krajobrazowego zasygnalizowano, że Minister Środowiska podjął działania zmierzające do realizacji ustaleń zawartych w przyjętej uchwałą Rady Ministrów nr 270/2007 z dnia 27 października 2007 r. Krajowej Strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz programie działań na lata 2007-2013. W odpowiedzi nie wskazano jednak konkretnych planów dotyczących powołania Mazurskiego Parku Narodowego. Z uwagi na powyższe Rzecznik zwrócił się z prośbą o wyjaśnienie, czy w Ministerstwie Środowiska prowadzone są działania zmierzające do utworzenia Mazurskiego Parku Narodowego i jaki jest przewidywany harmonogram prac.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska – Główny Konserwator Przyrody (23.06.2009 r.) poinformował, że potrzeba utworzenia Mazurskiego Parku Narodowego, w celu zwiększenia ochrony części Pojezierza Mazurskiego, jest dostrzegana przez obywateli, środowiska naukowe oraz organizacje społeczne. Znalazła ona także odzwierciedlenie w zapisach Programu działań na lata 2007 - 2013, Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej. W dokumencie tym wskazano, iż w celu zachowania i wzbogacenia istniejących oraz odtwarzania utraconych elementów różnorodności biologicznej, niezbędne jest rozwinięcie i umocnienie krajowego systemu obszarów chronionych, m.in. poprzez utworzenie Mazurskiego Parku Narodowego. Realizację tego celu zaplanowano na lata 2008 - 2013. Z uwagi na zdecydowanie negatywne stanowisko części samorządów lokalnych, w szczególności władz samorządowych Powiatu Piskiego oraz Miasta i Gminy Ruciane-Nida, wyrażone w protestach w sprawie utworzenia Mazurskiego Parku Narodowego kierowanych do biur poselskich, proces powoływania Parku może ulec wydłużeniu.

87. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-617793-IX/09) z dnia 15 maja 2009 r. - w sprawie problemu poddawania osób niepełnosprawnych badaniom lekarskim w celu określenia ich zdolności do czynnej służby wojskowej.

W portalu internetowym TVN 24.pl z dnia 6 maja 2009 r. został opublikowany artykuł pt. *Z porażeniem do wojska* podnoszący problem praktyki prowadzenia badań lekarskich w celu określenia zdolności do czynnej służby wojskowej osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej, przez powiatowe komisje lekarskie. Z treści artykułu wynikało, że członkowie komisji domagali się osobistego stawiennictwa niepełnosprawnego (osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim, cierpiącej na porażenie mózgowie), mimo iż jego matka przedstawiła członkom komisji dokumenty potwierdzające chorobę syna – orzeczenie o niepełnosprawności oraz sądowe orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu. Rzecznik zwrócił się do Podsekretarza Stanu w MSWiA o spowodowanie poinformowania członków powiatowych komisji lekarskich, powołanych w celu orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej, o możliwości stosowania art. 26 ust. 1c ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Stosowanie tego przepisu wyeliminuje konieczność często

nieuzasadnionego poddawania osób niepełnosprawnych badaniom lekarskim. Zapewni również ochronę godności tych osób, co jest obowiązkiem władz publicznych wynikającym z art. 30 Konstytucji.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (22.06.2009 r.) dzieląc opinię Rzecznika, poinformował, że w dniu 22 maja 2009 r., zawiadomiono wojewodów o potrzebie przekazania wszystkim powiatowym i wojewódzkim komisjom lekarskim informacji o konieczności stosowania się przez te organy do postanowień art. 26 ust. 1c ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

88. Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (RPO-577394-V/07) z dnia 18 maja 2009 r. - w sprawie zgodności z obowiązującymi przepisami wprowadzenia przez RWE Polska S.A. podwyżek stawek opłat za energię elektryczną dla indywidualnych odbiorców w gospodarstwach domowych w związku ze sporem prawnym między Prezesem URE a RWE Polska S.A.

Do Rzecznika wpływały skargi od obywateli – odbiorców energii elektrycznej dostarczanej do ich gospodarstw domowych przez przedsiębiorstwo energetyczne RWE Polska S.A., dotyczące podwyżek stawek opłat za energię elektryczną. Z publikacji prasowych wynikało, że z dniem 1 lutego 2009 r. Spółka ta ponownie podniosła stawki opłat, bez przedłożenia nowej taryfy do zatwierdzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki. W odpowiedzi z dnia 16 lutego 2009 r. na wcześniejsze wystąpienie Rzecznika, Prezes URE wskazał, że Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 9 stycznia 2009 r. oddalił odwołanie RWE Polska S.A. od decyzji zwalniającej to Przedsiębiorstwo z obowiązku przedkładania taryf dla energii elektrycznej do zatwierdzenia, co oznacza, że RWE Polska S.A. nie ma obowiązku przedkładania taryf w obrocie energią elektryczną do zatwierdzenia. Prezes URE zapowiedział, że zamierza wnieść apelację od tego wyroku. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o poinformowanie, czy Prezes URE wniósł zapowiadaną apelację.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (22.05.2009 r.) poinformował, że w dniu 16 lutego 2009 r. wniósł apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 9 stycznia 2009 r. (sygn. akt XVII AmE 1/08). Dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy w przedmiotowej sprawie.

89. Prezesa Najwyższej Izby Kontroli (RPO-563945-I/07) z dnia 18 maja 2009 r. - w sprawie wyników kontroli: przygotowania Polski do organizacji Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 oraz „Stanu realizacji Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2007-2009”.

Rzecznik podziękował za nadesłanie „Informacji o wynikach kontroli przygotowania Polski do organizacji Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012”. Organizacja imprez sportowych i ich przebieg były i są przedmiotem działalności Rzecznika m.in. z punktu widzenia zapewnienia w trakcie ich przebiegu bezpieczeństwa, oraz takiej ich organizacji, która zapewnia dostęp do widowisk sportowych jak najszerszej grupie osób, przy poszanowaniu wolności i praw obywatelskich. Dlatego też realizacja przepisów ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy z dnia 7 września 2007 r. o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 jest w kręgu stałego zainteresowania Rzecznika.

Jednocześnie Rzecznik zwrócił się o udzielenie informacji o wynikach kontroli przeprowadzonej przez NIK „Stan realizacji Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2007 – 2009”. O zakończeniu tej kontroli, podjętej m. in. w wyniku propozycji Rzecznika skontrolowania prawidłowości przeznaczania i wydatkowania środków budżetowych kierowanych na remonty i wyposażenie obiektów jednostek organizacyjnych Policji, Prezes NIK informował Rzecznika pismem z dnia 30 stycznia 2009 r.

90. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-618011-X/09) z dnia 18 maja 2009 r. - w sprawie zobowiązania wojewodów do objęcia wzmożonym nadzorem uchwał jednostek samorządu gminnego dotyczących ustalania opłat za świadczenia prowadzone przez gminne przedszkola publiczne.

Z informacji posiadanych przez Rzecznika wynikało, iż Minister Edukacji Narodowej, w związku z wystąpieniem Rzecznika Praw Dziecka, wystąpił do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z postulatem zobowiązania wojewodów do objęcia wzmożonym nadzorem uchwał jednostek samorządu gminnego dotyczących ustalania opłat za świadczenia prowadzone przez gminne przedszkola publiczne, wykraczające poza podstawę programową. Spowodowane jest to istotnymi rozbieżnościami pomiędzy orzecznictwem sądów administracyjnych w tych sprawach a rozstrzygnięciami nadzorczymi poszczególnych wojewodów. Z odpowiedzi Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 kwietnia 2009 r., skierowanej do Rzecznika Praw Dziecka wynika, iż MSWiA zobowiązało się do podjęcia takich działań. Rzecznik zwrócił się o udostępnienie kopii zaleceń skierowanych do wojewodów.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (29.05.2009 r.) przekazał kopie: stanowiska Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 kwietnia 2009 r. w sprawie opłat za świadczenia prowadzone przez gminne przedszkola publiczne oraz pisma MSWiA przekazującego ww. stanowisko wojewodom do wykorzystania w ramach sprawowanej działalności nadzorczej. W stanowisku Ministerstwa Edukacji Narodowej wyjaśniono m.in., iż rada gminy nie może ustalać opłat za pobyt dziecka w przedszkolu publicznym, jeżeli realizuje ono jedynie podstawę programową. Kompetencją rady gminy jest ustalenie opłat jedynie za świadczenia prowadzonych przez gminę przedszkoli publicznych, wykraczające poza podstawę programową. Wówczas należy szczegółowo wykazać, za jakiego rodzaju świadczenie opłata jest żądana oraz co się składa na opłacane świadczenie. Od rodziców można więc pobierać opłaty np. za czas pobytu powyżej 5 godzin dziennie, za wyżywienie oraz zajęcia dodatkowe, które nie są objęte podstawą programową. Powyższe stanowisko Ministerstwa Edukacji Narodowej potwierdza wyrok z dnia 30 maja 2007 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu (IV SA/Wr 122/07).

91. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-478004-III/04) z dnia 18 maja 2009 r. – w sprawie prac nad nowym rozporządzeniem dotyczącym odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

W piśmie z dnia 13 maja 2008 r. Rzecznik został poinformowany, że w Ministerstwie Edukacji Narodowej podjęto prace nad nowym rozporządzeniem dotyczącym odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. W związku z powyższym, Rzecznik zwrócił się o informację, na jakim etapie znajdują się prace legislacyjne w wyżej wymienionym zakresie.

Minister Edukacji Narodowej (03.06.2009 r.) poinformowała, że w Ministerstwie kontynuowane są prace nad nowym rozporządzeniem w sprawie postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego nauczycieli, zastępującym dotychczas obowiązujące rozporządzenie. W dniu 9 sierpnia 2009 r. wejdą w życie przepisy ustawy z dnia 25 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty, ustawy – Karta Nauczyciela oraz ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, zmieniające przepisy Karty Nauczyciela w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Przygotowywany obecnie projekt rozporządzenia będzie uwzględniał powyższe zmiany.

92. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia (RPO-577928-III/08) z dnia 18 maja 2009 r. - w sprawie prac nad nowelizacją przepisu Kodeksu pracy stanowiącego upoważnienie ustawowe do wydania rozporządzenia dotyczącego chorób zawodowych.

W nawiązaniu do odpowiedzi z dnia 12 stycznia 2009 r., Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie o stanie prac nad nowelizacją art. 237 § 1 Kodeksu pracy, stanowiącego upoważnienie ustawowe dla Rady Ministrów do wydania rozporządzenia w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (28.05.2009 r.) poinformował, że w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 czerwca 2008 r. orzekającego o niezgodności rozporządzenia w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach z art. 92 ust. 1 Konstytucji, przygotowany został projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie chorób zawodowych. Projekt ten w najbliższych dniach zostanie skierowany do uzgodnień zewnętrznych.

93. Komendanta Głównego Policji (RPO-617947-II/09) z dnia 18 maja 2009 r. – w sprawie użycia środków przymusu bezpośredniego w trakcie demonstracji zorganizowanej przez pracowników Stoczni Gdańsk S.A.

W związku z użyciem przez funkcjonariuszy Policji środków przymusu bezpośredniego w trakcie demonstracji zorganizowanej przez pracowników Stoczni Gdańsk S.A. w dniu 29 kwietnia 2009 r. w Warszawie, Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie, czy prowadzone jest w tej sprawie postępowanie wyjaśniające, a jeśli tak, to jakie zostały dotychczas poczynione ustalenia, ewentualnie wydane decyzje. Poprosił również o przedstawienie Rzecznikowi oceny zasadności i legalności działań funkcjonariuszy Policji.

Komendant Główny Policji (02.06.2009 r.) poinformował, że w dniu 30 kwietnia 2009 r. powołał w Komendzie Głównej Policji zespół w celu wyjaśnienia okoliczności działań Policji podjętych w trakcie demonstracji pracowników Stoczni Gdańsk S.A. w dniu 29 kwietnia 2009 r. w Warszawie. Z dokonanych ustaleń wynika, że w dniu 27 kwietnia 2009 r. Komendant Stołeczny Policji wydał decyzję w sprawie zarządzenia operacji policyjnej, na podstawie której powołał sztab dowódcy oraz upoważnił dowódcę operacji do wydania polecenia o użyciu środków przymusu bezpośredniego na czas realizacji operacji. W trakcie demonstracji, protestujący nie reagowali na komunikaty wzywające do zachowania zgodnego z prawem i rozpoczęli atak niebezpiecznymi przedmiotami (drzewce, butelki, kamienie, petardy). Po

ostrzeżeniu

o możliwości użycia środków przymusu bezpośredniego, policjanci użyli pałek służbowych. Wobec braku efektu, zastosowano plecakowe miotacze pieprzu, powodując wycofanie się manifestantów. Stosowana przez Policję substancja ma wymagane przez prawo atesty, m.in. Państwowego Zakładu Higieny i wykorzystywana jest w Policji jako środek przymusu bezpośredniego od 2004 r. Na skutek ataków demonstrantów, urazów ciała doznało 5 z policjantów. Zespół KGP stwierdził, że użycie przez policjantów środków przymusu bezpośredniego wobec osób zakłócających pokojowy przebieg zgromadzenia zorganizowanego przez związki zawodowe Stoczni Gdańsk S.A. i „Zakładów Cegielskiego” z Poznania, było zasadne i zgodne z przepisami. Użyte środki były adekwatne do występujących zagrożeń oraz zachowań osób naruszających prawo.

94. Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego (RPO-561484-VII/07) z dnia 18 maja 2009 r. - w sprawie implementacji wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, dotyczących braku właściwej opieki zdrowotnej w polskich jednostkach penitencjarnych.

W ostatnim czasie coraz więcej spraw rozpatrywanych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu dotyczy złych warunków bytowych oraz niezapewnienia odpowiedniej opieki zdrowotnej osobom pozbawionym wolności, osadzonym w polskich jednostkach penitencjarnych. W wyroku z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie *Dzieciak przeciwko Polsce* (skarga nr 77766/01) Trybunał uznał, że Polska naruszyła prawo do życia (art. 2 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności), poprzez niezapewnienie w odpowiednim czasie właściwej i adekwatnej pomocy medycznej, w wyniku czego osadzony zmarł. Z kolei w sprawie *Musiał przeciwko Polsce* (skarga nr 28300/06), w dniu 20 stycznia 2009 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał, iż władze Rzeczypospolitej Polskiej dopuściły się naruszenia zakazu tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (art. 3 Konwencji) oraz prawa do poszanowania życia prywatnego (art. 8 Konwencji), poprzez niezapewnienie skarżącemu odpowiedniej opieki medycznej, w szczególności psychiatrycznej, i odpowiednich warunków bytowych, w których przebywał przez okres tymczasowego aresztowania. Ponadto, w wyroku tym Trybunał zaakcentował brak zaangażowania władz polskich w poprawę warunków panujących w miejscach detencji. Powyższe problemy znajdują odzwierciedlenie w trakcie wizytacji jednostek penitencjarnych przeprowadzanych przez przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, działających w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie oraz poinformowanie na temat działań podjętych na rzecz implementacji wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (09.06.2009 r.) poinformował, że osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych generalnie zapewnia się należyte warunki bytowe oraz odpowiednią opiekę zdrowotną. Potwierdzeniem tego jest ilość wyroków zasądających odszkodowania dla osadzonych w stosunku do ilości wnoszonych przez nich pozwów. Na 440 zakończonych w 2007 r. spraw przed sądami powszechnymi, zasądzenia zapadły w 21 sprawach, a w roku 2008, gdzie ilość zawisłych spraw o naruszenie dóbr osobistych za niewłaściwe warunki odbywania kary przekroczyła 1000, symboliczne zasądzenia zapadły jedynie w kilkunastu sprawach. W odpowiedzi poinformowano Rzecznika o działaniach mających na celu obniżanie poziomu przeludnienia polskich jednostek penitencjarnych.

Stwierdzono ponadto, iż obowiązujące regulacje zawarte w Kodeksie karnym wykonawczym w sposób odpowiedni zabezpieczają potrzeby osób pozbawionych wolności w zakresie dostępu do świadczeń zdrowotnych, a wskazane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka uchybienia mogą wynikać z wadliwej praktyki w stosowaniu tych uregulowań. Dlatego też działania bieżące zostaną ukierunkowane na właściwą realizację obowiązujących w tej materii uregulowań prawnych.

95. Ministra Sprawiedliwości (RPO-614782-IV/09) z dnia 19 maja 2009 r. - w sprawie sytuacji prawnej obywateli, którym doręczono orzeczenie sądowe na niewłaściwy adres.

Do Rzecznika wpływają skargi obywateli, którzy o tym, że są zobowiązani do zapłaty określonej kwoty pieniężnej dowiadują się dopiero od komornika, z chwilą dokonania przez niego pierwszych czynności egzekucyjnych. Jak wynika z listów, w praktyce sądowej zdarza się, że pisma sądowe są kierowane na nieaktualny, bądź nieprawdziwy adres zamieszkania pozwanych. Niekiedy dochodzi zatem do wydania i wykonania wyroku w sytuacji, gdy pozwany nie wiedział o toczącym się postępowaniu (zwłaszcza w przypadku postępowań uproszczonych i przy wyroku zaocznym). Rzecznik zaniepokojony jest sytuacją obywateli, którzy próbują wówczas, niestety często nieskutecznie, bronić swoich praw. W ocenie Rzecznika, jeżeli w obowiązującym systemie prawnym przewiduje się instytucję doręczenia zastępczego, to w zakresie stosowania tego mechanizmu obywatele powinni mieć możliwość ochrony swoich praw i jasność w zakresie wyboru odpowiedniego środka prawnego, który gwarantuje im prawo do sądu (do sprawiedliwej procedury). Jednocześnie sądy powinny jednolicie oceniać skuteczność doręczenia zastępczego i dawać obywatelom możliwość kwestionowania orzeczenia, o wydaniu którego strony nie zostały właściwie poinformowane. Z uwagi na pojawiające się w tego rodzaju sprawach wątpliwości dotyczące wyboru właściwego środka prawnego oraz niejednolitość orzecznictwa sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego, wydaje się, że kwestia ta powinna zostać osobno uregulowana w przepisach procedury cywilnej. Rzecznik zwrócił się o rozważenie wprowadzenia do Kodeksu postępowania cywilnego regulacji precyzującej, z którego z obowiązujących środków prawnych i w jakim terminie powinna skorzystać strona, której doręczono orzeczenie sądowe na niewłaściwy adres.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (25.06.2009 r.) poinformował, że wątpliwości wskazane w wystąpieniu Rzecznika odnoszą się wyłącznie do zagadnienia dokonywania doręczeń osobom fizycznym. Ponadto zasygnalizowany problem powstaje jedynie na tle pierwszego doręczenia. Kwestia skuteczności doręczeń w trybie art. 139 § 1 k.p.c. oraz przysługujących w związku z tym środków zaskarżenia jest już w doktrynie i orzecznictwie utrwalona. Nie ma zatem konieczności dokonywania ewentualnych fragmentarycznych modyfikacji przepisów Kodeksu postępowania cywilnego odnoszących się wyłącznie do instytucji doręczenia zastępczego. W odpowiedzi podkreślono, że powstające trudności i błędy są niejednokrotnie rezultatem niewłaściwego funkcjonowania obowiązujących mechanizmów w praktyce, a nie efektem nieprawidłowego ukształtowania instytucji procesowych. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, będący obecnie przedmiotem prac parlamentarnych (druk sejmowy nr 1925) zawiera m. in. regulacje dotyczące modyfikacji w zakresie dokonywania doręczeń. Projektowany przepis art. 139 k.p.c. doprecyzowuje m. in. tryb tzw. awizowania przesyłki w razie niemożności dokonania

doręczenia w sposób właściwy lub zastępczy oraz przesądza, że odmowa przyjęcia pisma przez adresata jest równoznaczna z dokonaniem doręczenia.

96. Ministra Obrony Narodowej (RPO-607902-IX/09) z dnia 20 maja 2009 r. - w sprawie ograniczania dostępu obywateli do Grobu Nieznanego Żołnierza, z powodu potencjalnego zagrożenia aktami wandalizmu.

Przyczyną wystąpienia Rzecznika była skarga obywatela na obowiązujące zasady dostępu do wewnętrznej części Grobu Nieznanego Żołnierza, które w ocenie skarżącego naruszają prawo do godnego odwiedzenia tak ważnego miejsca pamięci narodowej, zwłaszcza przez osoby starsze, będące często uczestnikami upamiętnionych walk. Ograniczenie prawa do indywidualnego i nieskrępowanego złożenia hołdu poległym żołnierzom odbierane jest jako przejaw lekceważenia weteranów wojen w prawie do godnego hołdu poległym kolegom. Skarżący wskazał także zasady przyjęte w innych państwach, gdzie warta pełniona w miejscach pamięci spełnia przede wszystkim funkcję honorową i nie realizuje zadań tak jednoznacznie ochronnych. Rzecznik, mając świadomość konieczności podejmowania działań chroniących przed próbami dewastacji czy zbezczeszczenia Grobu Nieznanego Żołnierza, zwrócił się o spowodowanie zbadania przedstawionego problemu. Wydaje się uzasadnionym ustalenie systemu, którego zasady nie tylko spełniałyby wymogi skutecznej ochrony Pomnika, ale także realizowały funkcję honorową warty i uwzględniały prawo odwiedzających do godnego i nieskrępowanego oddania hołdu poległym żołnierzom.

Minister Obrony Narodowej (17.06.2009 r.) poinformował, że w toku przeprowadzonego przez dowódcę Batalionu Reprezentacyjnego WP postępowania wyjaśniającego nie stwierdzono uchybień w postępowaniu wartownika w stosunku do posiadanych uprawnień. Ogólne zasady pełnienia służby wartowniczej w Siłach Zbrojnych RP określa ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych oraz Regulamin Ogólny Sił Zbrojnych RP, natomiast szczegóły wykonywania określonych czynności przez wartowników na posterunku precyzuje tabela posterunku. W tym przypadku tabela posterunku została opracowana przez dowódcę Batalionu Reprezentacyjnego WP i zatwierdzona przez Dowódcę Garnizonu Warszawa. Zgodnie z wieloletnią tradycją, ukształtowaną od chwili powstania Grobu Nieznanego Żołnierza, istnieje powszechnie akceptowany zwyczaj, że osoby postronne odwiedzające to miejsce nie wchodzi do jego wnętrza. Wyjątek stanowią delegacje oficjalne składające wieniec na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza, jak również zorganizowane grupy i pojedyncze osoby oddające hołd poprzez złożenie kwiatów na płycie Grobu. Obowiązujące ograniczenia wynikają z faktu, iż wielokrotnie były podejmowane próby profanacji Grobu, a także czynnej napaści i znieważenia wartowników.

97. Ministra Obrony Narodowej (RPO-588757-IX/08) z dnia 20 maja 2009 r. - w sprawie zasadności umieszczania, w orzeczeniach wydawanych przez wojskowe komisje lekarskie, zapisu kwalifikującego wzrost powyżej 185 cm jako chorobę lub ułomność.

Do Rzecznika wpłynęła skarga dotycząca zarówno tytułu, jak i treści załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 czerwca 2004 r. w sprawie orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej oraz trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach, będącego wykazem chorób i ułomności stanowiących podstawę oceny zdolności fizycznej i psychicznej do czynnej służby wojskowej oraz do pełnienia takiej służby

poza granicami państwa. Zdaniem wnioskodawcy, zawarte w § 1 pkt 1 tego załącznika określenie wzrostu powyżej 185 cm przy proporcjonalnej budowie ciała jako choroby lub ułomności jest sprzeczne z art. 51 ust. 4 Konstytucji (prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą). Rzecznik zwrócił się o zbadanie przedstawionego problemu.

98. Prezesa Zarządu Spółki „RUCH” S.A. (RPO-615321-I/09) z dnia 21 maja 2009 r. - w sprawie sposobu dystrybucji prasy erotycznej i pornograficznej.

W ostatnim czasie Rzecznik otrzymuje liczne skargi dotyczące zasad dystrybucji prasy erotycznej i pornograficznej przez spółkę „RUCH” S.A. W piśmie do Prezesa Zarządu Spółki Rzecznik zwrócił uwagę, że sposób ekspozycji tego typu wydawnictw nie może naruszać prawa ani zasad współżycia społecznego. Szczególnie pod tym względem powinny być chronione prawa rodziców i dobro osób małoletnich.

Prezes Zarządu Spółki „RUCH” S.A. (26.05.2009 r.) poinformował, że Spółka wprowadziła wiele lat temu tzw. standard kolportażowy, polegający na tym, że wydawcy zobowiązali się do nieumieszczania na okładkach treści mogących uchodzić za pornograficzne w rozumieniu art. 202 Kodeksu karnego oraz umieszczania na okładce lub folii napisu „Tylko dla dorosłych”. Ponadto „RUCH” S.A. informuje kontrahentów oraz sprzedawców prowadzących sprzedaż wydawnictw w punktach sprzedaży prasy o zaleceniach dotyczących zasad ekspozycji i sprzedaży wydawnictw erotycznych. Niektórzy uczestnicy rynku prasowego nie zawsze stosują się do zaleceń dotyczących ekspozycji prasy erotycznej, dlatego Spółka co pewien czas (ostatnio w kwietniu 2009 r.) ponawia akcję informacyjną skierowaną do sprzedawców oraz kontroluje sposób ekspozycji tych tytułów w sieci własnej. Obecnie Spółka prowadzi analizę możliwości rozwiązywania umów z agentami, którzy nie stosują się do powyższych zasad ekspozycji prasy erotycznej.

99. Ministra Infrastruktury (RPO-600925-VI/08) z dnia 25 maja 2009 r. - w sprawie problemów osób niepełnosprawnych przystępujących do egzaminów na prawo jazdy.

Do Rzecznika zwracają się osoby niepełnosprawne przystępujące do egzaminów na prawo jazdy. Wyjaśnienia przekazane Rzecznikowi przez Marszałków kilku wybranych województw, nadzorujących Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego wskazują, iż na terenie działania poszczególnych ośrodków problemy sygnalizowane przez skarżących są rozwiązywane w różny sposób. Ośrodki egzaminowania kierowców na terenie województwa podlaskiego, małopolskiego i kujawsko - pomorskiego w Bydgoszczy i we Włocławku nie posiadają pojazdów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych, co oznacza, iż osoby te zmuszone były do samodzielnego zapewnienia sobie pojazdu egzaminacyjnego. Na odmiennych zasadach funkcjonuje ośrodek w Toruniu, który posiada samochód osobowy przystosowany do szkolenia i egzaminowania osób niepełnosprawnych dotkniętych dysfunkcją narządów ruchu. Pojazd ten jest odpłatnie udostępniany ośrodkom szkolenia kierowców. Osoby niepełnosprawne nie ponoszą z tego tytułu dodatkowych kosztów. Natomiast na terenie województwa mazowieckiego funkcjonuje wiele szkół nauki jazdy oferujących szkolenie osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem specjalnie przystosowanych pojazdów. Koszt wypożyczenia pojazdu w celu przeprowadzenia egzaminu praktycznego kształtuje się na terenie województwa mazowieckiego pomiędzy 100 a 260 zł. Skarżący sygnalizując Rzecznikowi problemy osób niepełnosprawnych w

dostępie do szkolenia i przystępowania do egzaminów na prawo jazdy podnoszą zarzut ponoszenia wyższych kosztów niż osoby pełnosprawne, czego nie rekompensują obniżone koszty samego egzaminu.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (09.06.2009 r.) poinformował, że nie jest możliwe przystosowanie pojazdu egzaminacyjnego lub szkoleniowego do wszystkich rodzajów niepełnosprawności. Z tego względu oraz z uwagi na niewielką ilość osób niepełnosprawnych zainteresowanych przystępowaniem do egzaminu na prawo jazdy, nałożenie na Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego obowiązku zapewnienia osobom niepełnosprawnym odpowiednio przystosowanego pojazdu, nie znajduje uzasadnienia. Kwestia podwyższonych kosztów uzyskania prawa jazdy przez osoby niepełnosprawne, związanych z koniecznością zakupu lub wynajęcia odpowiedniego pojazdu, czy dojazdem do miejsca szkolenia, nie leży w bezpośredniej kompetencji Ministra Infrastruktury. Problem wsparcia finansowego w uzyskaniu prawa jazdy jest rozwiązywany przez powołane w tym celu instytucje, takie jak Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

100. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-619161-X/09) z dnia 25 maja 2009 r. – w sprawie braku preferencyjnych zasad przyjmowania do przedszkoli dzieci z rodzin wielodzietnych.

Rzecznik powziął wątpliwość co do zgodności § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych z art. 71 ust. 1 Konstytucji. Powołany przepis konstytucyjny zobowiązuje Państwo do uwzględniania w swojej polityce społecznej i gospodarczej dobra rodziny. Statuuje też prawo rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietnych i niepełnych, do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Zgodnie z omawianym przepisem rozporządzenia, do przedszkola i oddziału przedszkolnego zorganizowanego w szkole podstawowej w pierwszej kolejności przyjmowane są dzieci w wieku 6 lat odbywające roczne przygotowanie przedszkolne. W następnej kolejności przyjmowane są dzieci matek lub ojców samotnie je wychowujących, matek lub ojców, wobec których orzeczono znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności bądź całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji, na podstawie odrębnych przepisów, a także dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych. Przepis ten pomija jednak rodziny wielodzietne. Rzecznik zwrócił się o dokonanie zmiany kwestionowanego przepisu w sposób nie budzący wątpliwości co do zgodności z art. 71 ust. 1 Konstytucji.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji (05.06.2009 r.) nie podzielił stanowiska Rzecznika i wyjaśnił, że intencją prawodawcy była ochrona osób znajdujących się w trudnych warunkach życiowych. Rodziny wielodzietne natomiast nie zawsze posiadają niski status materialny. Jednocześnie w odpowiedzi stwierdzono, że organ prowadzący placówkę może i powinien ustalić dodatkowe kryteria rekrutacji dzieci do przedszkola.

101. Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz p. o. Dyrektora Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce (RPO-583174-I/08) z dnia 25 maja 2009 r. – w sprawie prac nad projektem ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania.

W dniu 14 maja 2009 r. Komisja Europejska zaskarżyła Polskę do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w związku z brakiem właściwej transpozycji do krajowego porządku prawnego dyrektywy 2004/113/WE, której celem było wprowadzenie w państwach członkowskich przepisów zabraniających dyskryminacji ze względu na płeć w zakresie dostępu do towarów i usług oraz ich dostarczania. Niestety, przedłużający się proces właściwej implementacji tej oraz innych dyrektyw równościowych Unii Europejskiej może skutkować negatywnymi konsekwencjami prawnymi i finansowymi państwa, ale również - co jest bardziej istotne - ogranicza zakres ochrony praw człowieka i obywatela w Polsce.

Wobec powyższego Rzecznik zwrócił się do Ministra Pracy i Polityki Społecznej o pilne poinformowanie o aktualnym stanie prac nad przedmiotowym projektem ustawy oraz, czy podtrzymane zostaje zamierzenie wystąpienia z inicjatywą zmiany ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich w proponowanym uprzednio zakresie. W wystąpieniu skierowanym do Dyrektora Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce Rzecznik zwrócił się z prośbą o udostępnienie treści wspomnianej skargi Komisji Europejskiej.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (24.06.2009 r.) poinformowała, iż zgodnie z planem prac legislacyjnych Rządu do końca trwającego półrocza projekt ustawy w sprawie wdrożenia niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania zostanie przedłożony do rozpatrzenia przez Radę Ministrów i skierowany pod obrady Sejmu.

W zakresie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich wprowadzono następujące zmiany. Zaproponowano dodanie do tytułu odnośnika nr 1, który wskazuje jakie dyrektywy są wdrażane tą ustawą. Uzupełniono art. 1 w ust. 2 ustawy poprzez dodanie drugiego zdania, które wskazuje, iż Rzecznik stoi w szczególności na straży zakazu dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny oraz zakazu poddawania kogokolwiek torturom oraz innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu. Zmiana, której dokonano w zakresie w art. 8 ma na celu doprecyzowanie obszaru spraw, w których Rzecznik podejmuje czynności przewidziane w ustawie, tzn. jeżeli poweźmie wiadomość wskazującą na naruszenie wolności i praw człowieka i obywatela lub zasady równego traktowania. Zaproponowana nowelizacja ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich ma na celu powiązanie zakresu działania Rzecznika z zadaniami, jakie wynikają z przepisów prawa międzynarodowego oraz ze zobowiązań wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej. Treść i zakres przedstawionych wyżej zmian zyskały akceptację Rządowego Centrum Legislacji i w tej formie zostaną przedłożone pod obrady Rady Ministrów.

102. Ministra Obrony Narodowej (RPO-617742-IX/09) z dnia 26 maja 2009 r. - w sprawie problemu odmowy zaliczenia do wysługi emerytalnej, ustalonej na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, czasu nauki w liceach wojskowych.

Podczas prowadzonych przez pracowników Biura Rzecznika kontroli przestrzegania praw i wolności obywatelskich żołnierzy, odbywających się w jednostkach wojskowych, oraz w kierowanych do Rzecznika skargach, podnoszony jest problem odmowy zaliczenia do wysługi emerytalnej, ustalonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, czasu nauki w liceach wojskowych.

Zainteresowani podkreślają, że nauka w tych szkołach była realizowana w oparciu o zasady charakterystyczne dla służby wojskowej, z włączeniem do ich programu nauczania przedmiotów

przygotowujących do zawodowej służby wojskowej. Uczniowie tych szkół w czasie zajęć obowiązani byli do występowania w ustalonym umundurowaniu i podlegali przepustkowemu systemowi spędzania czasu pozalekcyjnego, z wieloma ograniczeniami wynikającymi z przyjętego systemu szkolenia. Nadto uczniowie tych szkół, po ich ukończeniu, kontynuowali naukę w szkołach wojskowych i pełnili służbę w charakterze żołnierzy zawodowych. W ocenie zainteresowanych można uznać, że nauka w tych liceach była początkiem kontynuowanej przez nich czynnej służby wojskowej. Organy kadrowe, ustalając im wysługę dla celów emerytalnych, nie uwzględniają – z różnych powodów - okresu tej nauki. Rzecznik zwrócił się o spowodowanie zbadania tego problemu i rozważenie możliwości spełnienia przedstawionych wniosków żołnierzy.

Minister Obrony Narodowej (29.06.2009 r.) poinformował, że uczniowie liceów wojskowych (oraz liceum lotniczego) nie byli żołnierzami, nie mieli statusu kandydata na żołnierza zawodowego, nie byli też powoływani do kandydackiej służby wojskowej i nie posiadali również żadnego z powyższych tytułów, świadczącego o statusie kandydata na żołnierza zawodowego. Takie powołanie mogło nastąpić dopiero po ukończeniu liceum, w związku z przyjęciem do wyższej szkoły wojskowej. Powyższe nie daje podstaw do utożsamiania nauki w tych liceach ze służbą wojskową w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego, a w konsekwencji również do uwzględnienia okresu nauki przy ustalaniu wysługi lat, mającej wpływ na wysokość dodatku z tytułu stażu służby wojskowej, o którym mowa w § 25 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie dodatków do uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych.

Analogicznie przedstawia się omawiany problem w zakresie zaliczania przedmiotowego okresu dla celów emerytalnych. Nauka w liceum wojskowym nie była okresem służby wojskowej, a więc nie może być uwzględniona do stażu służby warunkującego nabycie prawa do wojskowych świadczeń emerytalnych. Nie uwzględnia się jej też przy ustalaniu wysokości emerytury wojskowej. Okres omawianej nauki nie podlega uwzględnieniu również dla celów ustalenia wysokości emerytury „cywilnej”. Status uczniów liceów wojskowych odpowiadał statusowi uczniów innych placówek licealnych. Spełnienie wniosków zainteresowanych w zakresie zaliczalności okresu nauki w liceach wojskowych do stażu służby wojskowej oraz uwzględnienia przy ustalaniu wymiaru emerytury wojskowej mogłoby być postrzegane jako naruszenie konstytucyjnej zasady równości obywateli wobec prawa. Dlatego też resort obrony narodowej nie przewiduje zmian w stanie prawnym regulującym te kwestie.

103. Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (RPO-619439-III/09) z dnia 27 maja 2009 r. - w sprawie projektu przekazywania świadczeń emerytalno - rentowych wyłącznie na konto bankowe, bez pośrednictwa poczty.

Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie treści artykułu z dnia 20 maja 2009 r. zamieszczonego na stronie internetowej www.nowiny24.pl dotyczącego projektu przekazywania świadczeń emerytalno - rentowych wyłącznie na konto bankowe, bez pośrednictwa poczty. Z artykułu wynika, że z inicjatywą tej zmiany wystąpił Związek Banków Polskich.

Członek Zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (10.06.2009 r.) poinformowała, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych zgodnie z zapisami art. 130 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że „świadczenia wypłaca się osobom uprawnionym, za pośrednictwem osób prawnych prowadzących działalność w zakresie doręczania świadczeń, albo na wniosek tej osoby na jej rachunek w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej”. Z uwagi na powyższe ZUS podpisał stosowne umowy z Poczta Polska, które umożliwiają przekazywanie świadczeń na rachunek bankowy, jak również bezpośrednio do świadczeniobiorcy za pośrednictwem listonoszy. Mając na uwadze potrzebę społeczną oraz znając strukturę wiekową świadczeniobiorców, ZUS będzie dążył do zachowania rozwiązania, które pozwala dostarczać uprawnionym świadczenia emerytalno - rentowe również w formie gotówkowej.

104. Ministra Obrony Narodowej (RPO-617743-IX/09) z dnia 28 maja 2009 r. – w sprawie nieprawidłowości w systemie wynagradzania pracowników wojska.

Podczas wizyt przedstawicieli Biura Rzecznika w jednostkach wojskowych, pracownicy wojska zgłaszali skargi na nieprawidłowości w funkcjonującym obecnie systemie ich wynagradzania oraz wysokość otrzymywanych wynagrodzeń. Przedstawiciele NSZZ Pracowników Wojska, podkreślając wady systemu wynagradzania pracowników wojska, ustalonego - w ich ocenie - w sposób wyraźnie preferencyjny dla stanowisk cywilnych, twierdzą, że w jednostkach wojskowych oraz terenowej administracji wojskowej, pracownicy na analogicznych stanowiskach, otrzymują wynagrodzenia średnio w wysokości 1300 zł netto. Podkreślają także, iż osoby zatrudnione na tych stanowiskach często wykonują szereg zleconych czynności, niewchodzących w zakres ich obowiązków, a wysiłek ten nie jest nawet w niewielkim stopniu gratyfikowany w formie finansowej. Pracownicy z dezaprobatą oceniają zarówno obecny stan negocjacji, jak i perspektywę poprawy ich sytuacji finansowej. Twierdzą bowiem, że skutki tak znacznego ograniczenia budżetu MON, mimo zapewnień kierownictwa resortu, iż nie wpłyną one na wysokość wydatków osobowych, spowodują znaczne ograniczenie planowanych podwyżek wynagrodzenia i kolejne pogorszenie kondycji finansowej ich rodzin. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

105. Ministra Sprawiedliwości (RPO-610988-IX/09) z dnia 28 maja 2009 r. - w sprawie niewliczania funkcjonariuszom Służby Więziennej do wysokości nagrody rocznej (tzw. „trzynastki”) okresu urlopu okolicznościowego, udzielonego w związku z honorowym oddaniem krwi.

Do Rzecznika zwrócił się funkcjonariusz Służby Więziennej w sprawie niewliczenia do wysokości nagrody rocznej (tzw. „trzynastki”) okresu urlopu okolicznościowego, udzielonego w związku z honorowym oddaniem krwi. Z odpowiedzi, jaką otrzymał z Centralnego Zarządu Służby Więziennej wynikało, że ustawa z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej odsyła do przepisów powszechnych jedynie w dwóch kwestiach, tj. rodzicielstwa oraz związków zawodowych. Wobec powyższego, do funkcjonariuszy stosowane są jedynie przepisy resortowe dotyczące pragmatyki służbowej. Jeżeli chodzi o regulacje dotyczące krwiodawstwa, zastosowanie ma § 24 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 listopada 1996 r. w sprawie urlopów funkcjonariuszy Służby Więziennej określający, że funkcjonariuszowi oddającemu honorowo krew udziela się w tym dniu urlopu okolicznościowego. Z kolei § 3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 stycznia 2002 r. w sprawie warunków i trybu przyznawania funkcjonariuszom Służby Więziennej nagród rocznych, nagród uznaniowych

i zapomóg stanowi, że nagrodę roczną przysługującą funkcjonariuszowi obniża się o 1/360 za każdy dzień nieobecności w służbie związanej z korzystaniem z urlopu bezpłatnego, szkoleniowego, zdrowotnego lub okolicznościowego.

W ocenie Rzecznika, obowiązujące w Służbie Więziennej przepisy w zakresie honorowego krwiodawstwa nie są dostosowane do ustawy o publicznej służbie krwi oraz istniejących potrzeb społecznych i medycznych. Tego typu restrykcyjnych przepisów nie ma w innych służbach mundurowych. Omówione przepisy mogą być także niezgodne z konstytucyjną zasadą równości i zakazem dyskryminacji. Rzecznik zwrócił się o zainicjowanie odpowiednich działań legislacyjnych mających na celu zmianę przepisów.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (17.06.2009 r.) podzielił stanowisko Rzecznika w przedmiotowej sprawie. W dniu 27 maja 2009 r. do Sejmu przesłany został projekt nowej ustawy o Służbie Więziennej. Zgodnie z art. 151 projektowanej ustawy, w sprawach nieuregulowanych, a dotyczących udzielania zwolnień od zajęć służbowych oraz usprawiedliwiania nieobecności w służbie, odsyła się do przepisów wydanych na podstawie art. 298² Kodeksu pracy. Przepisem tym jest rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy i udzielania pracownikom zwolnień od pracy. Z kolei w art. 196 projektowanej ustawy o Służbie Więziennej nie przewiduje się obniżania nagrody rocznej z tytułu nieobecności funkcjonariusza w służbie w celu honorowego oddania krwi. Wskazane wyżej rozwiązania prawne w pełni dostosowują projekt nowej ustawy o Służbie Więziennej do przepisów ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi oraz do aktualnych potrzeb społecznych i medycznych.

106. Ministra Infrastruktury (RPO-598882-I/08) z dnia 29 maja 2009 r. - w sprawie dostosowania infrastruktury transportu kolejowego do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Możliwość swobodnego i bezpiecznego przemieszczania się jest jednym z podstawowych praw, jakie demokratyczne państwo powinno gwarantować swoim obywatelom, w tym osobom niepełnosprawnym. Rzecznik, poruszony informacją o zeszłorocznym wypadku niewidomego studenta na stacji metra Warszawa Centrum, wystąpił do Prezydent m. st. Warszawy apelując o pilne dostosowanie warszawskiego metra do potrzeb osób niedowidzących i niewidomych. W odpowiedzi Pani Prezydent zwróciła uwagę na brak krajowych regulacji prawnych zapewniających dostępność dworców i przystanków komunikacji publicznej dla osób niewidomych.

Z raportu Komisji Europejskiej sporządzonego w marcu 2008 r. wynika, że Polska pozostaje jednym z czterech państw, które nie posiadają norm i przepisów w tym zakresie. Jednocześnie, na potrzebę podjęcia odpowiednich kroków w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom niepełnosprawnym wskazuje decyzja Komisji Europejskiej nr 2008/164/WE z dnia 21 grudnia 2007 r. dotycząca technicznej specyfikacji interoperacyjności w zakresie aspektu „Osoby o ograniczonej możliwości

poruszania się” transeuropejskiego systemu kolei konwencjonalnych i transeuropejskiego systemu kolei dużych prędkości (Dz. U. UE.L.08.64.72). Także z tych powodów osoby niepełnosprawne nie mogą być dyskryminowane w dostępie do usług transportowych, a zagadnienia dotyczące dostosowania infrastruktury transportu kolejowego do ich potrzeb nie powinny być marginalizowane. Z uzyskanych przez Rzecznika informacji wynika, że w resorcie infrastruktury toczą się prace nad wprowadzeniem regulacji dotyczących zasad dostosowania

peronów i stacji kolejowych do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W związku z powyższym, Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie, na jakim etapie znajdują się obecnie prace nad tym projektem.

107. p.o. Prezesa Zarządu TVP S.A. oraz Dyrektora Naczelnego Programu III Polskiego Radia S.A. (RPO-620341-I/09) z dnia 1 czerwca 2009 r. – w sprawie zawieszenia na okres kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego programów Pana Wojciecha Cejrowskiego.

W dniu 28 maja 2009 r. Telewizja Polska S.A. podała do wiadomości publicznej informację o podjęciu decyzji o zawieszeniu na okres kampanii wyborczej (tj. od dnia 25 maja 2009 r. do dnia 7 czerwca 2009 r.) cyklu „Wojciech Cejrowski - bosso przez świat”. Rzecznik powziął również wiadomość o podjęciu decyzji o zawieszeniu na okres kampanii wyborczej programu „Pocztówka dźwiękowa Wojciecha Cejrowskiego”. W uzasadnieniu obu decyzji wskazano na zaangażowanie autora programów w kampanię wyborczą do Parlamentu Europejskiego jednego z komitetów wyborczych. Wydaje się, że słuszne dążenie mediów publicznych do zapewnienia rzetelności i bezstronności przebiegu kampanii wyborczej nie jest adekwatnym usprawiedliwieniem dla zawieszenia programów, których treść pozostaje bez związku z aktualnymi wydarzeniami. Powstaje pytanie, czy tego rodzaju działanie nie stanowi nieproporcjonalnego ograniczenia wolności wyrażania opinii przez twórców znanych szerokiemu gronu odbiorców. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z prośbą o przedstawienie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie.

p.o. Prezesa Zarządu TVP S.A. (10.06.2009 r.) wyjaśnił, że cykl „Wojciech Cejrowski – bosso przez świat” został jedynie zawieszony w terminie od 27 maja do 7 czerwca 2009 r., z uwagi na zaangażowanie się autora w kampanię wyborczą do Parlamentu Europejskiego. Decyzja ta została podjęta na podstawie wewnętrznych regulacji Spółki TVP S.A., które odnoszą się do pracowników i współpracowników TVP S.A. Wewnętrzne regulacje Spółki zostaną w tym zakresie doprecyzowane. Cykl „Wojciech Cejrowski – bosso przez świat” wrócił po wyborach na antenę TVP2.

108. Ministra Skarbu Państwa (RPO-615158-IX/09) z dnia 1 czerwca 2009 r. - w sprawie planowanych zwolnień pracowników zakładów zbrojeniowych.

W dzienniku „Trybuna” z dnia 17 kwietnia 2009 r. zamieszczony został artykuł pt. „Zbrojeniówka grozi strajkiem, kierunek – likwidacja” informujący m.in. o rozpoczęciu we wszystkich zakładach zbrojeniowych referendum strajkowego, w związku z groźbą masowych zwolnień pracowników. Z treści artykułu wynika również, że resortowi obrony narodowej brakuje środków finansowych, nie tylko na wywiązanie się z umów wieloletnich na dostawy sprzętu wojskowego, ale i wydatki związane z właściwym funkcjonowaniem Sił Zbrojnych. Konieczność ograniczenia budżetu tego resortu odbije się negatywnie, zdaniem autora publikacji, na możliwości realizacji już złożonych zamówień na sprzęt wojskowy oraz spowoduje drastyczne zmniejszenie dostaw dla wojska. Redukcja produkcji zbrojeniowej, wskutek planowanych kolejnych cięć budżetu MON, może nadto wpłynąć na jakość wykonywanych przez wojsko zadań i wystąpienie opóźnień w realizacji przyjętego planu restrukturyzacji i modernizacji armii, w tym zwłaszcza wyposażenia Sił Zbrojnych w niezbędny sprzęt wojskowy. Powodowany troską o losy tej grupy pracowniczej oraz bezpieczeństwo ludności, Rzecznik zwrócił się o informację,

jakie działania zamierza podjąć resort w celu rozwiązania, bądź przynajmniej złagodzenia, przedstawionego problemu.

109. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-619531-III/09) z dnia 2 czerwca 2009 r.

- w sprawie osób prowadzących działalność pozarolniczą, przebywających jednocześnie na urloпах wychowawczych w okresie od 1 stycznia 1999 do 31 sierpnia 2009 r.

Rzecznik z zadowoleniem przyjął ustawowe uregulowanie kontrowersyjnego problemu podlegania ubezpieczeniom społecznym osób, które pobierając zasiłek macierzyński (zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego) lub przebywając na urlopie wychowawczym w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 sierpnia 2009 r. jednocześnie prowadziły działalność pozarolniczą (współpracowały przy działalności). Z obowiązku opłacenia składek z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej (współpracy przy działalności) zwolnione zostały, na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy – Prawo bankowe, zarówno osoby pobierające zasiłek macierzyński lub zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, które składek nie opłaciły, jak i osoby, które dokonały wpłaty. Odmiennie natomiast została uregulowana sytuacja prawna osób, które prowadziły działalność pozarolniczą (współpracowały przy tej działalności) przebywając jednocześnie na urloпах wychowawczych. Osobom, które nie opłaciły należnych z tytułu prowadzenia działalności składek, kwoty te zostaną umorzone w całości lub w części, natomiast osoby, które opłaciły należne składki, nie mają możliwości ich odzyskania. W ocenie Rzecznika takie zróżnicowanie, które ponadto promuje osoby nie wywiązujące się z ustawowego obowiązku opłacania składek, może budzić wątpliwości z punktu widzenia konstytucyjnej zasady równości. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (12.06.2009 r.) poinformował, iż rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy – Prawo bankowe, inaczej regulował sytuację osób prowadzących działalność gospodarczą w okresie przebywania na urlopie wychowawczym. Osoby, które w okresie od 1 stycznia 1999 r. do dnia wejścia w życie ustawy przebywały na urloпах wychowawczych i prowadziły w tym czasie pozarolniczą działalność lub inną działalność zarobkową, zobowiązane były opłacić należność główną, natomiast umorzeniu podlegały należne odsetki. W odpowiedzi nie zgodzono się z poglądem wyrażonym w wystąpieniu Rzecznika, iż treść przepisu art. 4 powołanej ustawy może budzić wątpliwości co do jego konstytucyjności z punktu widzenia przestrzegania zasady równości. Konsekwencją opłacenia składek jest potraktowanie okresu, za który zostały opłacone jako okresu ubezpieczenia, co ma istotne znaczenie w przypadku ubiegania się o świadczenia emerytalne i rentowe. Osoby, które nie opłaciły składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej działalności w okresie przebywania na urlopie wychowawczym i złożą wnioski o umorzenie tych należności, będą miały przerwę w ubezpieczeniu, która może przynieść negatywne skutki w przypadku ubiegania się o świadczenie emerytalne lub rentowe.

110. Komendanta Głównego Policji (RPO-614993-VII/09) z dnia 3 czerwca 2009 r. - w sprawie nieprzestrzegania przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

W związku z wykonywaniem zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich systematycznie przeprowadzają wizytacje zapobiegawcze w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji dla osób zatrzymanych. W trakcie każdej wizytacji dokonuje się oceny przestrzegania obowiązujących przepisów prawa, w tym również rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2001 r. w sprawie zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. W świetle powyższego rozporządzenia, w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych dopuszcza się możliwość palenia wyrobów tytoniowych przez osoby pozbawione wolności w wyznaczonych pokojach mieszkalnych, przeznaczonych dla osób palących. Jeżeli zaś nie można spełnić tego warunku, dopuszcza się palenie wyrobów tytoniowych poza pokojami mieszkalnymi, w pomieszczeniach wyodrębnionych i odpowiednio przystosowanych, w czasie wyznaczonym przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji. W trakcie wizytacji pomieszczeń dla osób zatrzymanych komend miejskich lub powiatowych Policji, jedynie w sporadycznych przypadkach przytoczone przepisy rozporządzenia były przestrzegane.

Komendant Główny Policji (23.06.2009 r.) poinformował, że w celu ujednoczenia zasad realizacji uprawnień osób zatrzymanych do używania wyrobów tytoniowych, zobligował podległych kierowników jednostek Policji do zapewnienia realizacji prawa osób zatrzymanych, dotyczącego używania wyrobów tytoniowych, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2001 r. w sprawie zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

111. Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (RPO-561484-VII/07) z dnia 3 czerwca 2009 r. – w sprawie niedostosowania treści Karty Praw Pacjenta do sytuacji osób pozbawionych wolności.

W związku z wykonywaniem zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich systematycznie przeprowadzają wizytacje zapobiegawcze w jednostkach penitencjarnych położonych na terenie całego kraju. W ich trakcie osoby wizytujące zwracają między innymi uwagę na udostępnianie Karty Praw Pacjenta osobom pozbawionym wolności oraz jej dostosowanie do warunków więziennej służby zdrowia. Wizytacje przeprowadzone w roku bieżącym pokazują, iż w zdecydowanej większości jednostek dokument ten nadal nie jest umieszczany w miejscu dostępnym dla pacjentów, umożliwiającym zapoznanie się z nim. Ponadto, wielokrotnie powtarza się problem niedostosowania treści Karty Praw Pacjenta do sytuacji pacjenta uwięzionego. Przykładowo zawiera ona regulacje prawne, które w jego przypadku nie mają zastosowania, takie jak informacje o prawie do opieki osoby bliskiej, natomiast brakuje w niej informacji o bardzo istotnym dla więźniów prawie dostępu do dokumentacji medycznej, w tym uzyskiwania jej odpisów i kserokopii. Niejednokrotnie zawiera ona również odniesienie do przepisów już nieobowiązujących. W opinii Rzecznika powyższa sytuacja wymaga jednolitego uregulowania w skali całego kraju. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

112. Ministra Środowiska (RPO-568853-IV/07) z dnia 3 czerwca 2009 r. - w sprawie możliwości udziału organizacji ekologicznych na prawach strony w postępowaniu administracyjnym w przedmiocie wydania pozwolenia wodnoprawnego.

Możliwość udziału organizacji ekologicznych w postępowaniach administracyjnych ograniczona jest tylko do postępowań, w których przeprowadzana jest procedura oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której prowadzone jest postępowanie z udziałem społeczeństwa. Tymczasem organizacje społeczne, w tym ekologiczne, de facto wyłączone są z udziału w postępowaniach w przedmiocie wydania pozwolenia wodnoprawnego dla przedsięwzięć realizowanych na ponad 80 % powierzchni kraju, z tego względu, iż nie przeprowadza się przed ich wydaniem procedury oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto, w grupie przedsięwzięć, dla których wymagane jest pozwolenie wodnoprawne, często w ogóle nie prowadzi się postępowania administracyjnego w przedmiocie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, poprzedzającego wydanie pozwolenia wodnoprawnego, w którym organizacje ekologiczne mogłyby uczestniczyć na ogólnych zasadach określonych w art. 31 Kodeksu postępowania administracyjnego. Wobec powyższego, nadal jest postulat Rzecznika dotyczący umożliwienia udziału tych organizacji w postępowaniu w przedmiocie wydania pozwolenia wodnoprawnego.

113. Prezesa Agencji Mienia Wojskowego (RPO-619636-IX/09) z dnia 3 czerwca 2009 r. – w sprawie przekazania boiska sportowego w Świątoszowie, będącego w dyspozycji Agencji Mienia Wojskowego, Radzie Gminy Świątoszów.

W dniu 29 kwietnia 2009 r. Zastępca Rzecznika przebywał w garnizonie Świątoszów, zapoznając się z warunkami pełnionej służby oraz problemami żołnierzy i pracowników wojska. Podczas spotkania z żołnierzami 10. Brygady Kawalerii Pancernej przedstawiona została sprawa boiska sportowego znajdującego się obecnie w dyspozycji Agencji Mienia Wojskowego. Rada Gminy Świątoszów jest zainteresowana stadionem i chciałaby ten obiekt przyjąć. Po przeprowadzeniu niezbędnych napraw, obiekt zostałby wykorzystany na potrzeby miejscowej społeczności (żołnierzy zamieszkałych w garnizonie). Pierwsze starania poczynione zostały już dwa lata temu, kiedy to Rada Gminy zwróciła się do ówczesnego Prezesa AMW, o przekazanie boiska. Niestety z nieznanых powodów, pomimo znacznego upływu czasu, nie podjęte zostały żadne decyzje. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w przedmiotowej sprawie.

114. Ministra Obrony Narodowej (RPO-614991-IX/09) z dnia 5 czerwca 2009 r. – w sprawie problemów poruszonych przez żołnierzy podczas wizyty przedstawicieli Rzecznika w 10. Brygadzie Kawalerii Pancernej w Świątoszowie.

W dniu 29 kwietnia 2009 r. współpracownicy Rzecznika Praw Obywatelskich przebywali w 10. Brygadzie Kawalerii Pancernej w Świątoszowie. Jednostka wchodzi w skład 11. Dywizji Kawalerii Pancernej. Celem wizyty było sprawdzenie przestrzegania praw obywatelskich oraz zapoznanie się z warunkami służby oraz szkolenia, a także najistotniejszymi problemami żołnierzy jednej z największych jednostek w naszych Siłach Zbrojnych. Podczas prowadzonych licznych spotkań poruszono wiele istotnych dla tego środowiska problemów. Wprowadzenie znacznych ograniczeń w budżecie MON spowodowało, iż w Brygadzie nie wypłaca się kadrze należności za podróże służbowe oraz gratyfikacji związanych z powierzaniem wykonywania obowiązków, co jest naruszeniem dyscypliny budżetowej. Wypłata tzw. „mundurówki”, pomimo

zapewnień, iż zostanie zrealizowana do 27 kwietnia 2009 r., nie została dokonana. Zagrożone są także wypłaty związane z urlopami kadry. Brak jest środków na zakup sprzętu (w tym szkoleniowego) i konieczne naprawy, co w konsekwencji grozi jego szybszym zużyciem, a nawet zniszczeniem. Ograniczone zostały możliwości podnoszenia kwalifikacji przez żołnierzy z uwagi na zmniejszenie funduszy przeznaczonych na ich refundację. Zgodnie z obowiązującymi przepisami kadra zobowiązana jest do wykonania corocznych badań profilaktycznych, jednak z uwagi na brak stosownych środków nie można ich przeprowadzić. Bez ważnych badań okresowych żołnierze nie będą mogli przystąpić do obowiązkowego egzaminu z wychowania fizycznego. Ponadto poruszone zostały problemy dotyczące spraw kadrowych.

115. Ambasadora RP w Republice Białorusi (RPO-588415-I/08) z dnia 5 czerwca 2009 r.
– w sprawie programu Partnerstwo Wschodnie.

Wskutek aktywnych działań polskich władz przywódcy państw Unii Europejskiej wyrazili poparcie dla programu Partnerstwa Wschodniego. Program ten ma stanowić forum regionalnej współpracy 27 państw Unii z jej sześcioma sąsiadami wschodnimi: Armenią, Azerbejdżanem, Białorusią, Gruzją, Mołdawią i Ukrainą. W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich powstał szczegółowy projekt Współpracy Ombudsmanów Państw Partnerstwa Wschodniego na lata 2009-2013. Rzecznik wyraził nadzieję, że w programie tym udział wezmą także przedstawiciele Białorusi. Z tego powodu, Rzecznik zwrócił się z prośbą o przekazanie Szefowi Administracji Prezydenta Republiki Białorusi zaproszenia do udziału w Programie Współpracy Ombudsmanów Państw Partnerstwa Wschodniego.

116. Ministra Infrastruktury (RPO-609201-VI/09) z dnia 8 czerwca 2009 r. – w sprawie trudności, z jakimi spotykają się kierowcy wykonujący przewozy osób i rzeczy.

Do Rzecznika wpłynęły skargi dotyczące konieczności przeprowadzenia dodatkowych kursów w celu uzyskania uprawnień do przewozu osób i rzeczy na podstawie przepisów ustawy z 17 listopada 2006 r. zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym. Ustawa nowelizująca podzieliła osoby zainteresowane na dwie grupy: na tych, którzy otrzymali prawo jazdy kategorii D przed nowelizacją i jednocześnie ukończyli kurs wg starych przepisów oraz na tych, którzy są zobowiązani uzyskać uprawnienia kategorii D już według nowych zasad. Skarżący wskazują, że ośrodki szkolące kierowców nie są przygotowane do przeprowadzania kursów na nowych zasadach. Wprowadzone zmiany przepisów mogą ponadto ograniczyć dostęp do zawodu kierowcy. Nowelizacja ustawy oraz rozporządzenie z dnia 2 lipca 2008 r. Ministra Infrastruktury w sprawie szkolenia kierowców wykonujących przewóz drogowy, zawierające także szczegółowe regulacje dotyczące prowadzenia (wyposażenia) ośrodków szkolenia, warunków prowadzenia szkoleń, szczegółowych warunków przeprowadzania testów kwalifikacyjnych, stanowi implementację Dyrektywy 2003/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie wstępnej kwalifikacji i okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób, zmieniającej rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 oraz dyrektywę Rady 91/439/EWG i uchylającej dyrektywę Rady 76/914/EWG. Skarżący wskazują iż przepisy wspólnotowe są znacznie mniej restrykcyjne wobec kierowców niż postanowienia wskazanej ustawy i rozporządzenia, implementujących dyrektywę. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w omawianym zakresie.

117. Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej (RPO-620870-I/09) z dnia 8 czerwca 2009 r. - w sprawie problemu organizowania lokali wyborczych w miejscach kultu religijnego.

W przeddzień wyborów do Parlamentu Europejskiego Rzecznik otrzymał skargę jednego z Posłów na Sejm RP w sprawie organizowania lokali wyborczych w miejscach kultu religijnego, w tym w takich miejscach, jak kaplice. Zgodnie z Ordynacją wyborczą do Parlamentu Europejskiego wyznaczenie lokalu wyborczego w miejscu innym niż wskazane w art. 30 ust. 1 tej ustawy powinno poprzedzać porozumienie z zarządzającymi tym pomieszczeniem. W przypadku miejsc kultu religijnego będą to odpowiednie władze kościelne. Zgoda tychże władz w takiej sytuacji nie może być domniemywana. Po drugie, wybory odbywają się w dniu wolnym od pracy, najczęściej w niedzielę. Z tych też powodów wyznaczenie miejsca kultu religijnego na siedzibę komisji wyborczej, nawet jeśli dokonane za zgodą odpowiednich władz kościelnych, wydaje się naruszać konstytucyjny zakaz ograniczania kogokolwiek w praktykach religijnych (art. 53 ust. 6 Konstytucji). Zapewnienie łatwego dostępu do lokalu wyborczego jest niezwykle istotnym prawnym obowiązkiem państwa, jednak działania te powinny być realizowane z poszanowaniem także innych norm i wartości konstytucyjnych. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej (29.06.2009 r.) poinformował, że Komisji znany jest tylko jeden przypadek, gdy w wyborach do Parlamentu Europejskiego siedziba obwodowej komisji wyborczej była usytuowana w lokalu czasowo wykorzystywanym do praktyk religijnych. W ocenie Państwowej Komisji Wyborczej było to zdarzenie incydentalne. Z uzyskanych wyjaśnień wynikało, że siedziba tej komisji obwodowej usytuowana została w budynku będącym własnością gminy. Nieruchomość ta w rejestrze zagospodarowania gruntów komunalnych figuruje jako świetlica, msze odbywają się w tym budynku raz lub dwa razy w tygodniu. Na dzień 7 czerwca 2009 r. nie była planowana msza. O zamiarze utworzenia w tym budynku, z braku innych możliwości, obwodowej komisji wyborczej, zostały poinformowane władze kościelne, które zajęły pozytywne stanowisko do przedłożonej propozycji.

118. Prezesa Rady Ministrów (RPO-589145-I/08) z dnia 9 czerwca 2009 r. - w sprawie zapewnienia obywatelom odpowiedniego dostępu do źródeł prawa.

Budowa państwa prawa, w którym świadomi posiadanego statusu prawnego obywatele w pełni kształtują swoje prawa i obowiązki w życiu prywatnym i publicznym, wymaga zapewnienia ze strony właściwych organów państwa odpowiedniego dostępu do źródeł prawa. Zadaniu temu miała uczynić zadość nowelizacja ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, wprowadzająca obowiązek wydawania dzienników urzędowych oraz ogłaszanych w nich aktów prawnych. Pierwotnie projektowane regulacje, nadające walor urzędowy zapisom elektronicznym, miały stać się częścią systemu prawa z dniem 1 stycznia 2006 r. Obecnie wydaje się, że nie nastąpi to wcześniej niż z dniem 1 stycznia 2010 r. Dopiero od niedawna publikowane są na stronach RCL i KPRM dzienniki urzędowe wydawane przez Prezesa Rady Ministrów, z zastrzeżeniem, że z uwagi na niedoskonałość zabezpieczeń chroniących przed nieuprawnionym dostępem do Internetu, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za treść publikowanych aktów prawnych. Rzecznik zwrócił się z prośbą o przedstawienie informacji o stanie przygotowań organów administracji

rządowej i organów jednostek samorządu terytorialnego do udostępniania w formie elektronicznej dzienników urzędowych i zbiorów aktów prawa miejscowego, a także powiadomienie, jakie inne działania zostaną podjęte przez organy władzy wykonawczej w celu zapewnienia możliwie łatwego i - co do zasady – nieodpłatnego dostępu obywateli do treści aktów normatywnych i innych aktów prawnych.

119. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (RPO-619800-VI/08) z dnia 10 czerwca 2009 r. – w sprawie dodatkowych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki.

Przedmiotem zainteresowania Rzecznika jest działalność instytucji finansowych spoza sektora bankowego, zajmujących się udzielaniem pożyczek. Zarówno z publikacji prasowych, jak też ze skarg wpływających do Biura Rzecznika wynika, iż dodatkowe koszty związane z udzieleniem pożyczki (np. ubezpieczenia, opłaty przygotowawcze) stanowią istotny ciężar finansowy dla konsumentów zawierających tego typu umowy. Ciężar ten często ponoszą osoby, które zostały uznane przez banki za nie posiadające zdolności kredytowej i, w poszukiwaniu innego źródła finansowania swoich potrzeb, skorzystały z usług pożyczkowych świadczonych przez instytucje spoza sektora bankowego. Z treści art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim wynika, że łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń, nie może przekroczyć 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego. Otrzymywane przez Rzecznika informacje wskazują jednak, iż w indywidualnych przypadkach ustawowy próg dopuszczalnych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest przekraczany. Rzecznik zwrócił się o informację, czy UOKiK prowadzi postępowania w sprawach dotyczących naruszenia art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim, a także, jaka jest skala ewentualnych naruszeń.

120. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-614727-X/09) z dnia 10 czerwca 2009 r. – w sprawie decyzji Ministerstwa Edukacji Narodowej o niedofinansowaniu podręczników dla sześciolatków, które pozostaną w przedszkolach.

W dniu 27 kwietnia 2009 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników. Na mocy § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, pomoc w formie dofinansowania zakupu podręczników jest udzielana uczniom rozpoczynającym w roku szkolnym 2009/2010 naukę w klasach I-III szkoły podstawowej, w klasach I-III ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia, w klasie I gimnazjum, w klasie I ogólnokształcącej szkoły muzycznej II stopnia, w klasie I ogólnokształcącej szkoły sztuk pięknych lub w klasie IV ogólnokształcącej szkoły baletowej, zwanych dalej „szkołą”. Tymczasem, poprzednio obowiązujące rozporządzenie przewidywało dla dzieci uczęszczających do „zerówek” wyprawkę w wysokości 70 PLN. Analiza przepisów wskazuje, iż począwszy od roku szkolnego 2009/2010 nie przewiduje się pomocy finansowej dla dzieci w wieku 6 lat, mających odbyć obowiązkowe przygotowanie przedszkolne, ponieważ ich rodzice nie zdecydowali się na posłanie ich od 1 września 2009 r. do I klasy szkoły podstawowej. Równocześnie podjęto decyzję o wspieraniu ich rówieśników, którzy wyłącznie z woli rodziców rozpoczną edukację szkolną w nadchodzącym roku szkolnym. Rzecznik zwrócił się z prośbą o

wyjaśnienie, jakie przyczyny spowodowały rezygnację z pomocy udzielanej sześciolatkom podlegającym obowiązkowemu przygotowaniu przedszkolnemu.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (24.06.2009 r.) poinformował, że od 1 września 2009 r. we wszystkich formach wychowania przedszkolnego (przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, inne formy wychowania przedszkolnego) będzie realizowana nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego, określona w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Zgodnie z założeniami nowej podstawy programowej, kształtowanie umiejętności czytania w połączeniu z nauką pisania odbywa się na etapie edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III szkoły podstawowej). Zasadniczym celem wychowania przedszkolnego jest wspomaganie rozwoju intelektualnego i kształtowanie gotowości dziecka do nauki czytania i pisania, w szczególności poprzez różnego rodzaju zabawy i gry dydaktyczne, zatem korzystanie z podręczników w wychowaniu przedszkolnym jest nie tylko niekonieczne, ale również niezalecane. Z powyższych względów odstąpiono od zalecania do użytku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej podręczników pomocniczych przeznaczonych do wychowania przedszkolnego.

121. Prokuratora Krajowego (RPO-608100-II/09) z dnia 10 czerwca 2009 r. – w sprawie stwierdzonych uchybień w postępowaniach przygotowawczych w sprawach wypadków drogowych.

Z analizy szeregu akt prawomocnie zakończonych postępowań przygotowawczych dotyczących wypadków drogowych wynika, że najczęstsze uchybienia w tej kategorii spraw to, między innymi, przewlekłość postępowań, niewyczerpanie inicjatywy dowodowej, niepełna bądź dowolna ocena materiału dowodowego, oraz wadliwa rekonstrukcja przebiegu wypadku i akceptowanie niepełnych i wewnętrznie sprzecznych opinii biegłych. Z uwagi na specyfikę spraw dotyczących wypadków komunikacyjnych, Rzecznik zwrócił się o poinformowanie, czy sposób i prawidłowość prowadzenia tych spraw w skali ogólnokrajowej jest przedmiotem zainteresowania Prokuratury Krajowej, a jeżeli tak, to o poinformowanie o treści wniosków sformułowanych w powyższym zakresie, w okresie ostatnich trzech lat, w wyniku wizytacji i lustracji dokonywanych przez prokuratorów nadrzędnych w ramach sprawowanego nadzoru.

Prokurator Krajowy (23.06.2009 r.) poinformował, że stosownie do prośby Rzecznika zlecono podległym jednostkom organizacyjnym dokonanie w terminie do 20 sierpnia 2009 r. oceny w oparciu o ustalenia wizytacyjno - lustracyjne prawidłowości prowadzenia postępowań przygotowawczych, których przedmiotem są wypadki drogowe. Odpowiedź zostanie udzielona Rzecznikowi w późniejszym terminie, po zebraniu danych z terenu całego kraju.

122. Ministra Sprawiedliwości (RPO-620748-III/09) z dnia 15 czerwca 2009 r. - w sprawie zasad wynagradzania asystentów sędziów.

Do Rzecznika wpłynęły wnioski asystentów sędziów o zakwestionowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym regulacji prawnych określających zasady wynagradzania asystentów sędziów, wynikających z ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Od wejścia w życie powyższej ustawy jednym z kryteriów niezbędnych do zajmowania stanowiska asystenta sędziego jest ukończenie aplikacji ogólnej, prowadzonej przez Krajową

Szkołę Sądownictwa i Prokuratury i zdanie egzaminu sędziowskiego. W ramach aplikacji sędziowskiej, trwającej 54 miesiące, aplikanci odbywają 24 miesięczny staż na stanowiskach asystenta sędziego, a następnie referendarza. W okresie stażu aplikanci otrzymują wynagrodzenie za pracę ustalone w wysokości wynagrodzenia zasadniczego w stawce podstawowej referendarza sądowego. Tymczasem osobom, które pozytywnie zakończyły szkolenie w ramach poprzednio obowiązującego systemu aplikacji sądowej, złożyły egzamin sędziowski i zostały zatrudnione na stanowiskach asystentów sędziów, przysługuje wynagrodzenie zasadnicze asystenckie określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 23 lipca 2008 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów. Takie rozwiązanie różnicuje grupę zawodową w sferze wynagradzania i jest odbierane jako dyskryminujące wobec asystentów sędziów zatrudnionych na zasadach obowiązujących przed wejściem w życie przepisów ustawy o KSSiP.

Kolejnym zastrzeżeniem podniesionym przez skarżących jest zróżnicowanie wynagrodzenia asystentów w zależności od rodzaju sądu (rejonowy, okręgowy, apelacyjny), w którym są zatrudnieni. Różnice w kwotach wynagrodzenia przysługującego asystentom z poszczególnych sądów są istotne i jest to odbierane przez skarżących jako przejaw dyskryminacji w zatrudnieniu. Rzecznik zwrócił się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

123. Ministra Zdrowia (RPO-620618-X/09) z dnia 15 czerwca 2009 r. – w sprawie zróżnicowanych uprawnień obywateli Polski i Unii Europejskiej w zakresie dostępu do refundowanych leków lub wyrobów medycznych.

W toku badania sprawy indywidualnej Rzecznik powziął wątpliwość co do treści niektórych przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2007 r. w sprawie recept lekarskich. W myśl § 3 ust. 1 pkt 2 lit. g i lit. f, jeżeli co najmniej jeden z przepisanych leków lub wyrobów medycznych ma być wydany za opłatą ryczałtową, za częściową odpłatnością lub bezpłatnie (tj. refundowany), to należy wpisać w odpowiedniej rubryce na recepcie dane niezbędne do wystawienia recepty, które obejmują m.in. numer PESEL (w przypadku cudzoziemca - numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość), zaś w przypadku korzystania ze świadczeń na podstawie przepisów o koordynacji - numer poświadczenia o prawie do świadczeń zdrowotnych (w razie braku poświadczenia - numer identyfikacyjny znajdujący się na dokumencie uprawniającym do korzystania ze świadczeń na podstawie przepisów o koordynacji). Zgodnie z § 16 ust. 1 pkt. 1 lit. f tego rozporządzenia, jeżeli na recepcie nie wpisano danych niezbędnych do wystawienia recepty, wpisano je w sposób nieczytelny albo niezgodny z rozporządzeniem, aptekarz może ustalić te dane na podstawie odpowiednich dokumentów dotyczących pacjenta przedstawionych przez osobę okazującą receptę lub po ich uzyskaniu z NFZ i zrealizować receptę. Możliwości takiej aptekarz nie posiada w przypadku, gdy na recepcie nie wpisano numeru PESEL (w przypadku cudzoziemca – numeru paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość). Stosownie do § 16 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia, jeżeli na recepcie wpisano mylnie lub w sposób nieczytelny numer PESEL, aptekarz może go jedynie skorygować na podstawie dokumentów przedstawionych przez osobę okazującą receptę. W związku z powyższym, Rzecznik zwrócił się z prośbą o zajęcie stanowiska w omawianej sprawie.

124. Prezesa Rady Ministrów (RPO-577511-I/08) z dnia 16 czerwca 2009 r. – w sprawie ratyfikacji Konwencji o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej wobec zastosowań

biologii i medycyny: Konwencji o prawach człowieka i biomedycynie, zwanej Europejską Konwencją Bioetyczną.

Rzecznik nawiązał do wcześniejszej korespondencji w przedmiotowej sprawie, ponownie zwracając się o przekazanie informacji o stanowisku Rządu w sprawie ratyfikacji Konwencji, z uwzględnieniem aktualnego stanu prac nad zapowiadającym dostosowaniem polskiego systemu prawnego do standardów konwencyjnych. Rzecznik ponowił także postulat przygotowania i podania do wiadomości publicznej komunikatu w sprawie stanowiska dotyczącego regulacji prawnej zapłodnienia pozaustrojowego. Polski system prawny zawiera luki odnoszące się do fundamentalnych zagadnień związanych ze sferą ochrony istoty ludzkiej, m.in. nie jest jednoznacznie określony status prawny zarodka i embrionu ludzkiego, w szczególności brak regulacji odnoszących się do ochrony życia ludzkiego w pierwszych fazach jego rozwoju. Nie jest uregulowana kwestia tworzenia i wykorzystywania zarodków w celach naukowych, a także nie jest zabronione tworzenie chimer oraz hybryd. Brak jest też standardów odnoszących się do wymagań, jakie powinny spełniać placówki przeprowadzające procedury „in vitro”, a także odnośnie do kwalifikacji pracującego tam personelu. Nie istnieją też procedury nadzoru w stosunku do tego rodzaju ośrodków, co prowadzi do pozbawienia właściwego poziomu ochrony zarówno osób poddających się zabiegom, jak i wytworzonym w ich efekcie embrionów. Kolejną luką w prawie jest brak regulacji kwestii macierzyństwa zastępczego. Rzecznik zwrócił się z ponowną prośbą o ustosunkowanie się o jego postulaty.

125. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (RPO-614867-III/09) z dnia 17 czerwca 2009 r. - w sprawie problemów związanych ze zmianą otwartego funduszu emerytalnego.

Po analizie artykułu prasowego zamieszczonego w „Gazecie Wyborczej” z dnia 14 kwietnia 2009 r. pt. „W kleszczach OFErty”, w którym przedstawiono problemy związane ze zmianą otwartego funduszu emerytalnego, Rzecznik wystąpił do Dyrektora Departamentu Emerytalnego Nadzoru Normatywnego Komisji Nadzoru Finansowego o przedstawienie informacji na temat skali opisanego w artykule zjawiska oraz działaniach podejmowanych przez Komisję w tym zakresie. W odpowiedzi poinformowano, że na działalność akwizycyjną na rzecz otwartych funduszy emerytalnych wpływa do Komisji Nadzoru Finansowego znaczna liczba skarg. W tej sytuacji KNF dostrzega potrzebę podjęcia działań przeciwdziałających nieprawidłowościom związanym ze wzmożoną akwizycją na rynku funduszy emerytalnych. W tym celu organ nadzoru przygotował propozycje kompleksowych zmian w zakresie wykonywania działalności akwizycyjnej na rzecz otwartych funduszy emerytalnych. W ocenie KNF konsekwencją tych zmian powinna być, między innymi, racjonalizacja decyzji o zmianie funduszu oraz wyeliminowanie patologii na rynku akwizycyjnym. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w tej sprawie.

126. Ministra Obrony Narodowej (RPO-616013-IX/09) z dnia 17 czerwca 2009 r. – w sprawie sposobu powoływania kandydatów do zawodowej służby wojskowej w korpusie szeregowych zawodowych.

Do Rzecznika napływają skargi dotyczące sposobu powoływania kandydatów do zawodowej służby wojskowej w korpusie szeregowych zawodowych. Zainteresowani żalą się na wydawane przez dowódców jednostek wojskowych decyzje odmawiające ich przyjęcia, mimo wcześniejszej

akceptacji i wydania odpowiedniego „zaświadczenia”. Z uwagi na zakończenie procesu kwalifikacyjnego do zawodowej służby wojskowej, dotychczasowi pracodawcy często wręczają im wypowiedzenia z pracy, przez co tracą wszelkie środki utrzymania. Organy wojskowe natomiast uchylają się od jakiegokolwiek odpowiedzialności za skutki swych decyzji. Zdaniem Rzecznika konieczne jest rozwiązanie problemu przyjmowania kandydatów do służby zawodowej, którzy pozytywnie przeszli proces kwalifikacyjny i obecnie ponoszą skutki wydawanych decyzji odmawiających powołania ich do zawodowej służby wojskowej w korpusie szeregowych zawodowych. Rzecznik zwrócił się o zlecenie zbadania tego problemu i podjęcie decyzji pozwalających na co najmniej ograniczenie negatywnych skutków wydanych odmów przyjęcia tej grupy kandydatów do zawodowej służby wojskowej.

127. Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (RPO-621010-III/09) z dnia 17 czerwca 2009 r. - w sprawie problemu wstrzymania przyjęć w wielu domach pomocy społecznej.

Rzecznik z uwagą przeczytał zamieszczony w „Gazecie Wyborczej” z dnia 1 czerwca 2009 r. artykuł zatytułowany „Domy pomocy społecznej: nie przyjmujemy”. Domy pomocy społecznej powinny przeprowadzić programy naprawcze i spełnić standardy dotyczące norm zatrudnienia, określone przez przepisy rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy

Społecznej. Domy, które nie spełniły standardów, jak wynika z treści artykułu, nie mogą przyjmować osób, którym decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydano po 1 stycznia 2009 r. Ilość osób oczekujących i okres oczekiwania wydłuża się, mimo wolnych miejsc w tych placówkach. Z treści artykułu wynika, że problem dotyczy domów pomocy społecznej w wielu województwach i jest znany Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

128. Ministra Infrastruktury (RPO-579794-IV/08) z dnia 18 czerwca 2009 r. - w sprawie problemu lokalizowania stacji bazowych telefonii komórkowej, emitujących pole elektromagnetyczne w obiektach budowlanych, w których przebywają dzieci.

Do Rzecznika napływają liczne wystąpienia osób podnoszących problem lokalizowania stacji bazowych telefonii komórkowej emitujących pole elektromagnetyczne w obiektach budowlanych, w których przebywają dzieci, tj. w szkołach, żłobkach i przedszkolach. Zdaniem skarżących obowiązujące regulacje prawne znajdujące zastosowanie w przedmiotowej sprawie stanowią niewystarczającą ochronę prawną w sytuacji - co do zasady - niezbadanego stopnia długofalowego wpływu promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie ludzi. Kwestia lokalizowania stacji bazowych telefonii komórkowej została dostrzeżona przez Parlament Europejski, który w dniu 2 kwietnia 2009 r. przyjął rezolucję w sprawie obaw dotyczących wpływu pól elektromagnetycznych na zdrowie. Parlament Europejski zajął stanowisko, iż szkoły, żłobki, domy spokojnej starości i budynki służby zdrowia powinny znajdować się w odległości określonej zgodnie z kryteriami naukowymi, od urządzeń przekąźnikowych wytwarzających pole elektromagnetyczne. Rzecznik zwrócił się o rozważenie, czy w opisanej sytuacji celowe jest dokonanie nowelizacji ustawy – Prawo budowlane. Poprosił również o odniesienie się do *ratio legis* obowiązującego obecnie zakazu lokalizowania stacji bazowych telefonii komórkowej na obszarze uzdrowiska lub na obszarze ochrony uzdrowiskowej.

129. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (RPO-612491-IV/09) z dnia 18 czerwca 2009 r. – w sprawie wzywiania przedsiębiorców przez organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do zawarcia umów licencyjnych, pod rygorem zawiadomienia organów ścigania w przypadku bezskutecznego upływu terminu wskazanego w wezwaniu.

Do Rzecznika napływają skargi od drobnych przedsiębiorców, którzy wskazują, iż organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi nadużywają swoich uprawnień w pismach wzywających tych przedsiębiorców do zawarcia umów licencyjnych. W pismach tych organizacje zbiorowego zarządzania wskazują, iż odtwarzanie utworów objętych prawem autorskim bez zezwolenia jest zagrożone sankcjami karnymi przez ustawę z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W przypadku niezawarcia umowy licencyjnej w terminie wskazywanym w wezwaniu, kierowane jest do organów ścigania zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez przedsiębiorców. W ocenie Rzecznika zagrożenie wszczęciem postępowania karnego w stosunku do przedsiębiorcy, który nie narusza autorskich praw majątkowych, wypełnia definicję groźby bezprawnej z art. 115 § 12 Kodeksu karnego, a jeżeli dokonywane jest w celu przymuszenia adresata groźby do zawarcia umowy, możemy nawet mówić o wypełnieniu przesłanek przestępstwa określonego w art. 191 Kodeksu karnego. Wzywianie przedsiębiorców do zawarcia umowy licencyjnej w określonym terminie, pod rygorem zawiadomienia organów ścigania o popełnionym przestępstwie w przypadku bezskutecznego upływu terminu wskazanego w wezwaniu powinno być stosowane z najwyższą ostrożnością i tylko w indywidualnych przypadkach, kiedy organizacja zbiorowego zarządzania uzyska informację, iż przedsiębiorca ma zamiar podjąć działalność naruszającą prawa autorskie lub działania takie zostały już podjęte. Rzecznik wnosi o zbadanie przedmiotowego problemu i podjęcie w razie potrzeby działań określonych w art. 104 ust. 4 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

130. Marszałka Sejmu RP (RPO-563413-I/07) z dnia 18 czerwca 2009 r. – w sprawie potrzeby przyspieszenia prac nad senackim projektem nowelizacji ustawy o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli.

Rzecznik kilkakrotnie występował do Marszałka Sejmu RP w sprawie realizacji ustawy z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli. Wystąpienie z dnia 27 lutego 2008 r. dotyczyło podjęcia prac nad jej nowelizacją, polegającą na odstąpieniu od zasady dyskontynuacji prac Sejmu nad ustawą tylko w odniesieniu do kadencji bezpośrednio następującej po kadencji, w trakcie której obywatelski projekt ustawy został zgłoszony. Rzecznik proponował wydłużenie tego okresu, w nadzwyczajnych przypadkach skrócenia kadencji Sejmu, o co najmniej jedną kadencję. Jeszcze dalej idącą propozycję legislacyjną przedłożył Senat RP, który wystąpił z inicjatywą ustawodawczą w tej sprawie proponując, aby zasada dyskontynuacji w przypadku obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej została zniesiona całkowicie. Rzecznik poparł ten projekt w wystąpieniu do Marszałka Senatu RP z dnia 11 września 2008 r. Obywatelska inicjatywa ustawodawcza stanowi bowiem istotne uprawnienie obywatelskie, które w demokratycznym państwie prawa powinno odgrywać istotną rolę wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego. Projekt senacki został rozpatrzony w I czytaniu na posiedzeniu Komisji Ustawodawczej Sejmu RP w dniu 2 października 2008 r., podczas którego przyjęto go bez uwag. Niestety, projekt ten nie może doczekać się kolejnych czytań i sfinalizowania sprawy poprzez

uchwalenie ustawy nowelizującej. Rzecznik zwrócił się z prośbą o rozważenie możliwości przyspieszenia prac nad wspomnianą ustawą oraz skierowania jej do II i III czytania.

131. Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej (RPO-607341-I/09) z dnia 18 czerwca 2009 r. – w sprawie realizacji przez IPN obowiązku zweryfikowania funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa w związku z odebraniem przywilejów emerytalnych części z nich.

W nawiązaniu do odpowiedzi z dnia 2 marca 2009 r. na wcześniejsze wystąpienie w tej sprawie, Rzecznik zwrócił się z prośbą o udzielenie informacji na temat bieżącego wywiązywania się przez Instytut Pamięci Narodowej z realizacji obowiązków nałożonych ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (...).

132. Ministra Sprawiedliwości (RPO-608094-I/09) z dnia 18 czerwca 2009 r. – w sprawie stanu prac legislacyjnych nad nowelizacją rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego.

Nawiązując do wcześniejszej korespondencji w przedmiotowej sprawie (wystąpienie z dnia 17 lutego 2009 r., odpowiedź z dnia 16 marca 2009 r.), Rzecznik poinformował o otrzymanej ostatnio skardze Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych w Warszawie, dotyczącej znacznego pogorszenia zasad wynagradzania tej grupy zawodowej w wyniku braku odpowiedniej inicjatywy legislacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie o stanie prac legislacyjnych nad nowelizacją rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego.

133. Ministra Obrony Narodowej (RPO-621593-IX/09) z dnia 19 czerwca 2009 r. - w sprawie zastrzeżeń dotyczących planowanej rozbudowy centrów kryzysowych na poziomie centralnym.

W dzienniku „Trybuna” z dnia 6 czerwca 2009 r. opublikowano artykuł pt. „Rolowanie bezpieczeństwa”, odnoszący się do zamierzeń rozbudowy centrów kryzysowych na poziomie centralnym, poprzez powołanie ich niemal w każdym resorcie, jako wsparcie dla Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Decyzje te, zdaniem autora publikacji, przeczą zapewnieniom o przekazywaniu kompetencji w tym zakresie na poziom samorządów i osłabiają sztaby zarządzania kryzysowego w województwach. Zdaniem jednego z członków sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych, podejmowane działania w kwestii zarządzania kryzysowego spowodują zwiększenie zagrożenia obywateli skutkami klęsk żywiołowych. Do chwili obecnej nie wyznaczono jednostek wojskowych, które mogłyby być wydzielone na potrzeby władz cywilnych w ramach akcji ratowniczych. O ich użyciu nie decyduje bowiem sztab wojewody, lecz Sztab Generalny Wojska Polskiego. Poseł wskazał również na konieczność określenia zadań instytucji działających w ramach krajowego systemu zarządzania kryzysowego, w zakresie użycia sił i środków dla zapewnienia bezpieczeństwa ludności. Rzecznik zwrócił się o spowodowanie zbadania zasadności zarzutów przedstawionych w artykule oraz poinformowanie o skutkach planowanych zmian organizacji struktur wojskowych, szczególnie w zakresie wykonywania nałożonych na nie zadań w omawianym zakresie.

134. Ministra Sprawiedliwości (RPO-612259-IV/09) z dnia 19 czerwca 2009 r. – w sprawie zakresu możliwej egzekucji w sytuacji, gdy zajęтым składnikiem majątkowym jest wierzytelność.

W opinii Rzecznika normy Kodeksu postępowania cywilnego nie uwzględniają obecnie istniejących warunków obrotu prawnego. Wiele osób utrzymuje się ze świadczonych usług bądź wykonywania określonych zadań poza stosunkiem pracy: ich jedynym źródłem dochodów jest wynagrodzenie wynikające z umów zlecenia bądź umów o dzieło; z kolei podstawą utrzymania twórców jest wynagrodzenie otrzymywane z tytułu umów licencyjnych bądź przeniesienia praw autorskich. Bardzo powszechną formą świadczenia usług jest tzw. samozatrudnienie, w ramach którego osoba prowadzi działalność gospodarczą w niewielkim zakresie, polegającą na świadczeniu usług na rzecz jednego odbiorcy. Wynagrodzenie tych dłużników, którzy osiągają dochód z umów zlecenia czy o dzieło, nie są w żadnym stopniu chronione przed egzekucją. Zajęcie wierzytelności wynikających z tych umów, jest zupełne – ani przepisy Kodeksu postępowania cywilnego dotyczące egzekucji z wierzytelności, ani też inne regulacje ustawowe nie zapewniają ochrony tych należności. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w sprawie.

135. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-615323-I/09) z dnia 19 czerwca 2009 r. – w sprawie propozycji wprowadzenia legitymacji z dwoma zdjęciami, dla osób transpłciowych.

W toku jednego z cyklicznych spotkań z organizacjami społecznymi przeciwdziałającymi dyskryminacji lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transpłciowych (LGBT), zwrócono uwagę Rzecznika na problem, z jakim borykają się osoby, które czasowo lub trwale nie identyfikują się ze swoją płcią. Osoby, których wygląd różni się od tego, który przedstawiony jest w podstawowym dokumencie stwierdzającym tożsamość, tj. dowodzie osobistym, często spotykają się z odmową realizacji przysługujących im praw. W przypadku osób, które poddają się leczeniu - tzn. zabiegom korekty płci - jest to sytuacja tymczasowa. Sprawy sądowe o ustalenie płci toczą się jednak stosunkowo długo. Ponadto, w przypadku wielu osób nie podejmujących leczenia, sytuacja taka nie ma charakteru wyłącznie przejściowego. W związku z tym Fundacja Trans-Fuzja przedstawiła projekt legitymacji dla osób transpłciowych z dwoma zdjęciami. Dokument ten obrazowo stwierdzałby, że dana osoba oświadcza, że czasowo używa także imienia i końcówki nazwiska innych niż w dowodzie osobistym i posiada odmienny wizerunek, niż ten, który łączony jest z płcią wskazaną w jej dowodzie osobistym. Zaświadczenia tego rodzaju miałyby pomóc w identyfikacji jej posiadacza. Fundacja ze szczególnym apelem zwraca się do wszelkich służb i funkcjonariuszy publicznych o poszanowanie odmienności okaziciela. W obecnym stanie prawnym ustawodawca nie przewidział możliwości posługiwania się tego typu dokumentem. Wobec powyższego Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

136. Redaktora Naczelnego Programu I Polskiego Radia oraz Głównego Inspektora Pracy (RPO-622062-I/09) z dnia 19 czerwca 2009 r. - w sprawie powierzenia czytania porannych serwisów informacyjnych Programu I Polskiego Radia jedynie mężczyznom.

Rzecznik powziął wiadomość o podjęciu przez kierownictwo Programu I Polskiego Radia decyzji o powierzeniu czytania porannych serwisów informacyjnych jedynie mężczyznom. Kobiety - dziennikarki Polskiego Radia - mają, według tych informacji, możliwość występowania przed mikrofonami dopiero w godzinach popołudniowych i wieczornych, po godzinie 14.00.

Pomimo tego, że dziennikarki próbowały interweniować u swoich przełożonych, rozporządzenie dyrektora nie zostało zmienione. Polskie Radio jako instytucja ciesząca się dużym zaufaniem odbiorców, a Program I, który w szczególności należy do najbardziej słuchanych w naszym kraju, nie powinien wprowadzać tego typu dyskryminacyjnych praktyk. Powyższa decyzja, mająca zastosowanie do dziennikarek Polskiego Radia, może stanowić poważne naruszenie art. 32 Konstytucji stanowiącego, iż wszyscy są równi wobec prawa i nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Budzi ona także istotne wątpliwości z punktu widzenia przepisu art. 33 Konstytucji stanowiącego o równej pozycji kobiet i mężczyzn w polskim porządku prawnym. Przepisy Konstytucji znajdują swoje rozwinięcie m.in. w przepisach Kodeksu pracy. Rzecznik zwrócił się do Redaktora Naczelnego Programu I Polskiego Radia o przedstawienie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie, w tym podanie podstawy prawnej podjętej decyzji. W wystąpieniu do Głównego Inspektora Pracy Rzecznik zwrócił się o podjęcie sprawy w ramach kompetencji Państwowej Inspekcji Pracy i powiadomienie go o poczynionych ustaleniach.

Redaktor Naczelny Programu I Polskiego Radia (25.06.2009 r.) poinformował, że publikacje, które ukazały się na łamach „Dziennika” zawierały szereg informacji nieprawdziwych i nieścisłych, w związku z czym Polskie Radio S.A. przesłało do Redaktora Naczelnego gazety formalne pismo z wnioskiem o zamieszczenie sprostowania. Stwierdzenie zawarte w ww. publikacjach, o tym, iż w Programie I Polskiego Radia słuchacze nie usłyszą damskich głosów przed godziną 14, jest absolutnie nieprawdziwe, o czym świadczy okoliczność, iż poranne pasmo Cztery Pory Roku (w okresie letnim Lato z Radiem) prowadzone jest przemiennie przez trzy kobiety. Nieprawdą są również zawarte w przedmiotowych publikacjach sugestie dotyczące motywów, którymi kierowano się, podejmując decyzję o wprowadzeniu do porannego pasma głosów męskich. Wszelkie decyzje personalne i antenowe mają podłoże ściśle merytoryczne, wynikające z dbałości o zapewnienie jak najwyższej jakości programu oraz brzmienia anteny.

137. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-582023-II/08) z dnia 24 czerwca 2009 r. – w sprawie elektronicznego rejestrowania przebiegu rozpraw sądowych.

W stałym zainteresowaniu Rzecznika pozostaje kwestia związana z informatyzacją sal sądowych, dzięki czemu możliwe będzie, między innymi, wizyjne i foniczne rejestrowanie przebiegu rozpraw. Powyższy problem Rzecznik poruszył w wystąpieniach do Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego z 24 kwietnia 2008 r. i 4 września 2008 r. W ocenie Ministra Sprawiedliwości wdrożenie takiego systemu we wszystkich salach rozpraw w sądach powszechnych (około 4200) byłoby możliwe do zrealizowania w okresie trzyletnim i skutkowałoby znacznym obciążeniem dla budżetu państwa. Podkreślił także, iż elektroniczny zapis przebiegu rozpraw (posiedzeń) może doprowadzić do przedłużenia czasu rozpoznawania spraw poprzez przeciążenie i spowolnienie pracy sekretariatów wydziałów, w szczególności w sądach rejonowych. W konkluzji swego stanowiska Minister stwierdził, że wobec całkowitego braku doświadczeń, wynikających z zastosowania takiego rozwiązania w polskiej praktyce sądowej, nie jest celowe wdrażanie kosztownego systemu organizacyjno - technologicznego poprzez działania odgórne, tym bardziej, że brak jest wyraźnie artykułowanych przez środowiska prawnicze potrzeb stosowania rejestracji audio przebiegu rozpraw. W związku z przytoczonym stanowiskiem Rzecznik zwrócił się w przedmiotowej sprawie do prezesów: Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych, prosząc o opinię w kwestii elektronicznej

rejestracji dźwięku przebiegu rozpraw sądowych. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że zarówno adwokaci, jak i radcowie prawni popierają koncepcję elektronicznego nagrywania przebiegu rozpraw. Rzecznik zwrócił się z prośbą o przeanalizowanie stanowiska Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych oraz poinformowanie o zajęтым stanowisku i ewentualnie podjętych działaniach.

138. Ministra Obrony Narodowej (RPO-621601-I/09) z dnia 24 czerwca 2009 r. – w sprawie realizacji praktyk religijnych w wojsku.

Tygodnik „Nie” z dnia 11 czerwca 2009 r. opublikował artykuł pod tytułem *Spoczniej, ofiara spełniona*, w którym autor podejmuje sprawę realizacji praktyk religijnych w wojsku, a w szczególności kwestię obowiązkowego uczestniczenia żołnierzy w uroczystościach o charakterze religijnym. Dotyczy to zwłaszcza jednostek reprezentacyjnych Wojska Polskiego. Wolności sumienia i religii poświęcony jest obszerny przepis art. 53 Konstytucji RP, zgodnie z którym nikt nie może być zmuszony do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych. Nikt też nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawniania swojego światopoglądu i przekonań religijnych. Zobowiązanie żołnierzy do uczestniczenia w ceremoniach religijnych, bez uwzględniania ich przekonań światopoglądowych i religijnych jest poważnym naruszeniem określonych w Konstytucji praw i wolności. Rzecznik zwrócił się o ustosunkowanie się do poruszonych problemów.

139. Prezydenta Miasta Radomia (RPO-621956-I/09) z dnia 24 czerwca 2009 r. – w sprawie wypowiedzi Wiceprezydenta Miasta Radomia, krzywdzącej osoby o odmiennej orientacji seksualnej.

W dniu 15 czerwca 2009 r. Rzecznik otrzymał do wiadomości pismo z dnia 1 czerwca 2009 r. skierowane do Prezydenta Miasta Radomia przez stowarzyszenie Kampania Przeciw Homofobii. Pismo dotyczyło wypowiedzi, jakiej według doniesień prasy (Gazeta Wyborcza z dnia 12 maja 2009 r., „Wiceprezydent nie chce nauczycieli gejów”), miał udzielić Wiceprezydent Miasta Radomia po wykładzie Pana Paula Camerona nt. „Rodzina i szkoła wobec wyzwań rewolucji seksualnej”, który się odbył w dniu 12 maja 2009 r. Rzecznik podkreślił, że Konstytucja RP stanowi, iż przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych (art. 30). Ustawa zasadnicza ustanawia także zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym czy gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32), w tym z powodu orientacji seksualnej. W kontekście przedmiotowej wypowiedzi należy też zwrócić uwagę na regulacje Kodeksu pracy zawarte w rozdziale IIa – „Równe traktowanie w zatrudnieniu”. W świetle obowiązującego w Polsce prawa, zarówno norm krajowych, jak również prawa wspólnotowego, za niedopuszczalne należy uznać opinie i działania, które naruszają zasadę równego traktowania. Wypowiedź Wiceprezydenta Radomia mogła być odczytana jako instrukcja działania podległych mu urzędników. Ponadto przyczynia się do utrwalenia stereotypów, krzywdzących osoby o odmiennej orientacji seksualnej. Wobec powyższego, Rzecznik zwrócił się z prośbą o udzielenie wyjaśnień w przedstawionej sprawie.

140. Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego (RPO-620607-I/09) z dnia 24 czerwca 2009 r. – w sprawie odwołania na Uniwersytecie Wrocławskim konferencji naukowej „Prawda

historyczna a prawda polityczna w badaniach naukowych. Przykład ludobójstwa na Kresach Wschodnich RP w latach 1939-1946.”

Gazeta „Wolna Polska” z dnia 31 maja 2009 r., w artykule „Strach przed Ambasadorem” poinformowała o odwołaniu na Uniwersytecie Wrocławskim konferencji naukowej „Prawda historyczna a prawda polityczna w badaniach naukowych. Przykład ludobójstwa na Kresach Wschodnich RP w latach 1939 – 1946”. Rzecznik Praw Obywatelskich przypomniał w wystąpieniu, iż w dniu 20 maja 2009 r. zorganizował konferencję „Państwo a Pamięć Ofiar. Nieupamiętnione ofiary zbrodni Wołyńsko - Małopolskiej”. Uniwersytet Wrocławski, dający wielokrotnie przykład wolnej myśli, mógł wnieść cenny wkład w budowanie wzajemnego zrozumienia między państwami i narodami Polski i Ukrainy. Jej odwołanie stawia pod znakiem zapytania konstytucyjne zasady wolności słowa i badań naukowych. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie powodów odwołania konferencji, nad którą honorowy patronat objął Wicemarszałek Sejmu RP.

141. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (RPO-622061-I/09) z dnia 25 czerwca 2009 r. – w sprawie prac legislacyjnych nad zmianą obowiązującego kształtu Prawa prasowego w zakresie podmiotów korzystających z komunikacji internetowej.

Rzecznik wyraził zaniepokojenie projektowanymi zmianami ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe. Do Rzecznika wpływają ostatnio skargi dotyczące niedookreślonej sytuacji prawnej osób korzystających z Internetu jako środka komunikacji (bloggerów, osób prowadzących serwisy tematyczne). Projekt nowelizacji nie spełnia pokładanych w nim oczekiwań. W szczególności pojęcia takie jak „prasa”, „dziennik”, „czasopismo” nie zostały zredefiniowane w sposób pozwalający na usunięcie wszystkich wątpliwości podniesionych zarówno w doktrynie, jak i tych, na które napotyka praktyka. Zostały one natomiast rozszerzone w sposób, który, przy literalnej wykładni, pozwala na swobodną klasyfikację większości treści w Internecie jako publikacji prasowych i nałożenie na ich autorów obowiązku rejestracji. Pojawiają się również istotne wątpliwości co do konstytucyjności przepisów mogących potencjalnie wprowadzić ogólnych obowiązków rejestracji treści zawartych w przekazie internetowym. Zdaniem Rzecznika może on zniechęcać do korzystania z konstytucyjnej wolności słowa. Wątpliwości budzi także zgodność omawianego systemu rejestracyjnego z zagwarantowaną przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w art. 10 swobodą wyrażania opinii oraz przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych. Rzecznik zwrócił się o rozważenie możliwości kontynuowania prac legislacyjnych nad zmianą obowiązującego kształtu Prawa prasowego tak, aby dostosować go do współczesnych realiów społeczeństwa informacyjnego i zapewnić pełną ochronę wolności wszystkich podmiotów korzystających z komunikacji internetowej.

142. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-609913-II/08) z dnia 26 czerwca 2009 r. – w sprawie zbadania zasadności postanowienia o ponownym umorzeniu śledztwa i sposobu prowadzenia czynności procesowych przez Prokuraturę Rejonową Warszawa Ochota oraz kwestii przewlekłości postępowania w sprawie dotyczącej zorganizowania w jednym z warszawskich centrów handlowych wystawy „Bodies – the exhibition”.

Rzecznik wystąpił w dniu 20 lutego 2009 r. do Prokuratora Okręgowego w Warszawie o wszczęcie postępowania przygotowawczego w sprawie dotyczącej zorganizowania w jednym z

warszawskich centrów handlowych wystawy „Bodies – the exhibition”. Z doniesień prasowych wynikało, że elementami wystawy są spreparowane ciała ludzkie oraz poszczególne organy. Ekspozyty były udostępniane do dotykania zwiedzającym. W sprawie tej w dniu 27 lutego 2009 r. zostało wydane postanowienie o umorzeniu śledztwa wobec stwierdzenia, że przedmiotowe czyny nie zawierały znamion czynu zabronionego. W wyniku czynności nadzorczych zlecono podjęcie na nowo umorzonego postępowania. Zgromadzone dowody dały prokuratorowi podstawę do wydania w dniu 28 maja 2009 r. ponownego postanowienia o umorzeniu śledztwa. Pismem z dnia 5 czerwca 2009 r. Prokurator Okręgowy w Warszawie poinformował Rzecznika, iż akta przedmiotowej sprawy zostaną zbadane w ramach zwierzchniego nadzoru służbowego. W ocenie Rzecznika, w śledztwie w omawianej sprawie doszło do oczywistych i rażących naruszeń prawa, polegających przede wszystkim na wydaniu postanowienia o umorzeniu postępowania bez przeprowadzenia niezbędnych czynności procesowych, a także na przewlekłości postępowania oraz błędnej ocenie prawnej zaistniałego zdarzenia. Rzecznik zwrócił się o polecenie zbadania przedmiotowej sprawy i rozważenie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec prokuratorów odpowiedzialnych za zaistniałe uchybienia.

143. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-622276-IX/09) z dnia 26 czerwca 2009 r. – w sprawie zbadania sprawy braku współpracy polskiej Policji z Policją z West Midlands, w związku z zaginięciem obywatelki Polski na terenie Wielkiej Brytanii.

W dniu 18 czerwca 2009 r. zwróciła się do Rzecznika Konsul Honorowy RP w Wielkiej Brytanii, Pani Fran Oborski, w sprawie okoliczności związanych z zaginięciem obywatelki Polski. Z relacji Pani Konsul wynika, że brytyjscy policjanci, doświadczyli trudności w kontakcie z policją z terenu, z którego pochodziła zaginiona dziewczyna. Polska Policja wyjaśniała swój brak zainteresowania faktem, że „nie popełniono przestępstwa”, podczas gdy Policja z West Midlands poważnie brała pod uwagę dochodzenie w sprawie zabójstwa. W sytuacji zaginięcia obywatela Wielkiej Brytanii w obcym państwie, Policja ustanawia Rodzinnego Oficera Łącznikowego (*Family Liaison Officer*), na wypadek gdyby następstwem zdarzeń były tragiczne informacje, po to, aby rodzina nie dowiadywała się o nich od dyżurnych policjantów czy też za pośrednictwem mediów. Wydaje się, iż opisane rozwiązanie można przenieść na grunt polski. Ponadto Pani Konsul zauważyła, iż mimo recesji, wielu Polaków poszukujących pracy wciąż przybywa do Wielkiej Brytanii. Często są to osoby nie znające języka angielskiego na poziomie komunikatywnym, również bez zaaranżowanej wcześniej pracy. Z uwagi na fakt, iż w ostatnim czasie w Wielkiej Brytanii nasiliły się ataki na tle rasowym (tzw. *hate crimes*) wobec obywateli m.in. Polski, Rzecznik postuluje wdrożenie kampanii informującej na temat zagrożeń wynikających z wyjazdu do obcego państwa bez dostatecznej znajomości języka. Ponadto Rzecznik zwrócił się o zbadanie kwestii braku współpracy polskiej Policji z Policją West Midlands w opisanej sprawie oraz poinformowanie go o zajęтым stanowisku.

144. Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (RPO-609477-IX/09) z dnia 29 czerwca 2009 r. – w sprawie umożliwienia wydawania legitymacji osobom pobierającym renty rodzinne z Biura Emerytalnego Służby Więziennej, które ułatwiłyby dostęp do uspołecznionej opieki lekarskiej.

Do Rzecznika zwrócił się Przewodniczący Koła Terenowego Krajowego Związku Emerytów i Rencistów Służby Więziennej. Jego zdaniem, osoby pobierające renty rodzinne z Biura Emerytalnego Służby Więziennej mają utrudniony dostęp do korzystania z opieki lekarskiej, gdyż nie posiadają odpowiedniej legitymacji ubezpieczeniowej. Niektórzy z nich, pobierający świadczenia za pośrednictwem banków, nie posiadają żadnego dokumentu uprawniającego do korzystania z opieki lekarskiej, gdyż wyciąg bankowy nie potwierdza opłacania składki zdrowotnej. Wnioskodawca uzyskał zapewnienia od Dyrektora Biura Emerytalnego, że wystąpił on z wnioskiem o zmianę rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 stycznia 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w sprawach zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz uprawnionych członków ich rodzin, w zakresie wydawania legitymacji osobom pobierającym renty rodzinne. Następnie uzyskał odpowiedź od Zastępcy Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, iż projekt rozporządzenia nie uzyskał akceptacji Ministerstwa Sprawiedliwości z uwagi na brak upoważnienia ustawowego. W związku z powyższym podjęto kolejne kroki w kierunku ujęcia w „Planie Prac Legislacyjnych” Centralnego Zarządu Służby Więziennej na 2009 r. projektu ustawy o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, ABW, AW, SKW, SWW, CBA, SG, BOR, PSP i SW oraz ich rodzin. Ma to pozwolić na przygotowanie odpowiedniej nowelizacji w/w ustawy. Zdaniem wnioskodawcy, złożone obietnice nie są realizowane. W związku z powyższym, Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie o stanie prac legislacyjnych w omawianym zakresie.

145. Komendanta Głównego Policji (RPO-615900-II/09) z dnia 30 czerwca 2009 r. - w sprawie przypadków unikania odpowiedzialności dyscyplinarnej przez funkcjonariuszy Policji.

Do Rzecznika docierają informacje wskazujące na to, że niektórzy funkcjonariusze Policji unikają odpowiedzialności dyscyplinarnej przechodząc na emerytury, co umożliwiane jest im przez zwierzchników, mimo możliwości zakończenia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu obligującego ich do wydania decyzji o zwolnieniu ze służby na wniosek funkcjonariusza. W dniu 23 kwietnia 2009 r. w Gazecie Wyborczej ukazał się artykuł pt.: „Szukali jej wszyscy tylko nie Policja”, w którym wskazano, że w lutym 2009 r. wszczęto śledztwo w sprawie niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w sprawie śmierci zaginionej kobiety chorej na chorobę Alzheimera. Zgodnie z treścią artykułu, w marcu 2009 r. policyjny dyżurny, będący osobą podejrzaną we wskazanej sprawie, przeszedł na emeryturę i w ten sposób uniknął odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Stosownie do art. 45 ust. 3 ustawy o Policji, decyzję w sprawie zwolnienia ze służby m.in. w związku z pisemnym wnioskiem zainteresowanego, podejmuje przełożony. Z przepisu art. 41 ust. 3 ustawy o Policji wynika, że w przypadku złożenia przez policjanta wniosku o zwolnienie ze służby, obowiązkiem organu jest wydanie decyzji w tym przedmiocie w terminie do 3 miesięcy od daty złożenia wniosku. Obowiązujące przepisy nie obligują zatem przełożonych wymienionych w art. 32 ust. 1 ustawy o Policji do wyrażania zgody na zwolnienie ze służby funkcjonariuszy Policji w opisanym przypadku. Rzecznik zwrócił się z prośbą o analizę wskazanego problemu i opinię w tej sprawie, a także o informację na temat ilości postępowań dyscyplinarnych, które zostały umorzone w ostatnich pięciu latach, z powodu zwolnienia ze służby na wniosek funkcjonariusza Policji, przed upływem 3 miesięcy od daty złożenia wniosku oraz ilości osób ze wskazanej grupy, które powróciły do pracy w Policji.

III. KASACJE ORAZ SKARGI KASACYJNE DO SĄDU NAJWYŻSZEGO. WNIOSKI O UZNANIE ZA NIEWAŻNE ORZECZENIA WYDANEGO WOBEC OSOBY REPRESJONOWANEJ ZA DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ NIEPODLEGŁEGO BYTU PAŃSTWA POLSKIEGO

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł następujące kasacje do Sądu Najwyższego:

RPO-600457-II/08 z dnia 16 kwietnia 2009 r. – kasacja na rzecz Iwony U. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w S.

Rzecznik zarzucił temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego materialnego, polegające na nałożeniu na oskarżoną obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez wpłacenie na rzecz pokrzywdzonego kwoty 94.125 zł z ustawowymi odsetkami, podczas gdy obowiązek ten winien być ograniczony do rozmiaru rzeczywistej szkody wynikłej bezpośrednio z przestępstwa. Konsekwencją tego zarzutu jest wniosek o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

RPO-533174-II/06 z dnia 8 maja 2009 r. – kasacja na rzecz Sebastiana S. od prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w O. utrzymującego postanowienie Sądu Rejonowego w B.

Rzecznik zarzucił orzeczeniu Sądu Okręgowego w O. rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w związku z art. 1 § 2 k.k.w., polegające na tym, że Sąd II instancji rozpatrując zażalenie skazanego, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, nie przekroczył z urzędu granic środka odwoławczego i utrzymał w mocy rażąco niesprawiedliwe orzeczenie Sądu I instancji, które zapadło z rażącym naruszeniem art. 178 § 2 k.k.w. i art. 6 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., polegającym na niewysłuchaniu Sebastiana S. przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszony kary pozbawienia wolności, co w rezultacie naruszyło jego prawo do obrony. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w O. oraz utrzymanego nim w mocy orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania.

Kasacja uwzględniona (postanowienie z dnia 5 czerwca 2009 r., sygn. akt V KK 151/09).

RPO-595321-II/08 z dnia 13 maja 2009 r. – kasacja na rzecz Lucjana S. od wyroku Sądu Okręgowego we W. utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S.

Rzecznik zarzucił temu wyrokowi rażące i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, to jest art. 139 § 1 k.p.k. w związku z art. 450 § 3 k.p.k. i art. 6 k.p.k., poprzez błędne uznanie, że zostało prawidłowo doręczone oskarżonemu zawiadomienie o terminie rozprawy odwoławczej i w konsekwencji rozpoznanie sprawy przez Sąd Okręgowy, bez udziału oskarżonego, podczas gdy w tym czasie był on pozbawiony wolności, co naruszyło jego prawo do obrony. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

RPO-617792-II/09 z dnia 29 maja 2009 r. – kasacja na niekorzyść Mirosława G. od postanowienia Sądu Okręgowego w W. utrzymującego w mocy postanowienie Prokuratora Okręgowego w W. o umorzeniu śledztwa prowadzonego przeciwko Mirosławowi G. podejrzanemu m.in. o popełnienie przestępstwa z art. 160 § 2 k.k.

Rzecznik zarzucił temu orzeczeniu, w części dotyczącej kwestii błędu w sztuce lekarskiej podczas operacji kardiochirurgicznej pacjenta Floriana M., rażące naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 297 k.p.k. polegające na tym, że sąd nie rozważył wnikliwie wszystkich zastrzeżeń zawartych we wniesionych środkach odwoławczych i nienależycie się do nich odniósł, a jednocześnie zaniechał niezbędnej analizy, czy badane postępowanie przygotowawcze w zaskarżonym zakresie osiągnęło ustawowy cel, o jakim mowa w art. 297 k.p.k., w szczególności starannej weryfikacji, czy w istocie w tym przypadku nie został popełniony czyn zabroniony stanowiący przestępstwo, a także, czy postępowanie nie wykazuje braków, wad i uchybień, których usunięcie możliwe było w toku dalszych działań procesowych, a w konsekwencji skutkiem pobieżnej oceny opartej na niepełnej analizie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przygotowawczym, zaakceptował przedwczesną decyzję procesową prokuratora, utrzymując w mocy zaskarżone postanowienie o umorzeniu śledztwa przeciwko Mirosławowi G. W konsekwencji Rzecznik wnioskuje o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w W. w tym zakresie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

RPO-584308-II/08 z dnia 1 czerwca 2009 r. – kasacja na rzecz Artura T. od prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w B.

Rzecznik zarzucił temu orzeczeniu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 24 § 1 k.k.w., polegające na błędnym uznaniu, iż możliwe jest na zasadach określonych w tym przepisie uchylenie wydanego z oczywistą obrazą art. 69 § 1 k.k. w postępowaniu wykonawczym na podstawie art. 152 k.k.w. postanowienia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary trzech lat pozbawienia wolności. Rzecznik wniósł o wstrzymanie wykonania kary i uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

RPO-605053-II/08 z dnia 2 czerwca 2009 r. – kasacja na rzecz Władysława G. od prawomocnego postanowienia Sądu Apelacyjnego w K. utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w K.

Rzecznik zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa, polegające na utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w K. o odwołaniu wobec Władysława G. warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności, w sytuacji gdy w dacie orzekania przez Sąd II instancji, to jest w dniu 22 października 2008 r. upłynął już okres próby i dalsze sześć miesięcy, w czasie których warunkowe zwolnienie mogło być odwołane, co winno było skutkować uznaniem przez Sąd Apelacyjny w K., że kara pozbawienia wolności, na którą został skazany Władysław G. wyrokiem Sądu Rejonowego w L. została przez niego odbyta z chwilą warunkowego zwolnienia i uchyleniem zaskarżonego rozstrzygnięcia Sądu I instancji oraz umorzeniem postępowania wykonawczego wobec skazanego. Rzecznik wniósł o uchylenie

zaskarżonego postanowienia oraz utrzymanego nim w mocy orzeczenia Sądu I instancji i umorzenie postępowania, z powodu upływu terminu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby.

RPO-566429-II/07 z dnia 19 czerwca 2009 r. – kasacja na rzecz Piotra G. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K.

Rzecznik zarzucił temu wyrokowi rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w związku z art. 7 k.p.k. poprzez niewłaściwe rozpoznanie podniesionego w apelacji oskarżonego zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k., co było efektem zaaprobowania analizy okoliczności sprawy nieuwzględniającej wszystkich przeprowadzonych dowodów, dowolnej i sprzecznej z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniemi wiedzy i doświadczenia życiowego. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w K. i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w K. i umorzenie postępowania z uwagi na przedawnienie karalności wykroczenia.

Sąd Najwyższy wydał następujące orzeczenia w sprawie kasacji wniesionych przez Rzecznika:

RPO-594089-II/08 z dnia 25 listopada 2008 r. - kasacja na niekorzyść podmiotu zbiorowego Spółki z o.o. „E.” od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T. utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w M.

Kasacja oddalona (postanowienie z dnia 5 maja 2009 r., sygn. akt IV KK 427/08).

RPO-591991-II/08 z dnia 1 grudnia 2008 r. – kasacja na rzecz Roberta K. od wyroku Sądu Okręgowego w W. utrzymującego w mocy wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w W.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 28 maja 2009 r., sygn. akt II KK 334/08).

RPO-584038-II/08 z dnia 1 grudnia 2008 r. – kasacja na rzecz Pawła C. od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w O. z dnia 23 listopada 2007 r.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 3 czerwca 2009 r., sygn. akt III KK 416/08).

RPO-554342-II/08 z dnia 9 grudnia 2008 r. – kasacja na rzecz Zbigniewa S. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Ł. utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 28 maja 2009 r., sygn. akt II KK 338/08).

RPO-595934-II/08 z dnia 22 grudnia 2008 r. – kasacja na rzecz Barbary W. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w O.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 18 maja 2009 r., sygn. akt IV KK 459/08).

RPO-559138-II/07 z dnia 30 grudnia 2008 r. – kasacja na rzecz Remigiusza D. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w L., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w B.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 9 czerwca 2009 r., sygn. akt III KK 443/08).

RPO-589390-II/08 z dnia 9 lutego 2009 r. - kasacja na rzecz Michała W. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w A.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 10 czerwca 2009 r., sygn. akt III KK 43/09).

RPO-589244-II/08 z dnia 13 lutego 2009 r. – kasacja na rzecz Marcina K. od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w O.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 22 kwietnia 2009 r., sygn. akt III KK 48/09).

W sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich o uznaniu za nieważne orzeczenia wydanego wobec osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego:

RPO-593984-II/08 z dnia 9 stycznia 2009 r. – wniosek do Wojskowego Sądu Okręgowego w P. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec bosmt. Stefana P., represjonowanego za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. stwierdził nieważność wyroku b. Wojskowego Sądu Rejonowego w G. z dnia 4 czerwca 1952 r. i orzeczeń po nim następujących w sprawie bosmanmata Stefana P. (postanowienie z dnia 8 kwietnia 2009 r., sygn. akt Ko 29/09).

Rzecznik wniósł skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego:

RPO-608494-V/09 z dnia 18 czerwca 2009 r. – skarga kasacyjna od wyroku Sądu Okręgowego w P. zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w P. wydanego w sprawie z powództwa Wiesława O. przeciwko Wojskowej Agencji Mieszkaniowej o zapłatę ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z kwatery stałej.

Do Rzecznika zwrócił się z prośbą o wniesienie skargi kasacyjnej od niekorzystnego wyroku sądu drugiej instancji, żołnierz zawodowy, którego powództwo o zapłatę przez Wojskową Agencję Mieszkaniową ekwiwalentu pieniężnego zostało oddalone. Powód zawarł z Wojskową Agencją Mieszkaniową umowę o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z kwatery stałej. Podstawą umowy był art. 19 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, zgodnie z którym w sprawach wypłaty ekwiwalentu za rezygnację z kwatery stałej dyrektor oddziału regionalnego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej rozpatrując wniosek osoby uprawnionej o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z kwatery, złożony do dnia 30 czerwca 2004 r., a niezakończony zawarciem umowy, stosuje przepisy ustawy obowiązujące do dnia 30 czerwca 2004 r., uwzględniając uprawnienia do powierzchni użytkowej podstawowej przysługujące wnioskodawcy w dniu wypłaty ekwiwalentu, przyjmując jako podstawę obliczenia ekwiwalentu średnią cenę metra kwadratowego tej powierzchni, ustaloną przez dyrektora oddziału regionalnego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Powód zarzucał, że dyrektor oddziału regionalnego WAM ustalił cenę 1 m² powierzchni mieszkania w sposób niezgodny z powołanym przepisem, tzn. nie była to „średnia” cena na dzień wejścia w życie ustawy, tj. 1 lipca 2004 r. Domagał się zasądzenia uzupełniającej kwoty,

stanowiącej różnicę pomiędzy wypłaconym mu ekwiwalentem, a ekwiwalentem w wysokości ustalonej na podstawie rzeczywistej, średniej ceny 1 m² powierzchni mieszkania ustalonej na wskazaną datę.

W skardze kasacyjnej Rzecznik zwrócił uwagę na potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego - czy sąd powszechny jest uprawniony do badania, w toku procesu cywilnego o zapłatę, czy określenie przez dyrektora oddziału regionalnego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP kwoty, stanowiącej podstawę obliczenia wysokości ekwiwalentu, pozostaje w zgodzie z wytycznymi określonymi w tym przepisie. W ocenie Rzecznika sąd powszechny posiada taką kompetencję, bowiem w przeciwnym razie jeden z elementów cywilnoprawnej umowy, z której wynika określone roszczenie majątkowe, zostałby wyłączony spod kognicji sądu powszechnego, a to byłoby sprzeczne z konstytucyjnymi standardami ochrony praw obywatelskich.

IV. WNIOSKI DO NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO O WYKŁADNIĘ PRZEPISÓW. PYTANIA PRAWNE DO SĄDU NAJWYŻSZEGO

W okresie objętym Informacją Rzecznik skierował następujące wnioski do Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz do Sądu Najwyższego:

RPO-593390-III/08 z dnia 1 kwietnia 2009 r. - wniosek do Sądu Najwyższego w sprawie nabycia prawa do odprawy pieniężnej.

Rzecznik wniósł o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawa, których stosowanie wywołało rozbieżność w wykładni prawa w orzecznictwie Sądu Najwyższego, poprzez odpowiedź na pytanie: czy rozwiązanie umowy o pracę przez pracownika na podstawie art. 23¹ § 4 Kodeksu pracy uprawnia do nabycia prawa do odprawy pieniężnej, o której mowa w art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników ?

Zgodnie z art. 23¹ § 4 k.p. w terminie 2 miesięcy od przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę, pracownik może bez wypowiedzenia, za siedmiodniowym uprzedzeniem, rozwiązać stosunek pracy. Rozwiązanie stosunku pracy w tym trybie powoduje dla pracownika skutki, jakie przepisy prawa pracy wiążą z rozwiązaniem stosunku pracy przez pracodawcę za wypowiedzeniem.

W tezie wyroku z dnia 25 maja 2000 r. (I PKN 647/99, OSNAPiUS 2001 Nr 21, poz. 644) Sąd Najwyższy uznał, iż fikcję prawną przyjmującą, że rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika w trybie art. 23¹ § 4 powoduje dla niego skutki, jakie przepisy prawa wiążą z rozwiązaniem stosunku pracy przez pracodawcę za wypowiedzeniem, należy odnosić do przyszłego zatrudnienia.

W świetle przedstawionego powyżej wyroku Sądu Najwyższego fikcja prawna, o jakiej mowa w art. 23¹ § 4 nie obejmuje skutków, jakie obecnie obowiązująca ustawa z dnia 13 marca 2003 r. wiąże z rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika. Całkowicie odmienny pogląd w tym zakresie zaprezentował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 lutego 2001 r. (I PKN 228/00, OSNAPiUS 2002 Nr 20, poz. 489) uznając, że rozwiązanie umowy o pracę przez pracownika na podstawie art. 23¹ § 4 k.p. nie wyklucza nabycia prawa do odprawy pieniężnej z art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw. Stwierdził, że przepis art. 23¹ § 4 k.p. nie zawiera żadnych ograniczeń w zakresie rodzaju tych skutków.

W opinii Rzecznika pogląd, że rozwiązanie umowy o pracę przez pracownika na podstawie art. 23¹ § 4 k.p. nie wyklucza prawa do odprawy pieniężnej, o której mowa w art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, nie zasługuje na aprobatę. Ten wyjątkowy sposób ustania stosunku pracy wynika z przepisów szczególnych o rozwiązywaniu umów o pracę, dlatego nie jest dopuszczalna wykładnia rozszerzająca takich przepisów, stanowiących wyjątek od reguły. Rozwiązanie stosunku pracy w trybie art. 23¹ § 4 k.p. następuje z powodu okoliczności leżących po stronie pracownika. Sytuacja ta nie powinna w związku z tym powodować negatywnych konsekwencji po stronie pracodawcy. Ponadto przyjęcie, że rozwiązanie umowy o

pracę przez pracownika na podstawie art. 23¹ § 4 k.p. nie wyklucza nabycia prawa do odprawy pieniężnej, może nasuwać wątpliwości natury konstytucyjnej. Może bowiem prowadzić do wniosku, że wkroczenie w sferę chronionych konstytucyjnie praw majątkowych pracodawcy (art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji) nastąpiło bez dostatecznego umocowania w ustawie. Tymczasem wszelkie ograniczenia w tym zakresie powinny mieć swoją wyraźną podstawę w ustawie.

RPO-614339-VI-09/ST z dnia 14 kwietnia 2009 r. – wniosek do Sądu Najwyższego w sprawie rozbieżności w zakresie zastosowania art. 629 k.c. i art. 632 § 2 k.c. w drodze analogii do umowy o roboty budowlane, gdy zastrzeżono w jej ramach wynagrodzenie ryczałtowe lub kosztorysowe.

Rzecznik stwierdził ujawniające się w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżności dotyczące tego, czy przepisy art. 629 k.c. i art. 632 § 2 k.c. mają zastosowanie w drodze analogii do umowy o roboty budowlane. Problem wiąże się z zakresem odesłania zawartego w art. 656 § 1 k.c. dotyczącego odpowiedniego stosowania przepisów o umowie o dzieło do umów o roboty budowlane, gdy zastrzeżono w jej ramach wynagrodzenie ryczałtowe lub kosztorysowe.

Art. 656 § 1 k.c. stanowi, że do skutków opóźnienia się przez wykonawcę z rozpoczęciem robót lub wykończeniem obiektu albo wykonywania przez wykonawcę robót w sposób wadliwy lub sprzeczny z umową, do rękojmi za wady wykonanego obiektu, jak również do uprawnienia inwestora do odstąpienia od umowy przed ukończeniem obiektu stosuje się odpowiednio przepisy o umowie o dzieło. Dokonane odesłanie oznacza odpowiednie stosowanie art. 635-638 oraz art. 644-646 k.c.

Odesłanie zawarte w art. 656 § 1 k.c. nie dotyczy natomiast art. 629 k.c. i art. 632 § 2 k.c. Możliwość stosowania w drodze analogii wskazanych przepisów dopuścił Sąd Najwyższy w wyroku z 20 listopada 1998 r. (sygn. akt II CKN 913/97, Lex nr 138655). Odmienne stanowisko zajął natomiast Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 maja 2004 r. (sygn. akt II CK 315/03, OSP z 2005 r. Nr 5, poz. 60) i podtrzymał je w wyroku z 16 maja 2007 r. (sygn. akt III CSK 452/06, OSP z 2009 r. Nr 2, poz. 19).

Zdaniem Rzecznika należy przyjąć, iż przepisy art. 629 k.c. i art. 632 § 2 k.c. mają zastosowanie w drodze analogii do umowy o roboty budowlane, gdy zastrzeżono w jej ramach wynagrodzenie ryczałtowe lub kosztorysowe. Uznaje przy tym, że rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego są na tyle istotne, iż wymagają rozstrzygnięcia przez powiększony skład Sądu Najwyższego.

RPO-616904-V/09 z dnia 11 maja 2009 r. - wniosek do Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych dotyczących podstawy prawnej rozstrzygnięcia przez organ administracji publicznej o żądaniu strony stwierdzenia nieważności decyzji, na którą skarga została już uprzednio prawomocnie oddalona przez sąd administracyjny.

Rzecznik wniósł o rozstrzygnięcie następującego zagadnienia prawnego: czy żądanie strony stwierdzenia nieważności decyzji, od której skarga została prawomocnie oddalona przez sąd administracyjny, może zostać załatwione przez organ administracji publicznej przez wydanie decyzji na podstawie art. 158 § 1 w związku z art. 156 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, czy też organ powinien wydać decyzję o odmowie wszczęcia postępowania na podstawie art. 157 § 3 tej ustawy ?

W orzecznictwie sądów administracyjnych ujawniły się rozbieżności dotyczące podstawy prawnej rozstrzygnięcia przez organ administracji publicznej o żądaniu strony stwierdzenia nieważności decyzji, na którą skarga została już uprzednio prawomocnie oddalona przez sąd administracyjny. Obok poglądu, zgodnie z którym w razie złożenia żądania stwierdzenia nieważności decyzji, co do której sąd administracyjny oddalił skargę organ powinien odmówić wszczęcia postępowania, w orzecznictwie sądów administracyjnych prezentowany jest także pogląd odmienny – o braku przeszkód do merytorycznego zbadania sprawy. Według tego poglądu, wyrok NSA oddalający skargę wskazuje na brak przesłanek nieważności decyzji i jest podstawą odmowy stwierdzenia nieważności decyzji, nie może być zaś podstawą odmowy wszczęcia postępowania w tej sprawie.

W ocenie Rzecznika na poparcie zasługuje drugie z przedstawionych stanowisk wyrażanych w orzecznictwie sądów administracyjnych. Rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego, zdaniem Rzecznika, ma znaczenie z punktu widzenia pewności obrotu, gdyż decyzja odmawiająca stwierdzenia nieważności decyzji rozstrzyga sprawę co do jej istoty i jednoznacznie przesądza, czy decyzja, której dotyczy żądanie strony, jest dotknięta wadą nieważności. Pewności takiej nie zapewnia natomiast wydanie decyzji o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji.

RPO-620472-IX/09 z dnia 3 czerwca 2009 r. – wniosek do Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie rozbieżności dotyczących wykładni przepisów ustawy o broni i amunicji dotyczących cofania pozwolenia na posiadanie broni.

Rzecznik wniósł o rozstrzygnięcie następującego zagadnienia prawnego: czy sam fakt skazania prawomocnym orzeczeniem sądu za przestępstwo wymienione w art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji uzasadnia cofnięcie pozwolenia na posiadanie broni, czy też niezbędne jest dodatkowo wykazanie, iż przestępstwo to realnie wskazuje na możliwość użycia broni w celu sprzecznym z interesem bezpieczeństwa lub porządku publicznego ?

Stosownie do art. 18 ust. 1 pkt 2 ustawy o broni i amunicji właściwy organ Policji cofa pozwolenie na broń, jeżeli osoba, której takie pozwolenie wydano należy do osób, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 2 - 6 tej ustawy. W myśl art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy o broni i amunicji pozwolenia na broń nie wydaje się osobom, co do których istnieje uzasadniona obawa, że mogą użyć broni w celu sprzecznym z interesem bezpieczeństwa lub porządku publicznego, w szczególności skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu lub mieniu albo wobec których toczy się postępowanie karne o popełnienie takich przestępstw.

Rozbieżności w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego dotyczą kwestii, czy określony w art. 18 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy o broni i amunicji nakaz cofnięcia pozwolenia na broń ma charakter generalny i obejmuje każdego prawomocnie skazanego posiadacza pozwolenia na broń (ewentualnie posiadacza, przeciwko któremu prowadzone jest postępowanie karne) czy też ma charakter indywidualny, a więc wymaga dodatkowo wykazania ścisłego związku pomiędzy charakterem popełnionego (zarzucanego) czynu, a zagrożeniem bezpieczeństwa lub porządku publicznego. W ocenie Rzecznika nie zachodzą okoliczności uzasadniające odstępianie od literalnej wykładni art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy o broni i amunicji.

Sąd Najwyższy i Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznały następujące wnioski Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-571564-III/07 z dnia 27 października 2008 r. – w sprawie osiągnięcia wieku emerytalnego i nabycia prawa do emerytury jako przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie pracownikowi umowy o pracę.

Wniosek rozpoznany (uchwała z dnia 21 stycznia 2009 r., sygn. akt II PZP 13/08). Sąd Najwyższy podjął uchwałę: Osiągnięcie wieku emerytalnego i nabycie prawa do emerytury nie może stanowić wyłącznej przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę (art. 45 § 1 k.p.).

RPO-598253-IV/08 z dnia 25 listopada 2008 r. – w sprawie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za zaniechanie legislacyjne powstałe przed dniem 1 września 2004 r.

Wniosek rozpoznany (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., sygn. akt III CZP 139/08). Sąd Najwyższy podjął uchwałę: Skarb Państwa odpowiada za szkodę wyrządzoną niewydaniem aktu normatywnego, którego obowiązek wydania powstał po wejściu w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

RPO-600494-V/08 z dnia 28 października 2008 r. – w sprawie pomocy finansowej dla funkcjonariusza Służby Więziennej na uzyskanie lokalu mieszkalnego.

Wniosek rozpoznany (uchwała z dnia 29 kwietnia 2009 r., sygn. akt I OPS 7/08). Naczelny Sąd Administracyjny podjął następującą uchwałę: Nabycie przez funkcjonariusza Służby Więziennej domu mieszkalnego przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy finansowej, o której mowa w art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2002 r. Nr 207, poz. 1761 ze zm.), nie wyklucza samo przez się przyznania tej pomocy.

**V. SKARGI DO WOJEWÓDZKICH SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH,
SKARGI KASACYJNE DO NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO
ORAZ PRZYSTĄPIENIA DO POSTĘPOWAŃ PRZED SĄDAMI
ADMINISTRACYJNYMI I ORGANAMI ADMINISTRACJI**

W okresie objętym Informacją Rzecznik wniósł następujące skargi do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych:

RPO-605761-XX/08 z dnia 18 maja 2009 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim na decyzję Wojewody Lubuskiego utrzymującą w mocy decyzję Starosty Żarskiego o sprzeciwie na budowę altany ogrodowej.

Rzecznik zaskarżył w całości decyzję Wojewody Lubuskiego zarzucając jej naruszenie art. 29 ust. 1 pkt 2 i art. 30 ust. 6 pkt 1 Prawa budowlanego, a także naruszenie art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji i wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji, a także poprzedzającej ją decyzji Starosty Żarskiego.

Wojewoda Lubuski utrzymał w mocy decyzję Starosty Żarskiego o sprzeciwie na budowę altany ogrodowej o powierzchni 24,4 m² na działce o powierzchni 302 m². Zgodnie z art. 28 ust. 1 Prawa budowlanego, roboty budowlane rozpocząć można tylko na podstawie ostatecznej decyzji o udzieleniu pozwolenia na budowę. Od tej zasady wprowadzono wyjątki wymienione enumeratywnie w art. 29 Prawa budowlanego. Pozwolenia na budowę nie wymaga budowa wolno stojących parterowych budynków gospodarczych, wiat, altan oraz przydomowych oranżerii o powierzchni zabudowy do 25 m², przy czym łączna liczba tych obiektów nie może przekraczać dwóch na każde 500 m² działki. W uzasadnieniu decyzji Starosta Żarski stwierdził, iż budowa m.in. altany o powierzchni zabudowy do 25 m² nie wymaga uzyskania pozwolenia na budowę pod warunkiem, że działka, na której ma ona być usytuowana ma powierzchnię nie mniejszą niż 500 m².

Organy administracji obu instancji dokonały niewłaściwej wykładni art. 29 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego. Z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, iż na każde 500 m² działki mogą przypadać maksymalnie dwie altany (bądź inne wymienione w tym przepisie objekty) o powierzchni do 25 m². Nie oznaczono natomiast minimalnej powierzchni działki, na której mogą być one zlokalizowane. Podejmując rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie organy administracji publicznej wkroczyły, bez wyraźnego umocowania zawartego w ustawie, w sferę konstytucyjnie chronionego prawa własności.

RPO-577304-X/07 z dnia 20 maja 2009 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie na niektóre przepisy uchwały Nr IX 150/07 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 27 marca 2007 r. w sprawie ustalenia cen za usługi przewozowe środkami miejskiej komunikacji zbiorowej.

Rzecznik wniósł skargę na § 2 ust. 1 pkt 3, 4, 5, 11 i 13 oraz § 3 pkt 4, 5 i 6 uchwały w zakresie, w jakim przepisy te uzależniają możliwość korzystania z bezpłatnych oraz ulgowych przejazdów środkami komunikacji miejskiej, od posiadania legitymacji wydanej przez przewoźnika oraz w kwestii dopłaty do biletów sprzedawanych w autobusie, określonej w pkt 3 załącznika do powyższej uchwały. Uchwale w zaskarżonym zakresie Rzecznik zarzucił rażące

naruszenie art. 94 Konstytucji oraz art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym i wniósł o stwierdzenie nieważności uchwały w tej części.

W uzasadnieniu skargi Rzecznik podkreślił, iż uzależnienie prawa do ulgi pasażerów lokalnego transportu zbiorowego od posiadania specjalnej legitymacji wydawanej przez przewoźnika, nie ma oparcia ani w przepisie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach, ani też w innych przepisach rangi ustawowej. Rada Miasta Rzeszowa wykroczyła zatem poza upoważnienie ustawowe. Przez to regulacja powyższa dotknięta jest wadą rażącego naruszenia prawa, pozostając w oczywistej kolizji z zasadą stanowienia prawa miejscowego na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, wyrażoną w art. 94 Konstytucji RP oraz art. 40 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zarzut wykroczenia poza upoważnienie ustawowe, będącego rażącym naruszeniem prawa, dotyczy także dopłaty do biletów sprzedawanych w autobusie, określonej w pkt 3 załącznika do uchwały Rady Miasta Rzeszowa z dnia 27 marca 2007 r. Przepisy ustawy Prawo przewozowe ani innego aktu rangi ustawowej nie przewidują możliwości różnicowania wysokości opłat za przejazd środkami komunikacji miejskiej w zależności od miejsca nabycia biletu.

RPO-595586-X/08 z dnia 9 czerwca 2009 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu na § 18 ust. 1 oraz § 19 ust. 1 uchwały Nr XLI/691/2006 Rady Miejskiej w Jarocinie z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Jarocin.

Rzecznik wniósł skargę na § 18 ust. 1 oraz § 19 ust. 1 i la uchwały Nr XLI/691/2006 Rady Miejskiej w Jarocinie z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Jarocin. Rzecznik zarzucił ww. uchwale w zaskarżonym zakresie rażące naruszenie art. 32 i art. 94 Konstytucji oraz art. 4 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i wniósł o stwierdzenie nieważności uchwały w tej części.

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie upoważnia rady gminy do określenia w regulaminie minimalnych norm ilościowych odpadów, które mają być wywiezione z terenu nieruchomości i za wywóz których właściciel nieruchomości powinien uregulować należność pieniężną. Regulamin nie może więc zawierać regulacji określających minimalną ilość wywożonych nieczystości. Tymczasem w § 18 ust. 1 zaskarżonej uchwały ustalono minimalne ilości odpadów komunalnych, z których usunięcia właściciel musi się rozliczyć. Przedmiotowa regulacja przekracza zatem zakres ustawowego upoważnienia, przez co w sposób rażący narusza art. 94 Konstytucji.

W myśl postanowień § 19 ust. 1 zaskarżonej uchwały, na każdej zamieszkałej nieruchomości powinien znajdować się pojemnik o pojemności będącej co najmniej iloczynem liczby osób rzeczywiście zamieszkujących na terenie nieruchomości i obowiązującej dla danej nieruchomości normatywnej ilości odpadów, ustalonej według zasad określonych w § 18. Określona została równocześnie minimalna objętość pojemnika 110-120 litrów na każdej nieruchomości. W przypadku nieruchomości, w której zamieszkuje jedna osoba na terenie wiejskim lub dwie osoby na terenie miasta, dopuszcza się pojemnik nie mniejszy niż 80 litrów.

Tymczasem przepis art. 4 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wymaga, aby określenie pojemności pojemników na odpady odbywało się w oparciu o średnią ilość odpadów wytwarzanych w gospodarstwach domowych, którą według poglądów

doktryny, gmina powinna wcześniej ustalić w gminnym planie gospodarki odpadami. Regulacja zawarta w § 19 ust. 1a Regulaminu niezasadnie faworyzuje właścicieli nieruchomości zamieszkałych przez jedną lub dwie osoby względem właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują co najmniej trzy osoby.

RPO-607296-III/09 z dnia 18 czerwca 2009 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na beczynność Kierownika Działu Świadczeń Rodzinnych Ośrodka Pomocy Społecznej w przedmiocie nierozpoznania wniosku Mirosławy P. o przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy w związku z opieką nad niepełnosprawnym dzieckiem.

Rzecznik zarzucił naruszenie art. 35 § 3 k.p.a. poprzez błędne przyjęcie, iż wniosek strony nie spełnia wymogów określonych art. 23 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych i wniósł o zobowiązanie Kierownika Działu Świadczeń Rodzinnych Ośrodka Pomocy Społecznej do wydania decyzji w przedmiocie uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego na okres od dnia 1 października 2008 r. do 1 maja 2009 r.

Pani Mirosława P. złożyła wniosek o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy w związku z opieką nad niepełnosprawnym dzieckiem. W dniu przyjęcia wniosku Pani P. została poinformowana o konieczności uzupełnienia wniosku o zaświadczenie o dochodach męża. Brak kontaktu z małżonkiem uniemożliwił stronie dostarczenie wymaganego dokumentu. W sprawie niniejszej strona podjęła działania w celu uzyskania zaświadczenia o dochodach męża. Z zaświadczenia Urzędu Skarbowego w P. przesłanego do organu realizującego świadczenia wynika, że osoba wskazana przez Referat Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy nie rozliczała się w 2007 roku. Otrzymanie pisma z Urzędu Skarbowego w P. powinno zostać potraktowane jako uzupełnienie braków formalnych i organ winien wszcząć postępowanie administracyjne. W okolicznościach rozpatrywanej sprawy oraz w kontekście powyższych przepisów, pozostawienie wniosku bez rozpoznania było prawnie niezasadne.

RPO-607296-III/09 z dnia 18 czerwca 2009 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na beczynność Kierownika Działu Świadczeń Rodzinnych Ośrodka Pomocy Społecznej w przedmiocie nierozpoznania wniosku strony o przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami na rzecz dzieci.

Rzecznik zarzucił naruszenie art. 35 § 3 k.p.a. poprzez błędne przyjęcie, iż wniosek Pani Mirosławy P. nie spełnia wymogów określonych art. 23 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych i wniósł o zobowiązanie działającego z upoważnienia Prezydenta m. st. Warszawy Kierownika Działu Świadczeń Rodzinnych Ośrodka Pomocy Społecznej do wydania w przedmiocie uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami na rzecz dzieci.

RPO-601907-III/08 z dnia 18 czerwca 2009 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie na decyzję wydaną przez Zastępcę Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w P. o utracie statusu bezrobotnego i prawa do zasiłku.

Rzecznik wniósł o uchylene zaskarżonej decyzji w całości, z uwagi na naruszenie prawa materialnego przez błędną interpretację art. 33 ust. 4 pkt 3, art. 38 ust. 1 pkt 1 lit c i ust. 4 i art. 2

ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz naruszenie zasady wyrażonej w art. 7 Kodeksu postępowania administracyjnego (k.p.a.), a także naruszenie art. 77 § 1 k.p.a. i 138 § 2 k.p.a.

Powiatowy Urząd Pracy w P. uznał pana Jakuba U. za osobę bezrobotną od dnia 1 października 2008 r. i przyznał mu zasiłek dla bezrobotnych od dnia 2 października 2008 r. Panu Jakubowi U. przedstawiono ofertę udziału w szkoleniu „Elektryk, konserwator, palacz z elementami hydrauliki”. Bezrobotny odmówił udziału w szkoleniu z bliżej nieokreślonych „powodów zdrowotnych”, które w toku postępowania nie zostały wyjaśnione. Powiatowy Urząd Pracy w P. ponownie badając sprawę nie wziął pod uwagę, że szkolenie, na które został skierowany bezrobotny było w toku albo nawet już się skończyło (faktu tego nie można ustalić na podstawie zawartości akt sprawy), a stan zdrowia bezrobotnego i jego zdolność do udziału w szkoleniu będą ustalane wstecznie.

Bezrobotny został skierowany dnia 3 grudnia 2008 r. przez Powiatowy Urząd Pracy w P. na badania lekarskie. badania lekarskie z dnia 8 grudnia 2008 r., na które powinien być skierowany pan Jakub U. dnia 7 października 2008 r. i powinny decydować o tym, czy może on brać udział w konkretnym szkoleniu „Elektryk ...”, w efekcie posłużyły do wstecznego ustalenia jego stanu zdrowia i doprowadziły do utraty przez niego statusu bezrobotnego. Wyniki badań z dnia 8 grudnia 2008 r. mogłyby posłużyć przy ocenie zasadności odmowy udziału w szkoleniu zaczynającym się po tej dacie (takie zaś postępowanie nie było prowadzone), a nie przy ocenie zasadności odmowy wyrażonej przez bezrobotnego dnia 7 października 2008 r. Organ odwoławczy słusznie stwierdził, że w postępowaniu zakończonym decyzją z dnia 8 października 2008 r. właściwie nie ustalono stanu faktycznego sprawy.

Rzecznik wniósł następujące skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego:

RPO-572376-III/07 z dnia 27 kwietnia 2009 r. - skarga kasacyjna od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie wydanego w sprawie ze skargi Rzecznika Praw Obywatelskich na postanowienie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w przedmiocie wydania zaświadczenia potwierdzającego uprawnienie do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.

Rzecznik zarzucił temu wyrokowi naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej polegającą na przyjęciu, że osoba, która uzyskała dyplom odbycia wyższych studiów zawodowych w zakresie pracy socjalnej nadawany przez szkoły wyższe nie nabywa uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, ponieważ uprawnienia takie nabywa wyłącznie osoba, która otrzymała dyplom wyższej szkoły zawodowej o specjalności praca socjalna. Rzecznik wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej Rzecznik podkreślił, iż zastosowana przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wykładnia leksykalna przepisu art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej prowadzi do nierównego traktowania absolwentów studiów zawodowych w zależności od rodzaju szkoły wyższej prowadzącej takie studia, lepiej traktując w zakresie uprawnień do

wykonywania zawodu pracownika socjalnego absolwentów wyższej szkoły zawodowej niż absolwentów wyższych studiów zawodowych. Zaskarżony wyrok narusza przepisy art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej poprzez błędną ich wykładnię, prowadzącą do naruszenia konstytucyjnej zasady równości wobec prawa.

RPO-590486-III/08 z dnia 8 maja 2009 r. – skarga kasacyjna od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w sprawie ze skargi Rzecznika Praw Obywatelskich na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Ł. o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w postaci dodatku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Zaskarżonemu wyrokowi Rzecznik zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 30 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych polegającą na przyjęciu, iż świadczeniami nienależnie pobranymi są świadczenia rodzinne wypłacone po ustaniu prawa do ich pobierania niezależnie od wiedzy i świadomości świadczeniobiorcy o zaistnieniu okoliczności wyłączających uprawnienie do świadczeń rodzinnych, oraz uznaniu, iż samo wydanie decyzji uchylającej prawo do świadczeń rodzinnych przesądza o fakcie uznania świadczeń wypłaconych po ustaniu prawa do ich pobierania za świadczenia nienależnie pobrane.

Rzecznik wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Ł. oraz uchylenie decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Ł. o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w postaci dodatku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Rzecznik przystąpił do następujących postępowań sądowoadministracyjnych:

RPO-613928-IV/09 z dnia 5 czerwca 2009 r. – przystąpienie Rzecznika do postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym w sprawie zagadnienia prawnego dotyczącego problematyki przetargów na wynajem (wyzdierżawienie) nieruchomości gminnych.

Wątpliwości, jakie pojawiły się na tle prawidłowej wykładni art. 37 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, skład orzekający NSA przedstawił do rozpoznania składowi siedmiu sędziów NSA, który z kolei poprosił Rzecznika o zajęcie stanowiska w kwestii objętej pytaniem prawnym. Jego istotą jest, czy w sytuacji, gdy gmina zamierza daną nieruchomość wynająć (wyzdierżawić bądź oddać w użytkowanie) na czas dłuższy niż trzy lata bądź na czas nieoznaczony, to odstępienie od obligatoryjnego trybu przetargowego będzie możliwe jedynie w wypadkach ściśle określonych przez przepisy (tj. art. 37 ust. 2 i ust. 3 u.g.n.), czy też gmina mogłaby rozszerzyć katalog tych przypadków, zwalniając od konieczności zorganizowania przetargu wówczas, gdy sama uzna to za celowe.

Rzecznik Praw Obywatelskich, zajmując stanowisko w tej sprawie, opowiedział się za ścisłą wykładnią spornego przepisu, a zatem - za koniecznością zorganizowania przetargu w każdej sytuacji, chyba że od obowiązku tego zwalnia ściśle określony przepis (w szczególności art. 37 ust. 3 u.g.n.). Jego zdaniem, za takim poglądem przemawia nie tylko wykładnia gramatyczna art. 37 ust. 4 u.g.n. oraz odwołanie się do postulatu racjonalnego prawodawcy, ale przede wszystkim - wzgląd na funkcje, jakie w zamierzeniu ustawodawcy przepis ten miał pełnić. W ocenie Rzecznika, tryb przetargowy pełni przede wszystkim funkcję gwarancyjną – celem tego rodzaju

regulacji jest nie tylko zapewnienie organizatorowi przetargu korzystniejszych warunków (lepszey ceny, wyzszego czynszu), ale przede wszystkim - rownych szans dla oferentow ubiegajacych sie o mozliwosc korzystania z mienia publicznego. Taka wykladnia znacznie lepiej chroni zatem prawa obywateli - potencjalnych kontrahentow gminy.

RPO-613680-III/09 z dnia 17 czerwca 2009 r. – przystapienie do postepowania przed Wojewodzkiem Sadem Administracyjnym w Poznaniu w sprawie odmowy przyznania swiadczen z funduszu alimentacyjnego na rzecz dziecka.

Rzecznik zglosil udzial w postepowaniu ze skargi Arlety R. na decyzje Samorzadowego Kolegium Odwolawczego w P. utrzymujaca w mocy decyzje wydana przez Dyrektora Ośrodka Pomocy Spolecznej w przedmiocie odmowy przyznania Arlecie R. swiadczen z funduszu alimentacyjnego na rzecz corki.

Rzecznik wniosl o uchylenie zaskarzonej decyzji Samorzadowego Kolegium Odwolawczego oraz poprzedzajacej ja decyzji Dyrektora Ośrodka Pomocy Spolecznej w calosci, z uwagi na naruszenie art. 2 pkt 2 i art. 15 ust. 4 pkt 3g ustawy z dnia 7 wrzesnia 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentow oraz art. 32 ust. 1 i art. 71 ust. 1 Konstytucji poprzez przyjecie, iz informacja sadu okregowego o stanie sprawy prowadzonej na wniosek wierzyciela przez sad, na podstawie Konwencji o dochodzeniu roszczen alimentacyjnych za granica, sporzadzonej w Nowym Jorku z dnia 20 czerwca 1956 r., dotyczacej wykonania orzeczenia sadu polskiego zasadzajacego alimenty od dluznika zamieszkujacego za granica, nie wypelnia normy okreslonej w art. 2 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentow.

W ocenie Rzecznika nie mozna sie zgodzic ze stanowiskiem Dyrektora Ośrodka Pomocy Spolecznej i Samorzadowego Kolegium Odwolawczego w P. w zakresie wykladni art. 2 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentow oraz interpretacji, iz informacja sadu okregowego o wszczęciu i stanie sprawy egzekucyjnej prowadzonej na wniosek wierzyciela od dluznika zamieszkujacego zagranica (w rozumieniu art. 15 ust. 4 pkt 3g ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentow) wskazujaca na to, iz organ egzekucyjny nie egzekwuje skutecznie naleznosci alimentacyjnych nie moze stanowic podstawy do uznania egzekucji za bezskuteczna.

Przyjete przez organy administracji publicznej stanowisko prowadzi do nierownosci i dyskryminacji rodzin. Dysproporcja pojawiajaca sie wskutek zastosowania interpretacji prezentowanej w zaskarzanych decyzjach jest sprzeczna z podstawowymi zasadami konstytucyjnymi, tj. z zasada sprawiedliwosci spolecznej (art. 2 Konstytucji) oraz zasada rownosci i zakazu dyskryminacji (art. 32 Konstytucji). Interpretacja taka prowadzi rowniez do sprzecznosci z art. 71 ust. 1 Konstytucji, stanowiacym, iz panstwo w swojej polityce spolecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny, zaś rodziny znajdujace sie w trudnej sytuacji materialnej i spolecznej, zwlaszcza wielodzietne i niepełne, maja prawo do szczegolnej pomocy ze strony wladz publicznych.

Wojewodzkie Sady Administracyjne wydalay nastepujace orzeczenia w sprawie skarg wniesionych przez Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-590486-III/08 z dnia 15 września 2008 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Ł., utrzymującą w mocy decyzję wydaną z upoważnienia Prezydenta Miasta Ł. przez Zastępcę Kierownika Oddziału Ustalania Świadczeń o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w postaci dodatku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego od dnia 1 października 2006 r. do dnia 30 kwietnia 2007 r.

Skarga oddalona (wyrok z dnia 3 marca 2009 r., sygn. akt II SA/Łd 821/08).

RPO-598785-III/08 z dnia 2 grudnia 2008 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie na decyzję z dnia 23 lipca 2008 r. wydaną z upoważnienia Wójta Gminy P. przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej o odmowie przyznania prawa do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego na okres od 1 września 2007 r. do 29 lutego 2008 r.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 21 maja 2009 r., sygn. akt II SA/Rz 19/09).

RPO-565264-V/08 z dnia 3 grudnia 2008 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego utrzymującą w mocy decyzję Kierownika Działu Dodatków Mieszkaniowych Ośrodka Pomocy Społecznej o odmowie przyznania Maciejowi S. dodatku mieszkaniowego, z powodu niezamieszkiwania w lokalu.

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 6 kwietnia 2009 r., sygn. akt IV SA/Gl 22/09). Samorządowe Kolegium Odwoławcze uwzględniło skargę w zakresie swej właściwości.

RPO-594828-IV/08 z dnia 22 grudnia 2008 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na bezczynność Wojewody Mazowieckiego.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 17 kwietnia 2009 r., sygn. akt VII SAB/Wa 4/09). Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie zobowiązał Wojewodę Mazowieckiego do wydania decyzji administracyjnej w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji Prezydenta m. st. Warszawy z dnia 23 marca 2007 r. w terminie 1 miesiąca od uprawomocnienia się wyroku.

RPO-552094-I/07 z dnia 22 grudnia 2008 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na postanowienie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 26 listopada 2008 r. stwierdzające niedopuszczalność wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 24 października 2008 r. o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczącej zamieszczenia w treści Raportu o działaniach żołnierzy i pracowników WSI, informacji, które mogą stanowić dane wrażliwe w rozumieniu art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, rozstrzygniętej decyzją Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 18 lipca 2008 r.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 24 marca 2009 r., sygn. akt II SA/Wa 86/09).

RPO-591528-X/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na § 6 uchwały Nr XXXVI/1077/2008 Rady m. st. Warszawy z dnia 26 czerwca 2008 r. w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania, wysokości stawek opłaty za parkowanie pojazdów samochodowych na drogach publicznych w strefie, wysokości

opłaty dodatkowej oraz określenia sposobu pobierania tych opłat, w części zawierającej zwrot „pojazdu samochodowego o dopuszczalnej masie całkowitej do 2,5 tony”, oraz na § 2 ust. 7 Regulaminu funkcjonowania strefy płatnego parkowania niestrzeżonego, stanowiącego załącznik Nr 2 do wspomnianej uchwały, w części zawierającej zwrot „pojazd samochodowy o dopuszczalnej masie całkowitej do 2,5 tony”.

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 2 kwietnia 2009 r., sygn. akt VI SA/Wa 143/09). W dniu 15 stycznia 2009 r. Rada m.st. Warszawy podjęła uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania, wysokości stawek opłaty za parkowanie pojazdów samochodowych na drogach publicznych w strefie, wysokości opłaty dodatkowej oraz określenia sposobu pobierania tych opłat.

RPO-595586-X/08 z 14 stycznia 2009 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu na § 18 oraz § 19 ust. 1 uchwały Nr XLI/691/2006 Rady Miejskiej w Jarocinie z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Jarocin.

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 7 kwietnia 2009 r., sygn. akt IV SA/Po 110/09). Zaskarżone przepisy zostały zmienione uchwałą Rady Miejskiej w Jarocinie.

RPO-544419-X/06 z dnia 3 marca 2009 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach w sprawie uchwały Rady Gminy w S. z dnia 12 sierpnia 1996 r. w sprawie określenia kwoty za udział w kosztach budowy sieci wodociągowej na terenie gminy S.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 16 kwietnia 2009 r., sygn. akt SA/Ke 161/09).

VI. WNIOSKI DO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO. ZGŁOSZENIA UDZIAŁU W POSTĘPOWANIACH W SPRAWIE SKARG KONSTYTUCYJNYCH

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich skierował następujące wnioski do Trybunału Konstytucyjnego:

RPO-606469-IX/09 z dnia 15 kwietnia 2009 r. – w sprawie ustalania szczegółowych warunków podwyższania emerytur wojskowych.

Rzecznik wniósł o stwierdzenie niezgodności art. 15 ust. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

Do Rzecznika wpływają skargi kwestionujące niektóre rozwiązania dotyczące podwyższania emerytur wojskowych. Badając skargi Rzecznik doszedł do wniosku, iż w istocie pierwotnym problemem jest kształt upoważnienia ustawowego zawartego w art. 15 ust. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, na podstawie którego zostało wydane rozporządzenie. Upoważnienie to bowiem nie spełnia warunków określonych art. 92 ust. 1 Konstytucji, co w praktyce uniemożliwia badanie, czy poszczególne przepisy rozporządzenia w sposób prawidłowy wykonują ustawę. Kwestionowane upoważnienie, ani też pozostałe przepisy wspomnianej ustawy nie zawierają wytycznych, które organowi zobowiązanemu do wydania rozporządzenia mogłyby wyznaczyć kierunki i granice uszczegółowienia ustawowych warunków podwyższania emerytury.

W razie uwzględnienia wniosku, Rzecznik wniósł również o odroczenie utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego upoważnienia ustawowego na okres dwunastu miesięcy. Wejście w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dniem jego ogłoszenia mogłoby bowiem uniemożliwić podwyższanie emerytur wojskowych z uwagi na brak w tym zakresie stosownych regulacji.

RPO-517546-IX/05 z dnia 16 kwietnia 2009 r. - w sprawie ograniczonego prawa wglądu obwinionego w akta, w toku postępowania dyscyplinarnego funkcjonariuszy Policji.

Rzecznik wniósł o stwierdzenie niezgodności art. 135f ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, a także art. 125 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 oraz z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Zgodnie z art. 135f ust. 2 ustawy o Policji, rzecznik dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, odmówić udostępnienia akt, jeżeli sprzeciwia się temu dobro postępowania dyscyplinarnego. Na postanowienie przysługuje zażalenie. Podobne rozwiązania zostały przyjęte w ustawie o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, a także w ustawie o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym. Natomiast przepisy pragmatyczne dotyczące pozostałych służb mundurowych nie zawierają żadnych ograniczeń w zakresie realizowania prawa do obrony w wymiarze materialnym. Ustawodawca ograniczając możliwość udostępnienia akt postępowania dyscyplinarnego funkcjonariuszom SKW, SWW, CBA, czy Policji, nie uzasadnił w racjonalny sposób kryterium takiego zróżnicowania, czym

naruszył konstytucyjną zasadę równości. Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane podobnie, a więc według jednakowej miary.

Zakres stosowania art. 42 Konstytucji obejmuje nie tylko odpowiedzialność karną, ale również inne formy odpowiedzialności prawnej związane z wymierzaniem kar wobec jednostki (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 8 lipca 2003 r., sygn. akt P 10/02). Pozostawienie rzecznikowi dyscyplinarnemu możliwości decydowania o udostępnieniu obwinionemu akt postępowania dyscyplinarnego ze względu na dobro postępowania dyscyplinarnego stanowi, zdaniem Rzecznika, naruszenie prawa do obrony w wymiarze materialnym, określonego w art. 42 ust. 2 Konstytucji.

RPO-585798-IV/08 z dnia 16 czerwca 2009 r. - w sprawie przepisu zezwalającego na wygaśnięcie roszczenia o odszkodowanie przez wydaniem decyzji potwierdzającej nabycie prawa własności nieruchomości zajętej pod drogę publiczną przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego.

Rzecznik wniósł o stwierdzenie, iż art. 73 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną w zakresie, w jakim zezwala na wygaśnięcie roszczenia o odszkodowanie przed wydaniem decyzji potwierdzającej nabycie prawa własności nieruchomości zajętej pod drogę publiczną, przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego, jest niezgodny z art. 2 i art. 21 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Do Rzecznika wpływają skargi od osób, które na skutek wydania przez organy administracji publicznej decyzji o przejściu ich nieruchomości na własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego na podstawie art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, po upływie terminu wskazanego w ust. 4 tej ustawy, zostały pozbawione nie tylko własności nieruchomości, ale także możliwości uzyskania odszkodowania za utracone mienie.

Zgodnie z art. 73 ust. 1 wymienionej ustawy, nieruchomości pozostające w dniu 31 grudnia 1998 r. we władaniu Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, nie stanowiące ich własności, a zajęte pod drogi publiczne, z dniem 1 stycznia 1999 r. stały się z mocy prawa własnością Skarbu Państwa lub właściwych jednostek samorządu terytorialnego za odszkodowaniem. Na mocy zaś ust. 4 tej ustawy odszkodowanie to miało być ustalane i wypłacane według zasad i trybu określonych w przepisach o odszkodowaniach za wywłaszczone nieruchomości, na wniosek właściciela nieruchomości złożony w okresie od dnia 1 stycznia 2001 r. do dnia 31 grudnia 2005 r. Po upływie tego okresu roszczenie wygasa.

Dla uzyskania odszkodowania konieczne jest uprzednie przeprowadzenie postępowania administracyjnego w przedmiocie potwierdzenia nabycia prawa własności określonej nieruchomości, zajętej pod drogę publiczną przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego. Ustawa - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną nie wskazuje jednak organom administracji publicznej żadnych terminów do zakończenia lub wszczęcia postępowania w tej sprawie. Pomimo tego wprowadza zawity termin na składanie wniosków o przyznanie odszkodowania za przejęte nieruchomości.

Jak wskazują wpływające do Rzecznika skargi, w praktyce zdarza się, iż wyżej wskazane postępowanie administracyjne nie tylko nie zostaje zakończone przed upływem terminu

wygaśnięcia uprawnienia do odszkodowania, ale nawet nie jest wszczynane przed upływem tego terminu. Powoduje to, iż w wielu przypadkach poprzedni właściciel przejmowanej nieruchomości nie ma możliwości uzyskania odszkodowania za jej przejęcie, a czasami nie ma nawet świadomości, że mógł on utracić już jej własność na podstawie art. 73 ust. 1 p.w.u.r.a.p. Powyższa konstrukcja art. 73 p.w.u.r.a.p. wymusza na poprzednim właścicielu nieruchomości składanie wniosku o przyznanie odszkodowania nawet w sytuacji, gdy brak jest jeszcze do tego przesłanek, gdyż postępowanie w sprawie potwierdzenia przejęcia nieruchomości przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego nie zostało jeszcze zakończone. Rozwiązanie takie jest sprzeczne z konstytucyjnymi zasadami zaufania do państwa, poprawnej legislacji, a także stanowi nieproporcjonalne ograniczenie prawa do słusznego odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość.

RPO-596434-III/08 z dnia 29 czerwca 2009 r. – w sprawie stwierdzenia niezgodności z Konstytucją § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne.

Rzecznik wniósł o stwierdzenie niezgodności § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne, w brzmieniu nadanym przez § 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2007 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne, z art. 5 ust. 4a oraz art. 23 ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych oraz z art. 32 w związku z art. 2 Konstytucji, art. 71 ust. 1 i art. 92 ust. 1 Konstytucji.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego został na mocy art. 23 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych, wstrzymywania lub zawieszenia wypłaty tych świadczeń, a także sposobu ustalania dochodu uprawniającego do świadczeń rodzinnych i wzorów wniosków, oświadczeń, wywiadu i dowodów niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych.

Z treści § 18 ust. 1 rozporządzenia wynika, iż dochody uzyskane przez członka rodziny po roku, z którego był ustalany dochód rodziny uprawniający do uzyskania świadczeń rodzinnych będą doliczane do dochodu tylko wówczas, kiedy osoba będzie tenże dochód otrzymywać w dniu ustalania prawa do świadczeń rodzinnych. Prowadzi to do sytuacji określenia w akcie wykonawczym materii zastrzeżonej dla norm ustawowych. W zaskarżonym zakresie przepisy rozporządzenia wykraczają poza granice upoważnienia ustawowego.

Z zasady równości wyrażonej w art. 32 Konstytucji wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej kategorii. Wszystkie podmioty charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną (relewantną) powinny być traktowane równo, bez różnicowań dyskryminujących i faworyzujących. Odstępstwo od równego traktowania podmiotów podobnych jest dopuszczalne, jednak musi zawsze znajdować uzasadnioną podstawę.

Celem kwestionowanego § 18 ust. 1 rozporządzenia jest ustalenie faktycznego dochodu rodziny osoby ubiegającej się o świadczenia rodzinne, jeżeli rodzina uzyskała dodatkowe dochody. Objęte wnioskiem przepisy rozporządzenia różnicują krąg podmiotów ze względu na czas uzyskiwania dodatkowych dochodów. Regulacje zawarte w zakwestionowanym przepisie rozporządzenia nie służą w pełni realizacji celu ustawowego, tj. ustaleniu faktycznej sytuacji

dochodowej rodziny, gdyż to właśnie faktyczna sytuacja materialna i fakt uzyskania dochodu stanowić powinny punkt odniesienia dla ustalania prawa do pomocy finansowej świadczonej przez państwo, a nie czas uzyskiwania przez rodzinę dodatkowych dochodów. Przyjęta konstrukcja ustalania dochodu polegająca na uzależnieniu od uzyskiwania go w dniu ustalania prawa do świadczeń rodzinnych nie ma też charakteru proporcjonalnego, gdyż powodować może, że osoby, które uzyskały dochód tuż przed złożeniem wniosku o świadczenia i nadal go uzyskują będą tracić prawo do świadczeń. Znajdą się zatem w gorszej sytuacji, niż osoby, które ten dochód uzyskiwały przez dłuższy czas i utraciły go przed złożeniem wniosku o przyznanie świadczenia.

Z art. 71 ust. 1 Konstytucji wynika, iż państwo prowadząc politykę społeczną i ekonomiczną uwzględnia dobro rodziny. Jednym z przejawów tej polityki jest pomoc materialna udzielana rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, w szczególności dotyczy to rodzin wielodzietnych i niepełnych. Objęty wnioskiem przepis § 18 ust. 1 rozporządzenia zamiast uzależnienia wsparcia od rzeczywistych dochodów rodziny wprowadza nieuzasadnione kryterium różnicowania rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Pozostaje zatem w sprzeczności z art. 71 ust. 1 Konstytucji.

Rzecznik rozszerzył wniosek:

RPO-580197-II-08/MK z dnia 6 maja 2008 r. – w sprawie odpowiedzialności karnej sędziów orzekających w sprawach karnych podczas stanu wojennego (sygn. akt K 10/08).

W związku ze stanowiskami uczestników postępowania (Sejmu oraz Prokuratora Generalnego) w sprawie wniosku Rzecznika dotyczącego zgodności z Konstytucją art. 80 § 2b zdanie pierwsze ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Rzecznik przedstawił - w piśmie procesowym z dnia 17 kwietnia 2009 r. - dodatkowe argumenty w sprawie, a w konsekwencji rozszerzył wniosek powołując jako dodatkowy wzorzec kontroli zasadę określoności przepisów prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji.

W świetle art. 80 § 2b Prawa o ustroju sądów powszechnych, jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej nie odpowiada warunkom formalnym pisma procesowego określonym w k.p.k. lub jest oczywiście bezzasadny, prezes sądu dyscyplinarnego odmawia jego przyjęcia. Na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego właściwego do rozpoznania wniosku.

Swoisty przedsąd jest wykonywany jedynie na podstawie analizy samego wniosku, bez przeprowadzania jakiegokolwiek postępowania dowodowego. Kryterium, na podstawie którego ów przedsąd jest wykonywany musi w związku z tym być czytelne. Każda pojawiająca się wątpliwość będzie bowiem zaprzeczeniem oczywistej bezzasadności wniosku. Tymczasem w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. uchwała SN z dnia 20 grudnia 2007 r., sygn. akt I KZP37/07), użyty przez ustawodawcę w art. 80 § 2b zd. 1 zwrot „oczywiście bezzasadny” może być rozumiany w ten sposób, że obejmuje kwestie wymagające zasadniczej wykładni ustawy. Zwrot „oczywiście bezzasadny” nabiera w związku z tym nowego, nieznanego wcześniej znaczenia i staje się nietransparentny, co kłóci się z zasadą określoności przepisów prawa.

Rzecznik zgłosił udział w następujących postępowaniach w sprawie skarg konstytucyjnych:

RPO-609046-VI/09 z dnia 6 kwietnia 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej „4G Polska” sp. z o.o. dotyczącej ograniczenia przesłanek wznowienia postępowania w sprawach gospodarczych (sygn. akt SK 6/09).

Rzecznik, w piśmie z dnia 16 czerwca 2009 r., przedstawił następujące stanowisko: art. 479²² ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, w zakresie w jakim uniemożliwia wznowienie postępowania po upływie dwóch lat od uprawomocnienia się orzeczenia w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie, jest niezgodny z art. 190 ust. 4 w związku z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Przepis art. 479²² k.p.c. w obecnym kształcie nie zapewnia efektywnej implementacji na poziomie ustawowym art. 190 ust. 4 Konstytucji. Pozbawia on bowiem stronę postępowania sądowego w sprawie gospodarczej przyznanego z mocy art. 190 ust. 4 Konstytucji prawa do żądania przywrócenia konstytucyjności w następstwie stwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności podstawy prawnej prawomocnego orzeczenia. Potrzeba stabilizacji obrotu gospodarczego, która legła u podstaw wprowadzenia krótkiego, bo dwuletniego terminu do wznowienia postępowania w sprawach gospodarczych, nie może – w ocenie Rzecznika – niweczyć przysługującego jednostce prawa podmiotowego wyrażonego w art. 190 ust. 4 Konstytucji. Ograniczenie prawa do sądu pozostaje w kolizji z art. 77 ust. 2 Konstytucji, według którego ustawa nie może zamykać nikomu drogi sądowej dochodzenia naruszonych praw i wolności. Ponadto wprowadzenie przez ustawodawcę krótszego w stosunku do ogólnego, pięcioletniego terminu, terminu do wznowienia postępowania w sprawach gospodarczych, pozostaje w kolizji z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa.

W sprawie skarg konstytucyjnych:

RPO-572484-I/08 z dnia 9 czerwca 2008 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Jerzego W., Elżbiety L.-R. i Przemysława K. dotyczącej niepowołania na stanowisko sędziego przez Prezydenta RP (sygn. akt SK 16/08).

Rzecznik, w piśmie procesowym z dnia 4 czerwca 2009 r., przedstawił następujące stanowisko: art. 55 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość odmowy powołania, przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, kandydata do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, bez podania motywów tego rozstrzygnięcia, jest niezgodny z art. 60 Konstytucji w związku z art. 2 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w oparciu o postanowienie wydane przez Prezydenta RP nr 1130-1-08 z dnia 3 stycznia 2008 r., opublikowane w Monitorze Polskim z 2008 r., Nr 4 poz. 38 i 39. Postanowieniem tym Prezydent RP odmówił powołania skarżących do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego.

Zgodnie z art. 179 Konstytucji, sędziowie są powoływani przez Prezydenta RP, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony. W literaturze wskazuje się, iż prerogatywa Prezydenta RP określona w art. 179 Konstytucji nie ma jednoznacznego charakteru prawnego. Według jednego poglądu, uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, stawiające wniosek o

powołanie sędziego, są dla Prezydenta wiążące. Natomiast według innych poglądów, ujęcie uprawnień Prezydenta w formę prerogatywy akcentuje, iż nie ma on prawnego obowiązku uwzględnienia wniosku Krajowej Rady Sądownictwa. Zwolennicy tego poglądu podkreślają iż odmowa uwzględnienia wniosku Krajowej Rady Sądownictwa mogłaby nastąpić tylko w sytuacji nadzwyczajnej i powinna być poprzedzona przedstawieniem Radzie zastrzeżeń przez zasiadającego w niej przedstawiciela Prezydenta. Doktryna podkreśla także, że od 1989 roku Prezydent RP w każdym przypadku uwzględniał wniosek KRS, co pozwala na wyrażenie poglądu, iż utrwał się w ten sposób pewien konstytucyjny zwyczaj.

Skoro omawiana kompetencja (prerogatywa) Prezydenta RP do powołania sędziów ma *de facto* charakter władczy, to standardy demokratycznego państwa prawnego wynikające z art. 2 Konstytucji wymagają aby Krajowa Rada Sądownictwa, a także zainteresowani kandydaci na sędziów ubiegający się o powołanie do pełnienia urzędu sędziowskiego dostęp do służby publicznej, czy też awans mogli zapoznać się z motywami uzasadniającymi podjęcie decyzji negatywnej przez Prezydenta RP. Brak uzasadnienia wydanego przez Prezydenta RP aktu urzędowego w formie postanowienia w sprawie indywidualnej powoduje, iż u obywateli powstaje stan niepewności i brak zaufania obywateli do państwa. W rezultacie kandydaci do pełnienia urzędu sędziowskiego, pomimo spełnienia przesłanek ustawowych do pełnienia funkcji sędziego i uzyskaniu pozytywnej oceny KRS, są nierówno traktowani w swym prawie dostępu do służby publicznej, poprzez brak jasności i przejrzystości procedur działania władzy publicznej, od decyzji której uzależnione jest pełnienie funkcji sędziego. Możliwość oceny przedstawionych przez Prezydenta RP motywów swojego rozstrzygnięcia, w świetle wartości konstytucyjnych na straży których stoi ten organ, jest bowiem wymogiem wynikającym z zasady demokratycznego państwa prawa, w którym przejrzystość działań władz publicznych jest jednym z fundamentów współczesnego konstytucjonalizmu.

RPO-595048-I/08 z dnia 19 września 2008 r. - zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie połączonych skarg konstytucyjnych Adriana K. (sygn. akt SK 37/08), Ewy W. (sygn. akt SK 38/08), Aleksandry D.-B. (sygn. akt SK 40/08) i Marka D. (sygn. akt SK 41/08), rozpoznawanych pod wspólną sygnaturą SK 37/08, dotyczących zasad powoływania na stanowisko sędziego.

Rzecznik, w piśmie procesowym z dnia 4 czerwca 2009 r., przedstawił następujące stanowisko: art. 55 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość odmowy powołania, przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, kandydata do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, bez podania motywów tego rozstrzygnięcia, jest niezgodny z art. 60 Konstytucji w związku z art. 2 Konstytucji.

RPO-595041-I/08 z dnia 19 września 2008 r. - zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Marka S. dotyczącej zasad powoływania na stanowisko sędziego (sygn. akt SK 39/08).

Rzecznik, w piśmie procesowym z dnia 2 czerwca 2009 r., przedstawił następujące stanowisko: art. 55 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej

Szkole Sądownictwa i Prokuratury w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość odmowy powołania, przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, kandydata do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, bez podania motywów tego rozstrzygnięcia, jest niezgodny z art. 60 Konstytucji w związku z art. 2 Konstytucji.

RPO-607510-IV/09 z dnia 23 marca 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Grzegorza B. dotyczącej zasad ustalania prawa do opłat egzekucyjnych zastępcy komornika powołanego w razie śmierci lub odwołania komornika (sygn. akt SK 5/09).

Rzecznik, w piśmie procesowym z dnia 20 maja 2009 r. modyfikującym wcześniej przedstawione stanowisko, wniósł o stwierdzenie, że art. 63 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji - w zakresie, w jakim nie przyznaje odwołanemu zastępcy komornika (powołanemu w razie śmierci albo odwołania komornika) prawa do opłat egzekucyjnych prawomocnie ustalonych przed odwołaniem – jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz z art. 64 ust. 2 w związku z zasadą poprawnej legislacji, wywodzoną z art. 2 Konstytucji.

W uzasadnieniu stanowiska Rzecznik podkreślił, iż na tle ustawy o komornikach sądowych i egzekucji ustawodawca przyjął zasadę, że opłata egzekucyjna jest wynagrodzeniem za efektywną pracę komornika. W przypadku odwołanego komornika (bądź spadkobierców komornika), art. 63 ust. 5 ustawy stanowi pewną gwarancję, że opłata przypadnie temu komornikowi (jego spadkobiercom), który prowadził postępowanie egzekucyjne. Z niezrozumiałych względów ustawodawca nie stosuje tej zasady do odwołanego zastępcy komornika. Odebranie przywileju z art. 63 ust. 5 zastępcom komornika skutkuje nieuzasadnionym przywilejem dla komornika, który objął rewir po zastępcy komornika. Zaskarżony przepis jest niezgodny z tymi normami konstytucyjnymi, które gwarantują prawo do równej dla wszystkich ochrony praw majątkowych. Normując kwestię wynagrodzenia zastępcy komornika w sposób nieprawidłowy, ustawodawca naruszył także reguły rzetelnej legislacji, wywodzone z art. 2 Konstytucji.

RPO-609825-V/09 z dnia 30 marca 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Kazimiery i Andrzeja C. dotyczącej ograniczenia prawa do dwuinstancyjnego postępowania przed sądami administracyjnymi (sygn. akt SK 8/09).

Rzecznik, w piśmie z dnia 12 maja 2009 r., przedstawił następujące stanowisko: art. 174 i art. 183 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi są niezgodne z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Przepisy te były już w przeszłości przedmiotem oceny przez Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 20 września 2006 r. (sygn. akt SK 63/05) uznał je za zgodne z Konstytucją. Trybunał Konstytucyjny wziął wówczas przede wszystkim pod uwagę ewolucję orzecznictwa Naczelnego Sadu Administracyjnego, a w szczególności wyrok tego Sądu z dnia 16 stycznia 2006 r. (sygn. akt I OPS 4/05). Jednakże pogląd prawny wyrażony w tym wyroku nie dominuje w orzecznictwie NSA. Zdaniem Rzecznika z tego powodu uzasadniona jest ponowna ocena kwestionowanych przepisów z punktu widzenia zgodności z przepisami Konstytucji.

Największe zastrzeżenia budzą podstawy kasacyjne określone w art. 174 p.p.s.a. Ich proste przeniesienie z procedury cywilnej do postępowania sądowoadministracyjnego stało się źródłem kontrowersji w doktrynie i w orzecznictwie sądowoadministracyjnym. Naczelny Sąd

Administracyjny podjął liczne próby racjonalizacji tych podstaw kasacyjnych i ich adaptacji, często wbrew wyraźnemu gramatycznemu brzmieniu przepisów art. 174 p.p.s.a., na grunt postępowania sądowoadministracyjnego. Jednakże próby te prowadzą często do odmiennych rozstrzygnięć dotyczących rozumienia podstaw kasacyjnych, czyniąc w istocie nieprzewidywalnym dla stron sam proces rozpoznawania skargi kasacyjnej.

Zgodnie z art. 183 § 1 p.p.s.a. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej, biorąc jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. Strony mogą natomiast przytaczać nowe uzasadnienie podstaw kasacyjnych. W związku z tym co do zasady, Naczelny Sąd Administracyjny jest związany granicami skargi kasacyjnej zarówno w zakresie przedmiotu zaskarżenia jak też - co jest najbardziej istotne w niniejszej sprawie - w zakresie podstaw kasacyjnych. W praktyce oznacza to, iż zakres kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego obejmuje jedynie badanie naruszenia tych przepisów, które zostały wyraźnie wskazane jako podstawy kasacyjne. Stąd też, nawet wówczas, gdy fakty i twierdzenia skarżącego wskazują na naruszenie również innych przepisów, Naczelny Sąd Administracyjny nie jest uprawniony do ich rozpoznania.

Zaskarżone przepisy w sposób niedopuszczalny ograniczają prawo stron postępowania sądowoadministracyjnego do dwuinstancyjnego postępowania przed sądami administracyjnymi. W myśl art. 78 Konstytucji każda ze stron ma prawo do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określa ustawa. Zgodnie zaś z art. 176 ust. 1 Konstytucji postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne. Pierwszy z wymienionych przepisów Konstytucji daje stronie prawo do zaskarżania orzeczeń sądowych, drugi zaś wprowadza zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego. Objęte skargą konstytucyjną przepisy p.p.s.a. pozostają w kolizji z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji, bowiem czynią wyjątkiem merytoryczne rozpoznanie sprawy przez sąd odwoławczy.

Trybunał Konstytucyjny wydał następujące orzeczenia w sprawie wniosków Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-556515-III/07 z dnia 10 grudnia 2007 r. – w sprawie zapisów w Karcie Nauczyciela pozbawiających nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach niepublicznych prawa do wcześniejszego przejścia na emeryturę.

Wniosek uwzględniony (wyrok z dnia 23 kwietnia 2009 r., sygn. akt K 65/07).

RPO-564591-V/07 z dnia 10 stycznia 2008 r. – w sprawie niezgodności z Konstytucją niektórych przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Postępowanie umorzone w zakresie dotyczącym wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich na skutek cofnięcia wniosku (postanowienie z dnia 13 maja 2009 r., sygn. akt K 64/07).

RPO-519862-III/05 z dnia 1 lutego 2008 r. – w sprawie przepisu ustawy o pomocy społecznej zawierającego upoważnienie dla Ministra Pracy i Polityki Społecznej do określenia w drodze rozporządzenia zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka oraz stawki na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej.

Wniosek uwzględniony (wyrok z dnia 21 kwietnia 2009 r., sygn. akt K 6/08).

RPO-598118-III/08 z dnia 12 września 2008 r. – w sprawie upoważnienia ustawowego do uregulowania w rozporządzeniu kwestii dotyczących podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Wniosek uwzględniony (wyrok z dnia 31 marca 2009 r., sygn. akt K 28/08).

Trybunał Konstytucyjny wydał następujące orzeczenia w sprawie skarg konstytucyjnych, do których przystąpił Rzecznik:

RPO-575757-IV/07 z dnia 1 lutego 2008 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Stanisława K. dotyczącej opłaty podstawowej wnoszonej przez strony zwolnione od kosztów sądowych.

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 1 kwietnia 2009 r., sygn. akt SK 42/07).

RPO-589368-VI/08 z dnia 10 lipca 2008 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej spółki NKZ Niezależny Zespół Konsultantów sp. z o.o. dotyczącej zwrotu pism procesowych bez wezwania do uzupełnienia braków formalnych w postępowaniu w sprawach gospodarczych.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 15 kwietnia 2009 r., sygn. akt SK 28/08).

RPO-593668-IV/08 z dnia 4 września 2008 r. - zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Zbigniewa K. dotyczącej odrzucenia apelacji z powodu nieprawidłowego jej opłacenia.

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 2 czerwca 2009 r., sygn. akt SK 36/08).

RPO-597288-IV/08 z dnia 30 września 2008 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Wacława Zygmunta R. dotyczącej zwolnienia od kosztów sądowych (sygn. akt SK 44/08).

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 15 kwietnia 2009 r., sygn. akt SK 44/08).

RPO-600091-VI/08 z dnia 23 października 2008 r. - zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Romana O. dotyczącej zwrotu pism procesowych bez wezwania do uzupełnienia braków formalnych w postępowaniu w sprawach gospodarczych.

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 27 maja 2009 r., sygn. akt SK 53/08).

Skarżący w niniejszej sprawie zaskarżył przepis w zakresie, w jakim „nakazuje odrzucenie sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu gospodarczym, któremu nie można nadać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych, jeżeli został wniesiony przez profesjonalnego pełnomocnika”, a zatem kwestionował tę samą normę, którą zdyskwalifikował Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 15 kwietnia 2009 r., sygn. SK 28/08. W konsekwencji powołanego wyroku, art. 4798a § 5 zdanie drugie k.p.c. utracił moc obowiązującą m.in. w zakresie, w jakim w postępowaniu w sprawach gospodarczych przewiduje, że sąd odrzuca zawierający braki formalne sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, wniesiony przez przedsiębiorcę reprezentowanego przez adwokata lub radcę

prawnego, bez uprzedniego wezwania do ich uzupełnienia. Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału Konstytucyjnego zakwestionowanie regulacji, która we wcześniejszym orzeczeniu została uznana za niekonstytucyjną skutkuje koniecznością uznania zbędności orzekania.

RPO-605245-VI/08 z dnia 4 lutego 2009 r. - zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej spółki ASKLEPIOS B.P. sp. z o.o. dotyczącej zwrotu pism procesowych bez wezwania do uzupełnienia braków formalnych w postępowaniu w sprawach gospodarczych.

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 16 czerwca 2009 r., sygn. akt SK 53/08).

Kwestionowany przepis był już przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. akt SK 28/08. Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2009 r. Trybunał uznał, że art. 479 (8a) § 5 zdanie drugie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, dodany ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, w zakresie, w jakim w postępowaniu w sprawach gospodarczych przewiduje, że sąd odrzuca zawierające braki formalne zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, wniesione przez przedsiębiorcę reprezentowanego przez adwokata lub radcę prawnego, bez uprzedniego wezwania do ich uzupełnienia, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 oraz z art. 78 Konstytucji.

RPO-606097-VI/09 z dnia 16 lutego 2009 r. - zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej spółki Holding Liwa sp. z o.o. dotyczącej odrzucenia środka odwoławczego.

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 15 czerwca 2009 r., sygn. akt SK 66/08).

Kwestionowany przepis był już przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. akt SK 28/08. Kwestionowany przepis był już przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. akt SK 28/08. Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2009 r. Trybunał uznał, że art. 479 (8a) § 5 zdanie drugie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, dodany ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, w zakresie, w jakim w postępowaniu w sprawach gospodarczych przewiduje, że sąd odrzuca zawierające braki formalne zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, wniesione przez przedsiębiorcę reprezentowanego przez adwokata lub radcę prawnego, bez uprzedniego wezwania do ich uzupełnienia, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 oraz z art. 78 Konstytucji.

RPO-609045-VI/09 z dnia 24 lutego 2009 r. - zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej spółki towarzystwo Ubezpieczeń Allianz Polska S.A. dotyczącej odrzucenia środka odwoławczego.

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 16 czerwca 2009 r., sygn. akt SK 7/09).

Kwestionowany przepis był już przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. akt SK 28/08. Kwestionowany przepis był już przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. akt SK 28/08. Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2009 r. Trybunał uznał, że art. 479 (8a) § 5 zdanie drugie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, dodany ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy – Kodeks

postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, w zakresie, w jakim w postępowaniu w sprawach gospodarczych przewiduje, że sąd odrzuca zawierające braki formalne zarzuty od nakazu zapłaty w potęgowaniu nakazowym oraz sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, wniesione przez przedsiębiorcę reprezentowanego przez adwokata lub radcę prawnego, bez uprzedniego wezwania do ich uzupełnienia, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 oraz z art. 78 Konstytucji.

RPO-607510-IV/09 z dnia 23 marca 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Grzegorza B. dotyczącej zasad ustalania prawa do opłat egzekucyjnych zastępcy komornika powołanego w razie śmierci lub odwołania komornika.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 16 czerwca 2009 r., sygn. akt SK 5/09).

VII. WYSTĄPIENIA LEGISLACYJNE

W odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika:

RPO-572925-VII/07 z dnia 12 marca 2009 r. - w sprawie projektowanych zmian w Kodeksie karnym wykonawczym.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (25.06.2009 r.) poinformował, że w wykonaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008 r. (sygn. akt SK 25/07), stwierdzającego niezgodność art. 248 § 1 k.k.w. z art. 40, art. 41 ust. 4 i art. 2 Konstytucji RP, w Departamencie Wykonania Orzeczeń i Probacji opracowano projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw, uwzględniający stanowisko Trybunału Konstytucyjnego oraz kompleksowo rozwiązujący problem przeludnienia w jednostkach penitencjarnych. Projekt, w wersji z dnia 6 marca 2009 r., po przeprowadzonych konsultacjach społecznych, z uwagi na nowatorskie, nieznane dotychczas obowiązującemu prawu penitencjarnemu regulacje, został poddany ocenie naukowej autorytetów przedmiotowej dziedziny, przede wszystkim pod względem zgodności z Konstytucją RP proponowanych zmian przepisów. Poszczególne instytucje prawne wywołały kontrowersje nie tylko naukowców, ale również praktyków. Wobec powyższego, w Ministerstwie Sprawiedliwości wstrzymano prace nad przedmiotowym projektem, nie przesądzając jednak o bycie prawnym proponowanych regulacji.

VIII. OPINIE I STANOWISKA RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

1. RPO-619064-I/09 z dnia 5 czerwca 2009 r. - odpowiedź Rzecznika Praw Obywatelskich na apel Stowarzyszenia INVI Do Obrony Dzieci In Vitro oraz Stowarzyszenia na Rzecz Leczenia Niepłodności i Wspierania Adopcji „Nasz Bocian” w obronie godności dzieci poczętych in vitro.

Rzecznik wyraził głębokie zaniepokojenie zarówno formą, jak i treścią toczącej się w przestrzeni publicznej dyskusji nad propozycjami legislacyjnymi związanymi z zapłodnieniem „in vitro”. Niezależnie od etycznych oraz moralnych ocen procedury zapłodnienia „in vitro”, formułowanych przez różne środowiska, Rzecznik wyraził stanowczy sprzeciw wobec stygmatyzacji osób urodzonych w wyniku zastosowania metod zapłodnienia pozaustrojowego. W demokratycznym państwie prawnym nie mogą być akceptowane wypowiedzi dyskryminacyjne w stosunku do jakiejkolwiek grupy społecznej, czy też indywidualnej osoby. Rzecznik wyraził też głębokie ubolewanie w związku z poziomem debaty publicznej na temat zapłodnienia pozaustrojowego. W dyskusji tej używa się argumentów, próbując stworzyć wrażenie „gorszej jakości” dzieci poczętych drogą „in vitro”, w celu napiętnowania tego sposobu prokreacji. W polskim prawie nakaz ochrony dobra dziecka stanowi jedną z najważniejszych zasad konstytucyjnych. Używanie wobec nich swoistej „mowy nienawiści”, przez osoby wypowiadające się w mediach publicznych, jest wysoce krzywdzące i nie powinno mieć miejsca w realiach współczesnego społeczeństwa obywatelskiego.

2. RPO-572441-I/07 z dnia 5 czerwca 2009 r. – oświadczenie Rzecznika Praw Obywatelskich przed wyborami do Parlamentu Europejskiego.

W corocznych informacjach o stanie przestrzegania praw i wolności człowieka i obywatela oraz w kolejnych wystąpieniach do przedstawicieli władz Rzecznik zwraca uwagę na potrzebę nowelizacji przepisów prawa wyborczego, w tym odstąpienia od wymogu osobistego stawiennictwa w lokalach obwodowych komisji wyborczych. Kwestię tę Rzecznik poruszał w licznych wystąpieniach do Prezesa Rady Ministrów. W wystąpieniu do Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej Rzecznik zwrócił uwagę, że obecne rozwiązania prawne nie tylko ograniczają, ale faktycznie pozbawiają osoby niewidome i niedowidzące możliwości oddania głosu w sposób bezpośredni i w głosowaniu tajnym. Ponadto Rzecznik wraz ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Integracji rozpoczął akcję „Dostosowujemy lokale wyborcze”. Celem przedsięwzięcia był przegląd tych lokali, które w ostatnich latach pełniły funkcje siedzib obwodowych komisji wyborczych pod kątem ich dostępności dla osób niepełnosprawnych i osób w podeszłym wieku. W odpowiedzi na kilkadziesiąt skarg, Rzecznik zwrócił się do właściwych wójtów i burmistrzów z prośbą o rozważenie możliwości zmiany dotychczasowej siedziby lokalu wyborczego lub o dostosowanie go do potrzeb osób niepełnosprawnych. W kilku przypadkach udało się uzyskać pożądane rozwiązanie. Rzecznik z zadowoleniem przyjął także deklarację Ministra Spraw Zagranicznych, który zobowiązał się dołożyć wszelkich starań, aby lokale komisji wyborczych usytuowane poza granicami kraju uwzględniały prawa i potrzeby niepełnosprawnych wyborców.

IX. REAKCJE NA WCZEŚNIEJSZE WYSTĄPIENIA RZECZNIKA

1. RPO-597873-I/08 z dnia 9 września 2008 r. - w sprawie potrzeby podjęcia inicjatywy legislacyjnej w zakresie projektu ustawy - Przepisy ogólne prawa administracyjnego (Informacja 7-9/2008, str. 110).

Prezes Rządowego Centrum Legislacji (22.05.2009 r.) wyraził uznanie dla inicjatywy Rzecznika oraz wkładu pracy ekspertów Zespołu, który opracował projekt ustawy – Przepisy ogólne prawa administracyjnego. Idea opracowania przepisów ogólnych prawa administracyjnego z całą pewnością zasługuje na poparcie, jednakże w wyniku analizy przedstawionego projektu nasuwają się istotne wątpliwości systemowe, uniemożliwiające jego przedstawienie w obecnym kształcie, jako rządowej inicjatywy legislacyjnej. W odpowiedzi podkreślono, iż w toku dalszych prac nad projektem należy uwzględnić założenia, zgodnie z którymi projekt ma zapewnić spójność systemową, uwzględniać istniejące, rozproszone regulacje prawa materialnego, a także rozgraniczyć przepisy materialne od procesowych.

Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego (17.06.2009 r.) wyraził opinię, że projekt ustawy – Przepisy ogólne prawa administracyjnego stanowi niezwykle ciekawą próbę wprowadzenia do polskiego systemu prawnego ustawy usprawniającej działanie administracji publicznej. Dodatkowym walorem opiniowanego projektu jest uwzględnienie w jego treści wskazań Europejskiego Kodeksu Dobrej Administracji, uchwalonego przez Parlament Europejski w dniu 6 września 2001 r. Uchwalenie ustawy - Przepisy ogólne prawa administracyjnego stanowiłoby oryginalny polski wkład zmierzający do realizacji prawa do dobrej administracji w ramach instytucji Unii Europejskiej. Wprowadzenie w życie ustawy - Przepisy ogólne prawa administracyjnego przyczyni się do skuteczniejszej ochrony praw obywateli i innych podmiotów prawa, a także do sprawniejszego działania administracji. Projekt zasługuje zatem w pełni na przedłożenie w ramach inicjatywy ustawodawczej Sejmowi RP.

2. RPO-582023-II/08 z dnia 29 października 2008 r. – w sprawie informatyzacji sal sądowych (Informacja 10-12/2008, str. 75).

Krajowa Rada Radców Prawnych (23.04.2009 r.) poinformowała, iż popiera stanowisko Rzecznika dotyczące potrzeby informatyzacji sądów, umożliwiającej wizyjne i fonijne rejestrowanie przebiegu rozpraw sądowych.

3. RPO-591750-II/08 z dnia 7 listopada 2008 r. – w sprawie szkodliwej dla zwalczania przemocy w rodzinach stereotypizacji kobiet jako ofiar i mężczyzn jako sprawców (Informacja 10-12/2008, str. 88).

Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania (28.04.2009 r.) poinformowała, że w ramach powołanego przez nią Zespołu ds. przeciwdziałania dyskryminacji kobiet, wypracowane zostały poprawki do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zespół dołożył wszelkich starań, aby przepisy zawarte w tej ustawie równo traktowały ofiary przemocy, bez względu na płeć.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (11.05.2009 r.) poinformowała, że równe traktowanie kobiet i mężczyzn w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie znajduje swoje odzwierciedlenie w bieżących działaniach Ministerstwa realizowanych w oparciu o Krajowy

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Treść obowiązujących przepisów traktuje w ten sam sposób różne kategorie ofiar przemocy w rodzinie. W przypadku, gdy ofiarą przemocy w rodzinie jest mężczyzna, może on skorzystać ze wszystkich świadczeń oferowanych osobom doznającym przemocy, zarówno w formie usług środowiskowych, jak i w formie różnorodnej pomocy instytucjonalnej.

W zorganizowanym w marcu 2009 r. przez Sejm RP wysłuchaniu publicznym w związku z opracowanym projektem zmian do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, postulaty zgłoszone przez pozarządowe organizacje skupiające mężczyzn były poważnym głosem w dyskusji. W trakcie dalszego procedowania nad projektem ustawy będą one brane pod uwagę w celu stworzenia najbardziej optymalnych rozwiązań zarówno w obszarze legislacji, jak i przy tworzeniu klimatu społecznego sprzyjającego racjonalnej dyskusji dotyczącej problemu negatywnego stereotypu roli mężczyzny jako jedynej sprawcy przemocy w rodzinie.

4. RPO-599570-X/08 z dnia 15 grudnia 2008 r. – w sprawie posiadania zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi (Informacja 10-12/2008, str. 152).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska (30.04.2009 r.) poinformował, że biorąc pod uwagę zagrożenia związane z niekontrolowanym dotychczas obrotem zwierzętami niebezpiecznymi, wprowadzoną zmianę przepisów należy ocenić pozytywnie. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na słuszność argumentów podniesionych przez Rzecznika, dotyczących kwestii związanych z prawem własności w stosunku do przejmowanych zwierząt. Kwestia ta powinna znaleźć odzwierciedlenie w stosownej zmianie ustawy o ochronie przyrody.

5. RPO-602346-IV/08 z dnia 17 grudnia 2008 r. – w sprawie naruszenia praw autorskich Jerzego Hoffmana przez sąd ukraiński (Informacja 10-12/2008, str. 154).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego (07.04.2009 r.) poinformował, że dotychczas do Ministerstwa nie trafił żaden sygnał o fakcie naruszenia prawa autorskiego i praw pokrewnych przez Ukrainę. Przypadek wskazany w wystąpieniu Rzecznika jest pierwszym takim sygnałem, co nie daje podstaw do twierdzenia, że przyjęty na Ukrainie system, zasady oraz poziom ochrony jest niezgodny z przyjętymi standardami europejskimi i międzynarodowymi. Genezy zaistniałego problemu można upatrywać w umowie, której przedmiotem był utwór audiowizualny, w reżyserii Pana Jerzego Hoffmana, który ponadto jest jego producentem.

6. RPO-604482-I/08 z dnia 18 grudnia 2008 r. – w sprawie niewywiązywania się samorządów zawodów prawniczych z obowiązku zapewnienia realizacji prawa do informacji publicznej, wskutek zaniechania umieszczania uchwał organów korporacyjnych w Biuletynie Informacji Publicznej (Informacja 10-12/2008, str. 159).

Wiceprezes Krajowej Rady Radców Prawnych (26.06.2009 r.) poinformował, że na zlecenie Krajowej Rady Radców Prawnych dokonana została przez specjalistyczną firmę zewnętrzną analiza funkcjonalności strony internetowej Krajowej Izby Radców Prawnych oraz wszystkich Okręgowych Izb Radców Prawnych. Obecnie wszystkie izby okręgowe zmodyfikowały lub są w trakcie modyfikacji swoich stron internetowych, m.in. w celu

wyodrębnienia strony BIP. Na ukończeniu są prace nad elektronicznym skatalogowaniem uchwał Krajowej Rady Radców Prawnych. Baza uchwał zostanie wkrótce zamieszczona w internecie. Już obecnie na bieżąco publikowane są wszystkie uchwały podejmowane przez KRRP. Krajowa Rada zamierza monitorować działania Okręgowych Izb Radców Prawnych podejmowane w celu pełniejszego dostępu do informacji, w tym aktualizowanie specjalnych stron BIP.

7. RPO-603295-I/08 z dnia 19 grudnia 2008 r. – w sprawie wysokości opłaty za aplikację radcowską (Informacja 10-12/2008, str. 161).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (16.04.2009 r.) poinformował, że po uzyskaniu dodatkowych informacji z Krajowej Rady Radców Prawnych dotyczących kosztów szkolenia aplikantów, podjęte zostały prace legislacyjne związane ze zmianą wysokości powyższej opłaty. W dniu 16 kwietnia 2009 r. został skierowany do uzgodnień wewnątrzresortowych projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniający rozporządzenie w sprawie wysokości opłaty rocznej za aplikację radcowską, ustalający ją na poziomie 3,5-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

8. RPO-585661-IV/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. – w sprawie przewlekłości postępowań reprivatyzacyjnych prowadzonych przez organy administracji rządowej (Informacja 10-12/2008, str. 170).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (09.04.2009 r.) poinformował, że analiza informacji przekazanych do Ministrów i Wojewodów wykazała trzy zagadnienia, w których prowadzone postępowania administracyjne przebiegają z naruszeniem terminów: nacjonalizacja przedsiębiorstw, realizacja prawa do rekompensaty za tzw. mienie zabużańskie, rewindykacja nieruchomości rolnych. Sytuacja ta wynika z szeregu problemów: kadrowych, organizacyjno-technicznych, legislacyjnych, związanych z niespójnym i zmiennym orzecznictwem.

Zaostrzenie sankcji wobec urzędników winnych rażącej przewlekłości postępowania mogłoby przynieść zamierzony skutek jedynie w sytuacji połączenia takiego rozwiązania z rzetelną analizą obciążenia poszczególnych organów administracji przedmiotowymi sprawami oraz obiektywnymi możliwościami zatrudnienia nowych pracowników. Wprowadzenie sankcji może spowodować braki kadrowe w poszczególnych urzędach oraz niewywiązywanie się przez organy z wynikających z ustaw obowiązków.

Przewiduje się, iż podejmowane przez organy administracji publicznej działania np. decyzje o dodatkowym zatrudnieniu, nowoczesny system komputerowy służący do rejestracji wniosków, powinny w perspektywie kilku miesięcy doprowadzić do skrócenia wypłacania odszkodowań za tzw. mienie zabużańskie. Rozwiązanie sygnalizowanego problemu w zakresie nacjonalizacji może nastąpić po uchwaleniu ustawy o świadczeniach pieniężnych przyznawanych niektórym osobom, których dotyczyły procesy nacjonalizacji. Ustawa adresowana jest głównie do osób, które nie mogą dochodzić odszkodowania na podstawie obowiązujących przepisów, ponieważ ich mienie zostało przejęte zgodnie z aktami nacjonalizacyjnymi.

9. RPO-599285-X/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. – w sprawie świadczenia przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej odpłatnych usług medycznych dla osób i instytucji w formie

umów grupowych i indywidualnych abonamentowych kart pacjenta (Informacja 10-12/2008, str. 169).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (16.04.2009 r.) poinformował, że w ocenie Ministra Zdrowia działania Szpitala naruszają przepisy ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Wynika z nich bowiem wprost, że publiczne zakłady opieki zdrowotnej nie mogą udzielać osobom uprawnionym do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych tych świadczeń na zasadach innych niż określone ww. przepisach. Wobec powyższego Minister Zdrowia wezwał Centralny Szpital Kliniczny MSWiA w Warszawie do usunięcia uchybień polegających na naruszeniu art. 33 ust. 1, art. 38 ust. 5 oraz art. 54 1 pkt 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej przez udzielanie świadczeń zdrowotnych osobom uprawnionym do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na zasadach innych niż określone w tych przepisach, w terminie 30 dni. Nieusunięcie uchybień w w/w terminie spowoduje wszczęcie postępowania o wykreślenie Szpitala z rejestru zakładów opieki zdrowotnej.

10. RPO-605142-I/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. – w sprawie treści formularza świadectwa lekarskiego o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego (Informacja 10-12/2008, str. 170).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (20.04.2009 r.) poinformował, że Dyrektor Departamentu Zdrowia Publicznego wystąpił z pismem do dyrektorów wojewódzkich ośrodków medycyny pracy o przekazanie informacji lekarzom uprawnionym do prowadzenia badań profilaktycznych, aby wykorzystywali wzory dokumentów zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi.

11. RPO-606131-I/08 z dnia 8 stycznia 2009 r. – w sprawie zaopatrzenia Polski w gaz ziemny (Informacja 1-3/2009, str. 22).

Minister Gospodarki (03.04.2009 r.) poinformował, że kwestia możliwego zmniejszenia dostaw gazu dla gospodarstw domowych nie znalazła potwierdzenia w późniejszym okresie. W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa oraz wystąpienia zakłóceń w przywozie gazu ziemnego, Rząd stworzył możliwość wprowadzenia ograniczeń w poborze gazu ziemnego. Dotychczas operator systemu przesyłowego nie wprowadził żadnych ograniczeń. W odpowiedzi podkreślono, że możliwość wprowadzenia ograniczeń nie dotyczy odbiorców gazu ziemnego w gospodarstwach domowych. PGNiG S.A. i producenci norwescy podpisali we wrześniu 2001 r. umowę na dostawy gazu ziemnego do Polski w latach 2008-2024, jednak obie strony podnosiły szereg problemów z realizacją tej umowy i ostatecznie uznano, że nie ma podstaw do jej realizacji. Zgodnie z realizowaną przez Rząd RP polityką dywersyfikacji dróg i kierunków dostaw nośników energii do Polski, realizowany jest projekt zagospodarowania złóż na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

12. RPO-603603-V/08 z dnia 12 stycznia 2009 r. - w sprawie prawnego uregulowania kwestii gospodarowania lokalami mieszkalnymi oddanymi w dyspozycję organów Policji na zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych policjantów (Informacja 1-3/2009, str. 29).

Zastępca Komendanta Głównego Policji (05.05.2009 r.) poinformował, iż trwają obecnie prace legislacyjne nad nowelizacją ustawy o Policji, dlatego też nie jest jeszcze możliwe wskazanie konkretnych rozwiązań legislacyjnych.

13. RPO-602341-X/08 z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie leczenia i finansowania świadczeń medycznych udzielanych przebywającym nielegalnie w Polsce obywatelom Ukrainy i Wietnamu (Informacja 1-3/2009, str. 29).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (23.04.2009 r.) popiera stanowisko Ministra Zdrowia, iż pomoc medyczna ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia, udzielana cudzoziemcom bezprawnie przebywającym na terytorium Polski, powinna być traktowana jako pomoc o charakterze humanitarnym. Niemniej jednak kwestie finansowania pomocy medycznej nie leżą w zakresie kompetencji Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Nie można też udzielać świadczeń medycznych traktowanych jako świadczenia z pomocy społecznej, gdyż wskazane osoby nie są uprawnione do świadczeń z pomocy społecznej.

14. RPO-586385-VII/08 z dnia 19 stycznia 2009 r. - w sprawie zmian w zakresie stosowania monitoringu w celach przeznaczonych dla osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego (Informacja 1-3/2009, str. 42).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (16.04.2009 r.) poinformował, że Rada Ministrów przyjęła w dniu 31 marca 2009 r. projekt nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego dotyczący monitoringu, opracowany w Ministerstwie Sprawiedliwości. Stały monitoring obejmie osoby skazane i tymczasowo aresztowane stwarzające poważne zagrożenie społeczne lub niebezpieczne dla jednostki penitencjarnej. Utrwalaniu nie będą podlegać informacje objęte tajemnicą spowiedzi lub tajemnicą prawnie chronioną np. tajemnicą adwokacką. Monitorowane będą części cel mieszkalnych przeznaczone do celów sanitarno-higienicznych oraz łaźni. W celu poszanowania prawa do ochrony godności i intymności osadzonych, obraz z kamer telewizji przemysłowej w tzw. kąciakach sanitarno-higienicznych oraz w łaźniach przekazywany będzie w sposób uniemożliwiający ukazywanie intymnych części ciała.

W sprawie długotrwałego prowadzenia postępowań przygotowawczych wymienionych w wystąpieniu poinformowano, że śledztwa w sprawach: targnięcia się na własne życie przez Sławomira K. w Zakładzie Karnym w P., zgonu Andrzeja Ł. w Areszcie Śledczym w B. oraz nieumyślnego spowodowania śmierci Claudiu C. w Areszcie Śledczym w K. wymagają przeprowadzenia licznych czynności, w tym uzyskania specjalistycznych opinii, co powoduje konieczność przedłużania śledztw.

15. RPO-606537-II/09 z dnia 28 stycznia 2009 r. – w sprawie przewlekłości postępowań przygotowawczych oraz braku skuteczności prokuratury w śledztwach, które dotyczą spraw budzących duże zainteresowanie społeczne (Informacja 1-3/2009, str. 50).

Prokurator Krajowy (16.06.2009 r.) przekazał szczegółową informację o wynikach badania akt postępowań wskazanych w wystąpieniu Rzecznika i przedstawił stanowisko, iż prawidłowość prowadzenia omówionych postępowań nie wzbudza zastrzeżeń. W szczególności nie stwierdzono, by postępowania te prowadzono w sposób niesprawny lub przewlekły. Postępowania, które nie zostały jeszcze zakończone, pozostawać będą w zainteresowaniu – w zależności od kompetencji – Biura Postępowania Preparatoryjnego lub Biura do Spraw Przestępczości Zorganizowanej Prokuratury Krajowej.

16. RPO-599475-VII/08 z dnia 29 stycznia 2009 r. - w sprawie działalności Komisji Psychiatrycznej do spraw Środków Zabezpieczających (Informacja 1-3/2009, str. 51).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (22.04.2009 r.) nie podzielił opinii Rzecznika, iż przyczyną wskazanych w piśmie nieprawidłowości było postępowanie Komisji Psychiatrycznej do Spraw Środków Zabezpieczających. Rolą Komisji jest wydawanie opinii o rodzaju zakładu, w którym umieszczony zostać powinien sprawca czynu zabronionego, a nie zapewnienie wykonalności późniejszego orzeczenia sądu o umieszczeniu sprawcy w takim zakładzie. Istotą problemu jest brak dostatecznej liczby miejsc w zakładach dysponujących warunkami podstawowego i wzmocnionego zabezpieczenia oraz brak możliwości skierowania niektórych, najmniej niebezpiecznych sprawców na obowiązkowe leczenie w warunkach ambulatoryjnych. Zakłady dysponujące warunkami podstawowego i wzmocnionego zabezpieczenia podlegają właściwym jednostkom samorządu terytorialnego, co oznacza, że uprawnienia Ministra Zdrowia wobec tych zakładów są bardzo ograniczone. Ponadto, jak wynika ze skarg na brak wolnych miejsc w zakładach, sądy nie egzekwują od zakładów opieki zdrowotnej obowiązku określenia terminu przyjęcia i wpisania skazanego na listę oczekujących, co prowadzi do przewlekłości postępowania wykonawczego.

Ministerstwo podejmuje dwa rodzaje działań zmierzających do zapewnienia adekwatnej do potrzeb liczby miejsc w zakładach opieki zdrowotnej. Minister Zdrowia utworzył 3 regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, będące placówkami o maksymalnym zabezpieczeniu. Ponadto realizuje program zdrowotny, w ramach którego zakładom opieki zdrowotnej przyznawane są środki finansowe na utworzenie nowych i modernizację dotychczasowych oddziałów przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających.

17. RPO-506107-IV/05 z dnia 3 lutego 2009 r. – w sprawie nieprawidłowej regulacji dotyczącej opracowania mapy z projektem podziału nieruchomości (Informacja 1-3/2009, str. 56).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (15.04.2009 r.) podtrzymał stanowisko o braku potrzeby dokonywania zmiany § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie sposobu i trybu dokonywania podziałów nieruchomości.

18. RPO-582688-V/08 z dnia 6 lutego 2009 r. – w sprawie zasad odpowiedzialności odbiorcy paliw lub energii z tytułu nielegalnego poboru tych mediów (Informacja 1-3/2009, str. 60).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki (06.04.2009 r.) poinformował, że w Ministerstwie Gospodarki zostaną podjęte prace nad nowelizacją rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną, którego przepisy określają sposób kalkulowania opłat za nielegalne pobranie energii elektrycznej. Przewiduje się, że w wyniku nowelizacji zmniejszy się wysokość stawek opłat za nielegalny pobór energii elektrycznej. Wysokość opłat uzależniona zostanie od stopnia przyczynienia się odbiorcy do powstania nielegalnego poboru.

19. RPO-562954-V/07 z dnia 6 lutego 2009 r. - w sprawie sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, stanowiącej wielomieszkaniowy budynek mieszkalny (Informacja 1-3/2009, str. 61).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (15.04.2009 r.) poinformował, że ostateczne stanowisko w sprawie zostanie przedstawione po otrzymaniu odpowiedzi Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

20. RPO-585296-IV/08 z dnia 9 lutego 2009 r. – w sprawie warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach programu „Modernizacja gospodarstw rolnych” (Informacja 1-3/2009, str. 65).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (15.04.2009 r.) nie zgodził się ze stanowiskiem przedstawionym w wystąpieniu Rzecznika. W § 14 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, wskazano na trzy grupy wnioskodawców: tych, którzy złożyli wniosek po terminie lub nie wypełnili wniosku we wszystkich obligatoryjnych pozycjach lub nie dołączyli do wniosku niezbędnych załączników, tych, którzy nie wskazali swojego adresu i adresu tego nie można ustalić na podstawie posiadanych przez Agencję danych, oraz tych, których wnioski zawiera inne braki. Nie można zatem podzielić poglądu, że wszyscy ww. wnioskodawcy znajdują się w jednakowej sytuacji. Dlatego też omawiany przepis nie narusza konstytucyjnego prawa do równego traktowania. W odpowiedzi nie zgodzono się również z poglądem, jakoby w przypadku braku adresu wnioskodawcy, organ miał obowiązek prowadzić postępowanie wyjaśniające celem ustalenia tego adresu. Wówczas bowiem wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

21. RPO-608562-III/09 z dnia 13 lutego 2009 r. - w sprawie przyjętej przez organy rentowe praktyki ustalania długości okresu pracy górniczej, który ma wpływ na uzyskanie prawa do emerytury górniczej lub powszechnego wieku emerytalnego (Informacja 1-3/2009, str. 72).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (24.04.2009 r.) poinformował, że w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej został przygotowany projekt ustawy zmieniający ustawę o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Projekt dotyczy wprowadzenia regulacji umożliwiających uelastyczenie rozliczania czasu pracy przy ustalaniu uprawnień do emerytury górniczej. Zmiana ma na celu umożliwienie rozliczenia czasu pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przy ustalaniu uprawnień do emerytury górniczej, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, na wniosek pracownika w okresach kwartalnych. Z rozwiązań tych będą mogli również skorzystać pracownicy, którzy już wystąpili do organów rentowych o ustalenie prawa do emerytury górniczej oraz te osoby, w stosunku do których postępowanie zastało zakończone. Projekt ten w dniu 20 kwietnia 2009 r. został skierowany do uzgodnień międzyresortowych oraz uzgodnień ze związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców.

22. RPO-608437-I/09 z dnia 13 lutego 2009 r. – w sprawie artykułu pt. *Pół wieku życia na haju* (Informacja 1-3/2009, str. 73).

Rada Etyki Mediów (22.06.2009 r.) podziękowała za zwrócenie się z prośbą o zareagowanie na szkodliwy społecznie artykuł. Podzielając opinię przedstawioną w wystąpieniu Rzecznika, w marcu 2009 r. Rada Etyki Mediów skierowała do redaktora naczelnego „Dziennika” pismo, w którym uznała, iż zamieszczenie tekstu niemal jednoznacznie zachęcającego do stałego kontaktu z narkotykami stanowiło naruszenie Karty Etycznej Mediów.

23. RPO-602347-VI/08 z dnia 18 lutego 2009 r. – w sprawie sytuacji osób, które zainwestowały w papiery wartościowe banku Lehman Brothers, będącego w upadłości (Informacja 1-3/2009, str. 80).

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (30.04.2009 r.) poinformował, że w związku z pojawieniem się na początku listopada 2008 r. doniesień prasowych na temat pośrednictwa niektórych polskich banków w sprzedaży klientom instrumentów emitowanych przez Lehman Brothers, Komisja zwróciła się do Banku Handlowego S.A. o wyjaśnienia. Bank wskazał, iż nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania emitenta obligacji wobec klientów. Zapewnił jednocześnie, iż w dokumentacji będącej podstawą nabycia przez klienta obligacji znajdują się odpowiednie postanowienia mówiące o ryzyku związanym z inwestycją, podkreślające brak odpowiedzialności oraz gwarancji ze strony Banku Handlowego zobowiązań emitenta.

Transakcje pośredniczenia w sprzedaży emitowanych przez Lehman Brothers instrumentów zostały także zbadane przez inspektorów Komisji w trakcie postępowania kontrolnego w grudniu 2008 r. W następstwie kontroli stwierdzono, iż klient – nabywca papierów wartościowych, był informowany o ryzyku związanym z inwestowaniem w obligacje strukturyzowane Lehman Brothers. Inspektorzy Komisji Nadzoru Finansowego nie stwierdzili także, aby w okresie oferowania produktu (do dnia 8 kwietnia 2008 r.) wystąpiły sygnały jednoznacznie wskazujące na możliwe pogorszenie się sytuacji finansowej grupy Lehman Brothers.

24. RPO-522854-VI/06 z dnia 18 lutego 2009 r. – w sprawie problemu dalszego zlecenia Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej sporządzania planów urządzania lasu (Informacja 1-3/2009, str. 79).

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (30.06.2009 r.) wyjaśniła, że po otrzymaniu pisma Rzecznika, UOKiK podjął czynności mające na celu zbadanie przedmiotowej sprawy. Niezależnie od obowiązujących zapisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzania lasu, uproszczonego planu urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu, wobec rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny co do kwestii utraty monopolu Biura Urządzania Lasów i Geodezji Leśnej w zakresie sporządzania planów urządzania Lasów, zamawiający mają obowiązek stosować się do przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych. Kontrola prawidłowości udzielania zamówień publicznych leży w obszarze kompetencji Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych. Przedsiębiorcy świadczący usługi urządzeniowe nie zgłaszali dotychczas Prezesowi UOKiK sygnałów w sprawie konieczności podjęcia działań w odniesieniu do ograniczania konkurencji przez Lasy Państwowe na rynku urządzania lasów. Ponadto z doświadczenia UOKiK wynika, iż otwarcie rynku działającego uprzednio w ramach monopolu prawnego nie powoduje w sposób nagły utraty monopolu faktycznego przez byłego monopolistę. Zniesienie monopolu prawnego Biura Urządzania Lasów i Geodezji Leśnej zapoczątkowało pewien proces, który będzie prowadził do ograniczania monopolu faktycznego tego podmiotu.

25. RPO-604125-V/08 z dnia 23 lutego 2009 r. - w sprawie określenia stanowisk w Służbie Leśnej, na których zatrudnionym pracownikom przysługuje prawo do bezpłatnego mieszkania albo do równoważnika pieniężnego (Informacja 1-3/2009, str. 84).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska (29.04.2009 r.) poinformował, że Minister Środowiska otrzymał od Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych projekt nowelizacji rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 marca 2007 r. w sprawie określenia stanowisk w Służbie Leśnej, na których zatrudnionym pracownikom przysługuje bezpłatne mieszkanie albo równoważnik pieniężny oraz sposobu i trybu przyznawania i zwalniania tych mieszkań, a także ustalania i wypłaty równoważnika pieniężnego, jednak ze względu na trwające prace nad nowelizacją ustawy o lasach oraz negatywne opinie związków zawodowych działających w leśnictwie, projektowi temu nie będzie nadany bieg. Problem kwestii bezpłatnych mieszkań i ewentualnej nowelizacji przedmiotowego rozporządzenia będzie rozważony przy najbliższych zmianach ustawy o lasach.

26. RPO-428774-V/03 z dnia 24 lutego 2009 r. - w sprawie braku przepisów regulujących działalność zrzeczeń właścicieli i zarządców domów utworzonych w przeszłości na podstawie przepisów Prawa lokalowego (Informacja 1-3/2009, str. 85).

Prezes Rządowego Centrum Legislacji (09.04.2009 r.) w odpowiedzi na wystąpienie skierowane do Prezesa Rady Ministrów poinformował, że przedmiot sprawy należy do kompetencji Ministra Infrastruktury. Wskazanie właściwości, jak również brak normy prawnej nakazującej stosowanie przepisów o stowarzyszeniach do zrzeczeń właścicieli nieruchomości utworzonych na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem czerwca 1990 r. nie przesądza jednak o konieczności podjęcia przez Ministra Infrastruktury prac w celu opracowania nowej regulacji prawnej.

27. RPO-602412-II/08 z dnia 25 lutego 2009 r. - w sprawie projektowanych zmian w Kodeksie karnym (Informacja 1-3/2009, str. 90).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (07.04.2009 r.) poinformował, że nowelizacja art. 25 § 3 k.k. znajduje merytoryczne i aksjologiczne uzasadnienie, a ponadto przyczyni się do usprawnienia postępowania karnego. Propozycja nowelizacji zakłada zastąpienie obecnej formuły tego przepisu, przewidującej obligatoryjne stosowanie instytucji odstąpienia od wymierzenia kary w sytuacji, gdy przekroczenie granic obrony koniecznej było wynikiem strachu lub wzburzenia usprawiedliwionych okolicznościami zamachu, formułą przewidującą obowiązek zastosowania instytucji niepodlegania karze. Obecnie osoba, która przekroczyła granice obrony koniecznej jest traktowana przez porządek prawny jako osoba skazana za przestępstwo. Informacja o skazaniu jest zamieszczana w Krajowym Rejestrze Karnym, do upływu okresu zatarcia skazania. Przez ten okres skazany, wobec którego zastosowano instytucję odstąpienia od wymierzenia kary, pozbawiony jest szeregu uprawnień, w szczególności dotyczących zajmowania stanowisk. Decyzja o umorzeniu postępowania wydana na etapie postępowania przygotowawczego podlega ewentualnemu zaskarżeniu przez strony do sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Proponowane rozwiązanie nie jest wyjątkowe, bowiem możliwość umorzenia postępowania karnego na etapie postępowania przygotowawczego, na podstawie art. 17 § 1 pkt 4 k.p.k. przewidziana jest w wielu wypadkach w Kodeksie karnym i ustawach szczególnych.

28. RPO-587424-III/08 z dnia 2 marca 2009 r. - w sprawie stanu realizacji reformy systemu opieki nad dzieckiem (Informacja 1-3/2009, str. 93).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (15.05.2009 r.) poinformował, że sygnalizowane przez Rzecznika problemy pozostają w zainteresowaniu Ministra Sprawiedliwości. Możliwość realizacji zasady pierwszeństwa w umieszczaniu dzieci w rodzinnych formach opieki zastępczej przed formami instytucjonalnymi, zależy przede wszystkim od aktywności organów lokalnych w zakresie tworzenia rodzin zastępczych. Wydaje się zatem, że pełna realizacja przez sądy rodzinne wyżej powołanej zasady istniałaby tylko w sytuacji dostatecznej ilości tych rodzin. Jednocześnie poinformowano, iż od 2006 r. systematycznie zmniejsza się liczba dzieci, w stosunku do których wykonywane są orzeczenia o umieszczeniu w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Stosownie do § 204 ust. 1 i § 205 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych przewodniczący wydziałów rodzinnych i nieletnich mają obowiązek m.in. koordynacji współpracy sędziów z terenowymi organami administracji publicznej, instytucjami oraz organizacjami społecznymi, do których zadań należą sprawy rodziny, dzieci i młodzieży, zaś sędziowie rodzinni mają obowiązek współdziałania z tymi podmiotami. Wobec powyższego, zwrócono się do poszczególnych sądów okręgowych o spowodowanie przestrzegania właściwych przepisów w tym zakresie przez sędziów rodzinnych z podległego im obszaru.

29. RPO-603791-X/08 z dnia 2 marca 2009 r. - w sprawie stosowania homeopatii i pokrewnych metod przez lekarzy i lekarzy dentyków oraz organizowania szkoleń w tych dziedzinach (Informacja 1-3/2009, str. 93).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (23.04.2009 r.) poinformował, iż zgodnie z ustawą o zawodach lekarza i lekarza dentystry, lekarz może ordynować te produkty lecznicze, które są dopuszczone do obrotu w Polsce. W związku z powyższym, lekarze mogą przepisywać dopuszczone do obrotu produkty lecznicze homeopatyczne i nie mogą być z tego tytułu pociągani do odpowiedzialności zawodowej. W myśl art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o izbach lekarskich, stanowiska Naczelnej Rady Lekarskiej mają charakter opinii i nie mają mocy prawnej. W związku z tym Minister Zdrowia skierował pisma do wszystkich zainteresowanych, zawierające wyjaśnienia o obowiązujących regulacjach ustawowych odnoszących się do produktów leczniczych homeopatycznych.

30. RPO-606960-III/09 z dnia 3 marca 2009 r. - w sprawie braku regulacji prawnej chroniącej pracowników ujawniających określone informacje na temat pracodawcy w interesie publicznym (Informacja 1-3/2009, str. 94).

Minister Pracy i Polityki Społecznej (29.04.2009 r.) poinformował, iż obecnie obowiązujące regulacje prawne są wystarczające i nie zachodzi potrzeba podjęcia inicjatywy ustawodawczej w zakresie dotyczącym ochrony pracowników m.in. ujawniających informacje w interesie publicznym.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (26.05.2009 r.) poinformował, iż Minister Sprawiedliwości przychylił się do stanowiska wyrażonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Szerszą ochronę demaskatorów przewidują jedynie ustawodawstwa kilku państw, głównie anglosaskich. Należy jednak mieć na uwadze, że szczegółowe uregulowanie w prawie sytuacji prawnej pracowników - demaskatorów, ma swoje źródło w odmiennej w tych krajach, w porównaniu z ustawodawstwem polskim, regulacji prawnej ochrony pracowników przed nieuzasadnionym zwolnieniem z pracy.

31. RPO-546030-IV/06 z dnia 3 marca 2009 r. - w sprawie opłat sądowych w sprawach o ustalenie ojcostwa lub macierzyństwa (Informacja 1-3/2009, str. 95).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (22.04.2009 r.) poinformował, że prezesi sądów apelacyjnych i okręgowych w ramach działań nadzorczych przeprowadzili w 2007 r. lustracje w wybranych sądach dotyczące oceny funkcjonowania ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Wśród nadesłanych odpisów sprawozdań z wizytacji lub lustracji nie ma takich, które wskazywałyby na występowanie w praktyce rozbieżności w naliczaniu opłat sądowych w postępowaniu cywilnym na podstawie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Mimo, że omawiane zagadnienie nie wymaga podjęcia dalej idących działań nadzorczych, Ministerstwo Sprawiedliwości, dostrzegając wagę problemu, zwróciło się do prezesów sądów okręgowych o szczegółowe zbadanie praktyki w zakresie naliczania opłat sądowych w sprawach o ustalenie ojcostwa.

32. RPO-611037-I/09 z dnia 5 marca 2009 r. - w sprawie zapewnienia właściwej skuteczności mechanizmów systemu ochrony praw człowieka w Polsce w związku z uszczupleniem środków budżetowych przyznanych urzędowi Rzecznika (Informacja 1-3/2009, str. 95).

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (02.04.2009 r.) poinformował, że ograniczenie wydatków instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich nastąpiło w trakcie prac parlamentarnych nad projektem ustawy budżetowej na rok 2009. Komisja Finansów Publicznych zmniejszyła wydatki w części 08 - Rzecznik Praw Obywatelskich do poziomu określonego w ustawie budżetowej na rok 2008. Podczas trzeciego czytania wymienionego wyżej projektu przyjęty został wniosek zwiększający wydatki Rzecznika na finansowanie Krajowego Mechanizmu Prewencji. Rząd nie zajmował stanowiska w sprawie wprowadzenia powyższych zmian. Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 27 stycznia 2009 r. uznała za konieczne przygotowanie harmonogramu realizacji budżetu państwa przy przyjęciu założenia, że wzrost PKB w 2009 r. będzie niższy niż przyjęty w ustawie budżetowej i wyniesie 1,7%. Oznacza to konieczność ograniczenia wydatków budżetu państwa. W związku z powyższym uznano za niezbędne zwrócenie się do dysponentów części budżetowych z prośbą o przeanalizowanie możliwości rezygnacji z niektórych wydatków planowanych na rok 2009. Ze stanowiska przedstawionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich wynikało, że dokonanie oszczędności nie jest możliwe, dlatego w opracowanym przez Ministerstwo Finansów harmonogramie realizacji budżetu państwa uwzględniona zostanie pełna kwota wydatków instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich zaplanowanych w ustawie budżetowej na rok 2009.

33. RPO-462666-VI/04 z dnia 5 marca 2009 r. - w sprawie doręczania sądom formularzy potwierdzenia odbioru z opóźnieniem lub wypełnionych niezgodnie z przepisami (Informacja 1-3/2009, str. 97).

Dyrektor Generalny Poczty Polskiej (02.04.2009 r.) poinformował, iż w celu zapewnienia prawidłowości doręczania przesyłek, Poczta Polska prowadzi liczne działania polegające na szkoleniach pracowników (również przy udziale przedstawicieli sądów i prokuratur), opracowywaniu procedur postępowania dla służb doręczeń i pracowników placówki pocztowej biorących udział w opracowywaniu przesyłek, sprawdzaniu prawidłowości opracowania i

doręczania przesyłek nadanych na zasadach specjalnych w ramach kontroli funkcjonalnych i instytucjonalnych.

34. RPO-412047-III/02 z dnia 6 marca 2009 r. - w sprawie problemów związanych z realizacją przepisów ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Informacja 1-3/2009, str. 98).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki (12.05.2009 r.) poinformował, iż celem ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych, jest przywrócenie praw majątkowych, w postaci prawa do ekwiwalentu pieniężnego, którego to prawa pracownicy przedsiębiorstw robót górniczych zostali pozbawieni od 2002 r., w wyniku niekonstytucyjnej zmiany przepisu art. 55 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczegółowych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, uprawnienia do ekwiwalentu pieniężnego na rzecz byłych pracowników przedsiębiorstw robót górniczych realizowane będą do dnia 31 grudnia 2015 r. Według stanu na dzień 25 marca 2009 r., liczba spraw sądowych dotyczących ekwiwalentu pieniężnego wynosi: 3 663 spraw prawomocnie rozstrzygniętych, 5 975 spraw w toku. Dotychczas zapadło 2 543 wyroków na korzyść emerytów i rencistów, zaś w 1126 przypadkach sądy potwierdziły stanowisko ZUS wskazujące na brak uprawnień do ekwiwalentu pieniężnego.

Zmiana zasad realizacji uprawnienia do ekwiwalentu pieniężnego oraz okresu obowiązywania ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych nie jest obecnie wskazana. W odpowiedzi poinformowano ponadto, iż Minister Gospodarki przedstawił w piśmie z dnia 7 kwietnia 2009 r. Prezesowi ZUS propozycję usprawnienia prowadzonych postępowań w sprawach dotyczących ekwiwalentu pieniężnego.

35. RPO-580082-I/08 z dnia 6 marca 2009 r. - w sprawie odmownej decyzji dotyczącej wniosku Fundacji Lux Veritatis o wyrażenie zgody na przeprowadzenie zbiórki publicznej na pokrycie wydatków związanych z realizowanym przez Fundację przedsięwzięciem w zakresie odwiertów badawczo-odkrywczych w Toruniu (Informacja 1-3/2009, str. 99).

Minister Środowiska (06.04.2009 r.) poinformował, że Fundacja Lux Veritatis nie dopełniła określonych warunków, w związku z tym umowa dotacji została rozwiązana. Ministerstwo Środowiska ma zamiar wspierać rozwój geotermii, jednakże finansowanie przedsięwzięcia realizowanego przez Fundację jest nieuzasadnione ze względów ekonomicznych. Koszty przedsięwzięcia realizowanego przez Fundację są znacznie wyższe niż innych, podobnych inwestycji.

36. RPO-607984-III/09 z dnia 6 marca 2009 r. - w sprawie niemożności ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne w sytuacji, gdy osoba wymagająca opieki pozostaje w związku małżeńskim (Informacja 1-3/2009, str. 98).

Minister Pracy i Polityki Społecznej (07.04.2009 r.) poinformowała, iż w Rządowym Centrum Legislacji podjęto prace nad nowelizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych, która

pozwole na przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego w przypadku, gdy osoba wymagająca opieki pozostaje w związku małżeńskim. Ponadto w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej prowadzone są prace nad nowelizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych w kierunku zniesienia kryterium dochodowego przy świadczeniu pielęgnacyjnym.

37. RPO-611192-I/09 z dnia 6 marca 2009 r. – w sprawie uszkodzonego na jednym z pasów warszawskiego lotniska Okęcie radiowego systemu nawigacyjnego, wspomagającego lądowanie samolotu przy złych warunkach atmosferycznych (Informacja 1-3/2009, str. 99).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (23.04.2009 r.) poinformował, że Port Lotniczy Warszawa – Okęcie posiada dwa urządzenia ILS, na kierunku lądowania „33” i „11”. Na kierunku „33” podejścia do lądowania mogą odbywać się według kategorii I i II, natomiast na kierunku do lądowania „11”, tylko w kategorii I. Wyższa kategoria urządzenia ILS umożliwia wykonywanie operacji lotniczych w trudniejszych warunkach atmosferycznych. W związku z informacją medialną dotyczącą problemów z systemem precyzyjnego podejścia według wskazań przyrządów ILS, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury zlecił Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego przeprowadzenie kontroli zdolności operacyjnej naziemnych urządzeń nawigacyjnych na lotnisku Warszawa-Okęcie. Podczas kontroli ustalono, iż w związku ze zbliżającym się upływem terminu ważności zezwoleń na eksploatację ILS GP DS 33, Polska Agencja Żeglugi Powietrznej przeprowadziła okresową kontrolę urządzenia, w wyniku której obniżono kategorię ILS na kierunku „33”. Prezes Agencji Żeglugi Powietrznej został zobowiązany do przeprowadzenia postępowania mającego na celu określenie przyczyn zaistniałego stanu oraz sposobu działania podległych służb, aby uniknąć takich zdarzeń w przyszłości. W odpowiedzi podkreślono, iż system ILS nie jest jedynym systemem wspomagającym procedurę lądowania oraz że nie zaistniało faktyczne zagrożenie bezpieczeństwa tej procedury.

38. RPO-605574-IV/08 z dnia 9 marca 2009 r. – w sprawie właściwego dostępu stron i uczestników do akt toczących się postępowań sądowych w sprawach cywilnych (Informacja 1-3/2009, str. 100).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (22.04.2009 r.) poinformował, że art. 9 i art. 525 k.p.c. określają podmiotowy i przedmiotowy zakres dostępu do akt sądowych w postępowaniu cywilnym. W przepisach tych nie przewidziano dla stron i uczestników postępowania żadnych ograniczeń w zakresie dostępu do akt sprawy. Kwestia dostępu osób uprawnionych do akt sprawy stanowi materię ustawową i – wobec braku upoważnienia ustawowego w tym zakresie – dostęp ten nie może być ograniczony przepisami aktu wykonawczego. Regulamin urzędowania sądów powszechnych, wydany przez Ministra Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia, określa m.in. porządek i tok czynności administracyjnych w sądach, w tym przy udostępnianiu akt, nie naruszając jednak regulacji ustawowych w tym zakresie.

39. RPO-609151-V/09 z dnia 9 marca 2009 r. - w sprawie uprawnień emerytów i rencistów Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego do równoważnika pieniężnego za remont zajmowanego lokalu oraz do równoważnika za brak lokalu (Informacja 1-3/2009, str. 101).

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (06.04.2009 r.) poinformował, że z przepisów ustaw pragmatycznych poszczególnych służb mundurowych wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że równoważnik pieniężny za remont mieszkania lub brak lokalu mieszkalnego może otrzymać tylko funkcjonariusz pozostający w służbie. Przepis art. 29 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, ABW, AW, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, CBA, Straży Granicznej, BOR, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, jednoznacznie wskazuje, iż funkcjonariusze zwolnieni ze służby, uprawnieni do policyjnej emerytury lub renty, mają prawo jedynie do lokalu mieszkalnego będącego w dyspozycji właściwego ministra. Z kolei art. 30 tej ustawy dotyczy uprawnienia do uzyskania pomocy w budownictwie mieszkaniowym dla emerytów i rencistów policyjnych. Również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 29 października 2008 r. (sygn. akt U 4/08) opowiedział się za wąskim rozumieniem art. 29 ust. 1 wspomnianej wyżej ustawy.

40. RPO-611082-VI/09 z dnia 10 marca 2009 r. - w sprawie opcji walutowych wystawianych na rzecz banków przez polskich przedsiębiorców (Informacja 1-3/2009, str. 101).

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (07.05.2009 r.) poinformował, że zgodnie z przepisami prawa polskiego, jak też z regulacjami unijnymi, nie istniały przeszkody do nabywania lub wystawiania przez banki opcji walutowych na rzecz polskich przedsiębiorców. W ramach działań mających na celu zbadanie skali zjawiska obrotu opcjami walutowymi, Komisja wystąpiła do banków o systematyczne przekazywanie szczegółowych informacji dotyczących walutowych transakcji pochodnych zawieranych z przedsiębiorcami. Ponadto nadzór bankowy włączył się w prace nad rządową propozycją rozwiązania problemu walutowych instrumentów pochodnych, które nie były nabywane w celach spekulacyjnych. Komisja Nadzoru Finansowego nie jest jednak uprawniona do władczej ingerencji w stosunki łączące klientów z bankiem na podstawie zawartych umów oraz do oceny tychże stosunków. W zaistniałej sytuacji najwłaściwszym rozwiązaniem wydaje się przeprowadzenie indywidualnych negocjacji pomiędzy przedsiębiorcami i bankami, a w przypadku braku porozumienia – mediacja i ewentualne sądy polubowne.

41. RPO-599677-VI/08 z dnia 11 marca 2009 r. - w sprawie zwolnienia od podatku dochodowego od osób fizycznych wartości świadczeń otrzymywanych przez personel medyczny z tytułu uczestnictwa w bezpłatnych szkoleniach dla lekarzy i pielęgniarek, organizowanych przez fundację zajmującą się opieką paliatywną (Informacja 1-3/2009, str. 103).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (02.04.2009 r.) poinformował, że Minister Finansów nie może odnieść się pozytywnie do postulatu zaniechania poboru podatku dochodowego od świadczeń udzielanych przez fundację Warszawskie Hospicjum dla Dzieci. Z art. 22 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa wynika, że zaniechanie poboru podatku powinno dotyczyć grupy podatników, a więc wszystkich podatników, którzy otrzymują świadczenie w postaci szkolenia związanego z realizacją Rekomendacji Rec (2003) 24 Komitetu Ministrów Rady Europy. Z wyjaśnień Ministra Zdrowia wynika jednak, iż realizacja tej Rekomendacji następuje w ramach uregulowań prawnych związanych z wykonywaniem zawodu lekarza, pielęgniarki, nie zaś w ramach szkoleń prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

42. RPO-610441-III/09 z dnia 11 marca 2009 r. – w sprawie planu realizacji dotychczasowych zamierzeń resortu wobec dzieci i rodzin w związku ze zmienioną sytuacją finansową (Informacja 1-3/2009, str. 104).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (17.04.2009 r.) poinformował, że decyzje o wprowadzeniu oszczędnościowego systemu zarządzania budżetami resortów, w zakresie kompetencji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, nie dotyczyły wstrzymania działań, które wiążą się z zapewnieniem bezpieczeństwa rodzin, zwłaszcza tych, w których wychowują się dzieci. Do działań tych należy przede wszystkim zaliczyć realizację Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zmiany legislacyjne w obszarze systemu świadczeń rodzinnych, czy też projektowane zmiany, których celem jest zwiększenie opieki nad dziećmi do lat trzech.

W ustawie budżetowej na rok 2009 zwiększono środki rezerwy celowej budżetu państwa, które zostały przeznaczone na realizację programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Środki finansowe przeznaczone w roku bieżącym na realizację Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie nie zostały zmniejszone. W latach kolejnych, w związku z dokonaniem zmian w Krajowym Programie, planowane jest zwiększenie środków finansowych na wsparcie samorządów gminnych w rozwoju działań profilaktycznych jako najlepszej formy pomocy rodzinom zagrożonym.

43. RPO-602511-IV/08 z dnia 11 marca 2009 r. – w sprawie przewlekłości postępowań prowadzonych przez sądy powszechne w trybie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę (Informacja 1-3/2009, str. 104).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (28.04.2009 r.) poinformował, że zawarty w art. 11 Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę termin 6-cio tygodniowy dla podjęcia decyzji w przedmiocie wniosku, nie ma charakteru bezwzględny. W latach 2007 - 2008 Ministerstwo Sprawiedliwości pośredniczyło w przekazaniu do sądów polskich 108 wniosków o nakazanie powrotu dziecka do innego państwa.

W większości z tych spraw pomiędzy wpływieniem wniosku a wydaniem nieprawomocnego orzeczenia przez sąd I instancji upłynął okres dłuższy niż 6 tygodni. Zasadniczymi przyczynami wpływającymi na powyższe są podejmowanie czynności mających na celu ustalenie miejsca pobytu dziecka i prowadzenie postępowania dowodowego ze względu na dopuszczenie przez sąd dowodów zgłoszonych przez osobę sprzeciwiającą się powrotowi dziecka. Ministerstwo nie posiada informacji, czy i w jakim zakresie w toku postępowania toczącego się na podstawie Konwencji haskiej sądy uwzględniają opinię dziecka. Przepisy Konwencji nie nakładają na organ rozpoznający wniosek obowiązku uwzględnienia opinii dziecka. Z dniem 13 czerwca 2009 r. kwestia wysłuchania dziecka oraz uwzględnienia jego opinii zostanie uregulowana w art. 216 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem wysłuchanie dziecka będzie obowiązkowe, o ile pozwoli na to jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości. W sprawach, w których Ministerstwo pośredniczyło w przekazaniu wniosków, wynika, że w latach 2007 - 2008 sądy polskie oddaliły wnioski w 26 sprawach o wydanie dziecka w trybie konwencji haskiej, z tego w 22 wypadkach powodem oddalenia wniosku było zastosowanie art. 13 Konwencji haskiej.

44. RPO-609035-II/09 z dnia 11 marca 2009 r. - w sprawie długotrwałości tymczasowego aresztowania oraz odstępowania od zastosowania tymczasowego aresztowania w przypadkach,

gdy pozostawianie sprawcy na wolności stwarza zagrożenie dla pokrzywdzonych lub świadków (Informacja 1-3/2009, str. 103).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (15.05.2009 r.) poinformował, że przyjęte w polskim systemie prawnym rozwiązania pozostają w zgodzie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczącym wykładni art. 5 ust. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. W ostatnich latach, niezależnie od zmian przepisu art. 263 k.p.k. dotyczących stosowania i przedłużania tymczasowego aresztowania, wprowadzono szereg dalszych zmian przepisów procedury karnej, które mają na celu usprawnienie postępowania karnego, a jednocześnie przyczynią się do zmniejszenia problemu długotrwałości tymczasowych aresztowań.

Minister Sprawiedliwości realizuje swoje zobowiązania wynikające z przyjętego w dniu 17 maja 2007 r. przez Radę Ministrów „Programu Działań Rządu w sprawie wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka” dotyczące rozpowszechniania wśród sędziów i prokuratorów informacji na temat standardów dotyczących długotrwałości tymczasowego aresztowania oraz na temat orzecznictwa Trybunału w polskich sprawach w tym zakresie. Ministerstwo przygotowało przyjętą przez Senat w dniu 19 marca 2009 r. nowelizację ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Głównym założeniem nowelizacji jest wprowadzenie możliwości złożenia skargi na przewlekłość postępowania przygotowawczego, jeżeli na skutek działania bądź bezczynności organu prowadzącego to postępowanie, doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Ponadto trwają prace nad zmianą art. 156 oraz 263 k.p.k. mającą na celu realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 czerwca 2008 r. (sygn. akt K 42/07). Minister podjął również działania nadzorcze obligujące prezesów sądów apelacyjnych do zwrócenia szczególnej uwagi na przestrzeganie zasad sporządzania uzasadnień o zastosowaniu i przedłużaniu tymczasowego aresztowania. Ponadto zobowiązano prezesów tych sądów do objęcia nadzorem administracyjnym spraw karnych, w których wpłynął akt oskarżenia i łączny okres trwania tymczasowego aresztowania wobec oskarżonych przekracza 2 lata oraz do nadsyłania kwartalnych sprawozdań z przebiegu nadzoru.

45. RPO-466009-IV/04 z dnia 12 marca 2009 r. - w sprawie nieuzasadnionego zróżnicowania użytkowników wieczystych w zakresie obowiązku uiszczania opłat rocznych (Informacja 1-3/2009, str. 106).

Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (08.06.2009 r.) poinformował, że – w jego ocenie – sytuacja przedstawiona w wystąpieniu Rzecznika, nie ma zastosowania do działań Agencji Nieruchomości Rolnych oraz nieruchomości rolnych wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, którymi Agencja gospodaruje.

Agencja nie przekazywała, ani też nie przekazuje gruntów w użytkowanie wieczyste. Przejęła jedynie po 1991 roku do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, część nieruchomości rolnych Skarbu Państwa będących, w momencie wejścia w życie wymienionej wyżej ustawy, w użytkowaniu wieczystym spółdzielni, osób fizycznych i niepaństwowych jednostek organizacyjnych. Nie miały również miejsca przypadki, aby Agencja Nieruchomości Rolnych

oddawała nieruchomości, wchodzące w skład Zasobu, w użytkowanie wieczyste podmiotom wykorzystującym je na cele budownictwa mieszkaniowego.

Zapisy dotychczasowe w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa z całą pewnością nie powodują, aby użytkownicy wieczystości gruntów wchodzących w skład Zasobu oraz wykorzystywanych na cele mieszkaniowe opłacali wyższe opłaty niż użytkownicy pozostałych gruntów państwowych bądź gruntów komunalnych, wykorzystywanych na te same cele. Obie te grupy płać bowiem opłaty w stawce preferencyjnej w wysokości 1%.

46. RPO-608843-I/09 z dnia 12 marca 2009 r. – w sprawie stypendiów szkolnych przyznawanych uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej (Informacja 1-3/2009, str. 105).

Minister Edukacji Narodowej (16.04.2009 r.) poinformował, że obecnie nie może podać wysokości dotacji z budżetu państwa na realizację stypendiów i zasiłków szkolnych w okresie wrzesień-grudzień 2009 r. Jednocześnie trudno jest określić obecnie wysokość środków, jakie będą dostępne w kolejnym roku budżetowym na dofinansowanie pomocy materialnej dla uczniów. Ministerstwo Edukacji Narodowej przygotowuje działania, które wzmocnią oddziaływania edukacyjne i opiekuńcze szkół wobec uczniów z klas I-III szkoły podstawowej.

47. RPO-553697-II/07 z dnia 13 marca 2009 r. - w sprawie przemocy wobec dzieci (Informacja 1-3/2009, str. 108).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (14.04.2009 r.) zapewnił Rzecznika, że niezależnie od sytuacji finansowej państwa, działania podejmowane przez MSWiA w obszarze bezpieczeństwa dzieci i młodzieży będą kontynuowane. Spośród realizowanych obecnie programów rządowych wymieniono Program Zapobiegania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem bezpieczniej”, Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży, oraz unijny Program Daphne III dotyczący działań przeciwko przemocy wobec dzieci i kobiet oraz handlowi ludźmi i wykorzystywaniu seksualnemu.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (17.04.2009 r.) poinformował o projekcie zmian legislacyjnych, które mają przyczynić się do bardziej skutecznej walki z krzywdzeniem dzieci w Polsce. Jednym z rozwiązań ma być możliwość odebrania dziecka opiekunom, przez pracowników socjalnych przy udziale Policji lub pracowników ochrony zdrowia, gdy istnieje bezpośrednie zagrożenie jego życia lub zdrowia, zwłaszcza gdy opiekun dziecka znajduje się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem innych środków odurzających.

Kolejną zmianą będzie przepis, zgodnie z którym świadkowie przemocy powinni powiadomić o zdarzeniu Policję, prokuratora lub inną instytucję zajmującą się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Trwają prace nad zmianami do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgodnie z którymi dla osób wykonujących władzę rodzicielską, opiekę lub pieczę nad małoletnim, wprowadzony zostanie zakaz stosowania kar cielesnych. Ministerstwo zleciło w 2008 r. przeprowadzenie, na szczeblu centralnym i lokalnym, kampanii skierowanej na problem krzywdzenia dzieci. Ogólnopolska akcja społeczna została podzielona na trzy etapy. Pierwszym z nich była rozpoczęta we wrześniu 2008 r. kampania pod nazwą „Kocham – nie biję”. Drugą część kampanii pod nazwą „Kocham – reaguję” była skierowana do ogółu społeczeństwa i zachęcała do

reagowania na przypadki krzywdzenia dzieci. W 2009 r. trwa kampania edukacyjna „Dobry rodzic” skierowana do rodziców małych dzieci, a także osób oczekujących potomstwa.

48. RPO-610415-III/09 z dnia 13 marca 2009 r. - w sprawie obywateli polskich zatrudnianych w placówkach dyplomatycznych państw obcych na terytorium Polski (Informacja 1-3/2009, str. 106).

Minister Spraw Zagranicznych (18.04.2009 r.) poinformował, że opisany problem ma charakter sporadyczny. Ministerstwo Spraw Zagranicznych wielokrotnie wskazywało przedstawicielstwom zagranicznym na obowiązek stosowania polskich przepisów w zakresie zatrudniania pracowników miejscowych. MSZ zamierza wystąpić do wszystkich przedstawicielstw dyplomatycznych o przekazywanie pełniejszych informacji o zatrudnianych pracownikach miejscowych. Dane te byłyby przekazywane do Państwowej Inspekcji Pracy oraz ZUS w celu umożliwienia ewentualnej kontroli przestrzegania przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przez ww. pracodawców. Niezależnie od powyższego MSZ bada każdą skargę obywatela polskiego w kwestii naruszania przepisów polskiego prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, dążąc do polubownego rozwiązania sporu. Gdy polubowne rozwiązanie sporu nie jest możliwe, pracownik może dochodzić swych praw przed polskim sądem pracy. W sytuacji braku woli Ambasady wykonania wyroku sądu, Ministerstwo interweniuje w MSZ państwa wysyłającego lub innymi działaniami dąży do polubownego zakończenia sprawy.

49. RPO-603732-III/08 z dnia 16 marca 2009 r. - w sprawie sytuacji kobiet przebywających na urloпах wychowawczych lub pobierających zasiłek macierzyńskich lub w wysokości zasiłku macierzyńskiego, które równoległe prowadziły działalność gospodarczą, a obecnie mają znaczne zaległości wobec ZUS z tytułu nieopłaconych składek emerytalno-rentowych (Informacja 1-3/2009, str. 109).

Marszałek Sejmu RP (23.03.2009 r.) skierował wystąpienie Rzecznika do sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, z prośbą o zainteresowanie przedstawioną sprawą.

50. RPO-599333-VII/08 z dnia 16 marca 2009 r. - w sprawie przestrzegania praw i wolności osób pozbawionych wolności, wnoszących skargi i pozwy (Informacja 1-3/2009, str. 109).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (03.04.2009 r.) poinformował, że obowiązujące uregulowania prawne w pełni gwarantują prawo skazanego do składania skarg organom właściwym do ich rozpatrzenia, co więcej, prawa osób pozbawionych wolności, w tym procedura rozpatrywania skarg i wniosków osadzonych, są przedmiotem stałej kontroli krajowych i międzynarodowych organów i instytucji. Nie można również zgodzić się ze stwierdzeniem, że obecne uregulowania nie dają skazanym możliwości zakwestionowania oceny postępów w procesie resocjalizacji.

Odnosząc się do sprawy monitorowania zachowania osób pozbawionych wolności poinformowano, że Rada Ministrów przyjęła w dniu 31 marca 2009 r. projekt nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego, opracowany w Ministerstwie Sprawiedliwości. Monitoring w zakładzie karnym lub areszcie śledczym będzie mógł objąć łaźnie oraz tzw. kąciak sanitarno-higieniczny w celi mieszkalnej. Stały monitoring obejmie osoby skazane i tymczasowo aresztowane, stwarzające poważne zagrożenie społeczne lub niebezpieczne dla jednostki

penitencjarnej. Nowe przepisy zakładają także stałe monitorowanie zachowania skazanych i tymczasowo aresztowanych tzw. niebezpiecznych. Chodzi o monitorowanie ich zachowania w każdym miejscu, w którym się znajdują.

51. RPO-611673-VI/03 z dnia 17 marca 2009 r. – w sprawie wątpliwości związanych z wprowadzonym w wyniku nowelizacji przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej obowiązkiem informowania przedsiębiorców przez inspektorów handlowych o zamiarze przeprowadzenia kontroli (Informacja 1-3/2009, str. 111).

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (09.04.2009 r.) poinformowała, iż z uwagi na to, że nowelizacja ustawy o swobodzie działalności gospodarczej weszła w życie w dniu 7 marca 2009 r., UOKiK nie dysponuje konkretnymi danymi na temat rzeczywistego wpływu obowiązku zawiadomienia przedsiębiorcy o zamiarze wszczęcia kontroli na efektywność działań kontrolnych Inspekcji Handlowej. Dokonanie analizy w tej materii będzie możliwe po upływie kilku miesięcy od stosowania nowych przepisów.

52. RPO-604608-X/08 z dnia 17 marca 2009 r. - w sprawie informacji medialnych o sprowadzeniu z Irlandii mięsa skażonego dioksynami (Informacja 1-3/2009, str. 110).

Zastępca Głównego Inspektora Weterynarii (22.04.2009 r.) poinformował, że na terytorium Polski trafiło 697,911 ton skażonego mięsa. W toku postępowania wyjaśniającego Inspekcja Weterynaryjna ustaliła odbiorców mięsa oraz zakłady poddające obróbce surowiec i następnie wprowadzające produkty do obrotu. Główny Lekarz Weterynarii podał do wiadomości publicznej zakłady przetwórcze będące pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej oraz towary, ich numery partii oraz daty przydatności do spożycia, które znalazły się na rynku i zawierały w swoim składzie mięso skażone dioksynami. Podmioty, zgodnie z obowiązkiem nałożonym art. 19 rozporządzenia nr 178/2002/WE, rozpoczęły wycofywanie niebezpiecznych i potencjalnie niebezpiecznych produktów z rynku, a następnie, gdy wyniki badań potwierdziły przekroczenie dopuszczalnego poziomu dioksyn, kierowanie tych towarów do zniszczenia. W związku z tym, że wyprodukowano znaczne ilości niebezpiecznych produktów, a ich wycofywanie i stopniowa utylizacja były procesami czasochłonnymi i uzależnionymi od możliwości składowania i zdolności technologicznych zakładów utylizacyjnych, Główny Lekarz Weterynarii nie wydawał kolejnych komunikatów, natomiast wystosował notatkę do kierownictwa w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Jeżeli będzie to konieczne, Główny Lekarz Weterynarii wyda stosowny komunikat prasowy.

53. RPO-610426-X/09 z dnia 17 marca 2009 r. – w sprawie braku polskiej wersji językowej normy dotyczącej prowadzenia pomiarów emisji do powietrza z instalacji spalania paliw, mimo zawartego w rozporządzeniu obowiązku jej stosowania (Informacja 1-3/2009, str. 111).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska (14.04.2009 r.) poinformował, że Norma Europejska EN 14181:2004 została w 2005 r. wdrożona do normy krajowej i jest dostępna jako PN-EN 14181:2005 Emisja ze źródeł stacjonarnych-Zapewnienie jakości automatycznych systemów pomiarowych. Mimo, iż omawiana norma nie została jeszcze przetłumaczona na język polski, nie stanowi to o jej „niedostępności”. W odpowiedzi podkreślono, iż szereg aktów prawnych przywołuje Polskie Normy, które nie są w całości przetłumaczone na język polski. W celu usunięcia wątpliwości co do możliwości stosowania przedmiotowej normy, Główny

Inspektorat Ochrony Środowiska wystąpił do Polskiego Komitetu Normalizacyjnego z prośbą o podjęcie jej do tłumaczenia na język polski.

54. RPO-591462-X/08 z dnia 17 marca 2009 r. – w sprawie możliwości rozwoju darmowych form opieki nad osobami chorymi psychicznie (Informacja 1-3/2009, str. 111).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (08.04.2009 r.) poinformował, że nie dysponuje instrumentami umożliwiającymi zapewnienie opieki pacjentom oddziału opieki domowej Szpitala Psychiatrycznego w Choroszczy. Sprawa udzielenia pacjentom tego oddziału koniecznego wsparcia powinna być prowadzona w Ministerstwie Zdrowia. Pacjenci oddziału opieki dziennej Szpitala w Choroszczy nie mają podmiotowego prawa do pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania lub w rodzinnym domu pomocy. O sytuacji pacjentów został poinformowany Wojewoda Podlaski, a także Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Choroszczy.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (08.06.2009 r.) w uzupełnieniu wcześniejszej odpowiedzi poinformował, że w 2009 r. Narodowy Fundusz Zdrowia wznowił formę udzielania świadczeń z zakresu opieki domowej, podpisano stosowne porozumienia. Należy zatem przyjąć, iż osoby chore psychicznie będące pacjentami Oddziału Opieki Domowej Szpitala w Choroszczy mają zapewnione stosowne wsparcie. W obowiązującym stanie prawnym istnieje możliwość rozwoju różnych form wspierania w ramach pomocy społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi, np. w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, ośrodków wsparcia. Ponadto rozpoczęto prace nad projektem założeń nowej ustawy o pomocy społecznej, w których jednym z priorytetów będzie skuteczniejsze wspieranie działań samorządów terytorialnych, w celu poprawy dostępności, jakości i ofert usług socjalnych, w tym także adresowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi.

55. RPO-611580-X/09 z dnia 17 marca 2009 r. – w sprawie zakresu danych osobowych żądanych podczas procesu rekrutacyjnego do przedszkoli (Informacja 1-3/2009, str. 110).

Zastępca Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (18.06.2009 r.) poinformował, że Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, wszczął postępowanie administracyjne w sprawie legalności oraz zakresu danych osobowych żądanych przez Burmistrza Miasta Marki podczas procesu rekrutacyjnego do placówek przedszkolnych. Z uzyskanych wyjaśnień wynika, iż zarządzeniem Burmistrza Miasta Marki z dnia 23 marca 2009 r. wprowadzono zmiany w zarządzeniu z dnia 25 lutego 2009 r. oraz we wniosku o przyjęcie dziecka do przedszkola. Usunięto z tego wniosku pola na podanie wskazanego dochodu przez: a) ojca (opiekuna) dziecka, b) matkę (opiekunkę) dziecka, c) pozostałych członków rodziny, pozostawiono natomiast pole na podanie stanowiącej łączny dochód ze wszystkich źródeł przychodu za rok 2008, osiągnięty przez członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie, kwoty wymienionej w tabeli „Dochody/straty ze źródeł przychodów” w PIT-36 lub PIT-37 (zeznania o wysokości osiągniętego dochodu [poniesionej straty] w roku podatkowym 2008). Ponadto wyeliminowano zastrzeżenie możliwości zażądania potwierdzenia powyższych dochodów przez złożenie kopii lub okazanie potwierdzonego przez właściwy Urząd Skarbowy zeznania PIT za rok 2008. Niezwłocznie po zakończeniu postępowania Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych odrębnym pismem informuje o sposobie załatwienia przedmiotowej sprawy.

56. RPO-402646-VI/02 z dnia 18 marca 2009 r. - w sprawie problemu rozmieszczania reklam przy drogach publicznych oraz przejściach dla pieszych (Informacja 1-3/2009, str. 114).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (17.04.2009 r.) odnosząc się do propozycji Rzecznika wprowadzenia w przepisach jako zasady przeprowadzania badań stanu bezpieczeństwa ruchu na drodze pod kątem rozmieszczenia reklam, przed wydaniem zgody na umieszczenie reklamy w pasie drogowym, stwierdził, iż prowadzenie każdorazowych badań w tym zakresie wydaje się co najmniej trudne, jeśli nie niemożliwe. Natomiast zbadanie wpływu dużej ilości reklam na bezpieczeństwo ruchu drogowego może dać podstawy do ewentualnej nowelizacji lub opracowania nowych przepisów dotyczących umieszczania reklam w pasie drogowym. Jednakże obecnie ze względu na zaplanowane już wydatki budżetowe nie jest możliwe przeprowadzenie przedmiotowych badań na odpowiednio dużą skalę, tak aby były one wystarczająco wiarygodne.

57. RPO-611056-III/09 z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie potrzeby dokonania dalszych zmian w systemie otwartych funduszy emerytalnych (Informacja 1-3/2009, str. 113).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (06.04.2009 r.) poinformował, że w dniu 31 marca 2009 r. został skierowany do Sejmu rządowy projekt ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz ustawy o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz niektórych innych ustaw, dotyczącej obniżenia dochodów powszechnych towarzystw emerytalnych z tytułu opłaty od składki i wynagrodzenia za zarządzanie. Jednocześnie kontynuowane będą prace grupy roboczej zajmującej się przygotowaniem założeń do dalszych prac legislacyjnych w zakresie m.in. utworzenia funduszy emerytalnych o różnym poziomie ryzyka. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zaprosiło do prac w ramach grupy roboczej przedstawiciela Biura Rzecznika.

58. RPO-611859-V/09 z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie możliwości ugodowego załatwienia sprawy o zapłatę zadłużenia z tytułu opłat związanych z zajmowaniem mieszkania spółdzielczego (Informacja 1-3/2009, str. 112).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (23.04.2009 r.) poinformował, że w dniu 20 kwietnia 2009 r. został skierowany do Sejmu przygotowany przez Ministra Sprawiedliwości projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, który zawiera m.in. propozycję zmiany w zakresie mediacji. W powyższym projekcie zaproponowano usunięcie dotychczasowego wyłączenia możliwości prowadzenia mediacji w postępowaniu uproszczonym (projektowany art. 183⁸ § 4 k.p.c.).

59. RPO-606986-V/09 z dnia 18 marca 2009 r. - w sprawie wstrzymania procesu prywatyzacji lokali mieszkalnych przez Wojskową Agencję Mieszkaniową (Informacja 1-3/2009, str. 114).

Minister Obrony Narodowej (05.05.2009 r.) poinformował, że projekt nowelizacji ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej został skierowany do prac parlamentarnych i zawiera m. in. szereg zmian mających na celu dostosowanie działań Wojskowej Agencji Mieszkaniowej do potrzeb procesu profesjonalizacji armii. W projekcie umieszczono szereg regulacji intertemporalnych. Projektowany przepis art. 18 ustawy

nowelizującej (według wersji projektu z dnia 20 marca 2009 r.) przewiduje, iż do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ostatecznymi decyzjami administracyjnymi lub zawarciem umowy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. Przepis ten będzie stanowił zabezpieczenie dla grupy osób wskazanej w wystąpieniu Rzecznika, tj. nabywców, w stosunku do których wszczęto - pod rządami aktualnie obowiązujących przepisów - procedury sprzedaży lokali mieszkalnych. Jednocześnie Minister podtrzymał swoją decyzję o wstrzymaniu sprzedaży zasobu mieszkaniowego WAM do chwili wejścia w życie nowych przepisów nowelizowanej ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

60. RPO-513894-IV/05 z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie niektórych uregulowań ustawy – Prawo wodne w zakresie uprawnień spółek wodnych oraz związków wałowych (Informacja 1-3/2009, str. 112).

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (19.05.2009 r.) poinformował, iż po analizie zarzutów zawartych w wystąpieniu Rzecznika, wystąpił do Ministra Środowiska z prośbą o ponowne przeanalizowanie sprawy oraz poinformowanie Rzecznika o jej wyniku.

61. RPO-600891-I/08 z dnia 19 marca 2009 r. – w sprawie problemów użytkowników rodzinnych ogrodów działkowych, wynikających z działalności Polskiego Związku Działkowców (Informacja 1-3/2009, str. 117).

Zastępca Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy (15.04.2009 r.) poinformował, że w obecnym stanie prawnym nie posiada kompetencji do objęcia Polskiego Związku Działkowców nadzorem sprawowanym na podstawie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach, ani dokonania oceny zgodności postanowień § 27 ust. 2 regulaminu Rodzinnego Ogrodu Działkowego oraz § 79 ust. 2 i § 80 ust. 1 statutu Polskiego Związku Działkowców z obowiązującym prawem i zasadami współżycia społecznego.

62. RPO-609604-III/09 z dnia 19 marca 2009 r. – w sprawie braku regulacji umożliwiającej rencistom osiąganie przychodów z pracy zarobkowej, które bez względu na ich wysokość nie podlegałyby zmniejszeniu ani zawieszeniu (Informacja 1-3/2009, str. 116).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (20.04.2009 r.) poinformował, że nadal obowiązują zasady zmniejszania i zawieszania wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy określone w art. 104-105 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W dniu 19 grudnia 2008 r. wpłynął do Marszałka Sejmu RP poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1678), który dotyczy zniesienia przepisów ograniczających wypłatę świadczeń rentowych, przysługujących osobom niepełnosprawnym i osobom niezdolnym do pracy, z powodu osiągania przychodów z pracy zarobkowej.

63. RPO-611204-III/09 z dnia 19 marca 2009 r. - w sprawie przepisów uniemożliwiających rolnikom doliczenie do emerytury rolniczej okresów opłacania składek do ZUS (Informacja 1-3/2009, str. 116).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (16.04.2009 r.) nie zgodził się ze stanowiskiem wyrażonym w wystąpieniu Rzecznika i poinformował, że istotą przyjętych rozwiązań było utrzymanie praw nabytych w systemie powszechnym, przy jednoczesnym zachowaniu praw do emerytury rolniczej. Rozwiązania te są znacznie korzystniejsze od dotychczasowych, które były krytykowane przez rolników „dwuzawodowców”.

64. RPO-612100-I/09 z dnia 19 marca 2009 r. - w sprawie problemów obywateli z elektronicznym dostępem do sądów (Informacja 1-3/2009, str. 115).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (26.05.2009 r.) poinformował, że powołany w wystąpieniu artykuł prasowy opracowano w oparciu o częściowe dane, bowiem odwołano się w nim jedynie do sądów, w których przeprowadzono badania sondażowe przez Helsińską Fundację Praw Człowieka. Departament Sądów Powszechnych zwróci się do prezesów sądów, w których stwierdzono uchybienia, o wyjaśnienie ich przyczyn oraz wskazanie działań podjętych w celu poprawy warunków obsługi obywateli.

Ministerstwo podjęło w 2008 r. działania w celu standaryzacji witryn internetowych sądów, tak aby umożliwić obywatelom elektroniczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz ujednoczyć zakres informacji na stronach internetowych sądów. Ujednoczono również adresy stron internetowych. Obecnie około 86 % sądów powszechnych prowadzi strony internetowe. Zagwarantowana jest także możliwość komunikowania się z sądem drogą elektroniczną oraz dokonywanie doręczeń korespondencji w postępowaniu rejestrowym. Druki wniosków i formularzy zamieszczane są także na stronach internetowych sądów. Ministerstwo Sprawiedliwości podejmie prace nad uproszczeniem pouczeń zawartych w formularzach urzędowych. Ponadto od 2010 roku wprowadzone zostanie elektroniczne rozpoznawanie spraw w postępowaniu upominawczym. W Ministerstwie prowadzone są prace nad projektem aktu normatywnego gwarantującego każdemu elektroniczny dostęp do wydziałów ksiąg wieczystych.

65. RPO-605415-VI/08 z dnia 20 marca 2009 r. – w sprawie przedmiotowego zakresu zwolnień w podatku od czynności cywilnoprawnych (Informacja 1-3/2009, str. 117).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (20.04.2009 r.) poinformował, iż nie ma podstaw do dokonywania zmiany przepisu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych w kierunku rozszerzenia zakresu określonego w nim wyłączenia. Celem wprowadzenia tego wyłączenia było nieobciążanie podatkiem od czynności cywilnoprawnych podmiotów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (dłużnika, upadłego). Z tytułu dokonania sprzedaży były one bowiem podatnikami omawianego podatku zobowiązanymi do jego zapłaty solidarnie z kupującym. Z dniem 1 stycznia 2007 r. podatnikami podatku od czynności cywilnoprawnych z tytułu umowy sprzedaży są wyłącznie kupujący. Wyeliminowany został więc czynnik ekonomiczny uzasadniający wyłączenie od obowiązku zapłaty podatku od czynności cywilnoprawnych.

66. RPO-581156-X/08 z dnia 20 marca 2009 r. - w sprawie zachorowań na biegunki u dzieci (Informacja 1-3/2009, str. 118).

Minister Zdrowia (23.04.2009 r.) zaprosiła Rzecznika na spotkanie z udziałem ekspertów, które powinno przyczynić się do wypracowania konstruktywnych rozwiązań w zakresie

przyszłych wspólnych działań Rzecznika Praw Obywatelskich i Ministra Zdrowia w obszarze ochrony zdrowia dzieci i młodzieży.

67. RPO-527434-III/06 z dnia 20 marca 2009 r. – w sprawie migracji personelu medycznego (Informacja 1-3/2009, str. 118).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (20.04.2009 r.) poinformował, że zjawisko migracji personelu medycznego monitorowane jest poprzez rejestrację liczby wydawanych zaświadczeń o kwalifikacjach zawodowych w celu podjęcia pracy w krajach Unii Europejskiej, jednak liczba osób, które faktycznie podjęły pracę za granicą po przystąpieniu RP do Unii Europejskiej nie jest dokładnie znana. W środowisku pielęgniarek obserwowane jest natomiast zjawisko migracji do pracy za granicą bez pobierania zaświadczeń o kwalifikacjach. Według danych uzyskanych z NIL w okresie pierwszego roku po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, spośród lekarzy aktywnych zawodowo w kraju, 3% lekarzy pobrało zaświadczenia o kwalifikacjach zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w innych krajach Unii Europejskiej. Na koniec 2008 r. liczba wydanych zaświadczeń stanowiła 6,13 %.

W celu zmniejszenia zjawiska migracji, Ministerstwo podjęło działania mające na celu uelastycznienie systemu kształcenia lekarzy i lekarzy dentyków oraz stworzenie im szerszych możliwości rozwoju zawodowego.

68. RPO-603719-IV/08 z dnia 23 marca 2009 r. - w sprawie potrzeby zrównania sytuacji prawnej gospodarstw rybackich, tj. dzierżawców jezior, którzy zawarli umowy przed wejściem w życie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, z sytuacją użytkowników obwodów rybackich, korzystających z wód na podstawie nowych przepisów (Informacja 1-3/2009, str. 119).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (09.06.2009 r.) stwierdził w odpowiedzi, że ingerencja legislacyjna w przedmiotowej sprawie nie jest konieczna. Wręcz przeciwnie, może doprowadzić do ograniczenia swobody działalności gospodarczej, gwarantowanej art. 22 Konstytucji. Jednocześnie podkreślił, że do Rzecznika dotarły wyłącznie głosy niezadowolonych dzierżawców obwodów rybackich, którzy czują się pokrzywdzeni w związku z wysokością ponoszonych opłat czynszowych. Wysokości te zostały ustalone w trybie przetargowym. Zaproponowane przez zwycięzców przetargów stawki mogły się zatem od siebie znacznie różnić. Ponadto obowiązujące obecnie zasady konkursów ofert niejednokrotnie powodują, że nakłady rzeczowo-finansowe ponoszone przez użytkowników rybackich są znacznie wyższe od zobowiązań ponoszonych przez licznych dzierżawców jezior, którzy zawierali umowy z ANR. Niezależnie od powyższego Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zadeklarował podjęcie rozmów z przedstawicielami regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w celu wymiany stanowisk oraz ustalenia możliwych rozwiązań i zasad postępowania.

69. RPO-611692-IX/09 z dnia 23 marca 2009 r. - w sprawie sposobu nagradzania funkcjonariuszy Policji przez przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego (Informacja 1-3/2009, str. 118).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (27.04.2009 r.) wskazał, że środki finansowe uzyskane przez Policję od samorządów gminnych na podstawie

umów i porozumień zawartych przez komendantów powiatowych (miejskich, rejonowych) Policji, są przychodami wojewódzkich funduszy działających w ramach państwowego funduszu celowego, jakim jest Fundusz Wsparcia Policji. Wobec tego, przekazywanie środków finansowych przez samorządy, z przeznaczeniem na powyżej wymienione cele, w tym nagrody za osiągnięcia w służbie, powinno odbywać się poprzez Fundusz Wsparcia Policji, a nie bezpośrednio nagradzanie policjantów. Jednocześnie poinformował, że do Komendanta Głównego Policji zostało wystosowane pismo z prośbą o przeprowadzenie kontroli porozumień zawartych pomiędzy komendantami powiatowymi (miejskimi, rejonowymi) Policji a jednostkami samorządowymi, pod względem ich zgodności z prawem.

70. RPO-528550-III/06 z dnia 24 marca 2009 r. – w sprawie zróżnicowania prawa ubezpieczonych do zasiłku macierzyńskiego (Informacja 1-3/2009, str. 120).

Minister Pracy i Polityki Społecznej (07.05.2009 r.) poinformowała w kwestii ewentualnego ponoszenia kosztów ubezpieczenia społecznego studentów wychowujących małe dzieci przez budżet państwa, iż rozwiązanie to byłoby sprzeczne z zasadami systemu ubezpieczeń społecznych. Od 1 stycznia 1999 r. system ubezpieczeń społecznych oparty jest na zasadach kapitałowych, co oznacza, że wypłacane świadczenia uzależnione są od wysokości składek wpłaconych uprzednio przez ubezpieczonego.

W obecnym stanie prawnym prawo do urlopu wychowawczego przysługuje jedynie pracownikom, tj. osobom zatrudnionym w ramach stosunku pracy. Osoby świadczące pracę w ramach własnej działalności gospodarczej są niezależne, jeśli chodzi o możliwość zorganizowania pracy w sposób dający pogodzić się ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem. Ponadto, pracodawcy, który udzielił urlopu wychowawczego przysługuje uprawnienie kontrolne w zakresie wykorzystywania przez pracownika tego urlopu zgodnie z celem, jakemu służy. Zasada ta nie miałaby oczywiście zastosowania do osób prowadzących własną działalność gospodarczą. W odpowiedzi poinformowano również o podjęciu prac nad regulacją umożliwiającą zawieszenie wykonywania działalności w związku ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem.

71. RPO-612646-VI/09 z dnia 24 marca 2009 r. - w sprawie pogarszającej się sytuacji osób i podmiotów, które korzystając z usług bankowych i finansowych, narażone są na niekorzystne dla nich decyzje (Informacja 1-3/2009, str. 119).

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (24.04.2009 r.) poinformował, że Komisja podejmuje działania mające na celu poprawę sytuacji odbiorców usług finansowych, m.in. wydaje rekomendacje, przyjęła Kanon Dobrych Praktyk Rynku Finansowego oraz Zasady Reklamowania Usług Bankowych. Komisja nie może przymuszać banków do uelastycznienia polityki kredytowej. Celem nadzoru sprawowanego przez Komisję jest bowiem m.in. zapewnienie bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych. Komisja opracowała projekt rekomendacji mającej na celu określenie wymogów w zakresie oceny zdolności kredytowej gospodarstw domowych. Rekomendacja wejdzie w życie po zakończeniu konsultacji z sektorem bankowym. W przypadku udzielania kredytów i pożyczek bez rzetelnego badania zdolności kredytowej, zastosowane mogą zostać odpowiednie środki nadzorcze przewidziane w Prawie bankowym. W sytuacji, gdy klienci banku nie byłiby rzetelnie informowani o ryzyku związanym z daną inwestycją albo w inny sposób wprowadzeni w błąd

przez przedstawiciela banku, przy spełnieniu przesłanek z art. 84 § 1 Kodeksu cywilnego, można mówić o zawarciu umowy pod wpływem błędu. Uprawnienia Komisji są tu ograniczone przepisami Prawa bankowego. Środki podejmowane w ramach nadzoru nie mogą bowiem naruszać umów zawartych przez bank z klientami. W tym zakresie organem posiadającym najszersze kompetencje jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

72. RPO-494684-II/05 z dnia 25 marca 2009 r. – w sprawie braku w treści art. 185a i 185b k.p.k. wystarczającej gwarancji ochrony dzieci przed powtórnią wiktylizacją, której ofiarą stają się zeznając w charakterze świadków (Informacja 1-3/2009, str. 120).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (29.05.2009 r.) przedstawił stanowisko, zgodnie z którym ochrona małoletniego świadka w postępowaniu karnym jest możliwa do osiągnięcia w ramach obowiązującego stanu prawnego, w drodze odpowiednich zmian organizacyjnych oraz podniesienia jakości czynności procesowych, przy wykorzystaniu szkoleń z zakresu metodologii przesłuchania małoletniego świadka, obejmujących podmioty prowadzące czynności procesowe z udziałem dzieci.

73. RPO-572080-IV/07 z dnia 26 marca 2009 r. – w sprawie uchybień regulacji uprawnienia do lokalu zamiennego w ustawie o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Informacja 1-3/2009, str. 121).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (27.04.2009 r.) podtrzymał stanowisko wyrażone w odpowiedzi z dnia 24 listopada 2008 r. i poinformował, że obowiązujące przepisy wystarczająco jasno precyzują obowiązek wskazania lokali zamiennych. Przepis art. 17 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, nie może sprowadzać się jedynie do samego wskazania lokalu, bez zapewnienia faktycznych możliwości zamieszkania w nim. Konstruując normę prawną ustawodawca musi bowiem zakładać, iż znajdzie ona praktyczne zastosowanie. Odnosząc się do wątpliwości dotyczącej kręgu osób uprawnionych do ubiegania się o lokal zamienny, poinformowano, iż pojęcie „osoba” użyte w art. 17 należy interpretować szeroko, na korzyść osób zainteresowanych, a więc podmiotem uprawnionym do lokalu zamiennego będzie, oprócz właściciela, także najemca, bądź użytkownik lokalu mieszkalnego. Stosując dyrektywę wykładni systemowej, za lokal zamienny należy przyjąć definicję określoną w art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, która m.in. określa powierzchnię, jaką powinien mieć lokal zamienny. Ustawodawca natomiast pozostawił zarządcy drogi swobodę w decydowaniu o ilości zapewnianych lokali zamiennych. Jeżeli podmiot uprawniony do lokalu zamiennego uważa, iż przyznany lokal nie spełnia określonych warunków, wówczas może wystąpić z roszczeniem cywilnym.

74. RPO-607397-VI/09 z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie jakości usługi dostępu do Internetu świadczonej przez operatorów sieci komórkowych (Informacja 1-3/2009, str. 122).

Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej (27.04.2009 r.) poinformował, że opisany problem był analizowany przez UKE i brak jest podstaw do twierdzenia, że operator celowo świadczy usługę o wyższej prędkości w okresie próbnym, a obniża ją po zawarciu przez abonenta umowy na czas określony (taka praktyka byłaby nie do zrealizowania choćby z uwagi na to, że na

tym samym terenie i w tym samym czasie abonenci korzystają z usługi operatora mając różne umowy - na okres próbny, na czas określony i nieokreślony). W przypadku usługi Internetu mobilnego szczególnie ważny jest świadomy wybór operatora i konkretnej usługi dokonywany przez klienta po zapoznaniu się z całością oferty (warunkami świadczenia usługi) oraz niezwłoczne składanie reklamacji w przypadku nienależytego świadczenia usługi.

75. RPO-598680-IX/08 z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie obowiązku funkcjonariuszy Policji przystąpienia do testów sprawności fizycznej (Informacja 1-3/2009, str. 123).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (28.04.2009 r.) poinformował, że obowiązujące przepisy prawa pozwalają na przeprowadzanie testów sprawności fizycznej dla policjantów. Niemniej do rozważenia w przyszłości pozostawia się kwestię doprecyzowania przepisów ustawowych w tym zakresie. Obecnie MSWiA nie planuje podjęcia postulowanych prac legislacyjnych.

76. RPO-611705-I/09 z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie prac nad projektem ustawy dotyczącej powszechnego spisu ludności i mieszkań, który ma być przeprowadzony w roku 2011 (Informacja 1-3/2009, str. 123).

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego (23.04.2009 r.) udzielił odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika, przekazane przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Wyjaśnił, że na podstawie danych zebranych podczas narodowego spisu powszechnego w 2011 r. powstanie zbiór jednostkowych danych nieidentyfikowalnych (odpersonalizowanych), podobnie jak w poprzednich spisach ludności. GUS gwarantuje pełną poufność zgromadzonych informacji.

77. RPO-612652-I/09 z dnia 27 marca 2009 r. - w sprawie usprawnienia procesu wdrażania funduszy europejskich (Informacja 1-3/2009, str. 124).

Minister Rozwoju Regionalnego (21.04.2009 r.) poinformowała, że kwestia zachowania poufności danych stanowiła przedmiot działań Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Przejawem tego są zapisy ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, w której zamieszczono mechanizmy stanowiące zabezpieczenie interesów wnioskodawców poprzez ograniczenie dostępu do informacji zamieszczonych w opracowanych przez nich wnioskach o dofinansowanie. Ponadto ochronę danych przekazywanych we wnioskach o dofinansowanie zapewniają regulacje określone w wewnętrznych procedurach. Obecnie Ministerstwo prowadzi działania zmierzające do wprowadzenia minimalnych standardów obejmujących poszczególne programy operacyjne. Jednym ze skutków tych działań będzie przewidywalność długości procedury konkursowej. W odpowiedzi stwierdzono ponadto, iż tryb otwarty naboru wniosków pozwala znacząco skrócić proces oceny wniosków, umożliwiając bieżącą ocenę napływających wniosków i sukcesywnie podpisywanie umów z beneficjentami. Odnośnie do postanowień umów o dofinansowanie uzależniających przekazanie beneficjentowi środków od ich posiadania przez instytucję na rachunku bankowym, poinformowano, że do Ministerstwa nie docierały sygnały o negatywnych konsekwencjach istnienia tego typu rozwiązania, które spowodowane jest tym, że instytucje podpisujące umowy często nie mają bezpośredniego wpływu na transfer środków.

Opracowanie dokumentu uwzględniającego specyfikę zarządzania poszczególnymi typami projektów nie jest możliwe ze względu na ilość działań w ramach programów operacyjnych, a także bardzo różną charakterystykę realizowanych projektów.

Od 6 marca 2009 r. eksperci zaangażowani w ocenę projektów przedstawiają oświadczenie o bezstronności, składane pod rygorem odpowiedzialności karnej.

78. RPO-564842-I/07 z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie zmian przepisów w zakresie rejestracji i dokonywania pochówku dzieci martwo urodzonych (Informacja 1-3/2009, str. 124).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (06.04.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo Zdrowia przekazało w trybie roboczym propozycje w zakresie rejestracji i dokonywania pochówku dzieci martwo urodzonych, do przygotowywanej przez MSWiA nowelizacji ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego. Natomiast Główny Inspektorat Sanitarny opracowuje część projektu do nowej ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, w zakresie kompetencji Ministra Zdrowia.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (23.04.2009 r.) poinformował, że projekt nowej ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego przewiduje jedynie wprowadzenie przepisów związanych z rejestracją urodzenia dziecka martwego. Kwestia pochówku dziecka pozostaje jednak poza zakresem materii rejestracji stanu cywilnego. W 2007 r. Minister Zdrowia dokonał zmian w dwóch aktach wykonawczych do ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych tj. rozporządzeniu w sprawie wzoru karty zgonu oraz sposobu jej wypełniania i rozporządzeniu w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi. Zmiany miały na celu wyjście naprzeciw potrzebom rodziców dzieci martwo urodzonych. W rzeczywistości jednak rodzice nie mogą dokonać pochówku bez zarejestrowania karty zgonu w urzędzie stanu cywilnego, bądź też zmuszani są do pochówku dzieci, w przypadku, gdy nie chcą zajmować się sprawami związanymi z pochówkiem. Obecna sytuacja powoduje, że kierownicy urzędów stanu cywilnego we własnym zakresie próbują wypracować standardy postępowania, nie zawsze znajdując oparcie w przepisach prawa.

79. RPO-586892-X/08 z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie problemów związanych z edukacją przedszkolną (Informacja 1-3/2009, str. 121).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (09.04.2009 r.) poinformował, że zamierzeniem Ministerstwa jest upowszechnienie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 3-5 lat, w tym zapewnienie wszystkim dzieciom 5-letnim prawa do bezpłatnej edukacji przedszkolnej. Zgodnie z ustawą o systemie oświaty, rada gminy może w uzasadnionych przypadkach uzupełniać sieć publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych o inne formy wychowania przedszkolnego: punkty przedszkolne, zespoły wychowania przedszkolnego. Oprócz gminy, również osoby prawne i osoby fizyczne mogą prowadzić inne formy wychowania przedszkolnego: publiczne lub niepubliczne.

Obecnie edukacja sześciolatków, tak jak prowadzenie przedszkoli, finansowana jest z budżetu samorządu jako zadanie własne gminy. Po obniżeniu wieku obowiązku szkolnego dzieci edukacja sześciolatków w szkole podstawowej będzie finansowana z subwencji oświatowej. Dzięki takiemu rozwiązaniu gminy uzyskają wolne środki, które będą mogły wykorzystać na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-5 lat. W ramach

środków Unii Europejskiej realizowane są projekty konkursowe m.in. dotyczące tworzenia przedszkoli zwłaszcza na obszarach wiejskich, wsparcia istniejących placówek.

Wychowaniem przedszkolnym objętych jest 52,6% dzieci w wieku 3-5 lat (w miastach 70,6%, na wsi 28,4%). W roku szkolnym 2007/2008 wskaźnik ten wynosił odpowiednio: ogółem 47,3% (w miastach 65,7%, na wsi 23,1%). Według stanu na dzień 20 stycznia 2009 r. wzrosła liczba przedszkoli w porównaniu z rokiem ubiegłym o 335 placówek. W odpowiedzi podkreślono, że jeszcze dwa lata temu w 539 gminach na terenie całego kraju nie było żadnych placówek wychowania przedszkolnego. Obecnie w każdej gminie dzieci mają dostęp do różnych placówek wychowania przedszkolnego.

80. RPO-546048-X/06 z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie standardów postępowania i procedur medycznych z zakresu domowej opieki paliatywnej i hospicyjnej dla dzieci (Informacja 1-3/2009, str. 124).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (04.05.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo Zdrowia podjęło prace legislacyjne nad projektem rozporządzenia w sprawie standardów postępowania i procedur medycznych z zakresu domowej opieki paliatywnej nad osobami do ukończenia 18 roku życia. Projektowany akt prawny będzie regulował także sytuację osób pełnoletnich, pozostających pod opieką hospicjum domowego oraz uwzględniał procedury medyczne możliwe do zrealizowania w warunkach domowych. W odpowiedzi wskazano ponadto, iż w projekcie rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie umiejętności z zakresu węższych dziedzin medycyny lub udzielania określonych świadczeń zdrowotnych, została umieszczona (na wniosek Fundacji Warszawskie Hospicjum dla Dzieci, po uzgodnieniu z konsultantem krajowym w dziedzinie medycyny paliatywnej) umiejętność o nazwie „pediatryczna medycyna paliatywna”. Wymienione rozporządzenie jest na etapie konsultacji zewnętrznych.

81. RPO-613086-VI/09 z dnia 27 marca 2009 r. - w sprawie działalności banków w zakresie weryfikowania i renegowacji umów zawieranych z klientami (Informacja 1-3/2009, str. 122).

Zastępca Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (18.05.2009 r.) poinformował, iż Urząd Komisji opublikował w dniu 25 marca 2009 r. komunikat, w którym podkreślił, iż aktualna sytuacja na rynku finansowym i bankowym nie może być wykorzystywana przez banki do zwiększania rentowności portfela kredytowego kosztem klientów, np. poprzez podwyższanie marż albo rozszerzanie spreadów walutowych. Jedną z podstawowych zasad przy zawieraniu umów jest zasada równości stron, w związku z tym za niewłaściwą należy uznać sytuację, w której banki wykorzystując zapisy umów, będą dążyły do zmiany warunków, na jakich udzielały kredytów. W odpowiedzi poinformowano jednocześnie, iż stosownie do art. 138 ust. 7 ustawy – Prawo bankowe, środki podejmowane przez Komisję w ramach nadzoru nie mogą naruszać umów zawartych przez bank z klientami, w tym również z osobami osiadającymi status konsumenta. Dlatego też Komisja nie jest uprawniona do podejmowania jakichkolwiek środków nadzorczych, które ingerowałyby w umowy kredytu zawarte przez banki z klientami.

82. RPO-588415-I/08 z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie współpracy ombudsmanów Państw Partnerstwa Wschodniego (Informacja 1-3/2009, str. 125).

Ombudsman Ukrainy (13.04.2009 r.) wyraziła poparcie dla projektu przedstawionego w wystąpieniu Rzecznika i zgłosiła swój udział w projekcie.

Ombudsman Azerbejdżanu (14.04.2009 r.) stwierdziła w odpowiedzi, że przedstawiony projekt będzie bardzo przydatny dla działalności urzędu Ombudsmana.

Ombudsman Armenii (22.04.2009 r.) podziękował za zaproszenie do udziału w projekcie Współpracy Ombudsmanów Państw Partnerstwa Wschodniego na lata 2009-2013.

Ombudsman Mołdawii (21.05.2009 r.) podziękował za zaproszenie do udziału w projekcie w projekcie Współpracy Ombudsmanów Państw Partnerstwa Wschodniego na lata 2009-2013.

83. RPO-611431-III/09 z dnia 30 marca 2009 r. - w sprawie odmowy udostępnienia dokumentacji z prac zespołu powołanego do rozpatrzenia odwołania od okresowej oceny pracy dokonanej przez dyrektora szkoły (Informacja 1-3/2009, str. 126).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (17.04.2009 r.) przedstawił stanowisko, zgodnie z którym organ rozpatrujący w indywidualnej sprawie odwołanie od oceny pracy nauczyciela dokonanej na podstawie art. 6a Karty Nauczyciela niesłusznie stwierdził, że dokumentacja wytworzona w trakcie postępowania dowodowego nie może być udostępniona do wglądu ocenianego. Żaden przepis ustawy – Karta Nauczyciela nie ogranicza prawa dostępu pracownika do dokumentacji wytworzonej w postępowaniu w sprawie oceny jego pracy zawodowej. Stanowisko to zostanie przekazane do wiadomości właściwego w sprawie kuratora oświaty. Ponadto w odpowiedzi poinformowano, że przed sądem pracy mogą być dochodzone także roszczenia ze stosunku pracy pozostające w związku z przeprowadzoną oceną pracy nauczyciela, inne niż wynikające z rozwiązania z nim stosunku pracy w związku z negatywną oceną jego pracy.

CZEŚĆ 2

RAPORT
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Z DZIAŁALNOŚCI W POLSCE
KRAJOWEGO MECHANIZMU PREWENCJI
W II KWARTALE ROKU 2009

1. Wprowadzenie

W drugim kwartale 2009 r. liczba Państw Stron Protokołu fakultatywnego do Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (zwanego dalej OPCAT), jak również lista wyznaczonych krajowych mechanizmów prewencji, nie uległa zmianie. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Rzeczpospolita Polska nadal była więc jednym z 47 Państw Stron OPCAT, z których 24 wyznaczyło krajowy mechanizm prewencji¹.

Zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji (dalej KMP) wykonuje w Polsce Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej RPO), przeprowadzając wizytacje zapobiegawcze w miejscach zatrzymań, celem ochrony osób pozbawionych wolności przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem².

W drugim kwartale 2009 r. działalność Krajowego Mechanizmu Prewencji była prowadzona przez cztery Zespoły merytoryczne w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich: Zespół Prawa Karnego Wykonawczego, Zespół Administracji Publicznej, Zdrowia i Ochrony Praw Cudzoziemców, Zespół Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego oraz Zespół Praw Żołnierzy i Funkcjonariuszy Służb Publicznych. Przy czym, ten ostatni Zespół nie przeprowadzał wizytacji w omawianym w niniejszym raporcie okresie. Wojskowe miejsca zatrzymań są bowiem stopniowo likwidowane, bardzo rzadko umieszcza się w nich żołnierzy. Ma to związek z zawieszeniem poboru do zasadniczej służby wojskowej.

Ponadto, w drugim kwartale bieżącego roku w wizytacjach brali udział pracownicy Zespołów Terenowych Biura RPO z Gdańska, Katowic i Wrocławia, uczestnicząc w wizytacji czterech miejsc zatrzymań.

W okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2009 r. pracownicy wskazanych powyżej Zespołów przeprowadzili wizytację 31 różnego rodzaju miejsc zatrzymań, położonych na terenie całej Polski. Stanowi to wzrost o 8 liczby wizytowanych jednostek, w porównaniu z pierwszym kwartałem bieżącego roku.

Starając się spełnić wymóg interdyscyplinarności składu grupy wizytacyjnej, eksperci zewnętrzni byli włączani w działalność Krajowego Mechanizmu Prewencji w przypadku wizytacji czterech jednostek. Należy także zaznaczyć, iż niekiedy dwóch ekspertów było obecnych w jednym miejscu zatrzymań. Byli to psychologowie i lekarze, których uwagi włączane są do tekstów sprawozdań opracowanych w następstwie każdej wizytacji. Zgodnie z ideą działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji, przedstawiano w nich rekomendacje, mające na celu poprawę stanu przestrzegania praw osób pozbawionych wolności, a przede wszystkim ich

¹ www.apr.ch, dane na dzień 30 czerwca 2009 r.

² Art. 3 OPCAT.

ochronę przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Poniżej zaprezentowano wyniki wizytacji przeprowadzonych w miesiącu kwietniu, maju i czerwcu bieżącego roku, w różnego rodzaju miejscach zatrzymań, ze wskazaniem zasadniczych problemów jakie w nich dostrzeżono.

Dodatkowo we wstępie niniejszego raportu należy podkreślić, iż w związku z inicjatywą Stowarzyszenia Interwencji Prawnej - organizacji pozarządowej wchodzącej w skład „Porozumienia na rzecz wprowadzenia OPCAT”, w drugim kwartale 2009 r. został przetłumaczony na język polski przewodnik zatytułowany „Tworzenie Krajowych Mechanizmów Prewencji”. Stowarzyszenie Zapobiegania Torturom w Genewie (APT) udostępniło go na swojej stronie internetowej³. W chwili obecnej przewodnik ten jest przetłumaczony na dwanaście języków.

2. Jednostki penitencjarne

W drugim kwartale 2009 r. wizytacje KMP objęły trzy zakłady karne, trzy areszty śledcze oraz dwa oddziały zewnętrzny aresztów śledczych⁴.

W Areszcie Śledczym w Inowrocławiu przeludnienie kształtowało się w dniu wizytacji na poziomie 116,7%, zaś w Oddziale Zewnętrznym tego Aresztu - 104,6%. W innych z wizytowanych jednostek zaludnienie przedstawiało się w dniach wizytacji korzystniej. W Zakładzie Karnym w Koziegłowach wynosiło ono 111%, a w Areszcie Śledczym w Krakowie 103,3%. W porównaniu do lat ubiegłych, w tej ostatniej jednostce w roku bieżącym zarysowała się wyraźna tendencja spadkowa tego zjawiska (w roku 2006 – 117,5%, a w roku 2007 – 120,7%). Mimo to, nadal konieczna jest adaptacja dwóch świetlic w oddziałach na potrzeby cel mieszkalnych. Z kolei w Zakładzie Karnym w Sztumie zaludnienie wynosiło 98,7%⁵, podobnie jak w Areszcie Śledczym w Słupsku. Jak ustalono, w celu wyeliminowania zjawiska przeludnienia w ostatniej z wymienionych jednostek, stosowana jest praktyka wykorzystywania na potrzeby cel mieszkalnych: celi do wykonywania kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej, jednej z cel przeznaczona dla osadzonych zakwalifikowanych do kategorii stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu, a także jednej z cel przejściowych.

Podobnie jak różnie kształtowało się zaludnienie wizytowanych zakładów karnych i aresztów śledczych, różnie zostały także ocenione panujące w nich warunki bytowe. W jednych były one nieco lepsze, w innych przeciętne lub bardzo złe.

Najtrudniejsza sytuacja występowała w tym zakresie w Areszcie Śledczym w Inowrocławiu oraz w Zakładzie Karnym w Koziegłowach. W obu jednostkach warunki bytowe zapewnione osobom pozbawionym wolności mogą nosić cechy niehumanitarnego lub poniżającego traktowania.

³ www.apr.ch – Guide to the Establishment & Designation of NPMs.

⁴ ZK Nr 2 w Strzelcach Opolskich (22-23.04.2009 r.), Areszt Śledczy w Inowrocławiu oraz Oddział Zewnętrzny tej jednostki w Inowrocławiu (29-30.04.2009 r.), Areszt Śledczy w Krakowie (6-8.05.2009 r.), Zakład Karny w Sztumie (25-26.05.2009 r.), Zakład Karny w Koziegłowach (27-28.05.2009 r.), Areszt Śledczy w Słupsku oraz Oddział Zewnętrzny tej jednostki w Ustce (16-17.06.2009 r.).

⁵ Przeludnienie w oddziale terapeutycznym tej jednostki wynosiło 108%.

W pierwszej ze wskazanych jednostek, oprócz zaniżonej powierzchni celi mieszkalnej, jaka przypada na jednego osadzonego, dodatkową dolegliwością dla osób pozbawionych wolności jest architektura obiektu. Przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócili uwagę na wąskie, niefunkcjonalne cele, w większości przypadków z niezabudowanymi kącikami sanitarnymi. W niektórych przypadkach, łóżka osadzonych zajmują niemal całą powierzchnię celi, utrudniając poruszanie się po niej. Osłonięta zaś jedynie kotarą toaleta nie zapewnia poczucia intymności korzystającym z niej osobom. Takie warunki mogą więc prowadzić do niehumanitarnego lub poniżającego traktowania osadzonych.

Z kolei w Zakładzie Karnym w Koziegłowach cele mieszkalne nie są skanalizowane. Nie ma w nich bieżącej zimnej i ciepłej wody, ani kąpoków sanitarnych. Stan cel jest zróżnicowany. Generalnie jednak ściany, sufity, i podłoga wymagają przeprowadzenia remontów. Jedynie cele odnowione w latach 2008 - 2009 nie budzą zastrzeżeń. Poza tym, kąpiel osadzonych odbywa się w czterech łazniach, których stan techniczny oraz wygląd w trzech pawilonach mieszkalnych jest bardzo zły. Ściany oraz sufity są zawilgocone i zagrzybione. Dodatkowo brakuje skutecznej wentylacji. Kąpiel osadzonych w takich warunkach może nosić cechy niehumanitarnego i poniżającego traktowania. Jedynie łaznia w jednym z pawilonów, w końcowej fazie remontu (z umywalkami, lustrami, prysznicami o pełnej zabudowie, z uchwytnymi dla niepełnosprawnych) oraz z ubikacjami typu tureckiego, nie budzi zastrzeżeń. Pozytywnie należy ocenić i podkreślić fakt, iż osadzeni mogą korzystać z kąpeli bez ograniczeń. Mimo to, większe wsparcie finansowe jednostki, umożliwiające dalsze prowadzenie prac remontowych, jest niezwykle istotne.

Ponadto, w trakcie wizytacji Zakładu Karnego w Sztumie zwrócono uwagę na potrzebę dostosowania wybranych cel oddziału terapeutycznego do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. Zastrzeżenia wizytujących budził również stan celi izolacyjnej na jednym z oddziałów. Podczas wizytacji, mimo otwartego okna, panował w niej odór, który wydobywał się z kanalizacji. Ściany były brudne i zniszczone. W opinii przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, umieszczenie osadzonego w takich warunkach może nosić cechy okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania. W jednostce tej powtarzał się również problem niezabudowanych kąpoków sanitarnych, co jest następstwem, podobnie jak w Areszcie Śledczym w Inowrocławiu, architektury obiektu.

W obu wyżej wskazanych jednostkach, w których warunki bytowe były trudniejsze niż w pozostałych zakładach karnych, czy aresztach śledczych, dostrzeżono jednocześnie dobrą atmosferę panującą wśród skazanych, na co niewątpliwie znaczący wpływ miało postępowanie wobec nich funkcjonariuszy i pracowników. Znalazło to wyraz w wypowiedziach skazanych, dotyczących także pozostałych sfer życia więziennego oraz zapewnienia im przez administrację jednostek bezpieczeństwa osobistego. Generalnie podkreślenia wymaga także fakt, iż w drugim kwartale 2009 r. odebrano jedynie drobne i sporadyczne uwagi odnoszące się do traktowania osadzonych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. W żadnym przypadku nie złożono oficjalnej skargi.

Poza tym, w dwóch z wizytowanych jednostek stwierdzono konieczność dostosowania tekstów porządków wewnętrznych do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie określenia zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych w obiektach zamkniętych podległych Ministrowi Sprawiedliwości. Jest to kwestia, która powtarza się przy kolejnych wizytacjach, podobnie jak niedostosowanie Karty Praw

Pacjenta do sytuacji pacjenta uwięzionego. W tej ostatniej sprawie Rzecznik skierował wystąpienie do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, wskazując na potrzebę ujednoczenia jej tekstu w skali całego kraju, uwzględniając unormowania istotne dla osób pozbawionych wolności. Do dnia sporządzania niniejszego raportu do Biura RPO nie wpłynęła odpowiedź w tej sprawie.

3. Jednostki dla nieletnich

W drugim kwartale 2009 r. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich, wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji przeprowadzili wizytację dwóch młodzieżowych ośrodków socjoterapii⁶, pięciu młodzieżowych ośrodków wychowawczych⁷, jednego zakładu poprawczego⁸ oraz jednej policyjnej izby dziecka⁹.

W przypadku wizytowanej Policyjnej Izby Dziecka w Słupsku, zwrócono przede wszystkim uwagę na przedłużające się, ponad ramy czasowe zakreślone obowiązującymi przepisami prawa, pobyty nieletnich w Izbie oraz brak podstawy prawnej do umieszczenia nieletniego w policyjnej izbie dziecka. Każdorazowe podejmowanie interwencji w takich sytuacjach przez Kierownika Izby jest niezbędne. Poza tym, ponieważ sypialnie nieletnich nie były wyposażone w łóżka, przedstawiciele Rzecznika postulowali ich zakupienie. Generalnie jednak ocena jednostki była pozytywna, a w trakcie wizytacji nie dostrzeżono okoliczności, które mogą świadczyć o okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniu umieszczanych w Izbie nieletnich.

W przypadku zaś Zakładu Poprawczego w Ostrowcu Świętokrzyskim, zastrzeżenia wizytujących budzi kwestia postępowania z osobami umieszczonymi w izbie przejściowej. Warunki w dwóch pojedynczych izbach nie spełniają wymagań określonych przepisami (§ 44 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, Dz. U. Nr 124, poz. 1359). Pobyt wychowanków w tych pomieszczeniach trwa zwykle od kilku do kilkunastu dni (stwierdzono także przypadek przebywania wychowanka w izbie powyżej 14 dni), w tym czasie nie uczestniczą oni w zajęciach szkolnych i warsztatowych, nie biorą udziału w zajęciach sportowych i nie korzystają ze spaceru. Z uwagi na niedostateczne oświetlenie pomieszczeń, zarówno światłem dziennym, jak i sztucznym, mają utrudnioną możliwość korzystania z prasy i książek. Otrzymują także ograniczone racje żywnościowe. Z zapisów w Książce umieszczonych w izbie przejściowej wynika, że przebywający w niej nieletni nie mają zapewnionej wystarczającej opieki psychologicznej i pedagogicznej. W opinii wizytujących kumulacja dolegliwości wobec osób przebywających w jednoosobowych izbach przejściowych jest tak znaczna, że nosi cechy okrutnego, nieludzkiego i poniżającego traktowania.

⁶ Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Ostrowcu Świętokrzyskim (1.04.2009 r.), Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Warszawie, ul. Brożka (19.05.2009 r.).

⁷ Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kruszwicy (28.04.2009 r.), Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Warszawie, ul. Barska (18.05.2009 r.), Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Koźminie Wielkopolskim (26, 29.05.2009 r.), Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Radzionkowie (24.06.2009 r.), Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kuźni Raciborskiej (25.06.2009 r.).

⁸ Zakład Poprawczy w Ostrowcu Świętokrzyskim (2.04.2009 r.).

⁹ Policyjna Izba Dziecka w Słupsku (15.06.2009 r.).

Poza tym, w następstwie wizytacji uznano, iż niezbędne jest również wyodrębnienie w Zakładzie Poprawczym izby izolacyjnej, w celu stworzenia warunków do praworządnego stosowania tego środka przymusu bezpośredniego w przypadkach, gdy dopuszczają to przepisy. Dokonane ustalenia wskazują, że w chwili obecnej rolę izby izolacyjnej faktycznie pełni izba przejściowa, jednak z osobami, wobec których to umieszczenie jest stosowane, nie postępuje się tak, jak nakazują to przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii (Dz. U. Nr 25, poz. 203).

Nieprawidłowości występują także w postępowaniu z wychowankami, którzy nie posiadają żadnego stopnia resocjalizacji. Z dokonanych ustaleń wynika, że obowiązuje ich zakaz korzystania z telefonu, co nie ma uzasadnienia w obowiązujących przepisach. Nie korzystają oni również z zajęć sportowych na terenie Zakładu, jedynie sporadycznie mogą korzystać z krótkiego spaceru, podczas którego zakłada się im kajdanki na ręce. Należy podkreślić, że żadne przepisy nie dopuszczają stosowania kajdan przez pracowników zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. Utrzymywanie takiej praktyki jest niedopuszczalne. Ponadto, sygnały zgłoszone przez wychowanków wskazują na potrzebę zwrócenia baczniejszej uwagi przez kierownictwo Zakładu na kwestie odnoszenia się przez personel placówki do wychowanków, rozważenie możliwości zwiększenia liczby kąpieli w łaźni ogólnej lub dopuszczenia częstszego korzystania przez nieletnich z pryszniców w łazienkach oddziałowych, jak również umożliwienia chętnym wychowankom uczestnictwa w Mszach Św.

W stosunku do poprzedniego kwartału, w kwietniu, maju oraz czerwcu bieżącego roku, szczególną uwagę poświęcono nieletnim wobec których sąd rodzinny orzekł umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku socjoterapii¹⁰.

Jeżeli chodzi o te ostatnie ośrodki, nie stwierdzono w nich przypadków okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania. Obie wizytowane w drugim kwartale 2009 r. placówki funkcjonują generalnie prawidłowo, a warunki socjalno-bytowe zapewnione wychowankom są odpowiednie. Przedstawione w następstwie wizytacji uwagi odnosiły się między innymi do systemu kar i nagród funkcjonujących w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Ostrowcu Świętokrzyskim. Przewiduje on w szczególności karę w postaci zakazu wyjazdu do domu. Zapis ten jest niezgodny z art. 66 § 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 ze zm.), który stanowi, że „Dyrektor zakładu, placówki lub schroniska (...), może ograniczyć lub zakazać kontaktów nieletniego z osobami spoza zakładu, placówki lub schroniska dla nieletnich wyłącznie w przypadku, gdy kontakt ten stwarzałby zagrożenie dla porządku prawnego, bezpieczeństwa zakładu, placówki lub schroniska bądź może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się postępowania lub proces resocjalizacji nieletniego”. Unormowanie to wymienia zamknięty katalog przesłanek ograniczania lub zakazu kontaktu nieletniego z osobami spoza placówki, a tym samym uniemożliwia powszechne stosowanie kary w postaci „zakazu wyjazdu do domu”.

¹⁰ W pierwszym kwartale 2009 r. przeprowadzono jedną wizytację młodzieżowego ośrodka wychowawczego.

Ponadto, zastrzeżenia wizytujących budzi przewidziana w systemie kar i nagród Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Ostrowcu Świętokrzyskim możliwość łączenia kilku kar. W opinii przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, za jedno przekroczenie powinno się wymierzać tylko jedną karę. W przypadku zaś gdy wychowanek popełnił więcej przekroczeń, zanim został ukarany za którekolwiek z nich, powinno się wymierzać jedną karę, odpowiednio surowszą.

W trakcie wizytacji młodzieżowych ośrodków wychowawczych, przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócili uwagę na znaczne rozbieżności w ich funkcjonowaniu. Z dwóch ośrodków przeznaczonych dla dziewcząt, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Radzionkowie stwarza nieletnim bardzo dobre warunki bytowe. Pokoje dla dziewcząt są kolorowe, wyposażone w nowe meble, udekorowane osobistymi rzeczami nieletnich, w tym zabawkami. Wszystko to tworzy miłą, domową atmosferę, co wychowanki oceniały bardzo pozytywnie. Placówka wprowadziła także pełne usamodzielnienie nieletnich. Przebywające w Ośrodku dziewczęta same robią zakupy i przygotowują posiłki. Rozwiązanie to zostało pozytywnie ocenione przez osoby wizytujące, jak i same nieletnie, z którymi przeprowadzono rozmowy.

Z kolei, w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kruszwicy, mimo że jest to nowa placówka, funkcjonująca od dnia 1 września 2008 r., warunki bytowe zapewnione w niej wychowankom należy ocenić jako przeciętne. Ściany we wszystkich sypialniach wychowanek wymagają odnowienia. W dniu wizytacji w części pomieszczeń były one zdewastowane oraz brudne. Pokoje sprawiały wrażenie zaniedbanych i tylko nieliczne były udekorowane i miały estetyczny wygląd. Podobnie wymagają remontu sanitariaty, gdzie z sufitu odpada tynk, a ściany są zagrzybiałe. Dodatkowo nieletnie zwracały uwagę na niezapewnienie im poczucia intymności, wobec braku zasłonek w kabinach prysznicowych.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kruszwicy jest również negatywnym przykładem, jeżeli chodzi o funkcjonujący w nim system kar dyscyplinarnych oraz dostęp nieletnich do zajęć na świeżym powietrzu. W przypadku ucieczki lub używania wyrobów tytoniowych przez jedną z dziewcząt, wszystkie wychowanki są bowiem karane zakazem wychodzenia na świeże powietrze (potwierdzało to hasło „Zakaz spaceriaków”, wywieszzone na tablicy w jednym z pokoi wychowawców), czy też zakazem kontaktu telefonicznego z rodzicami. W opinii pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, stosowanie odpowiedzialności zbiorowej jest niedopuszczalne. Wskazane kary stoją również w sprzeczności z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony praw dziecka. Ograniczanie wychowankom dostępu do świeżego powietrza jest niezgodne z Zaleceniami „Europejskich Zasad w sprawie Nieletnich Sprawców Przepięstw będących podmiotem Sankcji i Środków” (Strasburg, 4 kwietnia 2008). Zgodnie z regułą 82 „Wszystkim nieletnim pozbawionym wolności przysługuje prawo do regularnych ćwiczeń na świeżym powietrzu, przynajmniej dwie godziny każdego dnia”. Pomimo zatem, że w krajowych przepisach nie ma unormowań prawnych, które gwarantowałyby nieletniemu codzienny dostęp do zajęć na świeżym powietrzu, ich zapewnienie należy jednak uznać za niezbędne, biorąc pod uwagę potrzeby rozwoju psycho – fizycznego młodego człowieka, a także konieczność rozładowania trudnych emocji w przypadku młodzieży niedostosowanej.

Z kolei powszechne stosowanie kary dyscyplinarnej w postaci zakazu rozmów telefonicznych z najbliższymi narusza art. 66 § 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o

postępowaniu w sprawach nieletnich. Stanowi on bowiem, że „Dyrektor zakładu, placówki lub schroniska, o których mowa w § 1, może ograniczyć lub zakazać kontaktów nieletniego z osobami spoza zakładu, placówki lub schroniska dla nieletnich wyłącznie w przypadku, gdy kontakt ten stwarzałby zagrożenie dla porządku prawnego, bezpieczeństwa zakładu, placówki lub schroniska bądź może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się postępowania lub proces resocjalizacji nieletniego”. Postępowanie takie jest także sprzeczne z art. 9 pkt 2 Konwencji o Prawach Dziecka, w świetle którego „Państwa-Strony będą szanowały prawo dziecka odseparowanego od jednego lub obojga rodziców do utrzymywania regularnych stosunków osobistych i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to sprzeczne z najlepiej pojętym interesem dziecka”. Tym samym wskazane przepisy uniemożliwiają stosowanie „zakazu rozmów telefonicznych” jako kary powszechnie stosowanej, na co wskazywały wychowanki podczas indywidualnych rozmów.

Podkreślenia wymaga również fakt, że w pozostałych młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, które wizytowano w omawianym okresie, wychowankom oferowano szeroką gamę zajęć sportowych, w tym na świeżym powietrzu, co było przez nieletnich pozytywnie oceniane. Ich przebywanie na zewnątrz budynków poszczególnych ośrodków nie przekładało się również na większą liczbę uciezek. Dodatkowo, atmosfera wychowawcza wśród nieletnich, którzy mogli korzystać bez przeszkód z zajęć na świeżym powietrzu, była znacznie korzystniejsza, niż w opisanym ośrodku, w którym wprowadzono nieustanne ograniczenia w tym zakresie. W opinii pracowników Biura RPO, atmosfera wychowawcza w MOW w Kruszwicy jest niewłaściwa, a stosunki pomiędzy wychowankami a wychowawcami napięte. Wzajemną niechęć wyczuwa się zarówno w rozmowach z nieletnimi, jak i z personelem placówki. Stosowanie zbyt częstych, surowych, nieregulaminowych kar oraz odpowiedzialności zbiorowej, brak wypracowanych metod postępowania w sytuacjach konfliktowych oraz niewłaściwe, czasami nazbyt emocjonalne reagowanie kadry na problemy przysparzane przez nieletnie, rodzi w wychowankach frustrację i niechęć do współpracy z wychowawcami. Niewłaściwą atmosferę w placówce potwierdzają liczne ucieczki nieletnich, samookaleczenia oraz częste interwencje Policji.

W związku z funkcjonowaniem młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz młodzieżowych ośrodków socjoterapii, pojawia się problem dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych przez nieletnich przebywających w tego typu placówkach. Obowiązujące przepisy stanowią o zakazie używania wyrobów tytoniowych w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych (ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, Dz. U. z 1995 r. Nr 10, poz. 55 z późn. zm.). Jednakże wprowadzenie zakazu palenia i karanie, w tym zbiorowe, za jego złamanie, wydaje się nie rozwiązywać problemu, prowadząc wręcz do zaognienia konfliktów pomiędzy nieletnimi a kadrami placówki (np. MOW w Kruszwicy). Ze względu na fakt, iż zdecydowana większość wychowanków pali papierosy w tego typu ośrodkach, bardziej optymalnym rozwiązaniem wydaje się być wydzielenie palarni, chroniąc tym samym osoby niepalące przed szkodliwym wpływem dymu tytoniowego. Niezbędne jest również prowadzenie szeroko zakrojonych oddziaływań profilaktycznych, zajęć prozdrowotnych, informujących o skutkach palenia oraz zachęcających młode osoby do zdrowotnego stylu życia. Zaobserwowane w części ośrodków

liberalne podejście w tym względzie, wydaje się być optymalnym rozwiązaniem (np. MOW w Radzionkowie).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym oraz młodzieżowym ośrodku socjoterapii (Dz. U. z 2004 r. Nr 178, poz. 1833), nieletniemu umieszczonemu w ośrodku zapewnia się warunki niezbędne do nauki, wychowania, resocjalizacji i terapii, w tym warunki bezpiecznego pobytu (§ 6 rozporządzenia). Tymczasem w trakcie wizytacji młodzieżowych ośrodków wychowawczych pojawiały się zarzuty świadczące o niedopuszczalnych formach traktowania nieletnich (w wizytowanych młodzieżowych ośrodkach socjoterapii nie uzyskano negatywnych informacji w tym względzie). Szczególnie zła sytuacja panowała w jednym z ośrodków, gdzie w trakcie rozmów prowadzonych z przedstawicielami Rzecznika Praw Obywatelskich wskazano między innymi, że wychowawcy krzyczą i wyzywają, używają wulgaryzmów bądź też zastraszają wyjazdem do szpitala psychiatrycznego. Podkreślono również, że wychowawcy znęcają się psychicznie nad nieletnimi, co prowadzi do powtarzających się ucieczek. W jednej z placówek Policja prowadzi postępowanie w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się personelu ośrodka nad wychowankami. Kwestie te będą więc przedmiotem dalszego zainteresowania ze strony pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Weryfikując dokumentację wizytowanych jednostek zwrócono uwagę na ich niedostosowanie do obowiązujących przepisów prawa. Nieprawidłowości dotyczyły przykładowo kwestii dopuszczalnych na terenie młodzieżowych ośrodków wychowawczych środków przymus bezpośredniego. Zgodnie bowiem z art. 95a § 5 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 ze zm.), środki przymusu bezpośredniego w postaci umieszczenia w izbie izolacyjnej, założenie pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa, stosuje się wyłącznie wobec nieletniego umieszczonego w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich. Takie brzmienie przepisu ustawy oznacza, iż środków tych nie można stosować wobec nieletnich umieszczonych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, czy młodzieżowych ośrodkach socjoterapii. W stosunku do tych nieletnich, jedynym dopuszczalnym środkiem przymusu bezpośredniego jest siła fizyczna.

We wszystkich placówkach zwracano także uwagę na dostępność informacji na temat instytucji, do których nieletni mogą się zwrócić w razie potrzeby. Każdorazowo wobec braku takich danych na tablicach ogłoszeń, postulowano zamieszczenie adresów instytucji stojących na straży praw nieletnich, w tym Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, czy sędziego rodzinnego. Mimo, że wychowankowie mają możliwość porozmawiać o swoich problemach, czy sytuacjach konfliktowych, na zebraniach społeczności bądź bezpośrednio z wychowawcami lub psychologami, istnienie alternatywy i możliwości zwrócenia się z problemem do instytucji zewnętrznej, jest niezwykle istotne. Nieletni powinni być o tym informowani i mieć stały dostęp do wyżej wskazanych adresów.

4. Jednostki organizacyjne Policji oraz izby wytrzeźwień

W drugim kwartale 2009 r. przeprowadzono wizytacje dwóch izb wytrzeźwień¹¹ oraz pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w pięciu jednostkach organizacyjnych Policji¹².

Z poczynionych przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich ustaleń wynika, że wizytowane izby wytrzeźwień właściwie realizują zadania nałożone na nie rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 4 lutego 2004 r. w sprawie trybu doprowadzania, przyjmowania i zwalniania osób w stanie nietrzeźwości oraz organizacji izb wytrzeźwień i placówek utworzonych lub wskazanych przez jednostkę samorządu terytorialnego (Dz. U Nr 20, poz. 192 ze zm.). Wnioski wypływające z rozmów przeprowadzonych z osobami umieszczonymi w izbie pozwalają stwierdzić, iż są one traktowane z poszanowaniem godności ludzkiej oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Obie wizytowane izby wytrzeźwień funkcjonują prawidłowo, dokumentacjach jest w nich prowadzona w sposób rzetelny i czytelny. W trakcie wizytacji nie stwierdzono, aby warunki bytowe, czy też inne okoliczności mogły prowadzić do okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób nietrzeźwych. Obie placówki prowadzą również oddziaływania profilaktyczne, a ich wyposażenie - generalnie rzecz biorąc - odpowiada przepisom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 4 lutego 2004 r.

Jeżeli zaś chodzi o pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia jednostek organizacyjnych Policji (dalej PdOZ), należy wskazać, iż nie stwierdzono, aby w wizytowanych jednostkach dochodziło do tortur, czy też innych niedozwolonych form traktowania zatrzymanych.

W trakcie wizytacji niejednokrotnie spotykano się natomiast z problemem nierespektowania rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2001 r. w sprawie dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 106, poz. 1163). W niektórych izbach zezwalano na palenie na korytarzu, czy w pokoju sanitarnym. W jednym z PdOZ wywieszono z kolei całkowity zakaz palenia, mimo że osoby zatrzymane mają prawo używania wyrobów tytoniowych w wyznaczonych pokojach dla zatrzymanych lub w wyodrębnionym i specjalnie oznaczonym pomieszczeniu. W związku z tym Rzecznik Praw Obywatelskich skierował w tej sprawie wystąpienie do Komendanta Głównego Policji, co skutkowało zobowiązaniem Komendantów poszczególnych jednostek Policji do respektowania obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa.

Poza powyższą kwestią należy wskazać, iż warunki bytowe w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych były zróżnicowane. Jednakże mimo pewnych nieprawidłowości w poszczególnych jednostkach, przykładowo w postaci braku oświetlenia odpowiedniego do czytania i pisanie, zapewniają one poszanowanie godności zatrzymanych. Generalnie są one zgodne z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r. w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. z 2008 r., Nr 192, poz. 1187).

¹¹ Izba Wytrzeźwień w Słupsku (18.06.2009 r.), Izba Wytrzeźwień w Rudzie Śląskiej (26.06.2009 r.).

¹² Komenda Powiatowa Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim (3.04.2009 r.), Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Opolskich (21.04.2009 r.), Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu (27.04.2009 r.), Komenda Miejska Policji w Krakowie (5.05.2009 r.), Komenda Miejska Policji w Siemianowicach Śląskich (23.06.2009 r.).

Wśród dostrzeżonych nieprawidłowości można wskazać między innymi, iż nie wszędzie regulamin pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, był umieszczony w widocznym miejscu, umożliwiającym zapoznanie się z jego treścią. Nie wszystkie PdOZ były także zabezpieczone w ubranie zastępcze dla skazanego, oskarżonego, podejrzanego lub osoby podejrzanego o: popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, udział w zorganizowanej grupie przestępczej, popełnienie przestępstwa ze szczególnym okrucieństwem, z użyciem broni palnej lub materiałów wybuchowych (§ 10 ust. 2 Regulaminu), a także w odzież, bieliznę i obuwie, jeżeli przedmioty własne osoby zatrzymanej nie nadają się do użytku lub jeżeli ich używanie jest niedopuszczalne ze względów higienicznych (§ 10 ust. 3 Regulaminu). Powtarzał się również problem niedokładności wpisów w Książce wizyt lekarskich. Faktem jest, że dane dotyczące tego, kiedy i komu lekarz pogotowia udzielał pomocy, można uzyskać również z innej dokumentacji prowadzonej w PdOZ. Wydaje się jednak, że przede wszystkim powinny być one odnotowane we wspomnianej Książce.

5. Ośrodki dla cudzoziemców

W omawianym okresie wizytacje Krajowego Mechanizmu Prewencji objęły cztery różnego rodzaju ośrodki dla cudzoziemców¹³.

Jeżeli chodzi o Ośrodek dla Cudzoziemców Ubiegających się o Nadanie Statusu Uchodźcy lub Azylu w Bytomiu, w trakcie wizytacji nie stwierdzono przypadków naruszenia praw przebywających w nim osób. Są oni traktowani z poszanowaniem godności ludzkiej. Żadne okoliczności nie wskazują również, aby w placówce mogło dochodzić do okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania przebywających w niej osób. Warunki bytowe, zapewnione cudzoziemcom, należy uznać za dobre.

Z treścią regulaminu pobytu w Ośrodku cudzoziemcy zapoznają się w chwili przyjęcia, w placówce recepcyjnej w Podkowie Leśnej - Dębaku. W wizytowanej placówce tekst regulaminu – w rosyjskiej wersji językowej – wywieszony został na tablicy ogłoszeń. Zainteresowanym mieszkańcom Ośrodka udostępnia się także ulotki informacyjne, dotyczące przysługujących im praw i ciążących na nich obowiązków. W placówce w miarę regularnie odbywają się także wizyty przedstawicieli organizacji pozarządowych, programowo zajmujących się ochroną praw cudzoziemców. W razie konieczności, cudzoziemcy mają także zapewniony dostęp do listy adresowej takich organizacji, a także właściwych organów i instytucji publicznych.

W drugim kwartale 2009 r. wizytowano również Areszt w Celu Wydalenia i Ośrodek Strzeżony dla Cudzoziemców, przy Warmińsko - Mazurskim Oddziale Straży Granicznej w Kętrzynie. W następstwie wizytacji przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich stwierdzili, że warunki bytowe panujące w Ośrodku Strzeżonym dla Cudzoziemców należy uznać za bardzo dobre. Tym niemniej zaleca się podjęcie działań zmierzających do poprawy warunków w pomieszczeniach sanitarnych Aresztu w Celu Wydalenia i Ośrodka Strzeżonego, poprzez zapewnienie osobom korzystającym z tych pomieszczeń należytej intymności. Rozważyć należy

¹³ Ośrodek dla Cudzoziemców Ubiegających się o Nadanie Statusu Uchodźcy lub Azylu w Bytomiu (2.04.2009 r.), Areszt w Celu Wydalenia przy Sudeckim Oddziale Straży Granicznej w Kłodzku (13.05.2009 r.), Areszt w Celu Wydalenia przy Warmińsko-Mazurskim Oddziale Straży Granicznej w Kętrzynie (16.06.2009 r.), Ośrodek Strzeżony dla Cudzoziemców przy Warmińsko-Mazurskim Oddziale Straży Granicznej w Kętrzynie (16.06.2009 r.).

możliwość zmiany sposobu zabezpieczenia okien w celach mieszkalnych Aresztu tak, aby osadzeni samodzielnie i według potrzeb mogli te okna otwierać. Konieczna wydaje się także zmiana sposobu mocowania włącznika instalacji alarmowo – przyzywowej w izolatce. Poza tym, wskazano, iż zasadne byłoby przeprowadzanie w ciągu dnia wielokrotnych kontroli osób osadzonych oraz sprawdzanie cel mieszkalnych Aresztu w Celu Wydalenia. Zmieniona powinna zostać także praktyka polegająca na odnotowywaniu w dokumentacji służbowej numerów telefonów, pod które dzwonią osadzeni. Konieczne jest także wyjaśnienie przyczyn ograniczenia tygodniowej liczby widzeń osadzonych oraz rozważenie zasadności wprowadzonych w regulaminach wewnętrznych ograniczeń czasowych w zakupie określonych produktów. Ponadto, w placówkach należy podjąć działania w celu organizacji comiesięcznych kontrolnych badań lekarskich, stosownie do wymogu zawartego w § 24 Regulaminu organizacyjno – porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu wydalenia, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki i areszty w celu wydalenia oraz regulaminu organizacyjno – porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku lub areszcie w celu wydalenia (Dz. U. z 2004 r. Nr 190, poz. 1953). Konieczne jest również podjęcie działań w celu rozpowszechnienia wśród osadzonych informacji o możliwości skorzystania z pomocy tłumaczy (poprzez np. wywieszenie stosownej informacji na tablicy ogłoszeń itp.).

Z kolei w Areszcie w Celu Wydalenia, mieszczącym się przy Sudeckim Oddziale Straży Granicznej w Kłodzku, warunki bytowe należy uznać za bardzo dobre. W toku wizytacji nie stwierdzono przypadków naruszania praw cudzoziemców umieszczonych w wizytowanej placówce.

W związku z powyższym należy podkreślić, iż w obu wizytowanych aresztach w celu wydalenia oraz ośrodku strzeżonym dla cudzoziemców nie stwierdzono występowania okoliczności, które mogłyby prowadzić do okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania umieszczonych w jednostkach osób. Umieszczane tam osoby traktowane są z poszanowaniem godności ludzkiej.

6. Szpitale psychiatryczne

W okresie drugiego kwartału bieżącego roku, przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili wizytację dwóch szpitali psychiatrycznych¹⁴. Sprawozdanie z wizytacji szpitala psychiatrycznego w Tworkach nie zostało sporządzone do dnia opracowywania niniejszego raportu, w związku z czym, ustalenia dokonane w trakcie wizytacji tej placówki, zostaną przedstawione w kolejnym raporcie kwartalnym Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Jeżeli zaś chodzi o Zakład dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. dr M. Marzyńskiego w Sieniawce, zapewnione w nim warunki bytowe są dość dobre. Większość pacjentów przebywa na kilkusobowych salach. Korytarze, sale oraz inne pomieszczenia są

¹⁴ Zakład dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. dr M. Marzyńskiego w Sieniawce przy Wielospecjalistycznym Szpitalu SPZOZ w Zgorzelsku (14.05.2009 r.), Wojewódzki Samodzielny Psychiatryczny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej im. J. Mazurkiewicza w Tworkach (20.06.2009 r.).

czyste. Na wizytowanych oddziałach zorganizowano również palarnie dla chorych, jednak wydaje się, że chorzy palą papierosy także poza wyznaczonymi miejscami. Wątpliwości budzą jednak warunki utrzymywania higieny osobistej pacjentów wizytowanych oddziałów, gdzie na kilkadziesiąt pacjentów przypadają zaledwie 2 kabiny prysznicowe. Dodatkowo w jednej z łazienek zainstalowano nieosłonięty brodzik do kąpieli osób niepełnosprawnych. Takie warunki wydają się nie zapewniać pacjentom poczucia intymności. Ponadto, w łazience stoją miednice – według personelu służą one do prania, chorzy twierdzą jednak, że w miednicach są kąpieli pacjenci niepełnosprawni. Jeden z pacjentów wskazał, że chorzy myci są kolejno w niezmienionej wodzie. Takie traktowanie może zostać uznane za nieludzkie i poniżające.

Poza tym, w zał. 1 poz. 29 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 10 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających oraz składu, trybu powoływania i zadań komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających (Dz. U. Nr 179, poz. 1854 ze zm.), Zakład wymieniony jest jako placówka przeznaczona do leczenia osób skierowanych do zakładu psychiatrycznego na podstawie orzeczenia przez sąd karny zastosowania leczenia psychiatrycznego jako środka zabezpieczającego. Zgodnie z rozporządzeniem, Zakład powinien dysponować 5 miejscami w warunkach zabezpieczenia podstawowego.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, internowani przebywają na oddziale ogólnym i stosuje się wobec nich regulamin organizacyjny – porządkowy zakładu – z pewnym zastrzeżeniem, dotyczącym udzielania przepustek. Natomiast, jak zaznaczył Sąd Najwyższy w uchwale z 28 września 2006 r., w sprawie o sygn. I KZP 23/06, w zakładach dysponujących warunkami podstawowego zabezpieczenia stosuje się przepisy regulaminu organizacyjno-porządkowego tego zakładu. (...) Niekorzystną dla internowanego decyzję można zaskarżyć do sądu penitencjarnego (...) w trybie określonym w art. 7 Kodeksu karnego wykonawczego.

W wizytowanym Zakładzie trudno jest mówić o stosowanej praktyce w zakresie rozpatrywania próśb tej grupy pacjentów o przepustki, gdyż według deklaracji Kierownika, nie było przypadków, aby internowani zwracali się o przepustki. Z rozmów z pacjentami internowanymi wynika z kolei, że nie ubiegają się oni o przepustki, ponieważ są przekonani, że nie przysługuje im takie prawo. Internowani nie potrafili jednak wskazać, kto udzielił im takich informacji. W związku z tym, w następstwie wizytacji stwierdzono, iż należy rozważyć poinformowanie internowanych o przysługującym im uprawnieniu do ubiegania się o przepustki na takich samych zasadach, co pozostali pacjenci.

Poza tym, należy podjąć niezbędne działania, mające na celu przywrócenie zgodnej z prawem praktyki stosowania środków przymusu bezpośredniego i wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości w tym względzie. Personel - co do zasady – nie traktuje bowiem przytrzymania i przymusowego podania leków jako formy przymusu bezpośredniego, wobec czego nie stosuje przewidzianych przez ustawę procedur w przypadku zastosowania przymusu bezpośredniego w formie przymusowego podania leków i przytrzymania.

W wizytowanym szpitalu niezbędne jest także pilne wykonanie dyspozycji zawartej w załączniku nr 1 dział X ust. 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 10 listopada 2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2006 r. Nr 213, poz. 1568 ze zm.), zgodnie z którym okna w pokojach, w których przebywają pacjenci, powinny być oszklone od wewnątrz szkłem bezpiecznym oraz zabezpieczone przed możliwością otworzenia przez pacjentów.

7. Domy pomocy społecznej

W drugim kwartale 2009 r. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili wizytację w Domu Pomocy Społecznej w Szczytnej¹⁵. Jest to placówka przeznaczona dla mężczyzn, niepełnosprawnych intelektualnie. W dniu wizytacji przebywało w niej 110 osób.

Warunki bytowe stwierdzone w czasie wizytacji, w zasadzie odpowiadają przepisom rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. Nr 217 poz. 1837). Personel placówki zdaje się otaczać chorych opieką i dokładać starań w zakresie wykonywania zadań opiekuńczych i rehabilitacyjnych.

W czasie wizytacji zaobserwowano jednak praktyki naruszające godność i intymność osób przebywających w Domu Pomocy Społecznej. Między innymi polegają one na prowadzeniu grupy nagich mieszkańców do łazienki, sposobu dokonywania zabiegów higienicznych oraz załatwiania potrzeb fizjologicznych przez chorych ze znaczną dysfunkcją narządów ruchu, czy wreszcie zezwolenia osobie z zewnątrz na swobodne fotografowanie nagich chorych (na stronie internetowej Newsweeka umieszczono tzw. fotocast, na którym, poza pokazem slajdów, znajdują się krótkie ujęcia nakręcone w placówce, które przedstawiają m.in. nagich i półnagich mieszkańców Domu). Wskazuje to na przedmiotowe traktowanie podopiecznych placówki. Przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich stwierdzili więc, iż należy bezwzględnie doprowadzić do świadomości całego personelu, że niezależnie od stopnia niepełnosprawności, każdemu z mieszkańców jako osobie ludzkiej, przysługują identyczne prawa podmiotowe, jak osobom nie dotkniętym niepełnosprawnością. Należy kategorycznie wyeliminować niedopuszczalne praktyki, jako nieludzkie i poniżające, naruszające godność mieszkańców i ich prawo do intymności.

W następstwie wizytacji uznano, iż niezbędne jest podjęcie działań, mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego.

Ponadto stwierdzono, iż w placówce należy zapewnić stosowne warunki do udzielania mieszkańcom świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej i zaprzestać praktyki badań chorych mieszkańców w pomieszczeniu dyżurki. Istotne jest również uporządkowanie sprawy dokumentowania wszystkich, a nie jedynie uznanych za „poważne”, skarg i wniosków składanych ustnie przez mieszkańców.

¹⁵ Dom Pomocy Społecznej w Szczytnej (12.05.2009 r.).

W związku z powyższymi nieprawidłowościami należy podkreślić, iż w wizytowanym Domu Pomocy Społecznej dochodzi do niedopuszczalnych form traktowania mieszkańców. Wskazane nieprawidłowości powinny zostać niezwłocznie usunięte.

8. Podsumowanie

Działalność Krajowego Mechanizmu Prewencji w drugim kwartale 2009 r. wykazała, że nadal powtarzają się problemy, które były już dostrzegane w roku ubiegłym. Szczególnie niepokojące są niewłaściwe formy traktowania nieletnich przez kadre w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych. Stosowanie w nich kar dyscyplinarnych w postaci ograniczenia dostępu do zajęć na świeżym powietrzu, czy kontaktu z rodziną, jest niedopuszczalne, podobnie jak stosowanie odpowiedzialności zbiorowej lub kilku kar za jedno przewinienie. Należy jednak podkreślić, że tylko w jednym z ośrodków intensywność zjawiska oraz złożoność dolegliwości, jakie dotykały nieletnich, doprowadziło do uznania, iż mogą one prowadzić do okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania przebywających tam nieletnich. Istotne uchybienia stwierdzono jednak również w zakładzie poprawczym.

Oprócz problemów nurtujący placówki dla nieletnich, poważne nieprawidłowości dostrzeżono także w wizytowanym domu pomocy społecznej oraz w szpitalu. Ponadto, nadal spotykane są jednostki penitencjarne, w których warunki bytowe wymagają zdecydowanej poprawy. Odnosi się to w szczególności do braku zabudowy kąpoków sanitarnych. Wsparcie finansowe poszczególnych zakładów karnych i aresztów śledczych, które wymagają niezwłocznego przeprowadzenia prac remontowych, jest więc niezbędne.

X. WYBÓR SPRAW INDYWIDUALNYCH

RPO-555919-I/07

Do Rzecznika zwrócili się Pani Ewa J. i Pan Piotr K., pokrzywdzeni działaniami biegłych rewidentów. Wnioskodawcy zgłosili zastrzeżenia do art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, który nie dawał możliwości wnoszenia przez pokrzywdzonego środków odwoławczych od orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego wydanego w pierwszej instancji.

Rzecznik zwrócił się w dniu 28 czerwca 2007 r. do Ministra Finansów z prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do zmiany omawianego przepisu tak, aby umożliwił wnoszenie odwołania od orzeczeń Krajowego Sądu Dyscyplinarnego wydanych w pierwszej instancji wszystkim stronom postępowania. W dniu 17 lipca 2007 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów poinformował Rzecznika, iż w związku z wejściem w życie dyrektywy nr 2006/43/WE z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych (L 157/87), niezbędne stało się opracowanie nowego projektu ustawy o biegłych rewidentach. W toku prac nad projektem ustawy, zostanie rozważona propozycja zawarcia w nim rozwiązań sygnalizowanych przez Rzecznika.

W kolejnej odpowiedzi z dnia 12 sierpnia 2008 r. Dyrektor Departamentu Rachunkowości w Ministerstwie Finansów poinformowała, że Ministerstwo przygotowało projekt ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym uwzględniający postulaty Rzecznika, rozszerzający katalog podmiotów czynnie legitymowanych do wniesienia odwołania od orzeczenia sądu dyscyplinarnego.

Przedmiotowa ustawa została uchwalona w dniu 7 maja 2009 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 77 poz. 649) oraz ma wejść w życie z dniem 6 czerwca 2009 r. Zgodnie z jej brzmieniem art. 41 ust. 1, od orzeczeń Krajowego Sądu Dyscyplinarnego przysługuje obwinionemu, pokrzywdzonemu, Komisji Nadzoru Audytowego oraz Krajowemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu, (...) odwołanie do właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania obwinionego, sądu okręgowego - sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, jako sądu pierwszej instancji - w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem, przy czym ustawa ta nie przewiduje już instytucji Krajowego Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji.

RPO-618181-I/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich, wpłynęło pismo mieszkańców G., w który skarżący informują o zajściu, jakie miało miejsce w Wielki Piątek w Liceum Ogólnokształcącym w G. W szkole w tym dniu, będącym wielkim religijnym świętem wiernych Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego zorganizowano dyskotekę. Dyrektor szkoły, zorientowawszy się w popełnionym

nietakcie, wezwał, w trakcie lekcji, przez radiowęzeł wyznających prawosławie uczniów do swojego gabinetu. Przepraszył ich za to, co się wydarzyło. Jednakże forma publicznego zaproszenia, zgłoszonego w takiej formie, zmusiła uczniów do publicznego ujawnienia swoich przekonań religijnych. Był to kolejny, jeszcze większy, nietakt stanowiący także naruszenie prawa. Zgodnie z przepisem art. 53 ust. 7 Konstytucji RP, nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawniania swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania. Niezależnie od naruszenia prawa, szkolnej młodzieży wyznania prawosławnego, wyrządzono tym zajściem z pewnością także dużą przykrość. W związku z tymi wydarzeniami Rzecznik wystąpił do Małopolskiego Kuratora Oświaty i Starosty Gorlickiego o podjęcie działań, mających na celu zapobieżenie taki wydarzeniom przyszłości. O swoich wystąpieniach Rzecznik poinformował zwierzchnika Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w Polsce Metropolitę Warszawskiego i Całej Polski Sawę. W swoich odpowiedziach zarówno Starosta jak i kurator powiadomili o podjętych, w środowisku miejscowych szkół, działaniach zmierzających do uniknięcia podobnych przypadków w przyszłości.

RPO-590054-II/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Pani Mariola D. m.in. w sprawie zawarcia przez funkcjonariusza policji nieprawdziwych informacji w dokumentacji odnoszącej się do procedury tzw. Niebieskiej Karty, które miały wpływ na rozstrzygnięcie w sprawie przemocy w rodzinie. Postępowanie w sprawie o czyn zarzucany funkcjonariuszowi tj. o przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. nie zostało wszczęte.

Analiza akt sprawy prowadzonej przez Prokuraturę Rejonową w K. ujawniła, że pretekstem dla podjęcia decyzji o odmowie wszczęcia śledztwa było uznanie prokuratora, że sporządzanych przez dzielnicowego notatek urzędowych, które mogą zawierać nieprawdziwe informacje, nie można uznać za dokument lub też dowód w postępowaniu przygotowawczym. Uznanie to jest niesłuszne. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2005 r. (III KK 206/04 *LEX nr 151674, Prok. i Pr. - wkł. 2005/12/4*), cyt.: „Dokumentami są nie tylko oficjalne pisma kierowane na zewnątrz danej jednostki policji, ale także mogą nimi być notatki służbowe, czy też notatniki służbowe funkcjonariuszy policji”.

Zgodnie z zawartą w art. 115 § 14 k.k. definicją: „Dokumentem jest każdy przedmiot lub inny zapisany nośnik informacji, z którym związane określone prawo, albo który ze względu na zawartą w nim treść stanowi dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mającej znaczenie prawne”. Dokument ten przybiera formę notatki urzędowej - urzędowego dokumentu, złożonego w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym. Zgodnie z dyspozycją artykułu 393 § 1 k.p.k. „wolno odczytywać na rozprawie (...) wszelkie dokumenty urzędowe, złożone w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym”. A zatem, w katalogu dowodów znajdujemy również dokumenty z procedury tzw. Niebieskiej Karty.

W reakcji na wystąpienie z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, Prokuratura Okręgowa w Ś., wskazując na powyższe argumenty, zażądała od Prokuratora Rejonowego w K. dokonania ponownej oceny, czy notatki urzędowe sporządzane przez funkcjonariusza policji

posiadają walory dokumentów i rozważenie wydania, na podstawie art. 324 § 1 k.p.k. postanowienia o podjęciu na nowo sprawy, w której odmówiono wszczęcia śledztwa.

RPO-598714-II/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Paweł S. wskazując w swoim wniosku na problem znęcania się nad jego dziećmi przez ich matkę Justynę S. i osobę jej bliską – Rafała D. Skarżący powiadomił Rzecznika, że umyślnie wyrzucono psa dzieci przez okno mieszkania na IV piętrze, w wyniku czego pies doznał obrażeń. Analiza akt Prokuratury Rejonowej w D. w sprawie znęcania się nad małoletnią Oliwią S., jaka miała miejsce w naszym Biurze ujawniła kilka nieprawidłowości (głównie dotyczących pominięcia zeznań świadków ze słyszenia i dowodów wskazujących na zaniedbanie dziecka oraz niewyczerpania inicjatywy dowodowej), którymi obarczone było postanowienie z dnia 11 marca 2008 r. o umorzeniu dochodzenia w tej sprawie. Na prośbę Rzecznika wskazana Prokuratura Okręgowa w K. zbadała zarówno wymienioną sprawę, jak i akta postępowania Prokuratury Rejonowej w D. w sprawie znęcania się nad małoletnimi przez ich matkę Justynę S. i Rafała D. W efekcie badania uznano, że postanowienia o umorzeniu postępowań w przypadku obu spraw są przedwczesne. Wydano zatem polecenie podjęcia wskazanych spraw i kontynuowania w celu uzupełnienia zgromadzonego dotąd materiału dowodowego.

RPO-573261-II/07

W nawiązaniu do notatki z dnia 8 lipca 2008 r. dotyczącej pisemnych wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich do Prokuratora Apelacyjnego w B. odnośnie prawomocnie umorzonego postępowania przygotowawczego, prowadzonego w Prokuraturze Rejonowej w B., dotyczącej kradzieży przedmiotów stanowiących elementy majątku spadkowego na szkodę Rafała L. – tj. o przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., w dniu 15 kwietnia 2009 r., do wiadomości Rzecznika wpłynęła kolejna informacja z Prokuratury Apelacyjnej w B. Powiadomiono Rzecznika, iż w dniu 31 marca 2009 r. został skierowany akt oskarżenia przeciwko osobie, której zarzucono dokonanie kradzieży elementów majątku spadkowego na szkodę Rafała L. Wobec powyższego, w pełni potwierdzono zasadność podjętych na rzecz pokrzywdzonych działań oraz wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich do Prokuratora Apelacyjnego w B. - w tej uprzednio umorzonej sprawie.

RPO-570694-II/07

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Pani Danuta H., skarżąc się na niesłuszne jej zdaniem decyzje procesowe, jakie wydawane są przez Prokuraturę Rejonową K.-K. w K. w przypadku niektórych spraw jej dotyczących. Spośród kilku zbadanych spraw, działania zostały podjęte w sprawie Prokuratury Rejonowej K.-K. w K. dotyczącej gróźb karalnych i znieważenia Danuty H. przez syna Piotra tj. czynów z art. 190 § 1 k.k. i art. 216 § 1 k.k.

Do Prokuratora Okręgowego w K. skierowane zostało wystąpienie zawierające uwagi dotyczące przedwczesnego rozstrzygnięcia tej sprawy (umorzenia jej) oraz opinii wyrażonych przez prokuratora w uzasadnieniu podjętej decyzji. Prokurator uznał bowiem, iż do realizacji znamion przestępstwa określonego w art. 190 § 1 k.k., w wymienionym przypadku nie doszło, albowiem obawy pokrzywdzonej spełnienia wypowiedzianej przez syna groźby pozbawienia życia nie były uzasadnione okolicznościami, w których groźby te zostały wypowiedziane. Prokurator stwierdził nadto, że zdarzenie, w trakcie którego słowa te wypowiedziano, stanowiło tylko etap długotrwałego konfliktu, w toku którego nigdy nie doszło do żadnej konkretnej próby realizacji kierowanych gróźb pozbawienia życia, choć faktem jest, że między stronami dochodziło do przemocy fizycznej. Tymczasem Piotr H. został skazany za spowodowanie u swojej matki obrażeń ciała podczas tego samego zdarzenia, a Prokuratura Rejonowa K.-K. w K. skierowała akt oskarżenia dotyczący m.in. gróźb karalnych wypowiedzianych do Piotra H. przez Danutę H. w innym postępowaniu. W wystąpieniu wskazane zostało również, że to, iż strony są w długotrwałym konflikcie, nie oznacza, że jego przejawy nie powinny spotykać się z reakcją organów postępowania karnego lub powinny podlegać kontroli jedynie wybiórczo. W odpowiedzi, Rzecznik został powiadomiony, iż Prokurator Okręgowy w K. zdecydował o podjęciu na nowo prawomocnie umorzonego postępowania. Tym samym działania Rzecznika w tej sprawie należy uznać za zasadne i skuteczne.

RPO-611001-III/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Czesław F. z prośbą o pomoc w uzyskaniu zasiłku chorobowego. Z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Ubezpieczeniu chorobowemu podlegał na zasadach dobrowolności. Z powodu otrzymania w styczniu 2009 r. zwolnienia lekarskiego, składkę na ubezpieczenia społeczne opłacił w wysokości pomniejszonej o okres zwolnienia lekarskiego. W związku z tym, na mocy art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.) organ rentowy wyłączył zainteresowanego z dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono składki należnej za to ubezpieczenie tj. od 1 stycznia 2009 r. Pan Czesław F. różnicę składki uregulował w dniu 11 lutego 2009 r. oraz w dniu 3 marca 2009 r. Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Oddziału ZUS z prośbą o ponowne szczegółowe zbadanie tej sprawy. Ustanie bowiem z dniem 1 stycznia 2009 r. dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, skutkowałoby tym, że Pan Czesław F. ponowne prawo do zasiłku chorobowego, w przypadku przystąpienia do ubezpieczenia chorobowego nabyłby po upływie 90 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Organ rentowy po ponownym rozpatrzeniu sprawy w dniu 18 marca 2009 r., w oparciu o art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej, który stanowi, że w uzasadnionych przypadkach ZUS na wniosek ubezpieczonego może wyrazić zgodę na opłacenie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po terminie - sprawę rozpatrzył pozytywnie. Zainteresowany, pismem z dnia 20 kwietnia 2009 r. zwrócił się do Rzecznika z podziękowaniem za interwencję.

RPO-611076-III/09/EP

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Jerzy K. zam. w N., USA kwestionując decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w S. z dnia 23 stycznia 2009 r. o odmowie prawa do renty inwalidy wojskowego od 1 lutego 2009 r. na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 ze zm.).

W związku z pismem w powyższej sprawie z dnia 9 marca 2009 r., skierowanym do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. Rzecznik otrzymał informację, iż akta zainteresowanego wraz z pismem Rzecznika zostały przesłane do Wydziału Realizacji Umów Międzynarodowych I Oddziału ZUS w Warszawie. Następnie pismem z dnia 20 kwietnia 2009 r. została przekazana do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich kopia odpowiedzi udzielona Panu Jerzemu K. przez Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie – Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych, skierowana do zainteresowanego pismem z dnia 17 kwietnia 2009 r. Wynika z niej m.in., że ZUS I Oddział w Warszawie po zbadaniu akt rentowych oraz zamkniętej karty ewidencyjnej zainteresowanego, decyzją z dnia 9 kwietnia 2009 r. wznowił Panu Jerzemu K. wypłatę renty inwalidy wojskowego, błędnie wstrzymaną przez ZUS Oddział w R.

Inspektorat w S. nie uwzględnił faktu, że zgodnie z obowiązującym do końca lutego 2009 r. Polsko – Amerykańskim Porozumieniem o wzajemnym transferze, renta inwalidy wojskowego mogła być wypłacana zarówno w Polsce jak i transferowana do USA. Oddział jednocześnie poinformował, że należności wynikające z ww. decyzji wraz ustawowymi odsetkami zostaną przekazane na dotychczasowy rachunek bankowy Pana Jerzego K. w Polsce.

RPO-608149-III/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 30 stycznia 2009 r. wpłynęła skarga nauczyciela akademickiego na wyznaczanie przez władze uczelni zjazdów dla studentów studiów niestacjonarnych w dni ustawowo wolne od pracy, będące świętami państwowymi – 3 maja oraz 11 listopada. Organizowanie przez uczelnię zajęć dydaktycznych w dni będące świętami państwowymi i tym samym zobowiązywanie nauczycieli akademickich do pracy w dni ustawowo wolne od pracy – stanowi naruszenie praw obywatelskich określonych w Konstytucji RP, szczególnie art. 66 ust. 2. W związku z powyższym Rzecznik podjął interwencję w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz u władz uniwersyteckich (pisma z dnia 12 lutego i 30 marca 2009 r.). Interwencja Rzecznika doprowadziła do weryfikacji harmonogramu zajęć przez Uniwersytet Rzeszowski (pismo z dnia 16 kwietnia 2009 r.). Rzecznik otrzymał także zapewnienie, iż w przyszłości przy układaniu harmonogramu zjazdów dla studentów, uczelnia będzie uwzględniała dni ustawowo wolne od pracy.

RPO-606540-III/09/EP

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się z prośbą o pomoc Pan Jerzy S. w sprawie przedłużającego się postępowania w Urzędzie do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych dotyczącego przyznania uprawnień kombatanckich z tytułu działalności w AK.

W związku z pismami w powyższej sprawie BRPO z dnia 20 stycznia oraz 5 maja 2009 r., skierowanymi do Departamentu Orzecznictwa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o poinformowanie o stanie sprawy zainteresowanego i udzielenie informacji, jakiej treści rozstrzygnięcie zostało wydane w tej sprawie, Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał odpowiedź z dnia z dnia 25 maja 2009 r.

Wynika z niej iż Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych decyzją z dnia 15 maja 2009 r. uchylił decyzję z dnia 18 listopada 1993 r. i przyznał Panu Jerzemu S. uprawnienia kombatanckie na podstawie art. 1 ust. 2 pkt 3 (pełnienie służby w polskich podziemnych formacjach i organizacjach, w tym w działających w ramach tych organizacji oddziałach partyzanckich w okresie wojny 1939 – 1945) oraz art. 3 ust. 1 (okres przebywania w niewoli lub obozach internowanych oraz w obozach podległych Głównemu Zarządowi do Spraw Jeńców Wojennych internowanych (GUPWI) NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, i obozach podległych Wydziałowi Obozów Kontrolno – Filtracyjnych NKWD, spowodowanego działalnością kombatancką, o której mowa w art. 1 ust. 2) ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm.) w łącznym wymiarze 3 lat.

RPO-606485-III/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się z prośbą o pomoc Pani Regina G. w sprawie odmowy przyznania uprawnienia do świadczenia z tytułu deportacji do pracy przymusowej do III Rzeszy.

W związku z pismem w powyższej sprawie BRPO z dnia 20 stycznia 2009 r., skierowanym do Departamentu Orzecznictwa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o poinformowanie o aktualnym stanie sprawy, Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał informację z dnia 28 stycznia 2009 r. o toczącym się postępowaniu odwoławczym, w związku ze złożeniem przez zainteresowaną wniosku o ponowne rozpatrzenie decyzji o odmowie przyznania uprawnienia do świadczenia.

Po kolejnych pismach BRPO w tej sprawie, została przekazana Rzecznikowi odpowiedź z Departamentu Orzecznictwa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, z której wynika, iż decyzją z dnia 13 marca 2009 r.. Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przyznał Pani Reginie G. uprawnienie do świadczenia pieniężnego na podstawie ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom

deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR (Dz. U. nr 87, poz. 395 ze zm.).

RPO-610206-V/09

Pismem z dnia 16 lutego 2009 r. do Biuro RPO z prośbą o pomoc zwróciła się pani Maria W. w sprawie dotyczącej pozbawienia jej członkostwa w Spółdzielni Mieszkaniowej w W. Pismem z dnia 2 lutego 2009 r. Zarząd Spółdzielni poinformował skarżącą, że po rozpatrzeniu pisma jej męża – Pana Jana W., w którym zawarte jest żądanie pozbawienia jej członkostwa w Spółdzielni, Zarząd postanowił uznać zawarte w tym piśmie argumenty i skreślić Panią W. z listy członków.

Rzecznik pismem z dnia 5 marca 2009 r. zwrócił się do Prezesa Zarządu Spółdzielni z prośbą o nadesłanie informacji o stanie faktycznym i prawnym w przedstawionej sprawie, a w szczególności o wskazanie organu Spółdzielni, który zgodnie z obowiązującym Statutem jest uprawniony do podjęcia uchwały w przedmiocie wykluczenia albo wykreślenia członka, jak również o wskazanie, jakie przyczyny mogą uzasadniać zgodnie ze Statutem wykreślenie członka z rejestru i które z obowiązków statutowych naruszyła Pani Maria W. Wątpliwości Rzecznika budził w szczególności fakt, że uchwała w przedmiocie skreślenia z rejestru została dokonana przez Zarząd Spółdzielni, podczas gdy zgodnie z treścią art. 24 § 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r., nr 188, poz. 1848), statut spółdzielni może upoważnić do podejmowania uchwały w przedmiocie wykluczenia bądź wykreślenia z rejestru wyłącznie radę nadzorczą lub walne zgromadzenie, nie zaś zarząd. Ponadto, zgodnie z powołanym przepisem obowiązkiem organu, do którego kompetencji należy podejmowanie uchwał w tym przedmiocie, jest wysłuchanie wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni. Z treści pisma z dnia 2 lutego 2009 r. trudno też zorientować się, jakie obowiązki statutowe naruszyła Pani W. Zgodnie z art. 24 § 3 ustawy Prawo spółdzielcze, członek niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni.

W odpowiedzi na pismo Rzecznika, Przewodniczący Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej w W. poinformował, że Rada Nadzorcza podjęła uchwałę zobowiązującą Zarząd Spółdzielni do przywrócenia członkostwa Pani Marii W. w ww. Spółdzielni.

RPO- 597259-VII/09

W dniu 25 sierpnia 2008 r. do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło pismo tymczasowo aresztowanego Roberta H., przebywającego w Areszcie Śledczym w L. W piśmie zainteresowany skarżył się na zniszczenie przez sąd przesłanej do niego prasy erotycznej, co uzasadniono niedopuszczalną treścią oraz brakiem adresu nadawcy. Osadzony wskazał również, iż jedno z czasopism pt. „Twój weekend” otrzymał, choć swą treścią nie różniło się ono od tych

zniszczonych. W związku z tym Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Prezesa Sądu Okręgowego w L. z prośbą o zbadanie zasadności podniesionych zarzutów oraz wskazanie, którą z form postępowania z korespondencją wymienioną w art. 217a § 1 Kodeksu karnego wykonawczego [dalej k.k.w.] zastosował Sąd w związku z korespondencją wyżej wymienionego osadzonego.

W odpowiedzi nadesłanej do Biura RPO, Prezes Sądu Okręgowego w L. uzasadnił swoją decyzję stwierdzając, iż dokonano zatrzymania części korespondencji skierowanej do tymczasowo aresztowanego w postaci czasopism „No 1” oraz „Extasy” z uwagi na niedopuszczalną treść. Należy wskazać, iż w myśl art. 242 § 8 k.k.w. „przez pojęcie zatrzymania korespondencji rozumie się nieprzekazanie jej adresatowi i dołączenie do akt osobowych skazanego”. W przedmiotowej sprawie, Sąd dokonał zatrzymania dwóch czasopism, jednakże później pisma zostały zniszczone, a zatem te działania nie mieszczą się w dyspozycji art. 242 § 8 k.k.w. Dodatkowo podnieść trzeba, że powodem zatrzymania była niedopuszczalna treść tych pism. Ten argument nie mógł się ostać z tego względu, iż żaden przepis k.k.w. nie podaje takiej przesłanki zatrzymania korespondencji, a ponadto wskazuje na niekonsekwencję Sądu, bowiem jedno pismo przekazane osadzonemu było tej samej treści co pisma zatrzymane, a później zniszczone.

W związku z powyższym, Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Ministerstwa Sprawiedliwości Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji z prośbą o zajęcie stanowiska w powyższej sprawie. W następstwie Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji zlecił przeprowadzenie lustracji przedmiotowego postępowania i wyjaśnienie, czy zaistniały nieprawidłowości w postępowaniu Sądu, a w przypadku potwierdzenia zarzutów - podjęcia działań nadzorczych, stosowanie do rangi uchybień, celem wyeliminowania w przyszłości podobnych przypadków.

W czasie ponownej lustracji stwierdzono, że do procedowania w przedmiocie zatrzymania i zniszczenia prasy erotycznej przesłanej dla tymczasowo aresztowanego Roberta H. doszło z naruszeniem art. 242 § 8 k.k.w. W celu wyeliminowania w przyszłości podobnych przypadków, Prezes Sądu Okręgowego w L. podjął działania nadzorcze.

Mając na uwadze powyższe ustalenia oraz obowiązujący stan prawny stwierdzić należy, iż zarzut Roberta H. zawarty w skardze okazał się zasadny w zakresie postępowania z jego korespondencją w postaci prasy erotycznej.

RPO-572263-VII/07

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Artur W. przebywający w Zakładzie Karnym w N. Piszący skarżył się na warunki pracy w firmie „K.” zlokalizowanej na terenie zakładu karnego, w której był zatrudniony w okresie od 12 marca 2007 r. do 5 września 2008 r. Skarżył się on na nieprawidłowości związane z wypadkiem przy pracy, którego doznał podczas

zatrudnienia. Twierdził, ponadto, iż mimo orzeczenia lekarskiego o niezdolności do pracy przy urządzeniach mechanicznych, był nakłaniany przez pracodawcę do tego typu prac.

W przedmiotowej sprawie Biuro Rzecznika zwróciło się z prośbą o wszczęcie czynności sprawdzających do Okręgowego Inspektoratu Pracy w K. Inspektor w nadesłanej odpowiedzi poinformował, iż w wyniku kontroli przeprowadzonej przez Okręgowy Inspektorat Pracy w K. w podmiocie gospodarczym „K.” spółka z o.o. w dniach 24 kwietnia, 15, 22 i 29 maja oraz 1 czerwca 2009 r., stwierdzono szereg nieprawidłowości. Dotyczyły one stanu bezpieczeństwa i higieny pracy zarówno pracowników, jak i skazanych skierowanych do pracy z Zakładu Karnego w N., na podstawie umowy o zatrudnienie odpłatne skazanych. W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, w trakcie kontroli wydano 37 decyzji ustnych, które zostały poddane wykonaniu. Dotyczyły one w znacznej mierze eliminacji bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia i życia zatrudnionych pracowników.

W kwestii poruszonego przez wnioskodawcę problemu wypadku przy pracy, który miał miejsce w dniu 17 marca 2008 r., ustalono, iż przy sporządzaniu dokumentacji powypadkowej przez pracodawcę nastąpiło znaczne opóźnienie. W celu wyeliminowania podobnych nieprawidłowości, do pracodawcy zostały skierowane odpowiednie wnioski.

Zarzut dotyczący nakłaniania wnioskodawcy przez pracodawcę do prac, których zgodnie z orzeczeniem lekarskim wnioskodawca nie mógł wykonywać, nie znalazł potwierdzenia w przeprowadzonym przez Okręgowy Inspektorat Pracy postępowaniu wyjaśniającym.

RPO-609006-VII/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich skierował skargę Pan Marek J., przebywający w Areszcie Śledczym w B. Autor skargi został zatrzymany i przewieziony do Komisariatu Policji w B, gdzie przez 12 godzin nie zapewniono mu wyżywienia ani gorącego napoju, w celu zaspokojenia pragnienia (de facto wymieniony otrzymał pierwszy posiłek po blisko 24 godzinach od momentu zatrzymania przez funkcjonariuszy Policji). W związku ze skargą, Rzecznik zwrócił się do Komendanta Miejskiego Policji w B., a następnie do Komendanta Wojewódzkiego Policji w B. o zbadanie sprawy. Komendant Wojewódzki Policji przyznał, że sytuacja, w której osoba pozbawiona wolności pozostaje wiele godzin bez posiłku, narusza zasady humanitaryzmu. W związku z powyższym Komendant Wojewódzki Policji zwrócił uwagę komendantów jednostek Policji podległych KWP w B. na konieczność przestrzegania przez policjantów standardów praw człowieka i potrzebę wypracowania takich sposobów postępowania z osobami pozbawionymi wolności, aby podobne sytuacje nie występowały w przyszłości.

RPO- 608764-VII/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Waldemar L., który podnosi zarzuty odnoszące się do zatrzymania i pobytu w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych w Komendzie Powiatowej Policji w S., dotyczące głównie: niezapewnienia odpowiedniej opieki medycznej, nieotrzymania materaca do spania, posiłku, nieprawidłowego zbadania zawartości alkoholu.

Na prośbę Rzecznika skargę Pana Waldemara L. zbadał Komendant Wojewódzki Policji w O. W toku przeprowadzonych czynności wyjaśniających ustalono, iż zasadnym okazał tylko jeden zarzut, dotyczący nieotrzymania posiłku. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, osobę doprowadzoną w celu wytrzeźwienia należy zwolnić z chwilą wytrzeźwienia, nie później jednak niż przed upływem 24 godzin. Osoba taka otrzymuje tylko napój do zaspokojenia pragnienia, w szczególności kawę, herbatę lub wodę. Jeżeli pobyt trwa dłużej niż 12 godzin, powinien zostać wydany posiłek (§ 11 pkt 1 ust. 2 lit. e Regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r. w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach [Dz. U. z 2008 r., Nr 192, poz. 1187]). Z poczynionych ustaleń wynika, że Pan Waldemar L. zwolniony został po upływie 13 godzin, bez podania posiłku. Za zaistniałą sytuację odpowiedzialny był zastępca dyżurnego Komendy Powiatowej Policji w S., który nie zamówił odpowiedniej ilości posiłków. Z uzyskanych informacji wynika, że podjęte zostały działania zmierzające do zapobieżenia podobnym przypadkom w przyszłości. Mając na uwadze powyższe ustalenia oraz obowiązujący stan prawny stwierdzić należy, iż zarzut Pana Waldemara L. zawarty w skardze okazał się zasadny w zakresie nieotrzymania posiłku, zważywszy na fakt, iż jego pobyt w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych przekraczał 12 godzin.

RPO-614156-VII/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich skierował pismo Pan Grzegorz R., przebywający w Zakładzie Karnym w P. Na kopercie (ze śladami jej otwarcia), w której pismo zostało wysłane, widnieje pieczęć Prokuratury Rejonowej w S. o treści „ocenzurowano”. Na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.) Rzecznik zwrócił się do Prokuratora Rejonowego w S. o zaniechanie stosowania w podległej mu prokuraturze tego rodzaju praktyki. Zastępca Prokuratora Rejonowego w S., odpowiadając na postawiony zarzut, poinformował, że prokuratorowi, który dokonał cenzury zwrócono uwagę na nieprawidłowość tego działania i zobowiązano do zaniechania podobnej praktyki w przyszłości.

RPO-607428-VII/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Pani Henryka S., w sprawie dotyczącej brata, Eugeniusza M., odbywającego karę pozbawienia wolności. Podała ona, że jako opiekun prawny całkowicie ubezwłasnowolnionego brata, wystąpiła z wnioskiem do Sądu Okręgowego w Ł. o udzielenie Eugeniusza M. przerwy w odbywaniu kary. Żaliła się, że wniosek ten nie został przez Sąd rozpatrzony. Pismem z dnia 27 stycznia 2009 r. został jej zwrócony, a jako powód zwrotu wskazano, iż „z wnioskiem w tym przedmiocie może wystąpić skazany”. Zgodnie z art. 76 Kodeksu postępowania karnego, w zw. z art. 1 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego opiekun prawny osoby ubezwłasnowolnionej jest, obok samego skazanego, uprawniony do złożenia wniosku o udzielenie mu przerwy w odbywaniu kary. Wiceprezes Sądu Okręgowego w Ł., do którego Rzecznik zwrócił się w tej sprawie, uznał działanie sądu za nieprawidłowe i powiadomił Rzecznika, że podjęte zostały działania nadzorcze celem wyeliminowania podobnych uchybień w przyszłości.

RPO-611810-VII/09

W dniu 19 grudnia 2008 r., do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, zwrócił się Pan J.M., przebywający w Areszcie Śledczym w S. Wnioskodawca żalił się na niezrealizowanie prośby o wydanie dowodu osobistego, w związku z czym nie został rozpatrzony jego wniosek o orzeczenie o stopniu niepełnosprawności przez odpowiednią Komisję. Ponadto Pan J.M. skarżył się, że nie został poinformowany o przyczynach skreślenia go z listy osób uprawnionych do udziału w zajęciach z rękodziela.

Rzecznik Praw Obywatelskich zlecił przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w S. Na podstawie dokonanych w przedmiotowej sprawie ustaleń wynika, że faktycznie administracja Areszcie Śledczym w S. nie zrealizowała obowiązków wynikających z przepisu art. 165 § 4 Kodeksu karnego wykonawczego w zakresie podjęcia czynności niezbędnych do otrzymania przez Pana J.M. dokumentu tożsamości, mimo że już wcześniej (tj. w 2008 r.) zwracał się ze stosowną prośbą. Ustalono, że w dniu 21 stycznia 2009 r. wnioskodawca został dowieziony na komisję lekarską do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Jego wniosek nie został rozpoznany z powodu braku dokumentu tożsamości. Po powrocie do jednostki, ponownie zgłosił problem braku dowodu osobistego. W związku z powyższym, podjęte zostały stosowne działania, które miały na celu uzyskanie przez Pana J.M. dokumentu. Nawiązano również kontakt z Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności, gdzie uzyskano informację, iż w momencie kiedy Pan J.M. będzie posiadał dokument tożsamości, wyznaczony zostanie nowy termin komisji lekarskiej. Pozostałe zarzuty uznane zostały za bezzasadne. Biorąc powyższe pod uwagę, skarga osadzonego została uznana za częściowo zasadną.

RPO-606462-VII/09

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich skierował skargę Pana Artur S. przebywający w Areszcie Śledczym w R. Autor skargi żalił się, że odesłano do nadawcy adresowaną do niego

paczkę żywnościową, bo jej ciężar przekraczał 5 kg. Twierdził, że miał prawo dostać taką paczkę, gdyż w dniu 17 grudnia 2008 r. w takiej właśnie formie udzielono mu nagrody.

W związku ze skargą Biuro Rzecznika zleciło przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego dyrektorowi okręgowemu Służby Więziennej w W., który ustalił iż stan faktyczny podany w skardze jest zgodny z prawdą. Osadzony istotnie otrzymał w tej formie nagrodę, ale informacji o tym nie odnotowano w komputerze, gdyż program komputerowy, z którego korzysta areszt, nie przewiduje takiej możliwości. Z tego powodu funkcjonariusz, który w dniu 24 grudnia 2008 r. pełnił służbę przy przyjmowaniu paczek nie wiedział o jego uprawnieniu i podjął decyzję o odesłaniu paczki do nadawcy. W dniu 31 grudnia 2008 r. do aresztu wpłynęła adresowana do osadzonego paczka o wadze do 5 kg, którą mu wydano.

Wymieniony Dyrektor powiadomił również Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, że osadzonego przeproszono za zaistniałe nieporozumienie i zapewnił, iż jeżeli pan Artur S. lub nadawca paczki wystąpią z roszczeniami finansowymi z tego tytułu, to zostaną one zaspokojone. Zaznaczył również, że jeżeli wniosek o przyznanie nagrody w postaci otrzymania paczki żywnościowej o ciężarze przekraczającym 5 kg nie został jeszcze zrealizowany, to nadal jest to możliwe. Nie będzie problemu z przyjęciem paczki do aresztu, gdyż jego administracja podjęła już w tym celu odpowiednie działania organizacyjne.

RPO- 343532-VII/00

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga Pana Lucjana O., przebywającego w Zakładzie Karnym w R. Na piśmie znajdowała się adnotacja „cenzurowano” wraz z datą i podpisem prokuratora. Osadzony pozostaje do dyspozycji Prokuratury Rejonowej w R. Zgodnie z obowiązującymi przepisami korespondencja tymczasowo aresztowanego z Rzecznikiem Praw Obywatelskich nie podlega cenzurze (art. 102 pkt 11 Kodeksu karnego wykonawczego). Na powyższą nieprawidłowość zwrócono uwagę Prokuratorowi Okręgowemu w G. Z informacji udzielonych przez Prokuratora Okręgowego wynika, że ocenzurowanie przedmiotowej korespondencji nastąpiło wskutek omyłki prokuratora - referenta nadzorującego postępowanie, w którym Pan Lucjan O. występował w charakterze podejrzanego. W związku z zaistniałą sytuacją Prokurator polecił prokuratorom rejonowym oraz Naczelnikowi Wydziału V Śledczego Prokuratury Okręgowej zwrócić uwagę podległej kadrze prokuratorskiej na konieczność ścisłego przestrzegania uregulowań Kodeksu karnego wykonawczego.

RPO-606654-VII/09

W dniu 28 grudnia 2008 r. do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, zwrócił się Pan P. M., który zalił się na brak właściwej opieki medycznej w Areszcie Śledczym w O. Rzecznik Praw Obywatelskich zlecił przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w O. Na podstawie dokonanych w przedmiotowej sprawie ustaleń wynika, że wnioskodawca w dniu 23 grudnia 2008 r. zgłosił się do lekarza aresztu z powodu zmian śluzówek warg i napletka. Nie został jednak poddany właściwemu badaniu przedmiotowemu przed zaleceniem leczenia farmakologicznego. Ponadto, stwierdzono brak

wnikliwej analizie dokumentacji medycznej. Niedopuszczalnym był również fakt podania osadzonemu przez dowódcę zmiany na telefoniczne zlecenie kierownika ZOZ-u antybiotyku. Biorąc powyższe pod uwagę, skarga osadzonego została uznana za zasadną.

RPO- 607101-VII/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Ireneusz J., przebywający obecnie w Zakładzie Karnym w W. Żalił się on, iż podczas pobytu w Areszcie Śledczym w L. nie zostało udzielone mu zezwolenie na opuszczenie Aresztu w celu uczestniczenia w ceremonii pogrzebowej swojej matki. Na prośbę Rzecznika, skargę Pana Ireneusza J. zbadał Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w P. Z przedstawionych przez niego informacji wynikało, iż Ireneusz J., jako osoba tymczasowo aresztowana, pozostawał do dyspozycji Sądu Rejonowego w Ż. Po uzyskaniu informacji o śmierci matki, Ireneusz J. zwrócił się do Sądu Rejonowego o uchylenie środka zapobiegawczego lub o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w art. 141a k.k.w. Jak ustalono, Sąd Rejonowy odmówił uchylenia tymczasowego aresztowania i jednocześnie wskazał organy właściwe do udzielenia zezwolenia, o którym mowa w art. 141a k.k.w. Administracja Aresztu Śledczego w L., mimo posiadanych informacji, nie wskazała Panu Ireneuszowi J. organu właściwego do wydania takiego zezwolenia oraz nie zwróciła się o wydanie zarządzenia o zgodzie na udzielenie zezwolenia do Sądu Rejonowego w Ż., który zgodnie z art. 217d k.k.w., jako organ do dyspozycji którego pozostawał Pan Ireneusz J., uprawniony był do wydania stosownego zarządzenia. Postępowanie wyjaśniające przeprowadzone przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w P. wykazało, iż działania podjęte po otrzymaniu informacji o śmierci matki Pana Ireneusza J. nie były w pełni profesjonalne, a stwierdzone uchybienia wskazują na niewłaściwe interpretowanie przepisów przez funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w L., co w połączeniu z opieszałym działaniem Sądu Rejonowego w Ż. doprowadziło do sytuacji, w której prośba o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w art. 141a k.k.w., nie została przedstawiona organowi uprawnionemu do udzielenia takiego zezwolenia. W związku z tym nie podjęto decyzji w tym zakresie. Z informacji przesłanych przez Dyrektora Okręgowego wynika, iż zostały podjęte działania, która mają na celu wyeliminowanie w przyszłości podobnych nieprawidłowości.

RPO-605249-VII/08

W dniu 19 grudnia 2008 r., do Biura Rzecznika, zwrócił się Pan Rafał A., który żalił się na brak właściwej opieki medycznej w Zakładzie Karnym w W. Rzecznik Praw Obywatelskich zlecił przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w W. Na podstawie dokonanych w przedmiotowej sprawie ustaleń wynika, że służba więzienna naraziła skarżącego na zbyt długie oczekiwanie na podjęcie właściwego leczenia. Od momentu doznania urazu do dnia założenia gipsu upłynęło 7 tygodni. Nadmienić należy, że osadzony zgłosił się do lekarza dopiero po 3,5 tygodniach od urazu, a więc na ten okres personel medyczny nie miał wpływu. Biorąc powyższe pod uwagę, skarga osadzonego została uznana za częściowo zasadną.

RPO-608484-VII/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Mirosław K., przebywający w Areszcie Śledczym w Sz. jako osoba tymczasowo aresztowana. Żalił się on, że jego matka, konkubina oraz dzieci nie uzyskały zgody na widzenie. Rzecznik zwrócił się do Prokuratury Rejonowej w Sz. o udzielenie wyjaśnień w sprawie. Z uzyskanych informacji wynikało, iż w początkowym okresie stosowania tymczasowego aresztowania istniała obawa mactwa. Z związku z tym prokurator nie udzielał zgody na widzenia z Mirosławem K. Po zweryfikowaniu zebranych informacji prokurator wyraził zgodę na widzenie z matką i konkubiną. Nie zgodził się jednak na jednoczesny udział w widzeniu trójki małoletnich dzieci Mirosława K., uzasadniając odmowę warunkami techniczno – organizacyjnymi panującymi na terenie Aresztu Śledczego w Sz. W odpowiedzi na pismo Rzecznika, Prokurator Rejonowy uznał, iż doszło do naruszenia przepisu art. 105a § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, zgodnie z którym w widzeniu mogą uczestniczyć nie więcej niż dwie osoby pełnoletnie, zaś liczba osób niepełnoletnich nie podlega ograniczeniu. W związku z tym, matka, konkubina Mirosława K. oraz jego dzieci powinni zgodę taką uzyskać. Mirosław K. został poinformowany przez prokuratora, iż jeżeli jego matka lub konkubina zgłoszą się po zezwolenie na widzenie z udziałem dzieci, taka zgoda zostanie wyrażona.

RPO-599333-VII/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich skierował skargę Pan Tomasz K., odbywający karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G. Autor skargi zakwestionował decyzję Komisji Penitencjarnej w Zakładzie Karnym w G. w przedmiocie jego klasyfikacji oraz tryb, w jakim została podjęta. Zmiana grupy klasyfikacyjnej (degradacja) – zdaniem skarżącego – nastąpiła w związku z wnoszonymi przez niego skargami. Rzecznik zwrócił się do Przewodniczącego Wydziału Penitencjarnego i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych Sądu Okręgowego w P. z prośbą o potraktowanie pisma skazanego jako wniosku o przywrócenie terminu w sprawie wraz ze skargą na decyzję Komisji Penitencjarnej. Sąd Okręgowy w P. postanowił uchylić decyzję Komisji Penitencjarnej Zakładu Karnego w G. o nadaniu skazanemu Tomaszowi K. podgrupy klasyfikacyjnej R1/p i uznać skargę za zasadną. W uzasadnieniu Sąd stwierdza, że skoro skarga przysługuje każdemu w przypadkach prawem przewidzianych, to trudno komuś z tego powodu czynić zarzut, a sposób i tempo degradacji skazanego, w kontekście jego wcześniejszych opinii, budzi istotne wątpliwości i dlatego orzeczono jak w sentencji.

RPO-602539-VII/08

Podczas wizytacji w Zakładzie Karnym w T., ustną skargę złożył przedstawicielowi Rzecznika skazany Stanisław B. Osadzony skarżył się m.in., że podczas pobytu w Zakładzie Karnym w N. przebywał w celi z osobami palącymi, mimo iż sam jest niepalący. Twierdził, że jego prośby o przeniesienie do innej celi, bez osób palących, były pozostawiane bez reakcji.

W toku podjętego postępowania wyjaśniającego ustalono, że podczas pobytu w Zakładzie Karnym w N. osadzony istotnie dwukrotnie – każdorazowo przez okres kilkunastu dni – przebywał w celach z osobami palącymi. Z dokonanych ustaleń wynikało, że takie osadzenie było spowodowane potrzebą zapewnienia mu bezpieczeństwa osobistego.

Kwestię używania wyrobów tytoniowych w jednostkach penitencjarnych reguluje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych w obiektach zamkniętych podległych Ministrowi Sprawiedliwości (Dz. U. Nr 140, poz. 658 ze zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem w zakładach karnych typu zamkniętego i aresztach śledczych, gdzie zezwala się na palenie tytoniu w celach, dla osadzonych używających wyrobów tytoniowych wyznacza się odrębne cele.

Administracja jednostki jest zobowiązana zarówno do zapewnienia osadzonym bezpieczeństwa osobistego, jak i przebywania w środowisku wolnym od dymu tytoniowego. Nie można zatem uznać za usprawiedliwiony stan, gdy jedno z tych praw jest realizowane kosztem nierespektowania drugiego. Mając powyższe na względzie Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Krakowie o podjęcie działań w celu zapobieżenia wystąpieniu w przyszłości podobnych nieprawidłowości. **RPO-603588-VII/09**

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 11 maja 2009 r. wpłynęła skarga Pana M.M., przebywającego w Zakładzie Karnym w S. Wnioskodawca żalił się, iż podczas przyjęcia do jednostki funkcjonariusz Służby Więziennej nie wydał mu niezbędnych przedmiotów do osobistego użytku. Ponadto, wymieniony skarżył się na warunki, w jakich był transportowany z Zakładu Karnego w W. do jednostki, w której przebywa obecnie.

Rzecznik Praw Obywatelskich zlecił przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w W. Na podstawie dokonanych w przedmiotowej sprawie ustaleń wynika, że osadzony przybył do Zakładu Karnego w S. w dniu 30 kwietnia 2009 r. ok. godz. 15.25. Magazyn depozytowy czynny jest do godziny 16.00. Po zakończeniu czynności ewidencyjnych było jeszcze wystarczająco sporo czasu, aby rzeczy, z którymi przybył do Zakładu, zostały poddane pełnej procedurze związanej z przyjęciem. Perspektywa kilku najbliższych wolnych dni powinna zmobilizować służbę odpowiedzialną za prowadzenie magazynu do podjęcia na tyle skutecznych działań, by skarżący mógł udać się do celi mieszkalnej z rzeczami, z którymi przybył.

Mając powyższe na uwadze, skarga osadzonego w części dotyczącej odmowy wydania niezbędnych przedmiotów do osobistego użytku uznana została za zasadną, natomiast w kwestii warunków transportu nie dopatrzone się naruszenia przysługujących mu praw.

RPO-614865-VII/09

Podczas wizytacji Zakładu Poprawczego w O. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich zapoznali się z sytuacją przebywającego w tym Zakładzie wychowanka, Sebastiana B.

Sebastian B. sprawiał szereg trudności wychowawczych podczas pobytu w Zakładzie. Odmawiał przejścia do grupy wychowawczej, uczestnictwa w zajęciach szkolnych, dokonywał samouszkodzeń, groził popełnieniem samobójstwa. Po skierowaniu do grupy wychowawczej

wraz z dwoma innymi wychowankami dokonał podpalenia sypialni oraz okaleczeń ciała. Przewieziony do szpitala psychiatrycznego, dokonał z niego ucieczki.

Zebrane w toku wizytacji informacje wskazywały, że Sebastian B. wymaga wzmożonej opieki psychologicznej, terapii, a być może również leczenia psychiatrycznego, którego w Zakładzie nie ma zapewnionego. Z wyjaśnień dyrektora Zakładu wynikało, że praca z tym wychowankiem w kilkunastoosobowej grupie nie jest możliwa, ze względu na zagrożenie, jakie stwarza on dla życia i zdrowia swojego i innych. W ocenie dyrektora wymagał on ciągłego bezpośredniego nadzoru, którego w zakładzie półotwartym, jakim jest Zakład Poprawczy w O., nie można mu było zapewnić.

Dokonane w toku wizytacji ustalenia nasuwały istotne wątpliwości co do tego, czy sposób postępowania z wychowankiem był dostosowany do potrzeb wynikających z jego właściwości i warunków osobistych, a co za tym idzie, czy mógłby przynieść pozytywne skutki wychowawcze. W związku z tym Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do sądu rodzinnego o zbadanie sytuacji wychowanka oraz rozważenie potrzeby zmiany stosowanych wobec niego środków, w celu dostosowania ich do jego osobowości i potrzeb wychowawczych, tak aby w sposób skuteczny zapobiegać jego dalszej demoralizacji i stworzyć mu warunki powrotu do normalnego życia.

Sąd rodzinny po przeprowadzeniu czynności sprawdzających powiadomił Rzecznika, że Sebastian B. został przeniesiony do zakładu poprawczego o charakterze resocjalizacyjno-terapeutycznym.

RPO-617667-XII/09

Pismem z dnia 6 maja 2009 r. do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Z. S. kwestionując sposób zakończenia postępowania przygotowawczego, a mianowicie umorzenie postanowieniem z dnia 30 października 2007 r. dochodzenia, utrzymanym następnie w mocy przez Sąd Rejonowy w C. postanowieniem z dnia 27 listopada 2008 r.). W przedmiotowym piśmie zainteresowany podniósł szereg zastrzeżeń względem przeprowadzonego postępowania, w tym przede wszystkim odnośnie opinii biegłego sądowego lekarza medycyny o specjalności ortopeda traumatolog oraz nieprzeprowadzenia opinii biegłego sądowego z zakresu laryngologii. Ustalenia dotyczące charakteru obrażeń poniesionych przez pokrzywdzonego (określonych w art. 157 § 1, lub art. 157 § 2 Kodeksu karnego) stanowiły podstawę umorzenia postępowania karnego przyjmując, iż dotyczy ono czynu ściganego z oskarżenia prywatnego. Analiza nadesłanych dokumentów wskazywała, iż zarzuty sformułowane przez Pana Z. S. mogą być uznane za zasadne, wobec czego pismem z dnia 25 maja 2009 r. Rzecznik Praw Obywatelskich się do Prokuratury Okręgowej w K. z prośbą o zbadanie akt przedmiotowej sprawy w trybie nadzoru służbowego. Pismem z dnia 17 czerwca 2009 r. Zastępca Prokuratora Okręgowego w K. poinformował, iż dokonana analiza akt powoduje konieczność podjęcia postępowania na podstawie art. 327 § 1 k.p.k. W toku ponownego rozpoznania sprawy ma zostać uzupełniony materiał dowodowy, w tym przeprowadzony dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu laryngologii, jak i uzupełniona historia choroby pokrzywdzonego.